

Ö

K

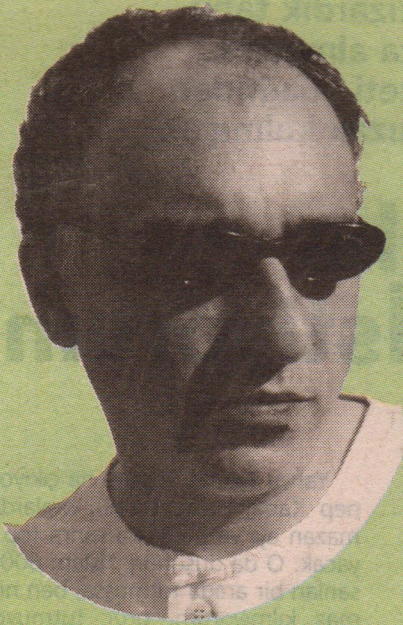
Ü

Z

güz gülleri gibiyim hiç bahar yaşamadım

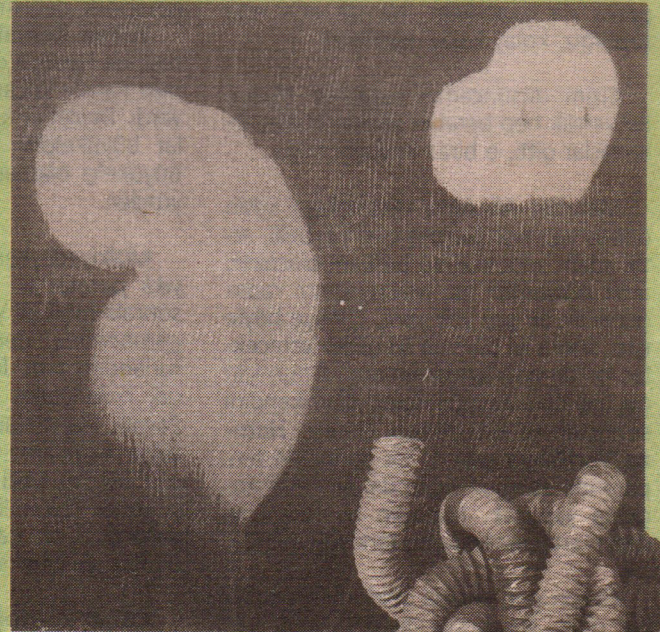
Ne yaşıyorsun?
Hayatta nasılsın?
Dürüst müsün?
Nasıl davranıyorsun
insanlara?
Geldiğim nokta bu.

Lale Müldür

Bir Cesedi
Sevmekle
Başlar
Her Şey

Altay Öktem

Dünya Halkları
Arasında En Eski
Öğrenci: Türkler

Ömer Uluç

En çok bir yıl daha yaşamayı düşünüyorum. Büyük sanatçıların son quaterd'leri nedense çok güçlü oluyor. Orada karanlık bir şey var! Ben de güçlü bir final değil de, güçlü bir son quaterd yapmak istiyorum.

Yahya Kemal'in "İnsanlar anlaşıldı cihanın da sırrı yok" dizesi de vardır mesela. İslamcı kesim bunu görmezden geliyor. Yine "Farketmez toprak ana ölüm maceramızı" veya "Bir aslan esniyor gibi / Engin vekar ise rindin / Belaya karşı kayıtsızlığındandır." Yani başına bir felaket gelse bile hiç aldırmyor.

Sezai Karakoç'un parmağı hep burnundaydı. Biz de kızardık tabii bu hareketine, aramıza almazdık. Karakoç, sırf bu hareketi yüzünden 'İkinci Yeni'den biraz uzak kalmıştır.

Bir Yıl Daha Yaşamak İstiyorum

ECE AYHAN

Bu da geçer yahu! Çapa Acil'deyim diye bir söylenti çıkmış, doğru. Bir iki gün kaldım orada ama şimdi iyiyim, sağlam ellerdeyim. Hisar Klinik'te yatıyorum. Çok iyi bakıyorlar bana, 52 kiloya düştüm, ama çok iyi besleniyorum şimdi, boyuna tavuk kebabı istiyorum, bol ayran ve meyve suyu içiyorum. Düz ayak bir yer olduğu için yakında parka da çıkabilirim. Ne de olsa eski toprağız, kolay kolay gitmeyiz!

Bizim düşüncemiz yazarken oluşur. Bir yenilik hep beraber yapılır. Bütün arkadaşlar gitti, o biraz koyuyor bana.

Mehmet Ali Ağca memlekete kesin dönüş yapmış! Geçmiş ola! Besbelli, artık adam spor kulübü başkanı olacaktır, artık Adıyaman mı, Malatya mı? Yadırganacak bir şey yok yani, Türkiye böyle işte. Sonra iyi para ve iyi görev verecekler, ne de olsa iktidar onların. Onun için geçmiş ola! Aslında ilginç olan kendini sevinçten yerlere atması. Güreşçi **Hamza Yerlikaya** gibi. O da sevinçten ters yarılmıştır. Ağca da aynı şeyi koğuştta yapacak. Masanın bir tarafı ile öteki tarafı arasında bir fark yok aslında.

Geçen gün aklıma geldi. Kim olursanız olun, sürgünün de handikapı var. **Behice Boran**, Çekoslovakya'nın Ruslar tarafından işgal olmasına karşı çıkması yüzünden istifa etmek zorunda kalmıştı. Daha sonra yurtdışındayken bu olayı onaylamak zorunda kaldı. Savrulan insanın direnmesi çok zor.

Yahya Kemal'in "İnsanlar anlaşıldı cihanın da sırrı yok" dizesi de vardır mesela. İslamcı kesim bunu görmezden geliyor. Yine "Farketmez toprak ana ölüm maceramızı" veya "Bir aslan esniyor gibi / Engin vekar ise rindin / Belaya karşı kayıtsızlığındandır." Yani başına bir felaket gelse bile hiç aldırmyor.

Yahya Kemal, Toptaşı'na çıkıyor, Zeynep Kamil Hastanesi'nin oralarda. Ramazan ayı ve 5 dakika sonra top patlayacak. O da düşünür; "İslam 600 yıl insanları bir arada tutmuşsa, ben niye namaz kılmıyorum, oruç tutmuyorum" diye. Yahya Kemal 'algı ortalaması'nın içinde kalmıştır.. Bu hiç ayıp bir şey değil ama, eksik bir şey. Ben algı ortalamasının içinde değilim üstündeyim.

Yahya Kemal, İspanya iç savaşı öncesinde İspanya'dadır. İç savaş çıkar çıkmaz Paris'e kaçar. Eskiden ortaerelçilik de vardı. Devletler kendi aralarında anlaşmalar büyükelçilik yaptılar. Yahya Kemal büyükelçi olamadı. İnönü'ye kızıyor bu yüzden.

Mülkiyedekeyken benim lakabım "bıyıklı patates"ti. Sonra bir kız söyledi, sonraki mülkiye yıllıklarında "bizim peygamberimiz" demişler benim için, gururlandım tabi: İnek Bayramı vardı bizde, hukukçular eşek bayramı yaptılar. Zavallı hayvanları 3. kata çıkarırlardı, teksir kağıtlarını yakarlar, tapınırlar.. Üç gün sürerdi. Mali şube; tahsildarlık, Siyasi şube; hakemlik, İdari şube; tellaklık yapardı. Çok gaddarca minder güreşi olurdu. Geleneksel bir şeydi.

Cahit Zarifoğlu'nun elinden tutan olmamış pek. Maraş'tan gelmiş, Alman Filolojisi'ne kayıt olmuş. Şiirlerini **Memet Fuat**'a getirmiş göstermiş. Memet Fuat da beğenmemiş, beğenseydi belki de solda kalabilirdi Cahit Zarifoğlu, sağa kaymazdı.

Sezai Karakoç, Necip Fazıl'ı çok se verdi. Öyle ki, burs parasını bile ona gönderirdi gariban çocuktu. Necip Fazıl da Sezai Karakoç'un burs paralarıyla kumar oynardı. Sezai Karakoç'un parmağı hep burnundaydı. Biz de kızardık tabi bu hareketine, aramıza almazdık. Karakoç, sırf bu hareketi yüzünden 'İkinci

Yeni'den biraz uzak kalmıştır. Vaktiyle Diriliş dergisinde çok bahsedermiş benden, bazı ülkücüler söyledi bunu bana. İlk şiirleri çok güzeldir Karakoç'un. Mona Rosa'yı yeni baskısında değiştirmiş, ilk haliyle bıraksaydı daha iyiydi bence. **İsmet Özel** de eski İsmet Özel değil. Sivas olayları sırasındaki tavrı yüzünden ona ben "Ünlü Sırp şairi" demiştim. Ama o bu olaylar için asla "oh olsun" dememiştir. Denmez de zaten, feci bir şey bu. Şimdi Sezai de, İsmet de İslam mitolojisinin etkisinde şiirler yazmaya çalışıyorlar. Ama İslami mitoloji çok zayıf. Batı mitolojisi çok zengin, ikisinin şiiri de bu yüzden zayıfladı sanırım.

Mina Urgan kendini iyi yetiştirmiş. Çocuklarını da iyi yetiştirmiş. Çok alçak gönüllü. Mina'da afra tavra yoktur. Zaten bizim kuşakta afra tavra yoktur. Sonra gerçekçidir Mina. Adamakıllı gerçekçi. **Mustafa İrgat** doğduğunda boşanmıştı. Çocuk zammı almak için muhasebeciye uğruyor, adam itiraz ediyor, soyadı ayırı diye. "Yaz oraya" diyor Mina, "Bu çocuk piç, ama benim oğluma o parayı vereceksin". Kimseden çekinmezdi. Çanakkale'de Nara Burnu vardır, eski adı Abidos. Hero denilen kız aşık olur, Leandros'a. Leandros yaz-kış denize atlayıp kızın yanına yüzer, sabaha kadar sevişirler. Çanakkale'de ters akıntı vardır. Lord Byron da bu efsaneyi merak edip denize atlamıştır. Topal mopal ama iyi yüzücüdür. Ben de "Hero'yla At" diye bir şiir yazmıştım. Kırk yılda bir hayır işleyeyim, kızı Nara Burnu'na göndereyim dedim. Kahveye gidip muhtara söyledim. "Kız burada kalsın" dedi muhtar. Lodos da olsa, ters akıntı da olsa aşk onu getirir.

İstanbul'a dönünce Mina'yı aradım, bu konuda bilgi alayım diye. Lord Byron'un şiirini buldum. Bir de meyhanede öldürülen İngiliz şair vardır. Onun da bu efsaneyle ilgili bir şiiri var.

Yine lodoslu bir havada "Çağır Le-

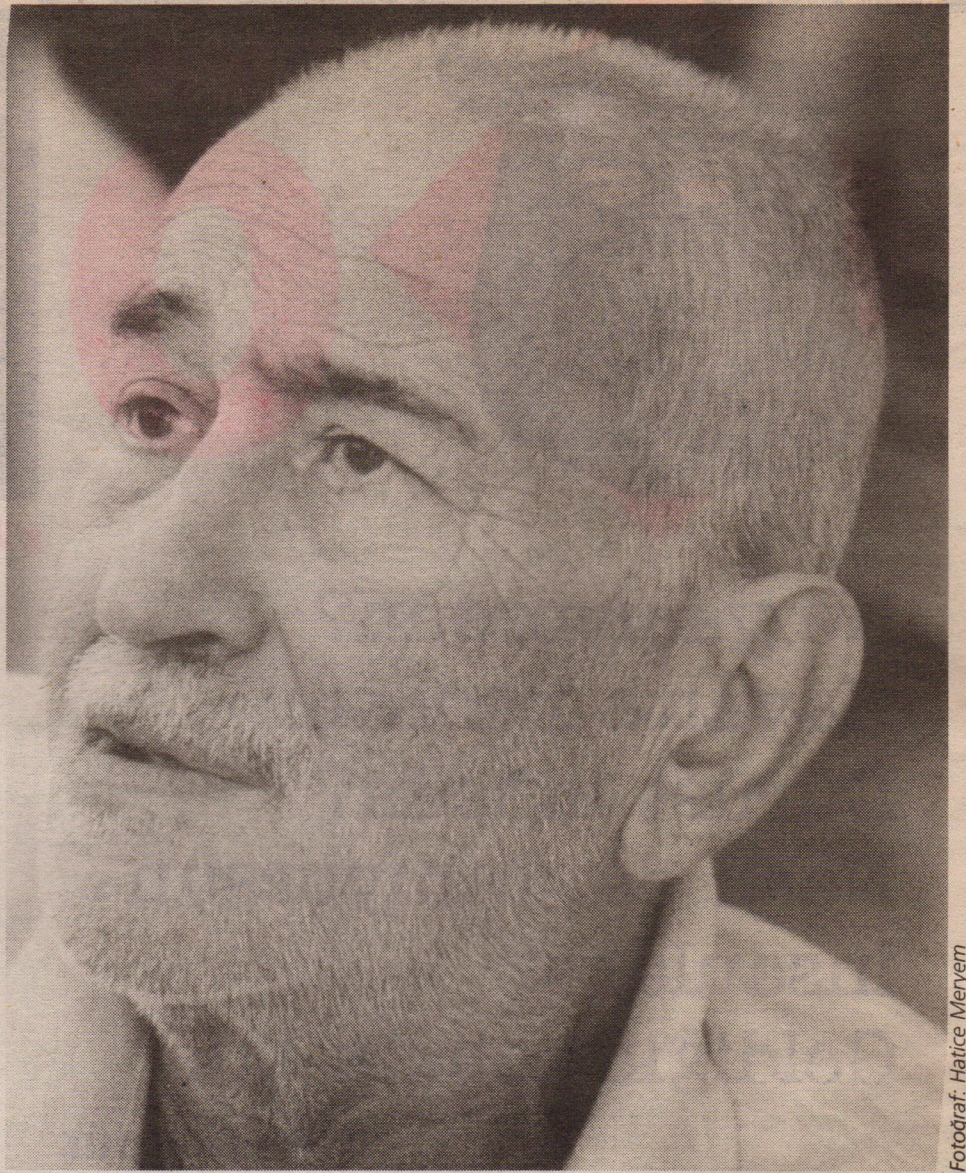
andros'u" derler Hero'ya. Kız hava lodos diye itiraz eder, ama asıl aşk lodoslu havada anlaşılır. Meşaleyi sallayıp çağırır, çocuk boğulur. Hikaye bu aslında.

Hayatım boyunca şu işleri yaptım: Bir buçuk yıl Sivas-Gürün ve Çorum-Alaca'da kaymakamlık ve belediye başkanlığı, Sinema Tek'de müdürlük, Yeni Sinema Dergisi'nde müdürlük, bir ay kadar Ağaoğlu Yayınevi'nde redaktörlük, Genç Sinema Grubu'nda yöneticilik ve Meydan Lourasse'de yazarlık.

Ben hiç para için çalışmadım. Bazen hiç param olmadı. Ekmeğimi ıslatıp yordum, şikayet de etmiyordum, zengin olmak gibi bir derdim hiç olmadı. Nahit Hanım beslerdi beni mesela. Ona gittiğimde "Ece'ye fazla yemek koyun" derdi. Bir keresinde canım çok sıkılmıştı, cebimde beş kuruş param yok, Dolapdere'de oturuyorum, Fransız Konsoloslugu'nun kütüphanesine gidiyorum, orada çalışıyorum. Bir gün bir kız çocuğu "Sahlep içebilir miyim amca?" dedi bir kahvede otururken. Yani bana ver sahlep alıp içeyim demek istedi, bende de para yok ya, "sahlebin hiç iyi değil" dedim. Çocuk bu "O zaman bana macun al" dedi, bozuldu tabii.

Bağımsız olmak hikayesi kolay değil. Adamın arabasına binmezsin, sofrasına oturmazsın. Bazıları mutlaka binmek isterler o arabaya. Mutlaka bulunmak isterler o sofrada. Kimse merak etmesin olabildiğince bağımsızlığını sürdüreceğim, Azrail dahi olmak üzere, gerekirse ona da posta koyarız, elimizden geldiğince!

En çok bir yıl daha yaşamayı düşünüyorum. Büyük sanatçıların son quaterd'leri nedense çok güçlü oluyor. Orada karanlık bir şey var! Ben de güçlü bir final değil de, güçlü bir son quaterd yapmak istiyorum.

Fotoğraf: Hatice Meryem

Medyatik teknik diktatörler; sorumsuz olduklarından, açıkçası iki yüzlü olduklarından, futbol emekçilerini ya acımasızca eleştirirler, ya da abartılı olarak göklere çıkartırlar. Mustafa Denizli örneği medyatik teknik diktatörlerin, ne denli iğrenç ve iki yüzlü olduklarının çok açık bir kanıtı olmuştur.

Avrupalı Olduk, Portekiz'e Takıldık... Sevinçliyiz Hepimiz, Yaşasın Futbolumuz

METİN KURT

Çekirge bu kez sıçrayamadı, milliler Portekiz Milli Futbol Takımı'na takıldılar. Düşlerde zenginleşen Avrupa Futbol Şampiyonası yarı finali, finali, hatta kupası başka bahara kaldı. Milliler, zorunlu olarak yine köylerine döndüler! Derler ya, perşembenin geleceği, çarşambadan bellidir. Zaten, ağabeylerinden önce Avrupa arenalarında, sirke çıkan ümitler, bu arenalarda oynadıkları üç maçı da kaybederek, özellikle de 6-0 yenildikleri İngiltere maçıyla, yerli futbolun kalitesini çok açık biçimde ortaya koymuşlardı. Doğrusu Türkiye Futbolu, "üstü forma, altını sorma" özdeyişiyle özetlenebilir. Yarışmanın abartıldığı, eğitim ve öğretimin askıya alındığı bir futbol ortamında, Fatih Terim ve yakaladığı bir jenerasyona her zaman rastlamak mümkün olamaz. Sonuç olarak, Mustafa Denizli yönetimindeki Milli Futbol Takımı, kalitesiyle örtüşmeyecek bir sonucu yakalayarak, çeyrek finale kalmıştır. Ama açıkca görülmüştür ki, bu, sadece ve sadece, meşin yuvarlağın yuvarlaklığından kaynaklanmıştır. Bu sonuç ne övünülecek bir sonuçtur, ne de dövünülecek bir sonuçtur.

Futbol üzerine "ahkam" kesmek kolaydır.

Sahada bir teknik direktör vardır. Ama kahvehanelerde, meyhanelerde, özellikle tribünlerde, teknik direktörler ahkam üzerine ahkam keserler. Tribünlerdeki teknik direktörleri medyatik teknik diktatörler, yani medyatik spor yazarları, daha doğru bir deyişle, futbol pazarlamacıları yönlendirir. Medyatik teknik diktatörler; sorumsuz olduklarından, açıkçası iki yüzlü olduklarından, futbol emekçilerini ya acımasızca eleştirirler, ya da abartılı olarak göklere çıkartırlar. Mustafa Denizli örneği medyatik teknik diktatörlerin, ne denli iğrenç ve iki yüzlü olduklarının çok açık bir kanıtı olmuştur. Avrupa Şampiyonası'nda, İtalya yenilgisinin ardından gelen İsveç beraberliğinden sonra, giyotine gönderilen Mustafa Denizli, raslantıların sonu-

cunda kazanılan Belçika maçından sonra birdenbire kahraman durumuna getirilmiştir. Oysa Denizli, hataları ve sevaplarıyla yerli bir teknik direktördür.

Medyatik teknik diktatörlerin duayeni.

Medyatik teknik diktatörler arasında, en acımasızca futbol emekçilerine saldıran kişi kimdir diye sorsam, kuşkusuz kikirikçi amca Hıncal Uluç akla gelir, ya da gelmelidir. Müzisyen grubu M.F.Ö'nün vurguladığı gibi: "Her şeyi Hıncal bilir be abi, sen neymişsin be abi?" Hıncal Uluç, muhalif olmaktan başka hüneri olmayan bir zatı alemdir. Bir zamanlar kafasını Fatih Terim'e takan ve Terim'in Galatasaray takımından kovulacağını savunan Hıncal efendi, Terim yönetimindeki sarı-kırmızılı ekibin gerek yerli, gerekse de Avrupa arenalarındaki sürekli başarıları karşısında; Terim'in elini öpmeden, Terim'le uğraşmaktan vazgeçip, tek silah olan muhalifliğine yeni hedef olarak Mustafa Denizli'yi seçti. Hıncal Uluç, Milliler hazırlık maçı oynamıyor demogojisiyle tüm spor medyasını ayağa kaldırdı ve Mustafa Denizli'yi, Milli takımı doğru dürüst hazırlamamakla suçladı. Oysaki Mustafa Denizli, kadrosunu kurmuştu ve şampiyona boyunca izleyeceği stratejiyi, kafasında netleştirmişti. İşletti belli olan bir takıma bir iki oyuncuyu monte etmek için hazırlık maçına gerek olmayacağını herhalde kikirikçi amca bilmiyordu. Aslında, Denizli'nin önünde iki seçenek vardı: Ya, U.E.F.A kupasını kazanmış, Galatasaray Futbol Takımı'nın yabancılarının yerine yerli futbolcuları monte ederek Galatasaray ağırlıklı bir takımla mücadele etmek, ya da, milli takımı şampiyonaya taşıyan bir takımla yola devam etmek. Mustafa Denizli'nin, medyatik teknik diktatörlerin ağır eleştirileri karşısında, bocaladığını, bu yüzden de kafasındakileri gerek kadro, gerekse de oyun anlayışı olarak arenaya yansıtamadığını gördüm ve onun eski bir arkadaşı olarak bu du-

rumun üzüntüsünü yediğimiz tekmeler kadar yüreğimde ve beynimde hissettim. Ayrıca, Mustafa Denizli'nin medyatik Teknik diktatörlerin iddia ettikleri gibi, Fatih Terim'le ilgili herhangi bir kompleksi olamaz. Yerli futbol kalitesini özel çabalarıyla aşmış olan Denizli ve Terim; yerlerine bir daha yenisi konulamayacak kadar önemli iki teknik futbol adamıdır.

Şu medyatik teknik diktatörler şunu anlamak zorundadırlar: Topu izlemek başka şeydir, oyunu izlemek; daha doğrusu oyunu okumak başka bir şeydir. Gerçekte Fatih Terim'i de Mustafa Denizli'yi de son çözümlemede başarılı kılan oyunu okuma yetenekleridir. Ayrıca, gerektiğinde güvendikleri futbolcuları, dışarıdan atılan bütün gazellere karşın oyun disiplini içinde başarıyla kullanabilme yetenekleridir. Daha doğrusu, inandıkları davadan sapmadan yürüyebildikleri medeni cesaretleridir.

Yıldız futbolcu kimdir?

Öncelikle yıldız futbolcunun tribüne oynayan futbolcu olmadığını vurgulamak gerek. Yıldız futbolcu, oyun disiplini içinde önce kendisine verilen görevi yerine getiren, daha sonra da özel yeteneğiyle maçın sonucunu belirleyen futbolcudur. Açıkçası yıldız futbolcu sahada kafasına göre takılan futbolcu değildir. İşte bu bağlamda, **Sergen** çok özel yeteneklerine karşın yıldız futbolcu değildir. Bütün eksikliğine karşın **Hakan Şükür**, yıldız futbolcu olarak gösterilebilir. Bu arada yeri gelmişken, **Tugay** kardeşime bir çift sözüm var: Bir öğrenciye sınavdan kaç not aldın diye sorduğunda söyle ya: İyi not aldıysa, o almıştır, aldım der. Kötü notu hoca vermiştir, o almamıştır. Bu görüşü futbol sektörüne uygularsak; Tugay, sen sınıfta kaldın haberin ola... Oyundan alınan futbolcu, öncelikle niçin oyundan alındığını düşünmelidir. Denizli'nin Tugay'ı oyundan aldıktan sonra Mustafa Denizli'ye ve yedek kulübesine yönelen öfkesi sadece ve sadece kendisini çirkinleştirmiştir, o kadar.

İnsan Hakları Derneği Kerhaneye Gelsin

MEHTAP KANDEMİR

Bildiğiniz gibi kitabım çıktı. Çok yerde, televizyonlarda, gazetelerde, dergilerde tanıtıldım. Kitabımdan aldığım parayla otomatik çamaşır makinası alacaktım. Ama bana niyet hiç iyi gelmiyor. Bir hastalandım, bi bronşit oldum. İşyerimizde yangın çıktı. Camlarımız da kırıldı, rüzgarlandım tabii. Sigortam olmadığı için de bütün masraflarımı ben ödedim.

Benim dertlerimden bıktınız, usandınız ama kafama takılıyor. Biz "eğlence sektörü" işçisiyiz. O sektörde kadınların hastaneye üç ayda bir gelme mecburiyeti var. Biz haftada 2 gün gidiyoruz. Biz en düşük sigortadan çalışıyoruz. "Fuhuşla Mücadele Tüzüğü"nde bize "sanatlarını icra eden kadınlar" deniliyor. O zaman biz de sanatçıyız. O kadınlara ne yapıyorlarsa aynısını istiyoruz. Onlar göbek atıp, şarkı söylüyor. Biz de aynı hakları istiyoruz.

Şimdiye kadar hayat kadınlarını anlatan filmlerde hep bizi yanlış anlattılar. Ağzlarında sakız, herkese "kocacığım" diyen kötü kadınlar gösteriyorlar. Bizim orada ne hanımefendiler var. Müşteri bize "bayan" diye hitap eder. Biz de onlara saygılıyızdır. Güya orada mafya var. Zorla para alıyor filan, kadınlar saç saça kavgaya ediyorlar. **Müjde Ar**'ın bir filmiydi. Dava açacaktım. Sonra kadının ne suçu var. Konuyu yazan adam suçlu. Müjde Ar da gelip bi bakmalı, doğru mu değil mi? Daha gerçek olur. Hiç bakmadan film mi olur canım. O yüzden benim kitabım film olsun istiyorum. Gerçek olan, yaşayan benim hayatım. Diğerleri hayal. Hayalle gerçek bir mi olurmuş hiç. Rejisörler; bizim hayatımızı film yaparken benim kitabımı lütfen inceleyin. En küçük yalan yok. Türk filmleri bu yüzden iyi değil. Neden gerçek değil. Tamam filmde beni oynatmasınlar. Yine de bizi en güzel Müjde Ar oynar.

İnsan Hakları Derneği kerhaneye gelsin. Dünyanın insan haklarını koruyanlar gelip karakolları geziyorlarmış. Ankara'da birkaç yeri gezip gidiyorlar. Bize de para işkencesi yapıyorlar. Bizim haklarımız ne oluyor. Biz insan değil miyiz?

Harvard Mektupları - 7

Ragıp Duran, Sevan'larla ayaküstü bi muhabbet esnasında...

Yurtdışında yaşarken, sevdiği insanları ve mekanları özler insan, bir de en çok memleket yemeklerini... O koskoca Amerikan porsiyonları doyurmaz insanı da, Sevan'dan aldıkların damağında midende şenlik yaratır.

Sevan Bakkal

RAGIP DURAN

Ağustos sonu başlayıp mayıs sonu biten Nieman programını tamamlayıp diplomalarımızı aldık, Amerikalı meslekdaşlar kentlerine, biz yabancılar da memleketlerimize döndük. Öyle etraflı bir bilanço çıkaracak değilim. Sadece üç cümle:

Amerika çok büyük ve çok zengin bir ülke, önce imrendiriyor, sonra kışkırtıyor, sonunda da sinirlendiriyor.

Amerikan medyası, gün geçtikçe tekelleşmesine ve insanları aptallaştırıcı tüm çabalarına rağmen, ülke çapında hukuk anlayışı (Anayasa'nın 1. maddesi) ve etik kuralların varlığı ile bilinçli bir kamuoyunun sayesinde, özel çıkarlara karşı kamu çıkarını yeniden korumaya ve onun sesi olmaya büyük özen gösteriyor.

İyi bir şey olsaydı, ben Amerikalı olurum!

Cambridge'i hatırlarken, her hafta Galatasaray maçlarını izlediğimiz İstanbul Cafe'yi anmak gerekir ama midesine, damağına düşkün Türküylilerin haftada en az bir kez ziyaret ettikleri Watertown'daki Sevan Bakery'yi konuk ediyoruz bu ay.

İstanbullu Çavuşyan çiftinin üç çocuklarıyla birlikte işlettiği bu bakkal-fırın, Boston ve çevresindeki Türkiye-lilerin gastronomi mabedi. Ben Harvard'a geldikten üç hafta sonra keşfedebildim ve o ilk üç hafta ağır yağlı ve kızartma Amerikan yemeklerinden midem fırtınaya tutulmuşken, Sevan boğazımızda ve midemizde şenlik yaratmaya başladı. Silada insan bir sevdiklerini özler bir de memleket yemeklerinin tadını, kokusunu ister. Sevan'da aslında yok yok...Hazır yemek var (Zeytinyağlı yaprak dolma, humus, patlıcan salata, lokma, baklava...vs...) Türkiye'den ya da Kaliforniya'dan gelen binbir çeşit yiyecek raflarda gülümsüyor. Birinci ayın sonunda iki önemli eksiklik saptadım: Boza ve topik!

'Boza yaparız gerekirse' dedi de Bay Sevan, ardından 'Ya sen topiği nereden bilirsin?' diye sordu. Yaklaşık 10 sene Beyoğlu'nda Galatasaray Lisesinde okuyunca Çiçek Pasajında tanıyor insan topiği.

Sevan'ın öyküsü ilginç: Tam bir İstanbullu. Aslında Watertown (Suşehri!) Ermeni cemaatinin yoğun olarak yaşadığı bir semt. Lübnan, Suriye, İran ve Rusya çıkışlı Ermenilerin de bakkal ya da lokantaları var ama İstanbulluluk başka bir şey...Sevan, İstanbul'da kalıpcı ustası olarak çalışıyormuş bundan yaklaşık 20 yıl kadar ön-

ce. 'İşler karıştı, hatırlarsan o zamanlar, bizim atölyenin karşısında gencecik çocukları vurdular filan...' diye hatırlıyor. Kalkıp gelmişler Amerika'ya. Sevan'ın on parmağında on marifet. Ocakları, fırınları, tepsileri, rafları hepsini kendi yapmış. Son görüşmemizde bir başka yaratıcılık örneğini sergiledi: 'Geçen gün televizyonda gösterdiler, Afyon'daki lkal lokantasının yaptığı vişneli ekmek kadayıfı varmış, seyrettik, sonra girdim mutfağa, yapıverdim, bir bak bakalım olmuş mu?'. Taddım, fena değil. Ama Afyon deyince **Metin Göktepe** geldi aklıma. Sevan, gazeteci olduğumu öğrenince, lafını esirgemedi: 'Bizde gazeteciler büyük işler yapıyor vallahi...Baksana **Aydın Doğan** hem elektrik hem cep telefonu ihalesini almış!'

Sevan'ın en büyük özelliği, ürettiği yiyeceklerle, uzun süre dayanması için kimyasal madde eklememesi. 'Adamın biri bir gün bizim şu açmalarla geldi, açmalar yeşermiş, bozulmuş hepsi... Sinirlendi sandım. Geldi tebrik etti beni. Çünkü burada aslında hiç bir şey öyle kolay kolay küflenip bozulmaz. Dayıyorsun kimyasalı bozulmuyor tabii ama tadı da kaçıyor herşeyin...' diye anlattı. Sevan'da beş çeşit beyaz peynir sekiz çeşit de zeytin var ki, zeytinleri birçok ödül almış.

Yaptığı iş çok zor. Mutfak sürekli faaliyette. 'Bugünün işi bitiyor, yarının işi başlıyor' diye yakınmıştı bir keresinde. Acılı-acısız lahmacunları da nefis. Ya da mantısından tadabilirsiniz. Apikoğlu sucukları da İstanbul'dakilerden neredeyse daha lezzetli.

Nieman'da herkes kendi mutfağını tanıtan bir gece yapıyor. Ben bu işi haliyle Sevan'a ihale ettim. Ve bizim Amerikalılar, Hintli, Koreli, Endonezyalı, Sırp meslekdaşlar hepsi parmaklarını yedi...Birçoğu zaten haftada bir Sevan'ın sürekli müşterisi olmuştur.

Bir keresinde sağ olsun **Migirdiç Margosyan**, Ermenice çıkan bir kitabını göndermişti bana. Ben de aldım Sevan'a götürdüm. 'Bilirim de, okumam pek kuvvetli değildir' deyip kitabı hanımına iletti.

Bir de söz verdim, Sevan'a İstanbul'dan topik göndereceğim.

'Sıla'da anlarsın Yunanlının dost olduğunu' filan diye şiir yazıp sonra Kıbrıs'a askeri hareket emri verenlerin dostluğu bana göre değil. Milli kimlikten çok kent kimliği hele bir de yeme-içme geleneği uyuyorsa seninkine, esas dost odur işte...Sağ olasın Sevan usta!

duran@fas.harvard.edu

Çalışırken

- ❖ Birlikte çitlemek için getirilen bir kilo ay çekirdeği bir şirketi bitirir!
- ❖ O ooh güzel iş, iki tıkla bir osur!
- ❖ 'İshir Aydır' ne olm!
- ❖ Dört büyük yayınevi Öküz'ü satın almak için kuyruğa girmiş, doğru mu abi!
- ❖ Ruhen zikik durumdayım abi!
- ❖ Açlıktan değil de çatlayarak ölsem daha az azap çekerim sanırım!
- ❖ Ben hemen bara gidip fıçı taktıracam!
- ❖ Ulan Hollandasporlu kör futbolcu Davids gibisin önüne gelene çarpıyorsun!
- ❖ Ben tashihçi olarak herkesi düzeltiyorum!
- ❖ Milenyumla aran nasıl tombik!
- ❖ N'aber Flipesco, merhaba Ali Haydar Yılmaz!
- ❖ Gördüğüne inanmak ne güzel bir duygu!
- ❖ Alem Jethrotal dinliyor, Jethrotal da öküz okuyormuş!
- ❖ Sen yazıyı diz, ben ağdacıya gidiyorum!
- ❖ Arşivlere girmek istiyorum olm ben!
- ❖ Bir köy -mesela Gümüşlük- mezarlığında bir binbaşı ve sekiz albay gömsün beni yeter!
- ❖ Tut şunun ucunu götürelim abi devri de kapandı!
- ❖ O gece tanrı kesinlikle Galatasaraylıydı!
- ❖ Ben bu Beyoğlu'ndaki kalabalığı acemi birliğinde bile görmedim!
- ❖ Sonunda çizgi roman da olduk!
- ❖ Herkes Cemal Süreya'dan konuşuyor!
- ❖ Biz de Seattle ruhuyla çalışıyoruz olm!
- ❖ Hoop Del Piero, gel Piero!
- ❖ Ketum, nasılsın ketum!
- ❖ Orjinal sadık kalsak be dost!
- ❖ Frekansını bilmediğin radyoyu nasıl arayacaksın!
- ❖ Ohhh burası ne güzel çalışma kokuyor!
- ❖ Öküz'de bi dolu abimiz, ablamız oldu!
- ❖ Bizimkiler yazın bar açmış yakında hamam da açarlar!
- ❖ Bitlerimiz ile pirelerimiz kardeş olsun bari!
- ❖ Üç kız büyüttüm hiçbirini senin kadar süslü değil be Ali Kemoş!
- ❖ Avrupa'yla halı saha maçı yapalım mı!
- ❖ Bir yemeğe satıldınız!
- ❖ Övdüm, övdüm abi, tutamadım kendimi!
- ❖ Ooof, yok mu beni ziken!
- ❖ Çok naturel bir doğalımdır ben!
- ❖ Bana eczaneden çocuk nasıl yapıyor sorsana!
- ❖ Bundan sonra hep caz dinliycaz!
- ❖ Yaz vakti de harika oluyor böğürtlen reçelleri!
- ❖ Yaklaşma tehlikeli günümdeyim!
- ❖ Sıkıntıdayım vallahi!
- ❖ Abi valla arzu doluyum, dokunsan orgasm olurum!
- ❖ Ya bunları biz hep böyle isimsiz yazıyoruz ama, millet merak ediyor kim hangi lafı söylemiş diye!
- ❖ Bak baba, iyi baskı, iyi dağıtım, iyi tiraj, okey!
- ❖ Baba zorlamasak diyorum hani!
- ❖ Ulan aşk için hiç üşenmem sevişirim bile ben!
- ❖ Eee, bu iş nereye kadar sürecek, biz ömürboyu dergi mi çıkaracağız ya!

Mîna Urgan müdahale edebilecek durumda olsa cenaze arabasının şoförüne "camiyi geç, doğru Aşıyan'a" derdi belki ama olsun, eğer Nevada'da ölseydi, o zaman da onu seven Kızılderililer ardından kendi adetlerine göre bir tören düzenlerlerdi. Kimse de onlara bir şey diyemezdi.

Yaşlı Dinozorun Ölümü Bahanesiyle Samimi Bir Yazı...

MİNE SÖĞÜT

Yıllar önce Tempo Dergisi'nde zavallı bir muhabir olarak çalışırken, beklenmedik bir şekilde değişen dergi yönetimine gelen "yenilikçi" ekip tarafından önüme bir konu konmuştu. "Bütün iktidar gençlere" diye bir başlıkla, "yaşlılar koltuğunuz artık gençlere bırakın" gibilerinden bir haber yapmaya soyunmuşum. O sırada dergide, sık sık olduğu gibi ciddi bir işten atma operasyonu vardı. Beni atacıklarına, iş istiyorlar diye hoplaya zıplaya konuyu yapmaya başladım. Genç yöneticilerle görüştüm, uzun listeler çıkardım falan filan...

Hazırladığım, yeni kan, yeni soluk, yeni hayat, yeni gelecek üstüne ahkam kesen bir haberdirdi. Haberi bir de renkli kutularla süslemek gerekiyordu. "Hala iş başındaki dinozorlar" gibisinden kocaman bir kutu yaptık. Resimli, süslü püslü bir kutuydu bu. Ve aramızda konuşa, söyleşe hazırladığımız listede tabii ki Uğur Dünder da vardı.

Dergi yayınlanır yayınlanmaz kıyamet koptu. Çünkü Tempo, Hürriyet grubundan çıkan bir dergiydi; ve Uğur Dünder Hürriyet'in en has adamlarından biriydi; ve benim yaptığım haberde, sıkı dinozorların arasında görünüyordu; ve ben kafam basmadığından ve yazı işleri de şaşşallığından bu ince durumu atlamıştık.

Gözlerimi sıkıca kapadım ve işten atılmayı bekledim. Ama benim yerime editörüm dergiden uzadı. İyi de oldu. Beni atsalar uzun süre işsiz kalırdım. Ama o, araya girenler sayesinde yine Hürriyet bünyesinde bir başka rahat koltuğa oturtuldu. (Yanlışım varsa affetsin).

O gün bu gündür dinozor denildiğinde bu tuhaf durum aklıma gelir. Uğur Dünder kendisine "DINOZOR" denmesine nasıl da hiddetlenmişti kim bilir. Herhalde yıllar sonra yaşlı başlı bir profesörün kendiliğinden "ben dinozorum" diye ortalara atılmasına hiçbir anlam verememiştir. Hele hele bu tuhaf kadının yazdığı kitabın bu denli çok satmasına pek şaşırmıştır. Benim eski editör ve arkadaşları da şaşırmış olmalılar. İki bine beş kala, onların kendi kelleleri uğruna "out" yapmaya çalıştıkları bir "yükselen değer" in pamuk gibi bembeyaz kanatlarına, aklına esen rengi sürerek onu palyaçoya çeviren ve alaşağı eden yaşlı bir dinozorun nereden çıktığını anlayamamışlardır herhalde.

Zaten bu durum karşısında onlar ve onlar gibi olanlar uzun süre suskun kalmadılar. Ben öyle kötü niyetliyim ki, Aktüel dergisinde kaleme alınan "vurun dinozora" tadındaki bir yazının, bu tuhaf kadının samimi "zıvalarla" dolu kitabı, Sabah gazetesinin baş yazarlarının bir yıl sonra yayınlanacak samimi itiraflarla dolu kitabından çok daha fazla satmasın, satmasın, satarsa da rezil olsun diye yayınladığını düşünmüştüm. Art niyetse, art niyet! Yalnız o yazı mı, bir sürü dergide, gazetede yükselen değerci, ikinci cumhuriyetçi, global dünyacı bilumum genç ve istikbal vaat eden yazar, bu bilmiş "babaanne"nin, yalan yanlış laflarını alaya aldı; onun komünistliğine, Kemalistliğine ve rakıyla ilgili ahkamlarına burun kıvrıldı; yaşlı yazarı yerden yere vurdu.

Vurdu da n'oldu: Kitap çok sattı, yazar ömründe ilk kez para

kazandı, Bodrum'a otobüsle değil de uçakla gitmeye başladı ve ölüme yakın kazandığı popülerliğin tadını hıncırcı çıkarttı. Okuyucuların kimi onu tartışmasız, kimi tartışmalı, kimi de hoşgörülü bir şekilde sevdi. Sevmeyenlerinse okumak için zaten daha iyi kitapları vardı ve kendileri isteseler daha "samimi" kitapları bizzat yazarlardı.

Mîna Urgan artık öldü. Yeni bir kitap yazmayacak, yazdıkları da sıralarını savdılar, herhalde artık bir daha tartışılmazlar. Zaten galiba onun yazacak bir şeyi de kalmamıştı. Kendi egoist sansüründen geçirdiği anılarını gönlünce kağıda dökmüş, sivri kişiliği ve kemiksiz diliyle popüler bir yazar olmanın tadını gideriyak çıkartmıştı. Sonra da bunun yankılarının karşısına geçip bir sigara yakmıştı.

Herhalde yazar çizer her insanın kendine itiraf etmese bile en büyük arzusu popüler ölmektir.

Mîna Urgan bunu bilinçli bir organizasyonla değil belki ama bir şekilde başardı. Cenazesi hınca hınc kalabalıktı. Aslında ona da Aziz Nesin gibi gömülüvermek yakışırdı ama öylesine bir düzenlemeyi yapmanın her babayığidin harcı olmadığını kabul etmek lazım. Her ne kadar bas bas "inançsızım" diye bağırıyorsa da bu dünyadaki son randevusunu kendi iradesi dışında Teşvikiye caminde verdi. Bu randevuya gelenler (çok azı) cenaze namazını kıldı, (çoğu) ardından dua okudu ve (hepsi) tabutunu cami avlusundan alkışlarla uğurladı.

Mîna Urgan müdahale edebilecek durumda olsa cenaze arabasının şoförüne "camiyi geç, doğru Aşıyan'a" derdi belki ama olsun, eğer Nevada'da ölseydi, o zaman da onu seven Kızılderililer ardından kendi adetlerine göre bir tören düzenlerlerdi. Kimse de onlara bir şey diyemezdi.

Teşvikiye cami çoğu ünlünün ölümünde olduğu gibi tıka basa doluydu. Birbirini uzun zamandır görmeyen eski dostlar cami avlusunda özlem giderdiler. Yeni tanışlar samimiyeti ilerlettiler. Telefonla yapılamayan iş bağlantıları ayak üstü hallediliverdi. Ve bu arada Met-Üst tarafından ortaya, bugüne kadar cenaze merasimleriyle ilgili duyduğum en parlak fikir atıldı.

Met Üst uzakta musalla taşının üzerinde ÖDP bayrağına sarıllı olarak duran tabuta bakıp, bakıp:

- Artık bu camiye sadece ateistlere tahsis etseler ya, dedi.

Olurdu olmazdı derken hepimizin aklı buna yattı. Madem şöyle ya da böyle camisiz olmuyordu, bu cami pekala da inançsızlara tahsis edilebilirdi. Son zamanlarda ölen yaşlı başlı tanıdıklarımızın ve gelecekte ölecek olan bugünün gençlerinin çoğu sadece kağıt üzerinde Müslüman'dı ve onları herhangi bir caminin musalla taşına koyup, durumdan habersiz bir imamın karşına çıkartmak her şeyden önce imama karşı ayıptı. En azından bu cami inançsızlara tahsis edilirse olayın dü-rüstçe adı konmuş olurdu.

Bulduğumuz bu fikre kıkır kıkır güldük. Her halde Mîna Urgan'a ayıp olmamıştır. Zaten ardında bi'sürü faydalı eser, keyifli bir hayat hikayesi, sayısız öğrenci, okur ve dost bırakan 84 yaşındaki bir dinozorun ölümüne ağlanmaz ki; olsa olsa o benzersiz yaşamına feci şekilde gıpta edilir; ardından hıncırcı kıkır kıkır gülünür. ■

Mîna Urgan henüz dino iken

Güneydoğu Hatırası

KEMAL VAROL

Delal sigarası

Üzerinde, Kürtçe, "Tıtuna heri baş" (lyi çeşit tütün) ve "Ji bo tenduristiye ne başe" (sağlığınız için zararlıdır) ibareleri bulunan **DELAL** (güzel) sigarası, Kuzey Irak merkezli bir örgüt olan Kürdistan Demokrat Partisi- **KDP** tarafından piyasaya sürüldü. Kaçak yollarla Türkiye'ye getirilen sigara, bir süre Diyarbakır'da da satıldıktan sonra birden tezgahlarda görünmez oldu. Delal sigarası ya "yok sattı" ya da **Mehmed Uzun** 'un kitapları gibi, üzerindeki Kürtçe yazılardan dolayı toplattırıldı.

Orhan Pamuk

Çiğer kebabı Diyarbakır'ın olmazsa olmazlarından. Sabah kahvaltısında acılı çiğer kebabı yemek şehirde yaygın olan bir gelenek. Ancak, şehre dışarıdan gelenler için sabahın erken saatlerinde çiğer yemek biraz şaşırtıcı geliyor. Yukarıdaki fotoğraf, birkaç ay önce bir söyleşi için Diyarbakır'a gelen ve bu geleneğe uyan sevgili **Orhan Pamuk**'un sabah sabah yaptığı çiğer kahvaltısından ilginç bir enstantene.

Kurşunlu kül tablası

Diyarbakır'daki bazı gazeteci arkadaşlarımla gazete bürolarında, kapsülü sökülmiş havan toplarını kalemlik olarak kullandıklarını gördüğümde çok şaşırmıştım .. Yukarıdaki kartpostalda yer alan fotoğraf **N. Kasriyan** adlı bir Kürt fotoğraf sanatçısı tarafından çekilmiş. Savaşta arta kalan kurşunlar kül tablası olarak kullanılıyor. Kül tablasındaki sigarayı Delal'e benzettik ama bırakın bu da bizim hinliğimiz olsun!

Sokakta uyuyan çocuk

SAYFA 2

2 **Yeni Gündem** YAŞAM

1 HAZİRAN 2000 PERŞEMBE

Sinan Cemgil: Ben, Erzurumlu Gemalmazogullarından Kuvayı Milliyeci Cemal Bey'in torunuyum

'Ben teslim olmam'

Bu dönem, Sinan Cemgil, Hüseyin İnan, Yusuf Arslan hem TİP'in Çankaya ilçesinde, hem de ODTÜ Sosyalist Fikir Kulübü'nde birlikte çalışıyordu. Deniz Gezmiş ile DÖB Başkanlığı ve

Karagözoglu, Sema Karagözoglu, Bingöl Erdumlu ve Mustafa Kemal Çankırılı birliktir yargılandığı. Beşbin lira kefaletle serbest bırakıldı.

20 Aralık 1969'da tutuklandı.

Sinan Cemgil ve arkadaşları siyasi faaliyet için gittikleri kırsal bölgede halkla çok sıcak ilişkiler kurmayı başardılar.

Silahlarla Türkiye'ye giriş ayaklanan Koç Uşağı Asiret... mivdi. Bu nedenle evlen için

bir adamın kafasına dayadı. Diğerleri de geldi. Yusuf, dikeyiyona geçti. Rehin aldıkları Teksaslı Çavuş Jimmy Ray Finley'i üsdeki silah ve malzemelerin yerini söylemesi için sorguya çektiler. Finley'in söylediğine göre, üsdeki silah ve malzemeler başka bir yere taşınmıştı. Bunun üzerine çavuş Finley'i rehine alan "Dağcılar", arabayla üsün kapısından çıkarken, kapıda nöbet bekleyen güvenlik görevlilerini tıradı. "Dağcılar", gözü bağlı olan Finley'i ODTÜ yurduuna getirirler. 17 saat rehin tuttukları Finley'in cebine taksit parasını koyduktan sonra, 15 Şu-

Halil Kazaz'ın tehdit edildiği ni söylemesi ve şikayeti daz ne, bir polis ekibi, olaya girmeye başladı. Polisler, söylenen adresi bulmak için, eki otosuyla, Amaç Apartmanı önündeki sokakta sağa sol bir kaç kez gidip geldiler. THKO'lular, "Sarıldık. Yerim zi buldular" diye düşünürken, evi terk etme kararı aldı. D. nüz, Sinan ve Yusuf, ARD'li nün elere: "Sizi serbest bırakıyoruz. Ancak bir süre sonra d şarı çıkın" diyerek evi terkett Güvenlik Caddesi ile Nazil Sokağının kesiştiği noktada polis ekibiyle karşılaştı. THKO'lular, polislerin şakır

Yeni Gündem Gazete Küpürü

Yayın hayatına 27 Mayıs' ta başlayan **2000'de Yeni Gündem Gazetesi**'nin, yayınlanışından altı gün sonra, OHAL kapsamına giren illerde, hakkında tek bir toplatma kararı olmamasına rağmen satışı ve bulundurulması yasaklandı. Gazete yasaklandığı gün OHAL kapsamında bulunmayan Batman'daydım.

"Dönüşte okurum" diye almadığım gazetenin Diyarbakır'ın Bismil ilçesine geldiğimde yasaklandığını öğrendim. Aralarında bir saatlik yol bulunan iki ayrı şehirde iki ayrı uygulama! İşin ilginç yanı, ben de bu gazetenin yazarlarındanım ve

OHAL kapsamındaki bir şehirde yaşadığım için gazetede çıkan kendi yazılarımı bile okuyamıyorum. Yeni Gündem'i okumak için, OHAL kapsamında bulunmayan Batman, Mardin veya Urfa'ya gitmem gerekiyor. Çünkü, bu gazete Diyarbakır'a bir saat uzaklıktaki Batman'da okununca ülkemiz bölünmüyor!

Şimdilerde, **Diyarbakır Kadın Platformu**'ndan ablalarının destekleri sayesinde durumları biraz düzelse de, hemen hemen her şehirde olduğu gibi Diyarbakır'da da sokakta çalışan yüzlerce çocuk bulunuyor. Bu çocukların tek geçim kaynakları kağıt mendil ve sakız... Fotoğraftaki sakız satan çocuk, belli ki uykusuna dayanamayıp uyumuş sonunda. Masal istemeden uyumasına rağmen, belki de sattığı sakızın rüyasını görüyordu: Keloğlan.

Okuma-yazma öğrenen kadınlar

Van'da üniversite öğrencileri tarafından çıkarılan **Artos** adlı kültür-sanat dergisinin kapağında yer alan bu fotoğrafta, Halk Eğitim Merkezi tarafından köylülere okuma-yazma öğretiliyor. Türkçe konuşamayan vatandaşlarımız, "olmayan bir dili" konuşmaktan vazgeçip Türkçe okuma- yazma öğrenmek için ne kadar "istekli" olduklarını göstermişler basın mensuplarına.. Zaten, boşluğa bakan başı kefyeli (puşili) yaşlı kadının bakışları bize hiçbir şey anlatmıyor!

BİZİM bütün televizyon kanalları ile maşallah dandiklikte birbirleriyle yarış ediyorlar ya (kimileri sadece gecekonduya hizmet veren çadır tiyatrolarına döndüler, kimisi molla desinler diye güya ağır oturuyor, hafta "entel" takılıyor ama sevimsizlikte birinci) abi tuttum

Keselene keselene aştı kızcağızlar!

Engin Ardıç'ın yazısının bulunduğu gazete kupağı

Star Gazetesi'nin 4 Haziran tarihli **Star Life** adlı pazar ekinde **Engin Ardıç**, uydudan yayın yapan televizyon kanallarıyla ilgili bir yazı yazdı. Sayın Ardıç'ın ilgisini daha çok erotik kanalların çektiğini anladığımız yazısında, Avrupa'da yayın yapan bir televizyon kanalında, insanların, "avare, zıbare, davare" diye bir şey konuştuklarını belirtiyordu. Engin Ardıç'ın "zıbare, davare" dediği dil Kürtçeydi.. "Kart-Kurt" artık "zıbare, davare" olmuştu demek! Neyse, Engin Ardıç'ın anlamadığı bir dil, dil olarak sayılmazdı zeten

Kazancı Bedih

İlk kez, kendi aile albümümüze bakarken fark etmişim: Aile büyükleri, fotoğrafları çekilirken eğer oturuyorlarsa ellerini dizlerinin üzerine tutuyorlardı. Sonra başka fotoğraflarda da aynı duruma rastladım. Kürt kadınlarının, sokakta ellerini namazda selama durur gibi göğüslerinde bitştirmelerini dünyaya hürmet ya da utanma ile ilişkilendirsem de, yaşlı Kürt insanların, fotoğrafları çekilirken ellerini neden dizlerinin üzerinde tuttuklarını bir türlü anlayamadım... Urfalı ses sanatçısı **Kazancı Bedih**'in kaset kapağında yer alan fotoğraftaki ellere dikkat!

Kurşunla yazılan yazı

Güneydoğu'da görev yapan askerlerin genellikle iki merakı vardır: İlki, kasetçilere özel olarak doldurulan anonslu "askerin istekleri kaseti", diğeri de, kurşunlarla yazılan çeşitli yazıların önünde çekilmiş fotoğraflar.

SAYGI DEĞER HALKIMIZA

Kentimizin en büyük sorunlarından biri su sorunudur.

Bu sorunun giderilmesi yada en aza indirilmesi suyumuzu tasarruflu kullanmaktan geçer. Tüm Ticarethane, ev, ve binaların su depolarına şamandıra takılması şarttır. "Gerekli duyarlılığın gösterilmesi önemle rica ederiz".

Ayrıca su şebekelerinizi döşerken yada kanalizasyon sorunlarınızı giderirken yetkili birimlerimize müracaat ediniz. Müracaat etmeyen vatandaşlarımız yanlış bağlamadan dolayı tesisatımızda tahribat yaparak şebeke suyunu ya kanalizasyon şebekesine, yada kanalizasyon suyunun şebeke suyuna karışmasına sebebiyet vermektedirler

Gereken hassasiyetin gösterileceği inancımızla rica ediyoruz.

Saygıdeğer halkımızın toplum ve kent sağlığımız için gerekli duyarlılığı göstereceği inancımızla saygı ve sevgilerimizi sunuyoruz.

UNUTMAYALIM BU KENTİ ANCAK BİZLER YAŞANIR BİR HALE GETİREBİLİRİZ.

Sorunlarınızda aranmanız gereken telefonlar:

Alo Diski	: 185	İtfaiye	: 112
Büyükşehir Belediyesi	: 229 48 80	Bağlar Belediyesi	: 251 93 00-11
	: 229 48 97	Yenişehir Belediyesi	: 228 96 54-58
Kanal Müdürlüğü	: 228 31 36	Sur Belediyesi	: 223 60 62
Su Arıza	: 235 50 22	Kayapınar Belediyesi	: 251 24 28
Anzele	: 224 09 31		

DIYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ DİSKİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Saygı değer halkımıza diye başlayan duyuru

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nde son bir yıldır bir "dil" değişikliği yaşanıyor. Refah Partili belediye döneminde, "Selamün Aleyküm" diye konuşan görevliler, şimdilerde birbirlerine "arkadaş" diye hitap ediyorlar. İslami bir terim olarak "kardeş", **Hadepli** belediye döneminde "arkadaş" a dönüşmüş. Önceki belediye döneminde "Sayın Diyarbakırlılar..." diye başlayan duyurular da, artık "Saygıdeğer Halkımıza..." diye başlıyor.

Tennis oynayan yaşlı adam

Tunceli'de çekilen ve uzun bir zaman önce **Hürriyet Gazetesi**'nde çıkan bu fotoğraf genellikle çalışma masamın üzerinde durur. Son bir yıl içerisinde yaşanan sükunet ortamına rağmen bölgenin en sıkıntılı illerinden biri olan Tunceli'de "işlerin ne kadar yolunda gittiği" anlatılmış fotoğraf altında. Baksanıza, uzunca bir süre gıda ambargosu uygulandığı söylenen Tunceli "hayat bulmuş" artık. Hem, yoksul amcalarımız Tunceli'de tenis bile oynuyordu... Bu fotoğrafa bakarken iyi olmak için bir sebep bulamadığım zamanlarda, dilime **Akif Kurtuluş**' un dizeleri gelebildi ancak: "Acıyı bile magazin kılacak trajediler içinmiş yüzümüz!"

Kemalvarol@hotmail.com

O bir "mor giyen kız"...
 O bir kadın şair...
 O bir durumcu Müslüman...
 O bir gizem kadını...
 O bir, "siz uyurken çiçeklere
 su veren ve hayvanların korkunç
 öykülerini anlatan onlara"...
 O bir nevi gelinimiz...
 Şiirimizin aykırı gülü **Lale Müldür**
 her şeyi, bütün içtenliğiyle anlattı...

Foto: Rafael

İlham denen hala deşifre edilmemiş
 bir kavrama inanırım. Yoruma, esine
 inanıyorum, bunu bir kozmik bağlantı (SKY)
 olarak görüyorum, ne olduğunu bilmiyorum,
 hiçbir şair bilmiyor, fakat çoğu ilhama
 inanıyor. Ben asla bir masanın başına
 şiir yazayım diye geçmem.

Müslüman kesimini de az çok tanıdım.
 Çok yakın arkadaşlarım var hala. Fakat
 çoğunda laik kesimde gördüğüm;
 zenginleşmek, güç, iktidar arzusu var.
 Ben durumcuyum, daima güce,
 iktidara karşıyım.

Geldiğim Nokta Bu

HATİCE MERYEM

**En başta Kamuran Şipal
 Bey'den özür dilemek
 istiyorum.**

Kamuran Şipal'in Buhurumeryem isimli bir kitabı olduğunu hiç bilmiyordum. **Buhurumeryem** isminin verilmesi çok ilginç bir şekilde gerçekleşti. Kitabın ilk bölümü Yıldız Madalyalı Masallar olacaktı ve Buhurumeryem bölümü ilk başta kitapta yoktu. Fakat bir gün rahmetli **Mustafa Irgat, Gülseli İnal**, ben bir yerde oturuyorduk. Dedim ki "Çocuklar bu Yıldız Madalyalı Masallar ismi kitap ismi olarak benim içime çok oturmuyor, bana bir isim bulun". İkisi de bazı isimler söylediler. Ama kitabın içeriğini bilmedikleri için "Uymadı, olmadı, ne yapsak" dedim. Gülseli dedi ki; "Herhangi bir kitabı al, aç, parmağını koy, hangi isim çıkarsa". Sonradan öğrendim; eski divan şairlerinin uyguladığı bir yöntemmiş bu, ben de yaparım ama kitap ismi için aklıma gelmemişti. **Behçet Necatigil**'in Almanca'ya çevrilmiş bir kitabı vardı. Rasgele bir sayfayı açtım, parmağımı koydum, baktım Buhurumeryem. Orada çiçek olarak geçiyor, ne kadar güzel bir isim dedim ve kitaba bu ismi vermeye karar verdim. Oturdum Meryem'in hayatını bir şekilde anlatan uzun bir şiir yazdım. Ve kitabın ikinci bölümü bu şekilde gerçekleşti. Kitabın başına da Behçet Necatigil'den gördüğüm

şiiri aldım, alıntı olduğunu göstermek için. Fakat sonradan öğrendim ki meğer Kamuran Şipal'in bu isimde bir kitabı varmış. Buhurumeryem; Kamuran Şipal'in, Behçet Necatigil'in ve İkinci Yeni şairlerinden birisinin daha uzun uzun takıldıkları bir olaymış. Ben kitabım çıktığından beri, yıllardır Kamuran Şipal'den özür dilemek istiyorum ancak bir türlü kısmet olmadı. Öküz vasıtasıyla burada gecikmiş bir özür dilemek istiyorum Kamuran Şipal beyden.

Bende şiir çok naturel bir biçimde -Allah tarafından diyeceğim artık- çok küçük yaşta akmaya başladı.

"Çok küçük yaşta başladım" esprisi gibi olacaksa da hakikaten öyle oldu ve 10 yaşında başladım. Çok eski şiirlerimi, 14 yaşında yazdığım şiirlerimi bile kitaplarıma almışım, yani övünmek gibi olmasın ama iyi şiirler çıktı o genç yaşlarda bile. Ben otomatik yazarım. İlham denen hala deşifre edilmemiş bir kavrama inanırım. Yoruma, esine inanıyorum, bunu bir kozmik bağlantı (SKY) olarak görüyorum, ne olduğunu bilmiyorum, hiçbir şair bilmiyor, fakat çoğu ilhama inanıyor. Ben asla bir masanın başına şiir yazayım diye geçmem. Şiir romanım **Kuzey Defterleri** belki Türkiye'de ilk örnek bilmiyorum, pek yok. Benim **Voyacı 2**'den iti-

baren bütün kitaplarım şiir roman, düzyazı şiir aslında. Şu anda yayına hazırlanmakta olan iki yeni kitabım da şiir roman. Kuzey Defterleri üzerinde altı yıl çalışmışım. Çünkü tarihsel bir araştırmadır o. Şu an üzerinde çalıştığım şiir roman için ise yedi yıldır çalışıyorum. Bunun dışında bütün şiirlerim anında yazılır. Belçika'da çalışırken tuvalete gider, yazardım. Geldi mi hiçbir şey tutamaz beni, akar, sonradan en fazla bir kelime, iki kelime değişir.

Neden yazdığımıza gelince...

Muhakkak bir şeye üzüldüğüm zaman, yaralandığım zaman yazarım. Aslında çok güzel bir hayatım oldu, her istediğimi elde etmiş bir insan sayılırım fakat aşırı hassasiyet ve manik depresivite olduğu için şimdi şimdi biraz dengeledim olayları. Eskiden çok çabuk yaralanırdım. Birisinin dediği küçücük bir şey için ben on beş gün ağlardım, bütün arkadaşlarım bilir. Yaralandığım zaman hemen bir şiir yazıyorum ve bu bana psikoterapi gibi oluyor. Özellikle kitap yaptıktan sonra o dönem neye bozulmuşsam, neler beni üzmüşse kitaptan sonra hepsi uçup gidiyor, yok oluyor.

Hölderlin üzerine çalışma yapmış, çok sevdiğim filozof Heidegerr'in şiir anlayışına yaklaşıyorum.

"Şairler;" diyor **Heidegerr** "nasıl gök gürültüsü ve yıldırımlar tanrıların diliyse, şair bu dille başa çıkmaya çalışan, bu dilin işaretlerini ilkin algılayan ve sonra bu işaretlere, bu dile insanların düzeninde kalıcı bir yer bulmaya çalışan kişidir. Bu işaretleri önce şair algılar, ondan sonra insanların hayatına adapte eder, geçirir." diyor. Zaten şiirin Grekçe kökü de göstermek, yapmak fiilinden geliyor. Bunun dışında **Rimbaud**'un görüşüne inanırım, "Şair ilkin hasta bir adam, sonra lanetli bir kişi, sonra ise yüce bir bilge olur" der o da. Buna inanıyorum. Şairlerin çoğu da delidir zaten. Çok garip yazgıları vardır. Ben kendimi **İlhan Berk** gibi mutlu şairlerden sayarım, hastalık yüzünden çok çekmiş olmama rağmen. Çünkü şairlerin kaderi inanılmazdır. Lanetli kişiler gibi sürülüyorlar, hapse giriyorlar, sefalet içinde sürünüyorlar ya da genç yaşta ölüyorlar. Tabii ki daha hayatım bitmedi, inşallah beni kötü şeyler beklemiyordur ama ben kendimi mutlu bir şair addediyorum.

Ustalarım şunlardır.

Ustalarım derken küçük yaşta okuyup çok etkilendiğim, şiirsel dilimi şekillendirmiş, biçimlendirmiş yazarları, şairleri kastediyorum. Musikiyi, melodiyi **Ahmet Haşim**'den, lirik sesi **Atilla İlhan**'dan, güzel Türkçe'yi ve sentaks kırma'yı **Oktay Rifat**'dan, öfkeyi **Nazım Hikmet**'ten, mistik sesi **Asaf Halet Çelebi**'den öğrendim. Çok küçük yaşta keşfettim Asaf Halet Çelebi'yi. Ece Ayhan'da aynı şekilde.

Robert Kolej'in kütüphanesinde **Bakışsız Bir Kedi Kara-Ece Ayhan** diye bir kitap buldum, kimse okumamıştı çevremde, Ece Ayhan modası yoktu, acayip etkilendim, sarsıldım. O kitap du-

ruyorsa, ilk ben almışımdır. Hatta kart kataloğunda hala benim ismim yazılı olmalı. Hermetik şiiri, yeni sözcük türetmeyi, sentaks kırmayı, sıkı yapıyı öğrendim Ece Ayhan'dan, çok şey öğrendim. Ona çok şey borçluyum. Bir de **Lorca**'dan ve Fransız sürrealistlerinden çok etkilendiğimi hatırlıyorum. Ama sonradan **T.S. Eliot** ve **Ezra Pound**'dan çok etkilendim. Fakat **Rilke** sonradan karşıma çıktı, Rilke'yi çok beğenirim, belki ikinci yabancı şairim benim. **William Blake**'i çok severim ve iyi şairlerin vizyoner olduğuna inanırım. William Blake öyledir. Kuantum fiziği bulunmadan önce yazılmıştır.

Leonard Cohen ve Bob Dylan'dır benim esas iki ustam.

Şair olarak değil yalnız. İkisi de çağın en büyük şairlerindendir bana göre. Şiirlerinden çok etkilendim. Çok dinlerdim, hala çok dinler çok severim. İyi bir müzik dinleyicisi olduğuma inanıyorum.

Şiirde yalınlığı haikulardan öğrendim.

Çok küçük yaşlarda haikuları okurdum. "Çiçek açmış bahçede, çiçek açmış ağaçların önünde" gibi haikulardan çok huzur dolardım ve çok iyi bir belleğim vardı, bazı haikuları Japoncasından biliyordim. Şimdi öyle bir bellek kalmadı maalesef.

"Sevdiğim şiirleri kopya eder yazardım. Şiiri böyle öğrendim." diyor **İlhan Berk**, ben de böyle öğrendim. Sayısız defterim vardır. Sevdığım dizeleri, şiirleri aktarmışımdır. Çok küçük yaşlarda tabii.

1989 yılında gördüğüm bir rüyadan sonra bende kutsal kitaplara karşı yoğun bir ilgi başladı.

Batıda, bütün Batı edebiyatının incil üzerine gönderme olduğunu, dayandığını gördüm. Aynı şeyi yapmamız gerekir diye düşündüm ve on yılını **Tevrat**'ı, **İncil**'i ve **Kuran**'ı okumaya ayırdım. Hakikaten on yılını tasavvuf kitapları okumakla geçti. Başka çok az şey okudum. Doğu kültürüne ilgim başladı, kaynaklarımıza inmek istedim, daha sonra **Divanü Lûgat-İt-Türk** böyle çıktı. Şairler hep yeni bir ses yakalamak isterler. Bir baktım Divanü Lûgat-İt-Türk'te olağanüstü bir şiirsel dil, bir ses var. Bunu ben şiirselleştir-

mek istedim. İkinci bestseller oldu, çok tutuldu. Bana faşist diyecekler diye korktum, yanlış anlaşılmadı ve kitap çok beğenildi. Biraz da tepki bu. Bana hep yabancı şair dedikleri için yapmadım ama güzel bir ses yakaladığım için naturel bir biçimde oldu. Beni hala beni ecnebi şair diye suçlayanlara "Benim Divanü Lûgat-İt-Türk'üm var." diyorum. Onlar da haksız falan demek istemiyorum ama bu kitaptan sonra ben artık yabancı sözcük kullanmıyorum. Ayrıca yabancı sözcük kullanmanın şiirde güzel bir şey olduğuna inanıyorum bir yünden, fakat artık o kadar bıktım ki Divanü Lûgat-İt-Türk'ten itibaren yeni iki kitabımda da yabancı sözcük kullanmıyorum.

Allah'a inandım hala inanıyorum.

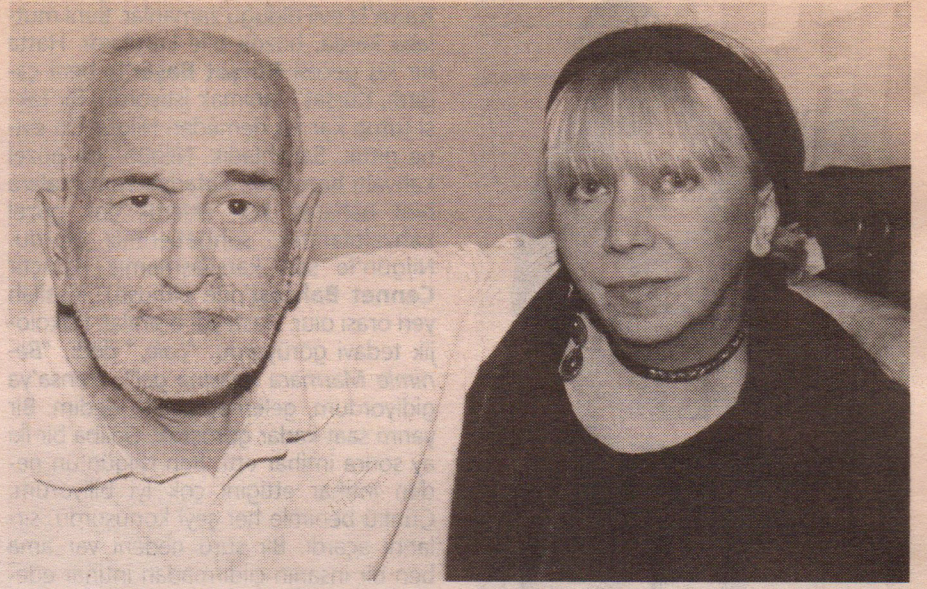
Ama bu dünya bağlamında nihilistim. On altı yaşlarımda da nihilisttim, durumcuydum. Hala durumcuyum diyorum kendime. Durumcu bir Müslümanım. Fakat siyasi İslamla hiçbir zaman bir ilişkim olmadı. Inanmıyorum. Bu dünyada bırakın İslam'ı hiçbir sistemin, ütopyanın yürüyeceğine inanmıyorum. Ama bir öteki dünyaya inanıyorum.

Örtülü bir dönemim de oldu.

Buna tasavvufta 'cezbe' diyorlar. Dini kaynaklara çok yönelince biraz da manik depresiviteyle karışık kafayı bozdum ve artık işi abarttım, suyunu çıkardım, örtündüm. 24 saat din düşünüp din konuşmaya başladım. Bu üç dört yıl sürdü. Konya'ya gittim. **Mevlana**'yı ziyaret ettim. Konya'nın elektriği var diyorlar, doğru, Konya'ya başı açık gittim, havaya bir girdim örtülü döndüm. Ama örtünürken de giyimimi değiştirmedim. Saçıma da arkadan bağlıyordum, sık bir Fransız eşarpla. Mesela Doğu'da Fas'ta Marakeş'te çok güzel örtünüyor kadınlar. Bizim Türk kadınlarının maalesef örtünmede estetikleri yok, hiç beğenmiyorum. Yani Vakko eşarplarını satın alıyorlar. Düz beyaz ya da siyah eşarp örtünler daha iyi o binbir renkli, çiçekli eşarplardan. Çarşaf bile daha estetik kalıyor. Bana gelince şu an örtülü değilim, dizüstü etek giyiyorum.

Hala Müslümanım ama geldiğim nokta eski Türklerin inancı olan "Açık ahlalla birkaç dua etmek."

Yani esas yaşama pratiğin önemli. Ne

yaşıyorsun? Hayatta nasılsın, dürüst mü-sün, nasıl davranıyorsun insanlara, geldiğim nokta bu. Bunun da çok zor bir şey olduğunu, herkesin başaramadığını gördüm. Müslüman kesimini de az çok tanıdım. Çok yakın arkadaşlarım var hala. Fakat çoğunda laik kesimde gördüğüm; zenginleşmek, güç, iktidar arzusu var. Ben durumcuyum, daima güce, iktidara karşıyım. Bunları eleştirdim. Ama Hizbullah'tan sonra bu iş çökmüştür. Müslüman aydınlar da zaten kendi eleştirilerini getirdiler bu konuda.

Örtündükten sonra çok yalnız kaldım.

Uzun yıllar, sağ olsun **Balkan Naci İslimyeli** ve eşi **Sezen İslimyeli**'ye tutunarak yaşadım. **Azra, Rona, Ahmet Güntan, Fatih Özgüven** (her şeye rağmen) ve bir de **Tevfik Fikret** (Kötü Şair Şero'nun esprisi) dışında çok az arkadaşım kaldı çevremde. **Tevfik Fikret** esprisi yerinde oldu çünkü sevgili arkadaşım **Kürşat Akalan**, nam-ı diğer zamanın Halide Edip Adivar'ı, Kemal Tahir'e son günlerinde yemek taşıyan, Türkiye'de benim ve kardeşimin en hayran olduğu kadın, tiyatro eleştirmeni, heykeltıraş **Ayper Akalan**'ın oğlu **Kürşat Akalan** bugünlerde **Sis** şiiri boyutunda takılı kaldı. Hatta sevgili arkadaşım **Gümüşlüklü** ressam **Suat Akdemir**'in bir resmini bu şiir yüzünden ilk görüşte satın aldı. O, Türkiye'nin bu durumunu kendi özel

çok zeki ve esprili tarzında **Sis**'le açıklıyor. Bir sürü arkadaşın da hakkını yemeyeceğim, başım örtülü **Kaktüs**'e bile gittim. Fakat suç benim aslında. Dinden başka bir şey konuşmıyordum. Kafayı iyice yemiştım.

Zaten 24 saatimi evde saatler süren namazlarla ve bütün ıvır zıvırları, antik objelerimi, hepsini toparlayıp sandıklara saklamakla meşgul, yalnızlığımla son derece mutlu vaziyeteydim. Evin çok sevdiğim koltuk örtülerini, Belçika'daki evimin yeşil kadife jakar perdelerini kaldırıp sadeleştirdim, yalnız bembeyaz kelebek koltuk takımı kaldı. İşin komik yanı da şu; sevgili arkadaşlarım **Roll** tayfasıyla muhabbet ettiğimiz ofislerinin dekorasyon düzeni de aynı. Yani Kelebek mobilyaların üstünü güzel örtülerle örtüyorlar. Demek ki hala bir komünistlik var. Neyse bir uzaklaşma oldu benden.

Bir tek **Beyoğlu**'na alışveriş yapmaya çıkıyordum, İslami tarz giysiler bulabilmek için, **Hatemoğlu** gibi mağazalara. Müslüman kesim ise hayat tarzımı değiştirmedim için beni sevdiler, hala çok severler fakat ailelerinin içinde insanlar oldukları için yakın arkadaşları, sürekli görüştükleri arkadaşları olamadım. Beni yalnız bıraktılar, bana sahip çıkmadılar, bunu da söyleyeceğim. Bana "Seninle nasıl ilişki kurulabileceğini anlayamadık" diyorlar.

Vanlı Godard, Sadık Battal, sevgili Müslüman aydın **Ahmet Kot** (ki yarın beni özel uyukla Saraybosna'ya götürecektir), **Aydın** ve **İrfan Çiftçi, Ahmet Hakan, Ali Bulaç, Mehmet Ocaktan** dışında. Tabii bütün Türkiye'de benim tanımadığım ama beni seven -kız-erkek-Müslümanlarla, Konya'daki **Konyalı Einstein, Murat Güzel** ve beni Konya'da dinlemeye gelen iki yüz tesettürlü genç kız dışında ki kıpırdamadan dinlediler. **Ahmet Kot**'un sevgili karısı **Hatice Kot** beni ailesinin arasına aldı, neden? Çünkü kızları **Sevgili Ayşe Kot** on yaşında galiba bilemiyorum, beni çok sevdi. İlk tanışmamız şöyledir; yazarlar birliğinin Bursa gezisinde beni uzaktan sevip bir kalp resmi çizip bana gönderdi. Ayşe, Türk şiirinde beni kat kat geçecek tek kadın şair aday. Çünkü daha on yaşında ve sayısız şiir ve öykü defteri var, hatta bu yaşta sentaks kırmayı biliyor. Yarın Saraybosna'ya Ayşe'yle beraber gidiyoruz. **Sevgili Hakan Albayrak, Milli Gazete**'de "Lale, Ayşe için tahtımı sarsacak tek kadın şair diyor" diye yazmış. Doğru değil, çünkü ben çok alçakgönüllüyümdür, taht demem, ama galiba öyle olacak. Bu arada Hakan'ın karısı da başı açık bir Boşnak genç kıza. Yeri gelmişken söyleyeyim, hülasa baktım ki ne laik kesimde ne Müslüman kesimde hatta MHP'li aydınlar kesiminde bile durum aynı. Yani Ece'ye ayıp olacak ama her şey mükemmel. Neden? Çünkü birbirlerinden aslında hiç farkları yok. Gördüğüm

Küçük resim: Kardeşi, Ortak Pazar'daki tek Türk ekonomist **Uğur Müldür**'le, çocukken.

Skin of our teeth (T.Wilder) Falcı rolü

kadıyla herkesin en büyük meselesi aşk. Hatta cinselliğe ve esrara yönelik şahane espriler ve fantaziler bile yapıyor Türkiye'nin her köşesinde. Elazığ'ın en uç Gemuhluoğlu dağ köyünden tinerici çocuklara kadar.

Bugün bana gene sol sahip çıktı.

Radikal'in yayın yönetmeni **Tuğrul Eryılmaz** mesela. Sevgili yayıncılarım **Metis**, **Müge** ve **Semih**'e minnet borcumu asla ödeyemem. Hiç şiir basmıyorlarken ilk beni bastılar, Voyicir 2'yi, **Ahmet Güntan**'la ortak kitap. Hatta Divanü Lûgat-İt-Türk'ü ve Buhurumeryem'i de bir an bile düşünmeden, çok zarif biçimde, anında bastılar.

Nilgün Marmara'yla mistik planda çok anlaşırdık.

Nilgün son zamanlara doğru iyice mistik bir yöne doğru gitmeye başlamıştı ve bana gelip "Lale, bunu ancak sen anlarsın" diye bazı mistik olaylar anlatırdı. "Başka herkes beni deli sanıyor, kimse anlamıyor." diye olaylar anlatmaya başlardı. Mesela bana da çok olur bunlar; telefon defterine bakıyor, orada Ayşe ismi var, bu isme yoğunlaşıyor, çok düşünüyor, yolda karşısına Ayşe diye bir kadın çıkıyor. Bu tür şeyleri gelip anlatırdı. Şöyle enteresan bir hadise var. İngiltere'den yeni dönmüştüm. Nilgün geldi. Ben çok ağır bir depresyon yaşıyordum. Nilgün'e dedim ki "Ben intihar etmek istiyorum" Nilgün bana kızdı, çok kızdı. Anlayacağını sanıyordum. Çok şaşırdım, afalladım, beklemiyordum. Bu yüzden intihara karşı olduğunu sanıyordum. Bir gün şair **Vural Bahadır Bayrıl** geldi bana. Bunları anlatırken çok heyecanlanıyorum, yaşar gibi oluyorum yeniden. "Lale" dedi, "sana kötü bir haberim var. Nilgün böyle böyle oldu" dedi. O kadar fena olmuşum ki salonda ağacımsı bir bitki vardı, şimdi rahmetli olan iki de kedim. Çok özel kedilerdi onlar, insan gibiydiler, bir tanesi benim ne kadar fena olduğumu algılayıp o bitkiye tırmandı. Çok arkadaşım intihar etti. Arkadaşım kalmadı gibi bir şey yani, sinir geldi bu intihar meselesinden. **Mustafa Irgat** öldü, **Deniz Bilgin**, **Nilgün Marmara**. Beni en yakın kız arkadaşlarımdan olan Deniz Bilgin'in intiharının depresyonundan kurtaran da Şero'dur. Sizin sevgili Kötü Şairiniz Şerafettin Kaya'dır. Ona çok minnet borçluyum.

Nilgün Marmara karşıda Kızıltoprak'ta otururdu.

Ben de Levent'te. Gece giderdim, **Kaan**'la evli olduğu zamanlar. Beni mutlaka karda, buzda bile karşılardı. Hatta bir kış gecesi **Kürşat Başar**'la beni çağırdı, Kürşat'ı tanımak istiyordu. Bir takisi tutup kar kış demeden Nilgün'ün evine gittik. Sabahladık. Nilgün çok güzel kahvaltılar hazırlardı. Rafadan yumurtalara hint baharatı köri eklerdi, çok güzel kahvaltılarımız, sohbetlerimiz olurdu. Nilgün'le son karşılaşmamız ilginçtir **Cennet Bahçesi**'nde olmuştu. İnşallah yeri orası olur. Hastaydı o sıralar. Psikolojik tedavi görüyordu. "Lale," dedi, "Benimle Marmara adasına gel". Fransa'ya gidiyordum, gelemeyeceğim dedim. Bir yarım saat kadar görüştük. Galiba bir iki ay sonra intihar etti. Ben Nilgün'ün neden intihar ettiğini çok iyi biliyorum. Çünkü benimle her şeyi konuşurdu, sırlarını açardı. Bir sürü nedeni var ama ben bir insanın çıldırmadan intihar edebileceğine inanmıyorum. İntihar o kadar yakınımından geçti ki çok iyi biliyorum. O kadar korkuyor ki insan.. İlaçla intiharı anlarım da kendini atmak o kadar dehşetengiz bir şey ki çıldırmadan bunu yapamaz insan. Nilgün hastaydı ama bunun dışında başka boyutlar da var. Ben bunları kimseye açıklamadım. Açıklamıyorum, kimseyi suçlamak istemiyorum. Onu yaralayan olayları biliyorum. Bir gece Gümüşlük'te bana anlatmıştı.

Mustafa Irgat'la çok eskiden, sanırım 81'de tanıştık.

Ahmet Güntan vasıtasıyla. Onlar o sıralarda Cenajans'ta çalışıyorlardı. **Güven Turan** onların başındaydı. Şairler Cenajans'ta çalışıyorlardı, çok ilginç bir ortam vardı orada. Ben de dışarıydayım o sıralar, geldiğim zaman onların işyerine giderdim, gırgır geçerdik. Mustafa'yı ilk orada tanıdım. Malum hikayeleri vardı Mustafa'nın. Döner döner onları anlatırdı. Annesinden, eski karısından çok şikayet ederdi... Felsefeden, daha çok da enteresanlıklardan konuşurduk. Şiir konuşmazdık, hatırlamıyorum. Çok espritüeldi, çok hoş bir insandı. Onu yakından tanıma fırsatım olmadı. Bir gece geç vakit beni telefonla aradı. Abuk subuk bir şeyler söyledi. Bir tuhaf oldum. Ondan sonra koptu ilişkimiz. Uzun yıllar birbirimizi görmedik. Ondan sonra hastalandı, hastalandıktan sonra tekrar çok yakınlaştık birbirimize. Bunu söylemem doğru olmaz, kendimi övmek gibi olur ama bana bir gün "tek kışkandığım şair sensin" demişti. Buluşur Lades'te çorba içmeye giderdik. Bir yılbaşı gecesi Gülseli İnal'ın evine gittik, hastalandığı zamanlardı. Resimlerini gösterdi bana. Çalışma odasında Mustafa Irgat'ın yaptığı İlhan Berk portresini gördüm. Çok güzeldi bu resim. Son dönemde resimlerinden uzun uzun konuştuk. Ölümünü bilmiyorum, gene burada yoktum galiba. Mustafa çok hoş bir insandı, ben onur duyarım "Tek kışkandığım şair sensin" demesiyle.

Babamın kitaplığı çok zengindi.

Hatta ilkokulda **Harp ve Sulh**'a başladım, Tolstoy'un. Kafayı yedim. Sanırım dört beş defa okudum bu kitabı. Hatta babam kızardı, bu yaşta bu kitap okunur mu diye. Okul çantamın içine koyup gizli gizli okurdum. Çizgi roman da okurdum. **Teksas'ı Tommiks'e** tercih ederdim mesela, bir de **Red-Kit'i** çok severdim. Ama ağır kitapları da çok erken yaşlarda okumaya başladım. Hatta Tolstoy'daki Nataşa, Buhurumeryem kitabında da geçiyor, o Nataşa işte. Onu güncel Rus kadınlarının adı Nataşa diye espri olsun diye okurlarmış. Benim özdeşleştiğim ilk kadın figürüdür hayatta.

Tiyatroda çok iyiydim.

Fahir İz'in karısı **Dorothy İz** vardır

Robert Kolej'de tiyatro hocası. **Genco Erkal**, **Nevra Serezli**.. bütün Türk tiyatrocuları yetiştiren odur. Bana başrol oynatırdı hep. Hem komedide hem de trajedi de iyiydim. Çok enteresan bir doğaçlama yeteneğim vardı, üstelik ingilizce. ODTÜ'nün en ateşli yılları, jandarmayla, devletle çarpışıldığı yıllar. O sırada ODTÜ'de öğrencilik yaptım ben ve marksisttim. Hala solcuyum aslında, durumcu bir Müslümanım diyorum ben. ODTÜ'de jandarma baskını olacak derlerdi ve tetikte beklerdik, işin şakası yoktu yani, ölüp kalabilirdik. Ben korkusuz bir insanım, bir keresinde hiç unutmam kampüste jandarma çevirdi bizi ve "Beş dakikaya kadar dağılmazsanız ateş etmeye başlayacağız" dedi. Ben o sırada papatyalara bakmakla meşguldüm. Böyle deli bir gençliğim vardır yani. İşte bu baskınlar sırasında ben milleti gevşetmek için doğaçlama skeçler yapardım, tipler uydururdum; casus tipi, Amerikalı kıro tipi, Fransız aristokrat tipi falan.. böyle şeyleri anında yazar ve oynardım. Millet kahkahalardan kırılırdı. O yüzden benim ODTÜ'deki yatakhane arkadaşlarım unutamaz.

Destina vasıtasıyla Yeni Türkü'yle arkadaş olduğumda Derya Köroğlu şöyle bir şey dedi bana.

Kendisi o zaman ODTÜ'de mimarlık bölümünde öğrenci lideri imiş. Biz ise **Yıldırım Türker**, **kızıl milyarder Osman Kavala** falan kolejli bir gruptuk. Kolejli olduğumuz için büyük suçluluk duyardık o zamanlar. Benim şiir yazma bile kızarlardı. İngiltere'de durumcu olmamın başlıca nedeni de budur. Çünkü durumcuların marksistlerden ayrıldıkları nokta sanata önem vermeleridir. Ve marksistleri sanata önem vermemekle suçlarlar. Her neyse hiç unutmam buz üstünde mitingler olurdu, 14.000 kişi and içmek için kollar kalktığında Yıldırım "Şu kolum taş oluyor, kalıyor" demişti. Fakat marksisttik. Ben moru çok severim. Bir adım "mor giyen kız", diğer adım "yüz çeken kız". Ekonomide hep yüz alırdım. Fakat o zamanın tabiriyle çeşitli gruplar bizi kafalamaya gelirdi. **Derya Köroğlu** yıllar sonra bana; o zamanki öğrenci liderinin, Dev-sol mu Dev-genç mi bilmiyorum, bana aşık olduğunu söy-

ledi. Ben o zaman o kadar acayip oldum ki. "Ya ben bunu bilseydim gerine gerine dolaşırdım ODTÜ'de" dedim ona.

Hayatımın büyük aşkı boşandığım eşim Patrick.

Kendisi Belçikalı bir ressam. Jacquart ailesinden, babası önemli bir mason. Belçika'daki bütün nükleer santrallerin genel müdürü. Böyle garip bir aileye gelin gittim ben. Yirmi yedi yaşıyordum. **Ali Nesin** tanıştırmıştı bizi. Ali'nin deyişiyle "Avrupa'nın en bohem insanı Patrick". 10-15 yıl evli kaldık. Fakat beş yıl beraber yaşayabildik. Ondan sonraki on yıl ben buradan kopamadığım için gitme gelme halinde oldu. Benim en güzel fotoğraflarımı Patrick çekmiştir. Yıllardır adını koymayı unuturum. Beni tanıyanlar, bu hikayeleri bilen yakın arkadaşlarım "ne olur otobiyografini yaz, hayatın çok ilginç" derler. İnşallah yaşlılığında yazarım. Mesela Jacquart ailesiyle geçen yıllarım çok komiktir. Bunlar beş çocuklu deli bir aile idi. Herkes çatlak bir tek baba akıllı, o da çıldırmak üzere artık. Ama çok severim. Türk olmamdan dolayı asla bir küçümsememe olayı yaşamadım. Çünkü Belçika'da Emirdağ olayı var, çocuklarını afyonla uyuttukları için en tutucu en garip Türkler bunlar. Fakat Jacquart ailesi o kadar iyi bir aileydi ki noelde benim şerefime **Dede Efendi** dinlerlerdi.

Çok yoğun aşık olurum.

Balayımızda Venedik'teydik. O kadar mutluydum ki cildim parlamış, çok güzelleşmişim, Patrick kızdı, dedi ki "Venedik gibi yerde bile bu kadar dikkati çekiyorsun. Yanımızdan geçen adamlara dikkat ettim, konuşurlarken seni gördüklerinde konuşmayı kesiyorlar ve sen geçtikten sonra seslerini tekrar yükseltiyorlar" dedi. Hakikaten aşık olunca güzelleşirim.

Avrupa'da çok esrarengiz bulurlardı beni.

İngiltere'de bir caz kulübe giderdim, en meşhur caz kulübü İngiltere'nin. Kapıdan girdiğim zaman çalmakta oldukları parçayı keserler, benim şarkımı Petite Fleur'u çalarlardı. Hatta doğum günümde evime geldiler o parçayı çalmak için.

Yirmi yedi yaşındaydım. Ali Nesin tanıştırmıştı bizi. Ali'nin deyişiyle "Avrupa'nın en bohem insanı Patrick". 10-15 yıl evli kaldık. Fakat beş yıl beraber yaşayabildik. Ondan sonraki on yıl ben buradan kopamadığım için gitme gelme halinde oldu. Benim en güzel fotoğraflarımı Patrick çekmiştir.

Patrick Jacquart Claeys ile (ilk gece) performans yaparken-Patrick'in kamerasından

DENİZ BİLGİN
1956-1999

Saksafoncu bana aşık oldu, beni İskoçya'ya annesine götürmeye kalktı falan. İngiltere'de publar ikiye ayrılır "Sen ne redensin, çok esarengiz bir kadınsın, Fransız mısın?" diye sorarlardı. Ben "Türk'üm" deyince, "Allah allah biz seni hiyerarşinin başına koyduk, sen en sonundan çıkıyorsun" derlerdi.

Kadın olmaktan memnun değilim.

Erkek egemen bir toplum çünkü biliyoruz hepimiz. Kadın şair olma mücadelesini veren insan benim Türkiye'de. İlk çıktığım senelerde "kadın şair olmaz" diye üzerime gelirlerdi. Şimdi bana hiç teşekkür etmiyorlar genç kız şairler. Onlara kırgınım, bana bir telefon bile açmıyorlar. Halbuki o yolu onlara ben açtım. Bu konuda kırgınım yani.

İrlanda'da kitabım çevrildi, iki seçki yapıldı.

Orada İrlandalı şairlerle konuşurken dediler ki; "Bizde de kadın şair küçümsemesi vardı ama dersimizi aldık bunu artık asla yapmıyoruz". Enteresandır İrlanda'da çıkan kitabımın arkasında benim kadın veya erkek olduğum bile belirtilmiyor. Yabancı isim olduğu için Lale Müldür ama kadın mı erkek mi olduğu anlaşılmıyor. Hatta "Senden önce olay yaratmış kadın şair var mı, yok, o zaman kendi gelenegini kendin çıkarmışsın" dediler. İşte bu açıdan kırgınım bazı genç kadın şairlere. İnsan bir telefon açar, teşekkür eder, bu işin mücadelesini ben verdim yani. Gülten Akın var ama nedense onu kabul ettiler aralarına, üzerine yürümediler. Beni yıllarca yıpratılar. Şiirsel planda değil yalnız, şiirime ecnebi falan demenin dışında hiçbir eleştiri getirmediler ama kişisel hayatım çok yıpratılmıştır. Ben bunların yüzünden de delirmişimdir, bunu da söyleyeyim.

Son günlerde Doğu'da bulundum.

Doğu Anadolu'yu gördüm. Biz Türkleri çok insancıl, çok nazik, çok derin bir kültürün ürünü olarak görüyorum. Bazen kızıp küfür ettiğimde oluyor ama genelde görüşüm şudur; Türkiye'nin geleceğini çok parlak görüyorum. Doğu batı sentezi yaşayan Türk şiirini çok önemli buluyorum. Mesela Avrupa'da

şiir bitmiştir. Amerika'da güçlüdür. Yaşayan şiir gelenekleri içinde Türkiye'yi çok önemli buluyorum. Dünya mutlaka bir gün bunu keşfedecek, bu barbar Türk imajımızdan kurtulduğumuz an, ki bu yavaş yavaş kırılıyor, Ortak Pazar'a gireceğimize de inanıyorum. Özellikle Doğu'yu gördüm, hiç öyle anlatıldığı gibi değilmiş, safsata imiş meğer, tabii her tarafını görmedim, benimki illa böyle demek gibi bir şey değil, yanılıyor olabilirim, ama o kadar bakımsız görmedim, göç olayı yok, kadınların başları açık, tişörtlerle dolaşıyorlar. Çok büyük bir uygarlık var. Bu tür insancıl sıcaklık, şiir sevmeye... Herkes şair bu ülkede, bir şair olarak çok mutlu oldum. Delisi çok. Hayat burada sürekli gırgır yani. Doğu batı sentezi var burada. Çok aydınlık görüyorum Türkiye'nin geleceğini.

Şu ecnebi şair meselesine geri dönecek olursak, ben milleti suçluyorum aslında.

Ben yaşayan Türkçe'yi kullanıyorum. Destina benim en güzel cevabım bu ecnebi şair meselesine. Ada vapurunda çingene çocuklar bile sözleri ezberleyip söylediler. Bu kadar popüler oldu. Bir sürü Destina adında çocuk var. Almanya'larda Destina lokantaları açılmış, davet ediyorlar. Bu kadar popüler olmuş bir şiirin sahibiyim, ben yaşayan ve yalın bir Türkçe kullanırım. Mesela Attila İlhan milli şair sayılıyor. Attila İlhan gibi "Margot'la kafede otururken" diye yazmadım ki ben. Ben felsefi kavramları, Türkçe'de olmayan sözcükleri kullanıyorum, bunun dışında hiçbir Avrupa hayatım, yaşantım girmez şiirime, hayatım orada geçtiği halde. Egzantirik anlamları da vardır, bu ayrı, içine girmesi zor bir şiirdir ama ilk bakışta herkesin anlayacağı bir dil kullanırım. Aslında bıktım bundan ya, ben suçluyorum milleti "yaşayan Türkçe" kullanmadıkları için, elitist seçkincilikle suçluyorum.

Benim kaynaklarım şiir değildir.

Minerolojiden madencilige kadar alır okurum, oralardan şiir çıkarırım. Ama pek şiir okumam. Gençken çok okudum, bitirdim. Şimdi herhangi bir insanla konuşmayı, görüşmeyi şiir okumaya,

çalışmaya tercih ediyorum. Böyle bir insanım yani.

Murat Belge'yi aradım vedalaşmak için.

Saraybosna'ya gideceğimi, kendisine geçmiş olsun dediğimi, yeni çıkan Seriler Kitabı'nda kendisine adanmış şiiri konuştuk. Ona dedim ki; "Çok gecikmiş bir teşekkür, özürdilerim." Çünkü Murat, beni ilk lanse eden kişidir Cumhuriyet'te. Gencim ben, yeni dönmüşüm İngiltere'den, tezlerimi anında okudu ve "gazetede yaz" dedi. Kadınlar üzerine olan Büyük Kapatılış-Patriyarkal Diskurda Kadınların Kapatılışı adında bir tezim vardı. Yıldırım Türker ve ben, Murat Belge'yle tanışmaya gittiğimiz gün kendisine o kadar büyük saygımız

vardı ki dizlerimiz titriyordu. Murat Belge çok şıktı, beyaz bir kostüm içindeydi. Bunu biraz evvel telefonda kendisine söyleyince o da; "O zaman size dizbağı nişanı vermek lazım" dedi. "Ne demek dizbağı nişanı?" dedim. Dedi ki; "Kralların şövalyelere verdiği nişandır". Enteresan ama böyle bir espri. Murat Belge'ye vefa borcumu yıllar sonra ödüyorum, ondan burada özür diliyorum.

En büyük teşekkürüm;

Yıllardır beni finanse eden ve bu yolla Türk edebiyatına büyük katkıda bulunan annem Ava Gardner Müzeyyen'le, babam Aynşayın Kemal'e (küçük İskender'in deyimiyle matematiği nakışlayan annem babama) Allah uzun ömürler versin.

Kadın şair olma mücadelesini veren insan benim Türkiye'de. İlk çıktığım senelerde "kadın şair olmaz" diye üzerime gelirlerdi. Şimdi bana hiç teşekkür etmiyorlar genç kız şairler.

Beni hala beni ecnebi şair diye suçlayanlara "Benim Divanü Lugat-İt-Türk'üm var." diyorum. Onlar da haksız falan demek istemiyorum ama bu kitaptan sonra ben artık yabancı sözcük kullanmıyorum.

...aslında bıktım bundan, BEN suçluyorum milleti "yaşayan Türkçe" kullanmadıkları için, elitist seçkincilikle suçluyorum.

Newyork Stonewall sokağında eşcinsellerin devam ettiği bara yapılan polis saldırısına 3 gün taşlarla sopalarla karşılık veren erkek eşcinseller 29 Haziran 1969'u tarihe kazıdılar. Bu direniş her yıl "Eşcinseller Kurtuluş Günü" adıyla tüm Dünyada kutlanıyor.

Stonewall sokağı tüm dünyada eşcinsellerin örgütlenmelerine, cesaretlerine vesile oluyor. 68 Kuşağı'nın dalgalandırdığı isyan bayrağını onlar da ellerine alıyorlar. Rusya ve Doğu Bloku ülkeleri hariç hemen hemen her ülkede örgütleniyorlar. 29 Haziran hüzünlü bir Stonewall sokağı öyküsü olmaktan çıkıp direnişin şafağına dönüşüyor.

Direnişin Zaferi

ALİ KEMAL YILMAZ

Stonewall'da herhangi bir akşam; küçücük barda eşcinseller tedirginlik içinde içkilerini yudumlıyor, polis baskını korkusunu ve coplarla sopalarla dövüldükten sonra karakollarda hakaretlere, aşağılanmalara maruz kalmak endişesini paylaşıyorlar. Birden ışıklar yanıyor ve alışıldık faşizan saldırılar başlıyor. Polislerin beklemedikleri kendiliğinden gelişen karşı koyuşla karşılaşınca, şaşkınlığa düşüp basiretleri bağlanıyor. Bu karşı koyuş tam 3 gün sürüyor. **Stonewall Sokağı** tüm Dünyada eşcinsellerin örgütlenmelerine, cesaretlerine vesile oluyor. 68 Kuşağı'nın dalgalandırdığı isyan bayrağını onlar da ellerine alıyorlar. Rusya ve Doğu Bloku ülkeleri hariç hemen hemen her ülkede örgütleniyorlar. 29 Haziran hüzünlü bir Stonewall Sokağı öyküsü olmaktan çıkıp direnişin şafağına dönüşüyor.

Türkiye'de Eşcinsel Örgütlülük Durumu

Ülkemizde eşcinsel örgütlülük **Radikal Demokrat Yeşil Parti Girişimi** ile 1984'de başladı. "**Çarşamba Çayları**" ismi altında Taksim Lamartine caddesinde parti girişimcisi **İbrahim Eren**'in evinde toplanılıyordu. Çeşitli nedenlerle parti kurulamayınca bir süre "**Çağrı Grubu**" olarak faaliyet sürdüren eşcinsellerin ilk kez **Yeşil Barış** adlı gazetede otonom sayfaları vardı. Günümüzde önemsiz gibi gözükse de bu girişimler çok baskılara gözetilirdi. O temelin üzerine **İstanbul Lambda** ve **Ankara Kaos Grubu** oluştu. Her iki grupta radyo programı yapmak ve dergi çıkarmak, üniversitelerde paneller konferanslar ve kitap fuarlarına katılmak AIDS'le mücadele eden derneklerle çalışmak ve eşcinsellere terapi toplantıları düzenlemek gibi faaliyetleri var. Ayrıca bu yıl dördüncüsü düzenlenen **Türkiyeli Eşcinseller Buluşması** 19-20-21 Mayıs'ta gerçekleştirildi.

"Baharankara" adını taşıyan bu bu-

luşmayı Kaos eşcinselleri şöyle anlatıyorlar: "Kaos GL ve Gayankara gruplarının birlikte organize ettiği bu buluşmaya **Lambda İstanbul** ve **Sappho'nun Kızları**'nın yanısıra çok sayıda bireysel katılımlar oldu. Hemen hemen tüm şehirlerden gelenler oldu. Sorunları, planları tartışıp paylaşmanın dışında eğlencelerimizin arasında birlikte pikniğe gitme ve Ankara turu vardı. Ayrıca Avrupa Birliği'ne üyelik ve birliğe üye ülkelerde yaşayan eşcinsellerin hukuki durumları da tartışıldı.

KAOS GL'nin Gerçekleştirmeyi Planladığı Projeleri

"Aslında bunlara hayallerimiz demek daha doğru olacaktır. Bir mucize gerçekleşmedikçe ya da eşcinseller olarak bir araya gelecek gücümüzü birleştirmedikçe mevcut koşullarımızda düşündüklerimiz ancak hayal olabilir. İşte hayallerimiz:

İKİNCİ BİR DERGİ: Böylece derginin biri popüler, güncel bir çizgide yayın yaparken, diğeri üç ayda bir yayınlanan, sorunlarımıza daha kapsamlı eğilirken, düşüncelerimize daha ayrıntılı ele alma olanağı sağlayan bir dergi.

Yapmak istediklerimiz ve hayallerimiz çok ama, pek çok şeyin de parasız olmayacağı biliniyor. İnaniyoruz ki bir gün, **Lezbiyen Gey Kütüphanesi, Kültür Merkezi, yayınevi** gibi çok şey gerçek olacaktır. Eşcinsellerin ve transeksüellerin aşağılanmadan, çekinmeden danışabilecekleri bir poliklinik: **Eşcinsel Hakları İçin Hukuk Bürosu, Yaşlı Eşcinseller İçin Ortak Ev, Genç Eşcinseller İçin Bağımsız Psikoloji Merkezi** gerçekleştirmeyi çok arzuladığımız projelerimiz." Bu projeleri gerçekleştirmelerini dileriz.

Ve Stonewall Kutlamaları

Kurulduğundan bu yana Stonewall'i basına kapalı olarak **Lambda** ve **Kaos**'lu eşcinseller kutluyorlar. Sadece kapalı mekanlarda kutlanan şenliklerde geçtiğimiz yıl "Eşcinsel filmleri, Edebiyatta Eşcinsellik" gibi gösteri ve paneller vardı. En önemli olan ise 1993'de Tüm Dünya Eşcinselleri İstanbul Buluşması emniyet yetkililerinin inanılmaz baskı ve gözetimi ve sınır dışına çıkarma gibi uygulamalarıyla başlamadan bitti.

Bu yılki 29 Haziran "Kurtuluş Günü" için **Lambda İstanbul Komitesi** tüm eş-

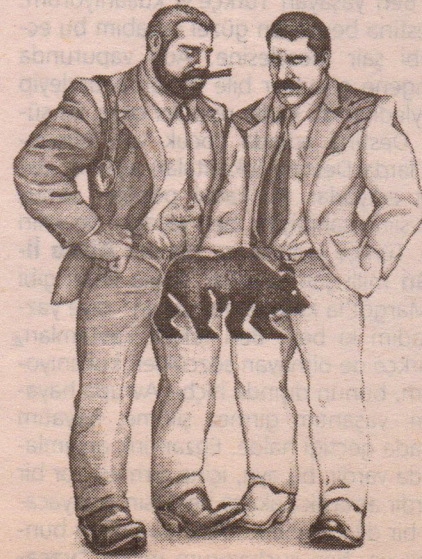

"Gerçek şudur ki, doğaya karşı olduğunuzu söylediğiniz bu içgüdü, tüm doğal istekler gibi, hemen hemen aynı güçle, her çağda, her zaman ve her yerde var olup durmuştur." "Baskı yapın! Ezin! Ortadan kaldıramayacaksınız."

(André Gide, Corydon)

cinsel barlarda çeşitli etkinlikler düzenleyeceklerini ve bilgi almak isteyenlerin lambda@lambdistanbulorghttp: den bilgi alabileceklerini söylediler.

Dünya Eşcinselleri'ne Türkiye'ye Gel Çağrısı

Kendilerini "ay" ile simgeleyen eşcinseller Ağustos 2000'de düzenlenen organizasyonla bir araya gelecekler. Ev sahipliğini **Türkiyeli eşcinsellerin** yapacağı toplantı 24-27 Ağustos tarihleri arasında gerçekleşecek. Sorunların tartışıla-

cağı ve çeşitli eğlencelerin düzenleneceğini söylediler. Bunların arasında ismi açıklanmayan bir Türk hamamında "hoşça vakit geçirmek" de var.

"Yılın Ayısı Seçilecek"

"Ay"nın kadınsı olmayan eşcinsellerin seçtiği bir simge olduğunu söyleyen **Lambda'dan Heribert Mürrman** organizasyonun kesinlikle kendileriyle ilgisi olmadığını nedenine gelince sadece eğlence amaçlı politik olmayan bir düzenleme olduğunu söylüyor. Ayıya benzeren **Türkiyeli eşcinseller** davetlidir.

24 Ağustos'ta başlayacak olan toplantılarda "Yılın Ayısı" seçilecek. 27 Ağustos'ta **Kumkapı'da** bir restorantta "hoşkalk partisi" ile noktalanacak. Katılmak isteyenler www.ayilar.net. adresindeki internetten öğrenebilirler.

Ticari Mantıkla Aktivite

Lambda İstanbul Gey-Lezbiyen Grubu'ndan ve **Kaos Gey-Lezbiyen Ankara Grubu**'ndan konuştuğum arkadaşlar, ne **Kırkpınar Güreşleri**'ne katılma ne de "Aylar Eşcinsel Grubu" organizasyonlarıyla hiç ilgilerinin olmadığını herkes gibi basından takip ettiklerini söylediler. **Lambda'dan Heribert Mürrman** "Tamamen turistik amaçlı bir organizasyon, bilmediğimiz bir turizm şirketi organize ediyor. Kesinlikle onayladığımız bir girişim değil" diyor.

Erkek ve kadın eşcinseller; bu sayfayla ilgili görüşlerinizi, önerilerinizi, beklentilerinizi ve yazılarınızı bekliyoruz...

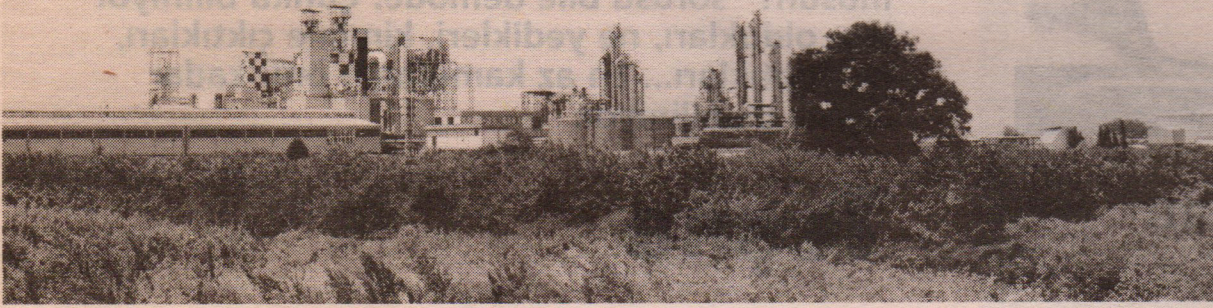

Panter Emel Köşesi

EMEL YILDIZ

Canım acıyor. Bir yanda Belkıs Harabeleri'nde su altında kalacak 'yaşam'lar öte yanda Bodrum'da Çevre Filmleri Haftası... Bu yaşamla dalga geçmek değilde nedir şimdi? Bir yanda trilyonlarca rant getirecek olan, hayvanları korumayan hayvan hakları yasası öte yanda ANAP'ın kurucu üyesi Dinçkök'lerin sahibi olduğu zehir saçan fabrika AKSA. Bu yaşananların hepsi doğru olamaz, ben kötü bir kabus görüyorum galiba... Çıldırırmamak işten değil... Üstelik aydın geçinenler, bir köpek ısırdı diye sütunlar dolusu ve günlerce köşelerini dolduranlar sustuğuna göre ben gerçekten kötü bir rüya görüyorum herhalde... İşte kabusumdan parçalar..

AkSa-tıldık

Marmara depreminden bu yana geçen sürede, Yalova'daki AKSA Fabrikası'ndan toprağa ve suya sızan **6.700 ton akrilonitril** (bir çeşit siyanür) ile ilgili birkaç yazı yazmıştım. Felaketin büyüklüğünü kavrayan az sayıda kişi de bunu dile getirdi. Ancak hala, ciddi bir önlem, kesin bir çözüm haberine rastlayamadığımdan, geçen hafta AGF'li ve Mavi Gezegen grubundan gençlerle birlikte Yalova'ya giderek olayı yerinde araştırmak istedim. Çernobil'den sonra yaşanan bu en büyük çevre felaketinin hukuki takibini yapan ve evi fabrikanın arkasında bulunan Av. Ayşe Aydemir'den öğrendiklerim, en dehşetli korku filmi senaryolarını dahi geride bırakacak denli dayanılmaz, akıl almaz gerçeklerdi.

Birinci sınıf gayri sihi müessese kapsamındaki fabrika yıllarca geçici ruhsatla çalışıyor, oysa yasaya göre geçici ruhsatla ancak 1 yıl çalışılabilir. Fabrika yetkilileri bunca yıl, gaz sızıntısını anlamak için, fabrika bahçesine kurdukları hayvanat bahçesinden yararlanmış. Hayvanlar ölürse sızıntı anlaşılabilir. Yani deprem olana kadar da zaman zaman sızıntılar söz konusu. Şimdi, İstanbul Ta-

bip Odası'nın AKSA kazası için yaptığı basın açıklamasından bazı bölümleri aktarmak, durumun vahametini bir ölçüde gözler önüne serecek sanırım. "... Akrilonitril'in hem yüksek düzeyde yanıcı-patlayıcı bir madde hem de kanserojen olması nedeniyle hammadde olarak depolandığı AKSA, birinci sınıf gayrisihhi müessese sınıfına girmektedir. Bu tip işletmelerin ruhsatlarını Sağlık Bakanlığı'ndan aldıkları düşünülürse 1984 yılında, yıllardır ruhsatsız çalışmakta olan AKSA'ya hiç bir koruma bandı olmadığı halde Sağlık Bakanlığı'ndan geçici çalışma ruhsatı verilmesi yaşadığımız kazaya ve ardındaki çevre felaketine davetiye çıkarmıştır. 1971 yılından 1990 yılına kadar çevresinde koruma bandı olmadan faaliyetinde bulunan fabrikaya bu tarihten sonra yapılan koruma bandının da kazanın olumsuz sonuçlarını engellemede ne derece başarılı olduğu deprem sonrası açığa çıktı. Kazadan sonra hayvanlar öldü bitkiler kurudu, insanlar sızıntıdan ciddi boyutlarda etkilendi. Sağlık açısından uzun dönemde açığa çıkacak zararları ise önümüzdeki aylar-yıllar içinde göreceğiz.

İşletmenin yaptığı açıklamalara göre; depremin etkisiyle üç akrilonitril tankında oluşan hasar sonucu 6400 ton madde çevreye yayılmıştır. Deprem anında başlayan sızıntı; bölgede yaşayan tüm canlıları ve bitki örtüsünü etkilemiş, akut zehirlenme tablolarına neden olmuştur. Bölgede yaşayan yurttaşlar, depremden sonraki yirmi birinci saatte bölgeden jandarma tarafından uzaklaştırılmıştır. AKSA yetkilileri, deprem gecesi 24.00-08.00 vardiyasında çalışan işçilerin sağlık durumu hakkında ayrıntılı bir açıklamayı henüz yapmamıştır. Depremi takiben iki hafta içinde, daha önce ciddi bir sağlık problemi olmadığı söylenen Zeki Aydın, Cemile Tezer, Melahat Kaypak, Necia Uysal, Ahmet Nalbant ve Zühtü Malı adlı yurttaşlarımızın ani ölümlerinin akrilonitrile bağlı olup olmadığı mutlaka araştırılmalı, bu ölümlerin nedeni aydınlatılmalıdır.

Av. Ayşe Aydemir, tanık beyanlarını, jandarma tutanaklarını, İstanbul Tabipler Odası'nın araştırmalarını ve Çevre Bakanlığı'nın raporlarını delil olarak, hazırladığı suç dosyasına koymuş, bir dilekçeyle savcı yardımcısına vermiş. Ancak dilekçesine onay istediği halde verilmemiş. 29.12.1999'da takipsizlik kararı verilen suç duyurusunun, delillerini dosyada bulamayan Aydemir, delil dosyasını hazırlık kaleminde çalışan bir memurun çekmece-sinde buluyor ve kayıtlara geçiriyor. Takipsizlik kararından sonra bir üst mahkeme olan Bursa 1. Ağır Ceza'ya itirazda bulunulur. İtirazın gelip gelmediğini kontrol için Bursa'ya giden Aydemir, tüm aramalarına rağmen dilekçesini bulamaz. Adliye pastanesi girişindeki çöp kutusuna bakırv e itiraz dosyasının boş kabıyla karşılaşır.

AKSA, deprem sonrası, az miktarda sızıntı olduğunu, "Onu da hemen tanklara aldık kaybımız yok" açıklamasını yapıyor. Ama bakın ne oluyor; Halk Sigorta, Abonman Sigorta Poliçesi konusu hasar dosyası hazırlıyor ve AKSA'da 6.718.546 kg akrilonitrilin zayı olduğunu belirleyip söz konusu emtiaya 1.791.876.475.868 TL değer biçiyor.

Gelelim rüşvetlere, sus paylarına, AKSA'ya komşu çiftliği olan eski İstanbul Belediye başkanı Ahmet İsvan'a fabrika yetkilileri fazladan 200 milyon verip susturmak istiyorlar, İsvan kabul etmiyor.

Altinkum Sitesi sakinlerinden İsmail Elbi'ye susması için, çiftliğinde yetiştirmekte olduğu mahsul üzerinde meydana gelmiş ve gelebilecek her türlü zarar için 300.000.000 TL aldığını ve bundan böyle hiç bir madde ve manevi tazminat talebinde bulunmayacağını, dava ve yasal yola baş vurmayacağını dair bir belge imzalatılır. Kadir Özdemir'de fabrikanın tazminat ödediğini duyup fabrikaya gider ama ibraname basına yansıyınca Özdemir'e yapılacak ödemedemden vazgeçilir.

Dinçkök'lere ait bir fabrika AKSA. Dinçkökler ANAP'ın kurucularından. Bu büyük felaket her koldan örtbas edilmeye çalışılıyor. Kapı gibi deliller, belgeler ölen onlarca insan, yüzlerce hayvan, tonlarca bitki. Bu felaket yıllarca hepimizi zehirlemeye devam edecek. ANAP'lı Ediz Hun'un, çevre konusundaki duyarlılığı bu duvarları aşabilecek mi? En çok ondan bekliyoruz. Bu üç kağıtlar ve yaşam üzerine oynanan oyunları bozma-ya çalışan, yaşamı pahasına konuyu takip eden Av. Ayşe Aydemir "İç hukuk yolları tıkanırsa Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gideriz" diyor.

Aksa felaketinde oynanan oyunları yaşamı pahasına ortaya çıkarmaya çalışan avukat **Ayşe Aydemir**'le yaptığım konuşmayı kısaltarak aktarıyorum.

A.A. - Akşamüstü karşı komşularıyla çay içiyorduk. O gece deprem oldu. Yalnızca birlikte çay içtiğimiz bu komşularımın evi hasar gördü.

Eşimle onları kurtarmaya koştuk. Evin içerisinde kalmışlardı, yaşıyorlardı, konuşuyorduk fakat mahsur kalmışlardı. Bir süre sonra nefes alamadıklarını söylemeye başladılar. Biz de nefes alamıyorduk. O anda jandarma gelerek bölgeyi boşaltmamızı, gazdan zehirlenmekte olduğumuzu

söyledi. Komşular içeride kaldı, biz bütün çevre insanları ve jandarmayla günlerce dağda kaldık. Döndükten sonra yaşar halde bıraktığımız komşularımızın öldüğünü gördük.

P.E. - Peki bunu yetkililere bildirdiniz mi?

A.A. - Otopsi için yaptığım

müracaatlarda muvaffak olamadım. Şu gün otopsi yapılsa zehirden öldükleri gerçeği ortaya çıkar. Fakat yaptırılmıyor.

P.E. - Peki çevredeki diğer canlılar bu zehirden nasıl etkilendiler?

A.A. - Şu anda 84 müvekkilimin davası sürüyor. Henüz fire yok ama

her an onları da vazgeçirmeye çalışacaklardır. Yurt dışından gelerek çekimler yapıldı, büyük televizyon kanallarından konuyla ilgili geniş oturumlar yapıldı. Zaten son ümidim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi...

Ve bir teşekkür: Acılar denizinden bir damla da sevindirici haber. **Bağımsız Hayvan Platformu İzmir Sorumlusu Erengül Kalyoncu'dan geldi.** Hayvan Haklarının Savunucusu Erengül Ayvalık Hayvan Barınağı'nın fotoğraflarını göndermiş, son derece çağdaş bir barınak oluşturan Ayvalık yöneticilerine teşekkür eder diğerlerine örnek olmasını umarız.

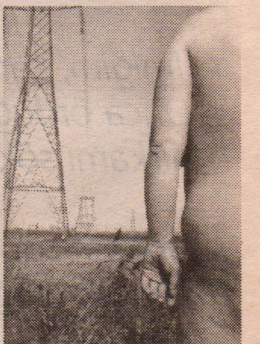
Yangın Sürüyor!

Suçlular cezalandırılmadıkça, Madımak Otelinde yanmaya devam edecek.

Vay Anasını!

Aklar Kimya Sanayi ve Ticaret'ten Endüstri Mühendisi Sinan Akpoyraz, Belediye Başkanlarına bir faks gönderiyor. Faks metni aynen şöyle; "Firmamızda sokaklarda başboş köpeklerin öldürülmesinde kullanılan Sağlık Bakanlığı izni dahilinde yurtdışından ithal edilen sitriknin sulfat (Köpek Zehiri) bulunmaktadır. İhtiyaç duyulduğu takdirde Belediye Başkanlığınıza posta ödemeli gönderilecektir."

Canlıları öldürmek için zehir ticaretini iş edinmiş bu mühendis, en kısa zamanda tanışmayı dilerim.

“Taş Yorumları”ndan Ölü Taze

*Birazdan zil çalardı; yorgundu, bıkkı-
yüzüyle gelirdi, bugün gelmedi; zil
susmak bilmiyor; konu komşu ard arda
çorba getirir, kim içecek?.. Gelse üç-
kâse içerdi, bana hoşnut bakardı,
baksın.. hatta nefsi doysun... her neyse!*

*Gelmedi; artık hiç gelmez, orda uyur,
taşıyla konuşur; bari bana söylese!*

Kalmak

*Beni recmettiler; başucumda
kalakaldık; suçsuz ben, suçsuz taşım..
derin lezzetle oturduk, uzun!*

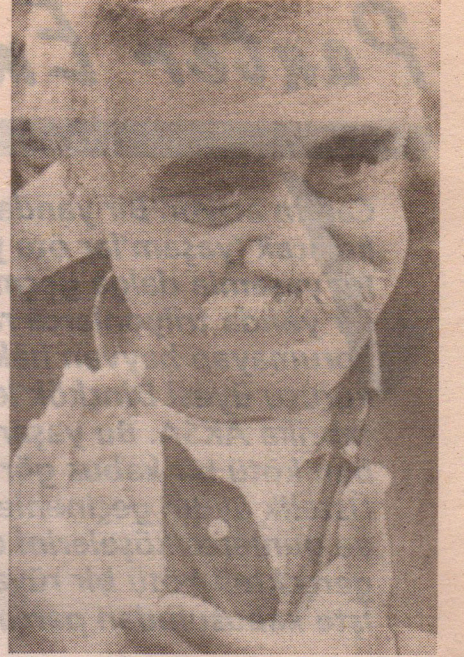
Ek

*İlmiğim, sana kaldım!
Onca ördüğüm
hırkamı söktüm.*

*Döktüm dökündüm,
demek eteğimde
var imiş.*

Sina Akyol

**Ellerinde kameralar ve
mikrofonlarla her türlü
hakkı kendilerinde
görenlerin saygın
diktatörlüğünde ve
onlara isterik çığlıklarla
hoşgeldiniz diyen bir
dünyada yaşıyoruz.
Özel hayatlarımızdan,
sıradan isteklerimize
kadar didikleme hakları
olduğuna inanan
insanlarla yaşamaya
alışıyoruz. Kimsenin
dışında kalmaya hakkı
yok. “Sen benim kim
olduğumu biliyor
musun?” sorusu bile demode. Çünkü biliniyor
kim oldukları, ne yedikleri, kiminle çıktıkları,
ne yaptıkları... En az kameranın önü kadar
arkası da biliniyor.**

Teşne

CÜNEYT ÖZDEMİR

Gazetecilik... Televizyon, kamera-
lar.. Şu yaşadığımız hızla değişen
garip çağ... Türkiye... Yahu insan
bazen gerçekten çok garip ikilemlere
düşüyor. Ortada ciddi bir “ne yapacağı-
nı bilememe” durumu var. Çaresizlik, ne
diyeceğini bilememe hali gibi...

Dünyanın bugüne kadar gelmiş geç-
miş en büyük eğlence kumpanyası ha-
yatımızı tarumar etmiş durumda.

Bir tek hayatımız da değil. Ekonomi-
den, sosyolojiye, savaşımlardan özel hayat-
lara kadar yeni ve farklı bir tarih de biz-
zât bu kumpanyanın elleri ile yazılıyor.

Nihayet Popüler Tarih Dergisine de
kavuşmuşken bugün tarihin baştan aşağı
popüler yazıldığını söylemek yanlış ol-
maz. Hepten, tümden... Ya da popüler
olmayan hiçbir şeyin 2000’lerin sıradan-
lığında yer bulmadığını mı söylemek ge-
rekiyor. Popülerlik sınırsız bir savrulukla
etrafa saçılıyor. Popüler kültürün ikonla-
rı ya da ikon adayları bu savrulukları ile
masaya istenmeden devrilen kahve fin-
canı gibi belleğimizde olmayacak izler
bırakarak dolaşıyorlar. Kumanda aletleri
peçetelerin yerini tutmuyor. Hangi kana-
lı açsanız karşınıza yine onlar, hep onlar
çıkıyor... Gazetelerin üzerinde onların
resimleri basılı resim altında üzerimize
sıçrayan hayat notları.

Artık kabullendik ve biraz da yenildik
gibi. Esir düştük, köle olduk, daha da mı
feci, kul muyuz yoksa...

Geçtiğimiz ay üzerimize dökülen ha-
yat bulamaçlarının en popülerleri, yılların
reyting ve Kelebek ödülleri şampiyonu
“**Olacak O kadar**” kumpanyasının kah-
ramanlarının içine düştüğü durumdu.
Daha doğrusu bizi ve koskoca Türk ba-
sını bir girdap gibi özel hayatlarının
tam ortasına çekişleri hepsinden önem-
lisi ibret vericiydi...

Anlaşıldı ki ortada yıllardır gerçekten
sanat için sanat değil, toplum için sanat
yapmış sanatçılar vardı ve şimdi toplum-
dan sanatçılara yardımcı olması isteni-
yordu. Acil numaralar aranmış kamera-
lar hızla getirilmişti.

Levent Kırca, Oya Başar ve arka-
daşları kuşkusuz kendini kapattığı Çan-

kaya’da bir manastır hayatı süren ve oku-
duğu yalan yanlış polisiye haberlere göre
İran gezisine gitmemek gibi dış politika
kararları alan iyi niyetli, mütevazı, tasar-
rulu ama saf Cumhurbaşkanımız **Ah-
met Necdet Sezer**’den daha iyi tanıdığımız
insanlar. Şu anda iddia ettiği gibi tar-
lada soğan yetiştirdiğini umut ettiğim
ama kendisi ekranlarda göremeyince me-
raka da düşmekten kendimi alıkoyamadığım
Murat Kekilli kadar geçtiğimiz yıl ve
daha önceki, daha önceki yıllarda ekrana
çıkış hatta parsellemiş insanlar.

Tanınıyorlar, yani... Pek çok kişi onları
komşularından bile daha iyi tanıyor. “Ev-
dekilerden bile...” demiyeyim ayıp olma-
sın... Ve tanınan insanların da tanınma-
yan insanlar gibi boşanma hakkını sahip
olduklarını, bu mesaj kaygılı çiftimiz kul-
landılar. Olan da ondan sonra oldu zaten.

Bunu da mı görecektik, gördük...
Görmememiz imkansızdı daha doğrusu.

Kameralar, televizyonlar, gazetelerde
halka kapıları sonuna kadar açık bir özel
hayatın nasıl geliştirildiğini adım
adım izlettirdiler...

İzlettirildik.
Bir nevi “Tecavüz kaçınılmazdı ve
pekçok kişi zevk almaya çalıştı.”

Olaya başta adliye muhabirleri uyan-
dılar ve ilk haberi onlar yaptılar. Kısa ve
öz bir demec vardı haberin içinde Levent
Kırca “Benim için de sürpriz oldu” gibi
bir şey gevelemişti o kadar. Ama sonra
işe dedikodu dünyamızın kalemleri yetiş-
ti. “Yok ööle olmamış, arada bir trilyon-
luk bir aldım verdim hesabı var...” Olay
magazin gazetelerinin sütunlarına bu şe-
kilde ulaşınca doğal olarak daha da ilgi
uyandırdı. Araya gazeteci köşeyazarı
dostlar, başyazarlar girdi. Bir anda bo-
şanma olayı basında etik bir kavgaya dö-
nüştü. Yeni iddialara bakarsanız “boşan-
mada para mevzu ile ilgili haberler yalan-
dı, bir para alışverişi yoktu ortada...”

Aradan bir gün geçti geçmedi bu se-
fer başyazarların ataklarına magazinciler
bir kontrhaberle yeni ve tabii beklenen o
meşum iddia ile cevap verdiler... “Levent
Kırca 45 gündür eve gitmiyordu ve çiftin
boşanmasına neden olan bir kadın

oyuncuydu. Bir başka oyuncu da Oya Başar'a laf yetiştiriyordu."

Rezalet bu şekilde büyüüp gidecekken beklenmedik bir şey oldu ve boşanan çift beraber bir basın toplantısı yapmaya karar verdiler.

Tam da gazetecilerin ve tabii tüm Türkiye'nin gözleri önünde mutlu sona girilirken olay "iki kadın tiyatrocuyu kovalım barışalım'a" geldi. Yine bir kavga gürültü... Tabii uluorta, her şey ortada.

Bu yazı yazıldığında henüz sanat eleştirmenleri "tiyatrocuları kovalım evliliği kurtaralım tartışmasını" etik değerler ve sanat üzerinden yapmaya başlamamışlardı ama başlayacaklardır.

Feminist kalemlerin Oya Başar'ı tutuşunu, Hıncal Uluç'un onlara fırça atışını köşesinde şimdilik görmemiş durumdayım, ama neden diye de endişelenmiyorum. Görülecektir, çünkü...

Hafta sonlarının entelektüel kalemleri henüz salvolara başlamamışlardı ama muhtemelen onlar yazacaktır, siz de çoktan okumuşsunuzdur.

Yeni psikolog köşeyazarları da köşesel terapilerine ev ile iş yaşamının ne kadar iç içe geçmesi ile ilgili o akıl dolu yazılarını sığdırmak için kaleme sarılmışlardı.

Ekonomik olarak 1 trilyonunun nasıl vergilendirildiği mevzunu ekonomistler de değinecektir elbette, değinmelidirler de.

Bu arada ana ve baba haber bültenlerini, acar yorumcuları, magazin basınının Pazar eklerini daha hesaba katmıyorum.

Şimdi şu tabloya bakınca eksik ne kaldı diyorsunuz. Evetttt, doğru cevap. Bir **"SİYASET MEYDANI."** Türkiye'de meclisin yapamadığını tek başına yapan **Ali Kırca** vicdanımızın sesini ekrana taşımali ve tarafları bir araya getirip uzun uzun bu evliliğin yarattığı, özel hayat,

gazetecilik etiği, sanatçı etiği, feminen duruş ve kamuoyunun tüm bu olup bitenlere tepkisini uzun uzun konuşmaya, tartışmaya tartışmaya, gözyaşları ile ekrana getirmeli. Getirmeli ki bir daha böyle bir olayla karşılaştığımızda şerbetlenmiş hayat izleyicileri olarak hala şaşırp kalmayalım.

Gördünüz mü sıradan bir boşanma olayından mı bahsediyoruz, popüler tarihimizin mi henk taşlarından birine mi tanıklık ediyoruz hepsi birbirine karışmış durumda.

Yani şu durumdan "bana ne kardeşim!!" deme hakkınız var mı. Bu evliliğin farklı bir boyutunun üzerimize fıskırttığı tacizkar haberleri okumama özgürlüğüne kaç kişi sahip.

Kaç kişinin elinde.

Hadi diyelim burada mesele popüler insanlarla birebir ilgili. Hırsızından, espri olsun diye başında yumurta kırdığı oyuncularına kadar özel hayatlarını yakinen bildiğimiz, bilmek zorunda kaldığımız insanlardan bahsediyoruz. Ve hafiften bir **"haber yapılmasını istemem ama yan sütuna koy"** tavrı da olayın en başından bu yana kaşar kaşar bize sırtıyor.

Bir dosttan yardım ister gibi kameralar vasıtası ile kamuoyunu görev başına, arabuluculuğa çağırmanın cüretkar tavrı ise ortada..

Neresinden baksanız sinir bozucu... Komik değil. Trajik değil. Ortada bir dram bile yok. Ne yazık...

Tavırlar, duygular öylesine savruk ki insanı ne yapacağı konusunda çaresiz bırakıyor.

Hadi diyelim onlar haberlere konuk olmak istiyorlar peki ama günümüzde haberleri sunanlar dahil haber olmama hakkına sahip kimse var mı.

Kaldı mı...

Bir de biraz önce anlattığım tam ters bir olayı sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir parça benim ama benden çok yazar bir arkadaşın haksızlığa uğradığı bir olayı...

Geçtiğimiz ay bir gazetenin 3. sayfasında bir dayak olayının altında kendi adımı gördüm. Hiçbir zaman aklıma gazetenin 3. sayfasında yer alacağım gelmezdi. 3. sayfalar adliye haberlerinin yeridir bilirsiniz. Hayat haberleri mi demeli yoksa... İster bulvar gazeteleri isterse entelektüel yayın anlayışına sahip olan gazeteler olsun, anlayış fark etmez.

Gazetede ki iddiaya bakarsanız bir yazar benim hazırladığım bir programa çıkmadığı için yayıncısı tarafından dövülmüş. "İddia..." diyorum çünkü söyleşinin içinde tek bir kez adım geçmiyor. Sadece muhabir arkadaş benim adımı anıp yönlendirici sorular sormuş. Yazı işlerinden bir başka arkadaş da almış bunu kocaman siyah ve büyük harflerle sayfanın tepesine yazmış. Yanında da yüzünde yara bere içinde hayatımda hiç görmediğim bir yazar arkadaşın fotoğrafı var. Biraz ötede yine tanımadığım yayıncının adı geçiyor. Şimdi olay nereden baksanız tatsız.

Yazar, yayıncı, gazeteciler... Televizyona çıkmadı diye atıldığı iddia edilen dayak... Demeçler, karşılıklı iddialar, yalanlamalar... Satır aralarında bir alacak verecek hesabı var gibi gözüküyor, sonra "patlamalar" dan söz ediliyor... Ne olur sa olsun gerçekten tatsız bir olayın yaşandığı açık. Ama garip olan manşette bu olay değil kocaman siyah puntolarla benim adımın duruyor olması.

Öyle bir durum ki neresinden tutsanız elinizde kalıyor.

Yahu bir insan televizyona çıkmak,

gazetelerde görünmek istemeyebilir.

Böyle bir hakkı vardır.

Böyle bir hakkı kullandığı için, televizyona çıkmayan yazarı dövdüren bir yayıncı varsa ben söyleyecek söz bulamıyorum... Başka nedenlerle bir kavga çıktı ve bunu "bu daha çok satar" diye bir gazeteci haber yaptıysa o gazeteciye de sözümü yok. Bir yazar bambaşka bir hesabını bu şekilde görüyorsa ve insanların üzerine çamur atıyorsa yine susuyorum.

Şimdi bu yazıyı da "vay bunu bize nasıl yapmışlar" diye Reha Muhtar'ı "çirkin ve asılsız iftiralara" bir tepki olarak da yazmıyorum. Bu arada tam da bu nokta da **Reha Muhtar**'ın bile haksızlığa uğradığını düşündüğümü belirtmek istiyorum. Kopenhag'da olayları gazeteciler çıkarttı iddialarını duymayan kalmamıştır herhalde.. Ben de oradaydım. Olayların olduğu gece Reha Muhtar ve bir grup gazeteci hep beraber bir otelin lobisinde oturuyorduk. Sonrasında çok konuşuldu vay şu kıskırtmış, bu kıskırtmış diye ama "laf-ı güzaf". Elinde olayları gösteren kaseti, belgesi ya da bizzat tanıdığı olan biri varsa çıkar konuşur. Yoksa "aksakallı dedelerden deprem haberleri" alınan, "Marmara sularını lafla ısıtan", "Cnn'e alt yazı geçirtirip deprem olacak" haberleri verdirilen bir ülkede boş laf, iddia çok... Kopenhag'da bir kıskırtma varsa bunu bütün medya mensupları yaptı. Türkü ile İngilizli ile hatta Danimarkalı ile... Bir barda ya da pubda bira içtiğinizi düşünün... Önünüze 30 kamera gelip sabahtan akşama kadar sizi çekerse ve ne zaman olay çıkartacağını beklerse siz de kendinizi bir süre sonra bir maymun gibi hissetmez misiniz, ne çekiyorsun kardeşim demez misiniz, sonunda patlamaz mısınız?

Aslında sizlerle paylaşmak istediğim duyguların içinde bunlar da var.

Belki de bunların ta kendisi var.

Çünkü artık medya dediğiniz şımarık bir çocuk.

"Çıkıyorum abi!!" diyemezsin, "Çekme kardeşim!" diyemezsin.

"İstemiyorum" deme hakkın hiç yok. Zaten sana böyle bir soruyu soran da yok.

Yapamama, çıkmama, gözükmemeye "hakkının" ortadan kalktığı, bir "hak" olmaktan çıktığı günlerdeyiz. Elbette buraya gelmemizde her an ve her zaman televizyonda, basında görünmeye çıkmaya teşne isimlerin payı kadar herkesi bu teşne isimlere benzetenlerin de rolü var. Ama daha derinlerde ya da daha tepeden bakıldığında ortada dolaşan, garip bir ruh halinin daha etkin olduğunu düşünüyorum.

Özel dünyaların ve kişilik haklarının üzerinde grotesk bir medya engizisyonunun gölgesi duruyor.

Saray kanunları gibi mi demeli, esir kampları gibi mi...

Tamam belki biraz abarttım ama ortada bir esaret durumu olmasa da bir rehinelik durumu var. Ellerinde kameralar ve mikrofonlarla her türlü hakkı kendilerinde görenlerin saygın diktatörlüğünde ve onlara isterik çılgınlarla hoşgeldiniz diyen bir dünyada yaşıyoruz.

Özel hayatlarımızdan, sıradan isteklerimize kadar didikleme hakları olduğuna inanan insanlarla yaşamaya alışıyoruz.

Kimsenin dışında kalmaya hakkı yok.

"Sen benim kim olduğumu biliyor musun?" sorusu bile demode. Çünkü biliniyor kim oldukları, ne yedikleri, kiminle çıktıkları, ne yaptıkları... En az kamermanın önü kadar arkası da biliniyor.

Biliniyor da bu işin sonu nerede bitecek o bilinmiyor.

Eskiden bir şarkı vardı hatırlarsınız. "Ya dışındasındır çemberin, ya da içinde yer alacaksın..."

Çemberin dışı, mış kalmadı, hepimiz içindeyiz. Reha Muhtar bile...

Alooo!

Öküz'den Arıyoruz?!

“Aşk düello değildir.
Düettir”

Çetin Altan

EZGİNİN GÜNLÜĞÜ

Alo Öküz'den arıyoruz. Ezginin Günlüğü ile mi görüşüyoruz?

- Evet, buyrun ben Hüsnü Arkan.

Rüya adlı albümünüz çıktı. Hazırlık çalışmalarını nasıl yürütüyorsunuz?

- Kaset çalışmalarımız

bizde yalnızca bir yılla sınırlı değil. Geçmiş yıllarda yapılmış şarkıları da değerlendiriyoruz. Bunların içinde 15 yıllık bir şarkıda var. Kumrulu şiir isimli yazılmış bir şarkı bu. Biraraya geliyoruz. 1-2 aylık bir stüdyo çalışmasıyla iş bitiyor. Grup uzun yıllardan beri 7 kişiyle devam ediyor. Hala da 7 kişiyiz. O tarihçeyi herkes biliyor az buçuk. Ya da bize öyle geliyor çok anlattığımız için.

Kısa olarak bize de anlatır mısınız o tarihçeyi?

- 5 kişiyle yapılan albümlerde var, 10 kişiyle veriler konserle de var. Özellikle İstanbul'da yapılan konserlerde bu sayı artmıştır. 1993 sonrasında en son olarak bugüne kadar 7 kişiyiz. Şimdi 6 kişiyiz geçici olarak. Feyza Erenmemiş kendi kasetini çıkardı. Bir Caz kaseti yaptı. Bu grupta eskilerden yalnızca Nadir Göktürk var.

Dinleyici profiliniz?

- 90 öncesi Ezginin Günlüğü dinleyicisi ile bugünkü Ezginin Günlüğü dinleyicisi arasında bir fark var. Diplomatik bir dille söyleyecek olursak 90 öncesi dinleyiciden aldığımız her tepki olumlu değil. Bunun yanında dinleyicimizde bir süregenlik de var. Özellikle bu süregenlik dinleyicilerle aynı şeyi paylaşıyor olmamız olabilir. Okuma anlamında da, yani şiir okuyucusuna çekici geliyor olabilir. Sözlerimizde, kullandığımız dilde elimizden geldiği kadar titiz olmaya çalışıyoruz.

Şairlerin şiirlerini bestelemeniz dikkat çekiyor.

- Son iki kaset için şiir sayısı daha az. Toplam 3-4 tane var. Shaekespear, Can Yücel, Halim Şefik, Orhan Veli, Behçet Aysan, Mevlana'nın şiirlerini besteledik. Şarkı sözlerinde yeni esinlenmeler var. Son kasedimizdeki "Sineğin Şarkısı" Sadi'nin bir şiirinden esinlenme. Bu tür etkilenmeler oluyor.

Temmuz ayı etkinlik programınız nelerdir? Sürekli çıktığınız bir mekan var mı?

- Kiş müddetinde Beyoğlu'nda sahne alıyorduk. Yazın ara verdik Beyoğlu çalışmasına. Herhalde Eylül'de yeniden başlayabilir. Haziran ayı içerisinde yurtdışı konserleri yaptık. Mersin, Antep, Bursa, ITÜ ve İÜ konserlerimiz oldu. Eylül'de İstanbul'da Cemil Topuzlu Açık hava Tiyatrosunda bir konserimiz olacak. Bu konsere 10 kişi çıkmayı düşünüyoruz.

Teşekkürler. Kolay gelsin.

- Ben teşekkür ederim. Sağ olun.

Alo Orhan Alkaya ile mi görüşüyoruz?

- Evet benim buyrun.

Fahri Danışmanı olduğunuz Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosunda gösterime giren "Ölüm ve Kız" adlı, oyuna baskılar olduğunu haber aldık bahseder misiniz?

- Hayatın sert yaşandığı, ciddi bir baskı altında tutulan bir şehir Diyarbakır. Çünkü, Türkiye'nin "diğer" kültürel başkenti, büyük bir kültürel kapitalin merkezi. Ultra-üniter zihniyetin bir türlü kabullenemediği bir şehir (site) olması bu yüzden. Türkiye "normalleşecekse", bu Batı'dan değil, Doğu'dan başlayacak bir dalgayla gerçekleşecektir ve bu süreç "engebeli'dir, dolambaçlıdır, sarptır." Diyarbakırlılar "hepimiz kardeşiz", "etle tırnak ayrılır mı" masallarını dinlemek istemiyor, bu kesin. Kardeşlik hukukuna kavuşmak, etle tırnak kadar barışık yaşamak istiyorlar.

Alo Öküz'den arıyoruz. Ann Chamberlin'le mi görüşüyoruz?

-Evet, benim.

Osmanlı tarihine yönelik bir roman yazmanızda haremın etkisi ne ölçüde oldu?

-Her zaman kadınlarla ilgili bir şey yazmak istiyordum. Özellikle harem konusunda yazmak, kadınlara olan ilgimden dolayı oldu.

Bunun dışında diğer önemli etken buradaki kadınların iktidara ve güce yakın olmasıydı.

Ama gücü ele geçiren bu kadınların erkeklerden daha tehlikeli olabileceğini olumluyor gibisiniz bu kitapta. Doğru mu?

-Öyle mi görünüyor? Böyle düşünerek yazmadım. Gücü eline geçiren erkek de tehlikeli olabilir. Bu her iki cins için de geçerli.

Bu kitapta ilginç olan hadım edilmiş Abdullah'ın aşık olma dürtüsünün öne geçememesi. Gerçek hayatta cinsellik olmadan aşk olabilir mi?

-Ben olabileceğini düşünüyorum. Safiye Sultan'ı yazmamın asıl sebebi de bu. Günümüz toplumunda, özellikle benim geldiğim toplumda maddi değerler ön planda. Partnerlerinden tatmin olmadıkları zaman bir başkasıyla hemen değiştiriyorlar. Bu kitapta hadım edilmiş olmasına karşın Abdullah, İsmihan Sultan'la olan ilişkisinde gerçek kocadır. Ne Sokollu Paşa, ne Ferhat, ne de diğerleri gerçek kocalar olamamışlardır. Bu ilişkide hiçbir cinsellik olmamasına karşın, bir kadının sorumluluğunu taşıyor Abdullah. İsmihan'ın ruhundaki bütün duygusal değişimleri bir bir takip edip, ona destek oluyor. Aşk bir paylaşımdır, sorumluluktur.

İslam Kültürüne yakın duruyorsunuz. Bu ilgi sevgiden mi kaynaklanıyor?

-Benim kültürüme karşı bir kültür, İslam kültürü. Yine benim kültürüm çok baskın, bu nedenle kendi kültürüme karşı gelemiyorum. Karşı gelen bir kültüre de ilgi duyuyorum. İslam'a büyük saygı duyuyorum, eğer burada yaşasaydım bu kültüre yakın olurdum. Beni çok etkilediğini söyleyebilirim.

Kadın karakterlerinden en çok hangisi sizi etkiledi?

-Tabii ki Safiye beni çok etkiledi. Eğer kızım olsaydı onun gibi yetiştirmek isterdim. Aynı zamanda yeğenimin adı da Safiye. Safiye Arapça kaynaklı bir kelime saf, duru güzellik anlamında. Sofia ise bilgelik anlamındadır. Burada güzellik ve aklın birleşmesi verilmiştir.

Teşekkürler...

-Ben teşekkür ederim.

Çalışmalara nasıl katıldınız?

- Şunu söyleyebilirim ilk gittiğimde Tiyatrocu arkadaşların köylerine gitmelerini, ritüellerini, kendi efsanelerini, masallarını, öğrenmelerini bunları dökümante etmelerini istedim. Bu kültüre ve kültürel çoğulluğa Türkiye etnik bir fobiyle gözlerini kapatıyor. Gözlerini açan bir Türkiye'nin önü de açılabacaktır.

Ekleme istedikleriniz.

- Diyarbakır'da Tiyatro tam amaçladığımız gibi, Diyarbakırlı sanatçıların Diyarbakıra sahasal katkı için gelmiş ve yerleşmiş olan sanatçıların, yani her an o toprakları soluyan sanatçıların olağanüstü özverili çalışmalarıyla yürümektedir. Belediye Başkanının üstünü arayarak, Belediye Tiyatrosuna sokmaya kalkışan zihniyet, yerli bir zihniyet değildir, Türkiye'li bir zihniyet değildir.

Teşekkürler...

- Ben teşekkür ederim.

Alo Öküz'den arıyoruz. Kaos yayınları mı?

- Evet buyrun. Ben, Gazi.

Uyarlık karşıtı dizinizin ilk kitabı çıktı John Zerzan. Neden Uyarlık karşıtı?

- Çünkü uygarlığa karşıyız. O nedenle böyle bir dizi başlattık. Dünyadaki anarşist yayınlardan, çizgilerden, hareketlerden çevirilerle gelişen

teknolojiye karşı ciddi bir reddediş hedefliyoruz.

Teknolojiyi reddedebilmenin teorik kökleri sanayileşmeye varıyor. Bu diziye bu adı vermemizin asıl nedeni de budur. Uyarlık karşıtı duruşumuz dediğim şey sanayileşmeyi reddetmeye varıyor. Genel olarak sembolik kültüre karşı çıkmadığını ve uygarlık karşıtlığının bu yönde tartışılması gerektiğine inanıyoruz. Bu yönde yabancı kaynakları çevirmeye yöneldik.

Dizinizde Türkiye'den yazarlar olacak mı?

- Yerli çalışmalarda olabilir fakat programımıza alabileceğimiz genel diyebileceğimiz bir çalışma yok. Kendi çalışmalarımız oluyor. Dergi yayınlıyoruz. Kritikler, güncel yayınların tartışmasını yürütüyoruz genelde.

Dizinin takibinde hangi yazarlar olacak?

- Birkaç isim var ama netleştirmiş değiliz. Birkaç yazar var elimizde. Bob Blek, Hakim Bey. Bunlar Anarşi dergisini yayınlıyorlar Amerika'da. John Zerzan'ın belirlediği konuları ele alıyor onlarda. Çalışmaları olan yazarlar. Ama kesinleştirilmiş değil. Araştırıyoruz. Birbirini tekrarlayan kitaplar olmasını istemiyoruz. Bunun için titiz davranıyoruz.

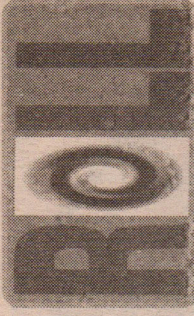
Ekleme istedikleriniz

- Uyarlık bizi köleleştiren bir kurumsallaşma, modernleşme hareketi olduğu için, yıkılmamacasına kurulduğu için uygarlık karşıtlığı bir düşünce olarak geliştirilebilir. Zaman zaman Türkiye'de bu çalışmalarda bir eşige geliniyor fakat eşik atlanamıyor. Örnek verilirse Gündüz Vassaf yazılarında uygarlığın tekil sorunlarını eleştirir, psikoterapi gibi. Yer yer uygarlığı reddetmeye varır ama tümünden uygarlığı reddetmeye varamıyor. Hala uygarlıkta düzeltilmesi gereken bir şey olduğu söylenir halbuki uygarlığın kendisidir bizi esir alan.

Teşekkürler.

- Ben teşekkür ederim.

Alo öküzen arıyoruz Rool Dergisi mi?
- Evet Buyrun.

Yeni bir yayınevi kurduğunuzdu duyduk bahseder misiniz?
- Yayınevi gibi değil. Yayınlamak istediğimiz kitaplar

vardı. Ne zamandır yayınlamayı düşündüğümüz kitaplar kafamızda sıralıydı. Zamanımız yoktu. Şimdi olanaklarımızla nasıl dergi çıkartıyorsak bugün içinde kitap çıkartıyoruz.

İki kitap yayınladınız bahseder misiniz?

- Sosyalizm ve İnsan Ruhı Oscar Wilde, Fatih Özgüven çevirisiyle Murat Belge'nin önsözleriyle yayınlandı. Diğeri ise Alice Harikalar Diyarı'ndan tanıdığımız Lewis Carroll'un Kapan Avı'nı yayınladık. Bunun çevirisini ise Barış Pirhasan sol sayfalarda orijinali, sağ sayfalarda çevirisi bulunarak hazırlandı.

Yayını bekleyen kitaplar?

- Oscar Wilde'in rindlerinden beş kitap. Haydar Ergülen'in Express'te yayınlanmış olan Yüz düz yazılarını yayınlayacağız. Haydar Ergülen'in bu serisinin kaybolup gitmesini istemiyoruz. Easy Rider filminin senaryosu da yayınlanacaklar arasında.

Çalışmalarınızda başarılar.

- Sağ olun, size de.

Alo Öküz'den arıyoruz. Semih Gümüş ile mi görüşüyoruz?
- Evet benim, buyrun.

Vüsat O. Bener, 'Kara Anlatı Yazarı' kitabınızın yeni baskısı yapıldı. Neler söylemek istersiniz?

- Vüsat O. Bener bence Türk Edebiyatının burçlarından birisi. Onun kitaplarını ilk okumaya başladığımda bir kitap yazmaya karar verdim, ilkin 1994 yılında yayınladı. Aslında eleştiri kitaplarının başına gelmez ilk basımı tüketildi. İlk basımda yeterince üzerinde durmadığım öykülerin üstünde daha bir durarak ikinci basımı yapıldı. Bizde böyle kitapların sayıca çok olmadığını biliyorum. Böylece Vüsat O. Bener gibi olağanüstü yazarlar üstüne çalışma yapılmadığı için kara anlatı kitabı benim için önemli bir kitap.

Türkiyedeki eleştirinin durumu nedir sizce?

- Türkiye'deki eleştiri elbette yeterli görülemez. Ne eleştiri birikimi ne de eleştirmenlerin sayısı bakımından. Edebiyat içinde ilgilenilmesi gereken Roman içinde geçerli bu. Bizim edebiyatımızda romanında güçlü olduğu söylenemez. Eleştirinin güçlü olamayışının nedeni kimilerinin sandığı gibi eleştirmenler falan değil. Ne yazık ki bizim edebiyatımızın durumu bu, kaldı ki edebiyat türleri arasında en karşılıksız olanı da eleştiridir. Genç yazar adayları eleştiriyle niçin uğraşsınlar ki. Eleştiri yalnızca bir gönül işi.

Ekleme istedikleriniz?

- Yok, teşekkür ederim.

"İlk sevgilim çikolata kokardı, son sevgilim ölüm"

Mina Urgan

Hem Okudum Hem de Yazdım

MAHMUT ŞEVKİ OKUTAN

Baharla Gelen Erhan Bener
Remzi Kitabevi

Erhan Bener ile Vüsat O. Bener henüz yaşarlarken bile değerleri anlaşılamamış iki değerli Bener. Ve ikisi de tüm bu görmezliğe, sessizliğe rağmen inatla yazmayı sürdürüyorlar. Türk okuru bu iki Bener'e de adeta Fransız kalırken, Fransızlar Erhan Bener'e Sanat ve Edebiyat nişanı veriyor. Edebiyatçılar Derneği onur ödülüne layık buluyor. Kitap, Le Monde gazetesinde çıkan kritikte "Ustaca yazılmış, inandırıcı psikolojik bir tablo" olarak değerlendiriliyor. Baharla Gelen, Erhan Bener'in gerçekten usta işi, serinkanlı akıp giden Türkçesiyle adeta gözde ve dimağda akıp gidiyor.

Zamanımızın Bir Ressamı John Berger
Çeviri: Abbas Örmen
Adam Yayınları

Roman John Berger'in 1958 yılında yayımlanan ilk romanı 2. dünya savaşı öncesinde Macaristan'dan kaçarak Londra'ya sığınan devrimci ressam Janos Lavin'in sanat ve siyasal görüşleri aracılığıyla batı dünyasında "öteki-bir sanatçı" olmayı sorguluyor.

Yer yer bir günlük tarzında gelişen roman 1956 Macaristan bunalımının gerilimli atmosferinde geçiyor. Van Gogh ve Paul Goguin'in mektuplarından tadlar taşıyor.

Salman Russhdie Geceyarısı Çocukları
Çeviri: Aslı Biçer
Metis Yayınları

Yılların tartışmalı yazarı belkide ilk kez şeytan ayetleri tartışmalarından ayrı olarak bir edebiyatçı olarak meydana çıkıyor bu kitapta. Kitaptan 1947'de Hindistan'ın bağımsızlığına kavuştuğu bir gece yarısı doğan ve büyülu güçleri olduğu var sayılan çocukların hikayesini ve bu hikaye paralelinde bir halkın özgürleşme, kendini bulma ve ifade etme çabalarını anlatıyor. Kitap 20. yüzyılın en güzel romanlarından sayılıyor.

Salman Russhdie ismi etrafında yaratılan gürültüden ayrı onu yeniden tanıma fırsatı.

Aşk Mektupları Henry Miller
Çeviri: Nihal Özçelik
Parantez Yayınları

Parantez Yayınları 'adı çıkacağına, canı çıksın' atasözüne uygun bir macera yaşayan ilginç bir yayınevi. Şöyle ki; ismini ilk mizah kitaplarıyla duyuran bu yayınevi artık

"Hayat yalama oldu"
Rıfat Ilgaz

"Ölmek bir şey değil de yalnız kalacak dünya"
Aziz Nesin

ne yayınlarsa yayınlasin mizah ürünü olarak algılanıyor ve kitapçıların da mizah bölümü raflarında yer alıyor. Hatta özellikle son dönemde yayınladığı mizahla alakası olmayan kitaplar bile kitapçıların bu üstünkörü tavından payını alıyor. Tanıtacağımız bu kitap ünlü yazar Henry Miller'in son büyük aşkı Hoki Tokuda'yla mektuplaşmalarını içeriyor. Bu nefis, ciddi ve erotizm yüklü kitabı da yine kitabevlerinin mizah raflarında(!) bulmanız olası.

Herkes Herkesle Dostmuş Gibi Barış Bıçakçı
İletişim Yayınları

Barış Bıçakçı 1966 doğumlu genç denilebilecek bir yazar. Daha evvel iki şiir kitabı yayınlanmış. Bu kitabı bir çeşit Ankara rehberi, Ankara havası niteliğinde. Ankara'nın, caddeleleri, sokakları, garları, meydanları, parkları ve lirik bir anlatımla yer alıyor bu kitapta.

Kılıç Artığı Gizlenen Bir Şairin Portresi İlhan Şevket Aykut
Hazırlayan: Zeki Coşkun
Yapı Kredi Yayınları

Kitap çıkar çıkmaz gösterilen yoğun ilgi ve alaka çok şaşırtıcıydı doğrusu. Kitapta anlatılanlara göre İlhan Şevket Aykut hiç de sevilesi bir adam değil aslında. Üstelik şiirlerine bakılınca yeteneksiz de bir şair. Bir kere İlhan Şevket Aykut kendi kendine gizlenmiş bir kişi. Hayatı çelişkilerle dolu. Hakkı yenmiş biri değil o. Yeni bir Nahid Sırrı Orik olayı hiç değil mesela. Zannımca İlhan Şevket Aykut ve kitaba gösterilen ihtimam, ilgi ve alaka onun nezdinde Zeki Coşkun'a yönelik olsa gerek. Her neyse, kitap ve hikaye daha çok bir romana çıkış noktası olabilecek bir malzeme arz ediyor. Hatta yazılsa bir nevi "Adı: Şevket" olur gibi. Kitabın yayınlandıktan sonraki macerası bir yana emeği için Zeki Coşkun'u tabii ki kutlamak gerek.

Ateizm Robin le Poidevin
Çeviri: Abdullah Yılmaz
Ayrıntı Yayınları

"Eski mukavele bozuldu; insan artık rastlantıyla doğduğu evrenin muazzam duygusuzluğu içinde tek başına olduğunu bilir. Ne kaderi ne de görevi alında yazılıdır. Yukarıda cennet, aşağıda cehennem: seçim kendisinin." (Jacques Monod, Rastlantı ve Zorunluluk)

"Hiçten çıkan gene hiçbir." (William Shakespeare, Kral Lear) "Eğer in-

sanın ölümsüzlük inancını yok edecek olursanız, aynı anda sadece sevgiyi değil; dünyaya hayat veren yaşama gücünü de tamamen tüketmiş olursunuz." (Fyodor Dostoyewski, Karamazov Kardeşler)

Her bölümün başında bu alıntılardan var kitapta. Rahat ve tarafsız yazılmış bir kitap izlenimi veriyor insana ilk bakışta. Varlık, yokluk, inanma, inanmama, evren, zaman, varoluş, zorunluluk, rastlantı, şans, ahlak, ölümsüzlük kısaca insan ve onun üreticisi hemen hemen her hayatı kavram üzerine bir nevi beyin jimlastığı yaptırarak değiniler var.

Benzersiz Mevlana İ. M. Panayoto Pulos
Çeviri: Kriton Dinçmen
Scala Yayıncılık

Kitap tam da Mevlana'nın felsefesine yakışır bir şekilde "ne olursan ol yine gel" şiarına uygun olarak Yunanlı bir yazar tarafından yazılmış ve Kriton Dinçmen tarafından da Türkçeye çevrilmiş. Yazar Mevlana'yı, hem kendi yaşadığı bugünüyle hem de Mevlana'nın yaşadığı o dönemi canlandırarak anlatıyor. Kitap bir hikaye ve masal havasında geliyor. Hem bugünün Anadolu'sundan, hem de Mevlana'nın yaşadığı Anadolu'dan harman bir dille bir aşkı bir dostu anlatır gibi akıp gidiyor. Bugün Goethe'yi, Nietzsche'yi Dostoyevsky'e Rilke'ye de ışıklar saçmış 'batı uygarlığı' diye adlandırdığımız felsefi sistemlerin temellerini atan Mevlana'yı, tekrar hatırlamak ve yad etmek için bire bir.

Nedir Hayat Başarı
Dost Yayınevi

Nedir Hayat, nedir hayat sorusuna verilecek 10 küçük hayat parçasından oluşan, öykü ve anlatı arası bir kitap.

Başarı 1970 doğumlu genç bir yazar. Kitabın kapağındaki fotoğraf ise adeta insanı öykü yazmak için tahrik ediyor. İlginç bir deneyim.

Pedro Almodóvar Patty Diphusa
Hikâyeleri

Çeviri: Avi Pardo
Parantez Yayınları

Kitap özellikle Pedro Almodóvar'ın son filmi "Annem Hakkındaki Her Şey'i" izleyenler için güzel bir sürpriz. İzleyenler için ise Pedro Almodóvar'ı yazarlarıyla tanışmak için iyi bir fırsat. Her durumda okuyan kazanır dost!

Adres: **Mahmut Şevki Okutan**
Öküz Dergisi. İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu / İst.

Üst üste yurtdışında sergiler açan yılların ressamı Ömer Uluç'la fırsat bulup Türkiye'ye geldiği bir vakitte Arnavutköy'deki atölyesinde resim çizmek, Türk ve sanatçı olmak, performans yapmak, medya, toplum, hayat ve Hortum Süleyman üzerine konuştuk... İşte Ömer Uluç'la yer yer karşılıklı kahkahalarla kesilen söyleşiden parçalar...

İki üç kişi birlikte yapabiliyoruz ancak. Güreşçi gibi alt alta, üst üste. Bazen asistanlara diyorum ki "Aman Hasan yakala! Buradan sen tut." Yani adeta bir hayvanı tutmuşsun, onu bir yandan zaptetmeye bir yandan da ehlileştirmeye çalışıyorsun. Bu insan trajedisinin özüdür neredeyse. İnsan nasıl hayatta hem kendi belasını arar, yaratır ve hem de onu çözmeye çalışır, böyle bir şey.

Türk aydını bu bilgiyi kapalı bir devre olarak kendinde tutuyor, açmıyor. İşte buradaki bilgi yavaş yavaş bahsettiğiniz adamın hortumu gibi insanları bilgiyle dövmek için kullanılan bir bilgi hortumu haline geliyor.

Dünya Halkları Arasında En Eski Öğrenci: Türkler

met üst

Benim böyle bir ülkede, aklın hakim olduğu bir sanatı inşa etmek gibi bir lüksüm olamaz.

Sinirlerim buna mani. Ben büyük hareketlerle, hızla iş yapmak zorundayım. Nedir sanatçı! Ben, bu şiddeti, dışarıdaki kargaşayı, insanın içinde yaşadığı kargaşayı, onun sinirlerini bir çeşit yeniden düzene sokmak ve onunla bir şey ortaya çıkartan kişi. Şimdi ben her şeyin bu kadar hop oturup hop kalktığı, bu kadar hızlı, bu kadar kaygan bir yerde ancak böyle bir resim yapabiliyim. Ben, diyelim Cezanne gibi akılla, hesaplama, sükunetle çalışmam. Ben büyük bir hızla resim yaparken kuş aniden bir köpeğe, köpek aniden bir balığa dönüşüyor. Bunlar on, on beş saniye içinde ortaya çıkan figürleşmeler.

Bu boru malzemesine merak söyle.

Birincisi ben resimde de tabiata bakarak soyutlama yapmadım. Tabiata bakarak soyutlama ne demek; mesela yine Cezanne'ı ele alalım, çünkü Cezanne aşağı yukarı Batı sanatının yenilikçilerinden bir tanesi. Cezanne bir şeyi görmeye çalıştı; "Tabiatın yapısı nedir?" Meşhur formülü küplerdir, prizmalardır falan. Ona göre aslında gördüğümüz her şey formlardan ibarettir. Mesela dağlar, eşyalar, insanlar. "Kübizm" işte. Batı görsel sanatı rönesansla yavaş yavaş soyutlamaya başladı. Kendisinin dışında Afrika, Asya sanatı ile karşılaştı Batı. Bunlar yeni yollar açtı tabii. Ben buna kendimce başka bir yerden girdim. Yani başta soyut var, o soyut nasıl figür olabilir? Diyelim ki bulutlardan nasıl figür okursunuz veya kahve falından nasıl hayvan şekillerini görebilirsiniz, bir anlamda tersinden başladım. Nereye kadar gidebilir, hacimleşebilir mi? Bu borular, halatlarla bir çocuk gibi oynayarak, hayvan, insan ya da başka mahlukatları yapabilecek bu noktaya geldim.

Bunu eğmek, biçim vermek çok zor.

İki üç kişi birlikte yapabiliyoruz ancak. Güreşçi gibi alt alta, üst üste. Bazen asistanlara diyorum ki "Aman Hasan yakala! Buradan sen tut." Yani adeta bir hayvanı tutmuşsun, onu bir yandan zaptetmeye bir yandan da ehlileştirmeye çalışıyorsun. Bu insan trajedisinin özüdür neredeyse. İnsan nasıl hayatta hem

kendi belasını arar, yaratır ve hem de onu çözmeye çalışır, böyle bir şey.

Malzemelerimi kendim alıyorum.

Dekorasyon yaptığımı biliyorlar, "Bu adam geldi, acayip bir şeyler var mı" diyorlar. Bazıları kauçuk, bazıları demir, bazıları çelik, alüminyum... İçlerinden birtakım malzemeler geçiriliyor, dolduruluyor. Biz bu ölüm meleklerine 9 hafta 4 kişi çalıştık.

Bu iş başlangıçta böyle değildi. Çok büyüdü.

Bunun büyümesinin sebebi 1999 yılında İstanbul Bienaline davet edilmemdir. Bienalin kreatörü beni aradı ve bana çok büyük iki duvar verdi. Sekiz metreye dört metre tanesi. Kabul ettim. Temmuz'un ortalarıydı. Bienal Eylül'ün on altısında açılacaktı. Biz bunlarla boğuşmaya, yavaş yavaş ortaya çıkarmaya başladık. Sonra deprem oldu. Bunun üzerine ben duvarlardan bir tanesini ölüm duvarı, bir tanesini de hayat duvarı olarak isimlendirdim. O ölüm duvarına üç tane ölüm meleşti kondu. Siyah bir duvar oldu ve kazıldı, günlerce kazıldı. Diğer duvarda hayat duvarı, orada da bir bebek duruyor, bir de bir canavar. Buranın ruh durumu, olaya tepkisi, bu ülkenin kendisini inanılmaz bir korku içinde hissettiği, bu şehir batacak gibi... Bütün bu hava içinde bu iş yapıldı.

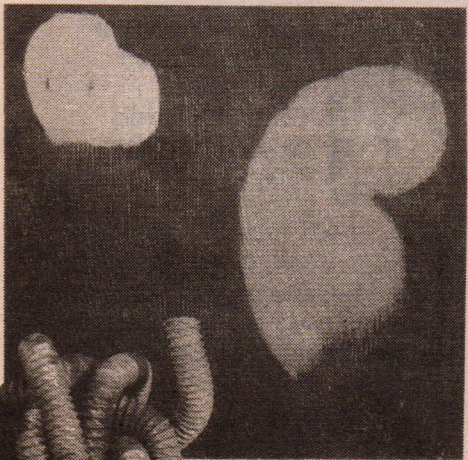
Başka bir ülkede, bu çapta bir felaket sanatçıları

çok ilgilendirirdi.

Bunun bir sürü yorumlanması yapılabildi. Çünkü şehirler batıyor, insanlar ölüyor, olağanüstü kişisel dramlar yaşanıyor. Adam Almanya'da çalışmış, geliyor evler satın alıyor ve bütün yatırımları yirmi senesi otuz senesi kırk saniyede gidiyor, bu korkunç bir şey. Her zamanki gibi büyük bir yaygarayla karşılandı, medya yine bağırıp çağırıyordu. Herkes fazla bağırıp çağırıldığı için nefesleri çabucak tükendi. Bu olayın bu derece çabuk unutulması ayrıca çok şaşırtıcı bir şey. Yani garip bir şekilde toplumsal derisi kalınlaşmış bazı insanların. "Dinamik Türkiye Cumhuriyeti" değil "Ticari Türkiye Cumhuriyeti" Sonuçta bu işler kapandı, biz de bütün bu ölüm meleklerini ve geri kalan hepsini aldık atölyemize geri getirdik. Çünkü ne müze var ne de başka bir yer var koyacak. Altmış dört metrekarelik bir iş burada depolanmış duruyor şimdi. Bu ülkenin bir sanatçısı yaşanan felaketten etkilenmiş ve sembolik bir şey yapmış bir ağıt ve bir umut... Bu başka bir ülkede olsa, bunlar orada iki duvarın üzerine konurdu mesela. Daha sonra da başka şeyler oldu, gündem hemen değişti. Ancak bazı insanlar da sakatlandılar. İçten sakatlandılar bu diyarda.

Medya bir nevi devamlı şok tedavisi yapıyor topluma.

Devamlı şok, devamlı şok ve devamlı şok. Ama bu eski bir tedavi yöntemi. Hasta tedavi olmuyor, hastanın beyni gi-

diyor, sinirleri gidiyor ve siz durmadan adama en büyük voltajla şok veriyorsunuz. Bir şoktan bir şoka geçiyor adam ve bir türlü kendine gelemiyor. Dün ne olmuş onu unutmuş oluyor, bugün ne olacak diye bakarken başka bir şok geliyor. Hiçbir şey düşünemiyor, ne durumda olduğunu neyi seçeceğini bilmiyor.

İki tip sanatçı var...

Bir tanesi tamamiyle bu ülkede yaşamıyormuş gibi davranıyor, "Ne güzel Avrupa'da bu yapıldı şu yapıldı, post-modernlik bu değildir de şudur..." diye inanılmaz öğreti devam ediyor bir taraftan. Bir de bir takım insanlar "Biz kimiz, ne yapıyoruz, ne oluyoruz?" diye düşünmek istiyorlar. Bu tip dönüşü olmadığının inandığım bir yoldayız. Bu bir gidiş, bir sürükleniş, bir tarafa doğru hızlı sürükleniş.

Resmi, başından beri 'boya metafiziği' olarak görmedim.

Herhangi bir bezin üzerine boya sürmek, onunla oynamak olarak görmedim. Buna baştan da karşıydım. Resim, bir nevi meslek olarak ele alındı, nasıl boya yapılır onun öğrenilmesi olarak gösterildi. Bunun dışına çıkan insanlar oldu tabii, daha doğrusu çıkmak isteyenler oldu ama genelde bir 'meslek' olarak devam etti. Sonra bu 'meslek' dışarıda ne oluyorsa, nasıl değişimlere uğruyorsa arkadan, bir süre sonra burada da bu değişimlere uğradı, bu iş artık böyle yapılıyor şeklinde dışarıyla bir diyalog kurulmaya çalışıldı. Fakat bu diyalog hep tek taraflı, hep oradan bir şey geldi ve burada benzer birtakım işler yapıldı. Türkiye genç kuşağının bir bölümü bu macerada.

Sanatçıların en büyük sorununun güven olduğunu söyleyebilirim.

Güven ve başarı birbirine bağlı şeyler biliyorsunuz. Hem güven hem de başarı birbirine muhtaç. Sanatçılar kendisine güvenmiyor ama toplum da güvenmiyor sanatçılarına. Sanatçı hiçbir zaman şımartılmamıştır. Hatta şöyle bir şey var, "Aman şımarıyor, şımartmayalım", "Adam şımarıyor" en büyük tehlike budur. Bir de tabii özgürlük duygusu olmayan yerlerde uçlara gidemezsiniz, ilginç bir şey yapamaz, büyük ifadelerde bulunamazsınız. Hep bilgili, akıllı uslu bir ta-

kım ufak sanatçılarla dolar ortalık. Ve sınırdan ölürsünüz. Bu iş orada biter. Herkesi uyutursunuz. Türkiye'de kendini sansürleyen, özgürlük duygusundan yoksun, akıllı uslu bir sürü sanatçı herkesi ayakta uyutmuştur. Yani bu şımartma, sevmeme ve özgürlüğün olmaması adamı doğal olarak sansüre götürüyor. Bu Türkiye'nin kendi buluşu, özel "doğal sansür" biçimidir. Bütün bunlar büyük bir sıkıcılık ve tekdüzeliğe neden oluyor. Hakikaten bu kadar verileri olan, hayatın çıldırdığı bir ülkede sanat akıllı uslu oluyor.

Aralıktan geçmeye çalışan bir gemi gibi Türkiye.

İşte bu aralıklar meselesi insanlara zenginlik verebilir diyorum. Ama bu neden böyle olmuyor? Burada birtakım aydınlar çıkıyor ortaya, yani daha bilgili insanlar! Aydınlar halktan daha bilgililer. Hangi konuda daha bilgililer? Batıda ne olduğu konusunda daha bilgililer, batıda hangi işe daha önem verildiğini biliyorlar. Türk aydını bu bilgiyi kapalı bir devre olarak kendinde tutuyor, açmıyor. İşte buradaki bilgi yavaş yavaş bahsettiğiniz adamın hortumu gibi insanları bilgiyle dövmek için kullanılan bir bilgi hortumu haline geliyor. Böyle adamlar çoğaldı. Her konuşan karşısındakini bildiği bazı şeylerle dövmeye çalışıyor. Burada aydınların büyük yanılığı var. Bu aydınların kendileri de ayrıca Batı'da kayboluyorlar. Diyelim ki sanat üzerine yazı yazan birtakım adamlar var. Bu adamların çoğunun yazdıklarının çevirisi aşağı yukarı mümkün değil, çünkü zaten oradan alınmıştır. Çok büyük bir öğretme, öğretme, öğretme... E ne oluyor bu topluma birkaç noktadan hem soldan hem sağdan hem yukarıdan devamlı öğretmeye kalkılır. Devamlı öğretilen, en eski öğrencidir Türkler. Öğretmenlik meselesi burada ortaya çıkıyor. Bütün dünya halkları arasında en eski öğrenci. Bu kadar büyük bir öğrencilik ve bir türlü diploma alamayan bir halk olamaz. Devamlı sınıfta kalıyor, bir yerde bir hata olsa gerek.

Türk aydınınca bir şeyin ilginç olabilmesi için, onun bir bilgi haline gelmesi lazım.

İsyanın; bu en karışık duygu halinin dahi daha önce, gene dışarda, beğenilmiş, kabul görmüş olması lazım. Yoksa

anlamıyor. Aydın kişi asıl bunu, yeni bir dünya olduğunu keşfedecek. Halbuki klasik olmuş örnekleri size söylüyor. "Surrealistler bunu yaptı, Dadaistler bunu yaptı vb." Öte yandan yanındakini, karşısında duran farklı bir nesneyi, anlamsızlık, saçmalık gibi görüyor.

Sanatın okulu olur, fakat o okulun çok özgür olması lazım.

Eğer "Sanat böyle yapılır" diyorsanız akademik bir şey öğretmiş olursunuz. Kurallar öğretmiş olursunuz. Tabii burada öğrencilere hemen söylemek lazım "Bunu yapmayın, öğrendiğinizi unutun veya buna reaksiyon gösterin, veyahut bunun tersini düşünün"... Bu hep tekrarlanan ve uyulmayan bir öğüttür ne var ki. Ne öğretmenler ne öğrenciler tarafından. Bütün bunlar zor, ama bunların dışında en zor, en korkunç tarafı şudur; bir ülkede sonsuz sanatçı çıkmaz, onlar da oldukça azdır. Bu sanat-loto gibi bir şey yani.

Tek tek sanatçılarımızdan, başlarından geçenlerden bahsedelim biraz.

Mesela **Fikret Mualla** durumunda bir yaratıcı var, fakat bunun satıcısı ve sunucusu yok. Şimdi resim sanatı bir taraftan da büyük bir meta, alınıp satılan bir şey. Bir malın yaratıcısı var bir de satıcısı var. Böyle olduğu zaman da Fikret Mualla gibi bir sanatçının dışarıda değerini bulması çok zor. Bu bir sistem, bütün sistemin çalışması lazım. Ciddi bir şekilde ele alınıp seçimlerinin yapıp bazılarının kapatılıp bazılarının da açılması lazım. Çünkü Fikret Mualla'da çok büyük çıkışlar inişler vardır. Bunların iyi seçilmesi, kitapların hazırlanması, büyük sergilerin açılması gibi bir sistem gerekiyor. Bugünün dünyası bu anlamda son derecede gelişmiş. Yani o çapta bir sanatçı eğer gerekli bütün hazırlıklarla ortaya konsaydı, netice bambaşka olurdu. Tabii Türk sanatının böyle bir şansı kesinlikle yok. Çünkü demin konuştuğumuz konuya dönüyoruz Türklerin kendilerine güvenleri yok dolayısıyla bunları yapacak halleri de yok. Herkes kendi kaderine bırakılmış durumda. Dolayısıyla bazı sanatçıların güme gittiği değerini bulmadığı kesin. Bir tanesi **Fikret Mualla**, bir tanesi **Cihat Burak**. Biz bunu bireyler olarak çözmeye çalışıyoruz. Onun için oralarda yaşıyoruz. Bu bir sistem meselesi. Yani sanatın bir de altyapısı lazım. Bizde bu altyapı eksik, sanat adamları eksik, sanat yazarları eksik, müzeler eksik. Son zamanlarda bazı şeyler yapmaya kalkıyorlar ama onun hazırlığı da yok.

Bir adamın resmi diyelim ki beğeniliyor.

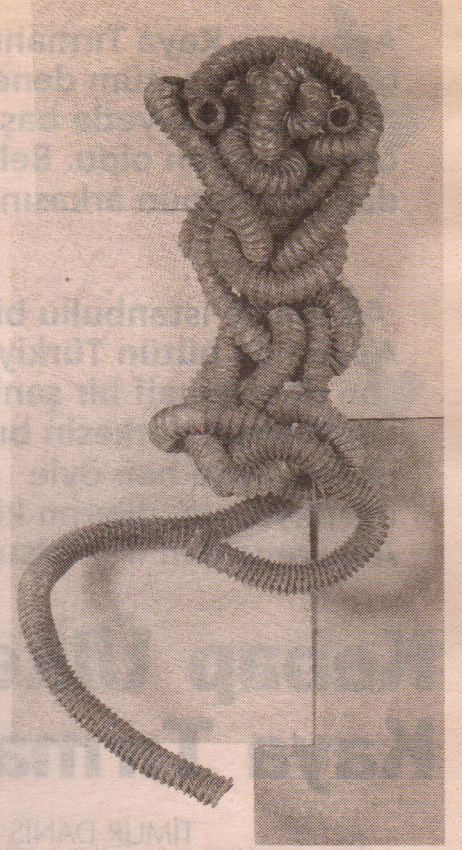
Birtakım insanlar onu satın alıyorlar duvarlara koyuyorlar ve o iş orada bitiyor. Halbuki o işin asıl tam da orada başlaması lazım.

Süsleme bu ülkede de var.

Biliyorsunuz ki insanlar evlerine üzerinde çok güzel aslanlar, kaplanlar, develer olan kilimler, seccadeler asıyorlar. Basında gördüğümüz Karagörmük grubunun dekorasyon anlayışı çok özel. O imajlar halkın görsel sanat ilgisini karşılıyor. Bir gün hepsi birleşecek, hepimiz birleşeceğiz.

Sanat tabii ki yaparken oluşur.

Başlangıçta hiçbir şey belli değil, hiçbir şey de olmayabilir. Ama yolda keşfedersin. Sanat bir buluştur eninde sonunda, bir özgünlüktür, bu olmazsa, bütün gayret bu değilse zaten iş başka sulardadır. Bazı sanatçılar ne yapacaklarını çok iyi bilirler. Hatta o kadar iyi bilirler ki onu

daha önce birisi yapmış olur. O kadar saplanır ki onu kendisi yaptı sanır.

Ece Ayhan'ı, Can Yücel'i, tabii Nazım Hikmet'i severim.

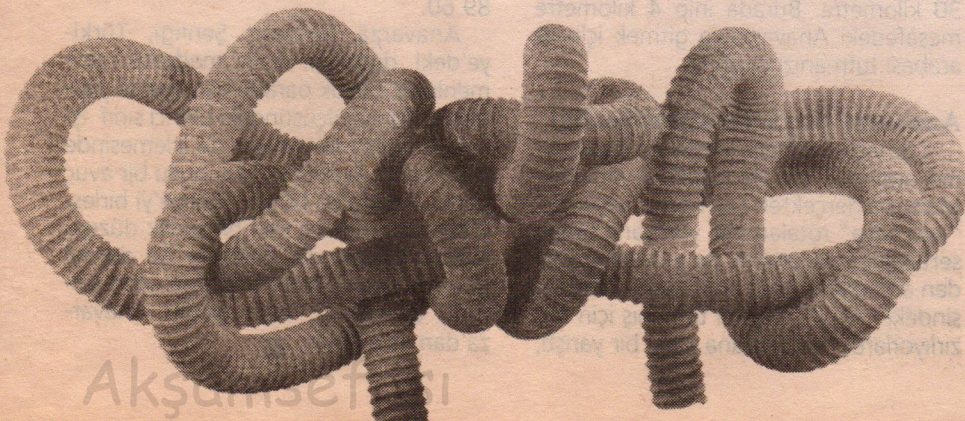
Hiç değilse bir dizesini, bir kelimesini severim. Sevmek bütün değildir, bütün kitapları sevmeyebilirsin, sadece bir cümlesini sevebilirsin. Buna karşılık bazı adamlar var, yüzlerce şiir yazabilir ama bir kelimesini hatırlamazsın. Ayrıca sanatçılar yalnızca sanatları için değil, hayatları, yaptıkları ya da yapmadıkları için sevilir. Sırasında her şey bir duruştur.

Düşünmek için gene de bilgi lazım.

Kademeler lazım. Birden her şeyi düşünemezsiniz. Mesela "Hayat nedir?" diye bir şey düşünemezsiniz. Çok genel, oysa referanslar gerekli. Filozoflar nasıl düşünüyorlar, hayat ve insan üzerine daha önce yazılmış çeşitli metinleri yorumlayarak, ekler koyarak, karşı çıkarak.. yani düşünmeye başlamanın kendine göre bir yolu var. O yol da zor bir yol. O seyahati yapmadan düşünemezsiniz. İnsanlar için nasıl düşünülür? Daha kolay. Şimdi Demirel hakkında ne düşünürsünüz? Global bir şey. Demirel'den büyük resimler çıkabilir ebad olarak. Tabii Ecevit'ten de çıkabilecek şeyler var, zorlanırsanız.

Bana öyle geliyor ki Türkler yaşadıkları dünyayı tam algılamıyorlar, ya da çok ilginç yorumluyorlar.

Ben Berlin'deydim bir ara. Orada bir sergi yapmıştım. Bir atölye vardı, çalışmıştım. Berlin'de büyük bir yol var Hitler'in ordularının geçiş töreni yaptığı, sonra da Stalin oraya Sovyet tanklarını koydu. Yani orası Alman nazizminin merasim alanı. Sovyet dünyasının büyük bir sembolik yeri. Orası ben gittiğimde bomboştur. Berlin duvarı parçalanmıştı ve bir sürü işportacı vardı, onlar Türktü. Şanlı Sovyet ordusunun rozetlerini, duvarın parçalarını falan satıyorlardı. O caddede yani Hitler ve Stalin'in merasim alanında Türklerin, bu iki ordudan arda kalanları turistlere satacaklarını dünyada düşünemezlerdi. Bunlar hayatın cilvesi yani. Her şeye rağmen eğer Türkiye kendi çılgınlığını ehlileştirirse bu öğretmen ve yargıç aydınlar tarafından, elimizdeki son kozda gider. Aman ne olur buna izin vermeyelim.

Anavarza Kaya Tırmanış Şenliği, bir avuç genç insanın, tüm deneyimsizliklerine rağmen, iyi niyetle başardıkları bir organizasyon oldu. Belli ki Adanalı dağcılar bunun arkasını getirecekler.

Adana ve İstanbullu bir avuç dağcı, Adana'da bütün Türkiye'yi birleştirerek son derece naif bir şenlik düzenlediler. Usuldendir, herkesin bu deneyi görmesi istenir. Ama ben öyle istemiyorum, dilerim ki, kem gözler Anavarza'dan irak olsun.

Kebap Ülkesinde Kaya Tırmanış Şenliği

TİMUR DANIŞ

Senede Bir Gün, İstersen Her Gün... Adana Bakırcılar Kebap Cumhuriyeti'nde olağan bir gece. Darbukalı, bağlamalı, zurnalı, klarnetli çalgıcı ekibi, Ormancı'dan girmiş, Mihriban, Senede Bir Gün ile devam ediyor. Şarkılara kafaya göre ekler, yorumlar yapıldığını çok gördüm de bu kadar pragmatizmini hiç görmemiştim. "Senede Bir Gün" filmini seyredenler bilir; uzun, maceralı olayların sonunda Kartal Tibet, Sema Özcan'dan ayrı düşer ve Kartal Sema ile yılda bir gün görüşmeye razı olur. Yılların Kartal Tibet'i, Sema Özcan'ın senede bir günlük aşkına bile razı. Düşünebiliyor musunuz? Sema Özcan, Kartal Tibet'in bu aşkına karşılık verir ve Kartal Tibet'de, hemen tilkileşerek "İstersen her gün" diyor. Bakırcılar Çarşısı'nın darbukacısı bunu dedi.

Aslında lafım bu değil. Adana'ya kebab yemeye değil, 19-21 Mayıs Tarihleri arasında düzenlenen, **Ulusal Anavarza Kaya Tırmanış Şenliği**'ni izlemeye giti miştik. Şenliği Adana Gençlik Spor İl Müdürlüğü ve Çukurova Üniversitesi Dağcılık Kolu birlikte düzenlemişti.

Çukurova Üniversitesi'nde hocalık yapan dağcı dostum **Süleyman Vardal** ve arkadaşları uzun bir zamandır Anavarza kayalıklarında, ulusal bir kaya tırmanış şenliği düzenlemek için uğraşıyordu. Süleyman şenlik günlerinde, bu hazırlık dönemini en iyi şu sözlerle özetliyor; "Yazıştık, atıştık, tartıştık, hangi bakanlığın kapısını çalmamız gerektiğini anlayamadık."

Hazırlık döneminde, aylar boyunca, izlemeleri gereken bürokrasiyi, öğrenemeyen Şenlik Düzenleme Komitesi, Türkiye'nin dört bir yanından gelen, 82 kampçının 37 çadırı Anavarza çayırına kurulunca, yapmaları gerekeni öğrenecekleri müthiş bir tartışmanın içine giriverdiler; Sit alanı olan Anavarza'ya değil çadır kurmak girmek bile izne tabiydi.

Dağcılar samimiyetle ve en sevimli masumluklarıyla sadece tırmanmak amacıyla diyorlardı; yetkililer ise, almalari gereken izinleri sıralıyordu. Bu kez bürokrasi-dağcı savaşı karşılıklı iyi niyetle tatlıya bağlandı ama tarihte pek de öyle olmamış. Üç kez depremle yıkılan kent, istilalara, saldırılara uğramış; Bizans döneminde Araplarla sınır oluşturan Anavarza, Roma, Ermeni, Mısır uygarlıklarını tanımış.

Sonra günün birinde Incirlik Hava Üs-

sü'de çalışan Amerikalı askerler yer yer 120 metreye ulaşan, sağlam kayalıkların üzerinde, askeri eğitim amacı ile görülmeye başlamışlar. Bu sırada sık sık sportif kaya tırmanışı yapmaya gelenleri de olmuş. Yerli halktan pek yakınlık görmemişler, Adana dağcılığına da bir katkıları olmamış. Neden sonra, 1996'da, Incirlik'de dükkan sahibi bir genç, Çukurova Üniversitesi'nde hocalık yapan, Dağcı Süleyman Vardal'a, Anavarza kayalarından bahsetmiş. Vardal bölgeye gelip tırmanışlar yapmış.

Baboş, Luki, Şırdan Boğalım, Fransız stili, Arı var, Mumbar, Ter Kusturan, Vayay Yavruum, Nurcanın gazi, Gavur, Senfoni, Bostan, Ballı, Asur, Daha bii dağcı, Dolana-dolanayı, Hazineye gider, Engudu, Gılgamış, Dudaktan kalbe, Keyzuvatna....

Bu sözcükler, bazı sebzelerin yerel adları, Adana'da kızlara atılan laflar, şarkı, türkü sözleri ya da tarihsel adlar değildir. Bunlar, Adana-Anavarza'sının, ovanın içinden yükselen kayalıklarına açılmış tırmanış rotaların isimleridir.

Bu rotalar **Doğan Palut, Uğur Yılmaz** ve Süleyman Vardal tarafından açılmıştır.

Ulusal Kaya Tırmanış Şenliği programında ve karayollarının sarı tabelalarındaki yazı Anavarza, Almanca-Türkçe Türkiye haritasında Anazarbos.

Bilge Umar'ın Türkiye'deki Tarihsel Adlar incelemesinde Anavarza, gene Umar'a göre ortaçağda Anazarbos, Anabarza, Ayn Zarba gibi çeşitli biçimlerde çarpıtılarak söylenmiştir. Köye şimdi Dilekkaya diye uydurma bir ad takılmıştır. Anawa, yamaç anlamına geliyor.

Günümüzde ulaşılabilen en çekimli kalıntı, tepenin doruğundaki Bizans kalesi. Tepenin güneyinde, kayalar üzerinde bir içkale var. Yanlız doğu bölümü 1.5 km'yi bulan surlar, 56 kule ve burçla korunmuş. Batı kapısının yakınında Roma dönemine ait bir tiyatro var, kule içinde küçük bir kilise ve bazilika var. Kentin kuzeyindeki kaleye 12 km uzaklığındaki su kemerleri ve mezar anıtları ile lahit mezarlar, diğer kalıntıları oluşturuyor.

Süleyman Vardal, şenlik günlerine, iptalin eşğine gelen organizasyonun başlama anını ve sonrasını şöyle not düşmüş; "Dağcı kalabalığı kayalara doğru yavaş yavaş kaymaya başladı. Rotaları, önce gözler, sonra magnezyum torbasına daldırılan eller takip etti. Tır-

manılan her yeni rotanın hazzı, gölgeliklerde kurulan yeni arkadaşlıkların heyecanı gün boyu sürdü."

Güneş sonunda pes etti. Kayalarla ertesi sabah için randevulaşıp kamp yerine döndük. Günün telaşı yüzünden doğru dürüst bir tanışma töreni yapamamıştık. Akşam yemeğinin ardından, sohbet için tüm katılımcılar bir araya geldi. Şenliğe, Çukurova, Cumhuriyet, Gaziantep, Marmara, Dokuz Eylül, Hacettepe Üniversiteleri, İstanbul Ballı Kayalar Grubu, bireysel ve illeri temsil eden sporcular katılmıştı.

Anavarza Türkiye'nin bir ucu, İstanbul diğer ucu. Anakara ve diğer Akdeniz şehirleri için Anavarza yakın fakat İstanbul ve İzmir'den gelenler için yolculuk tam bir cehennem. İzmir'den otostop ile gelen çocukların yol hikayelerini dinlemek hoştu. Yol boyu makarna kaynatıp yemişlerdi. Ben ve dostum Canan Fe. şenliğe otostop ile ulaşanlardandık.

Her gün Haydarpaşa'dan 19.20'de hareket eden Toros Ekspresi, bir aksilik olmazsa, tren yoluna kamyon düşmezse, ertesi sabah 08.30'da Konya'da oluyor. Pulman, kuşetli ve yataklı vagonlarla seyahat edebilir, 0 216 348 80 20'den tren ile ilgili ayrıntılı bilgileri alabilirsiniz. Biz önce Konya'ya vardık. Konya'dan sevimli köyümüz Kargıcık'a otostop ile gittik. Kargıcık, Mut-Silifke karayolunun ve Göksu Deresi'nin üzerinde Akdeniz harikası bir köy. İkinci gün sabah, köyden, Adana Anavarza'ya üç araç ile ulaştık.

Adana'ya, İstanbul'dan otobüsle 14 saat, Güney Ekspresi ile 22 saatte ulaştıktan sonra, Anavarza'ya Adana Güney Garaj'dan kalkan Kadirli otobüsleri ile gidiliyor. Otobüs ücreti 1.250 milyon lira. Adana-Ceyhan E-5 karayolunun 30. kilometresinde yol Kadirli tarafına sapıyor. Bu sapakta sarı tabela ile Anavarza gösteriliyor. Sapaktan Ayşe Hoca köyü 30 kilometre. Burada inip 4 kilometre mesafedeki Anavarza'ya gitmek için at arabası tutmanızı öneririz.

Anavarza Kaya Tırmanış Şenliği

Cumartesi sabahı, neşeli bir kahvaltının ardından biz de kayalara yöneldik. Manzara gerçekten çok hoştu, kayalar, "kısa kaya" rotalarında, yan yana sabah sertiiklerini atıyorlardı. Bu sırada komiteden arkadaşlar "Altı artı" zorluk derecesindeki "Asur" rotasını tırmanış için hazırlıyorlardı. Bu zamana karşı bir yarıştı,

yani kim en kısa zamanda rotayı çıkarsa birinci olacaktı. Yarışmaya 19 dağcı katıldı. **Batur Kürüz, Serkan Ercan, Gökhan Şifan** ve **Duygu Yarsur** rotayı en iyi zamanda tırmandılar. Yarışma sonrası bir kısmımız Asur'u denemeye, bir kısmımız da İl. Bölgede tanıtılan yeni rotaları tırmanmaya başladık.

Biz, şenliğin ikinci gün akşamı döndük. Adana'da Kazancılar çarşısındaki kebab cumhuriyetinde, mis gibi kokan kebabları, mezeleri, otları yedik yuttuk, rakı ve şalgamla da kendimizi suladık. Biz akşam çok içmedik çünkü, erken yatıp, pazar sabahı Adana otoyoluna çıkıp, İstanbul'a otostop çekmemiz gerekiyordu.

Süleyman'ın anlattığına göre, Anavarza şenliğinin üçüncü gününde, kalkanlar Pazar sabahı, sisli bir hava ile uyanmışlar. Bir an önce kayalara çıkmak için çadırları toplamışlar. Saat 10.00'da tüm rotalar dolmuş. Akşama doğru bütün kamp malzemeleri bir yere toplanmış, dönüş hazırlıkları başlamış. Üç gün süren tırmanış heyecanı, yerini ayrılık hüznüne bırakmış; adres, telefon değiş tokuşları, hüznülenmeler, fotoğraf çek-tirmeler, veda töreni...

Anavarza'daki tırmanış heyecanı, bizim yaptığımız gibi Adana kebabçılarında da taşınmış. Kebablar, bici biciler, humuslar, tatlılar yenmiş, Anavarza kayasında buluşmak üzere sözleşilmiş.

Anavarza Kaya Tırmanış Şenliği, bir avuç genç insanın, tüm deneyimsizliklerine rağmen, iyi niyetle başardıkları bir organizasyon oldu. Belli ki Adanalı dağcılar bunun arkasını getirecekler. Tüm Toroslar gibi Anavarza kayaları da, dağcılar için geniş olanaklar sunuyor. Özellikle kış aylarında sıcak geçen Adana günleri tırmanışçılar için iyi olanaklar veriyor.

Bölgede tırmanmak isteyen ilgilenen kayacıların Süleyman Vardal'ı aramalarında fayda var. Sülo: Adana, 0 322 226 89 60.

Anavarza Tırmanış Şenliği, Türkiye'deki dağcılığı, bazı medyatik şovmenlerin, büyük paralar harcayarak yaptıkları, dünya ölçüsündeki birinci sınıf işlerden ibaret sananların da izlemesinde yarar vardı. Adana ve İstanbullu bir avuç dağcı, Adana'da bütün Türkiye'yi birleştirerek son derece naif bir şenlik düzenlediler. Usuldendir, herkesin bu deneyi görmesi istenir. Ama ben öyle istemiyorum, dilerim ki, kem gözler Anavarza'dan irak olsun.

Gazlı Bez

ALTAY ÖKTEM

oktemaltay@hotmail.com

Beyni ve sinir sistemi açıkta olan satranç oyuncusu, derisi yüzülmüş atın üstünde duran binici, boylamasına 80 dilime kesilmiş bir kadın, bir elinde barsaklarını, diğer elinde karaciğerini tutan, karnındaki dört aylık ceninle birlikte sergilenen bir kadın cesedi...

Bir Cesedi Sevmekle Başlar Her Şey

Diyalektik mantığa göre ölüm hayatın parçasıdır. Bunu kimse yadsımıyor, hatta yeri geldiğinde bu sözü tekrar etmekten de kimse kaçınmıyor. Yine de hayatın bu parçasından uzak durmaya çalışıyor herkes. Trafik kazaları da olmasa kimse bir cesetle karşılaşmayacak. Tek istisna, gasilhanede yılanan ölüyü son yolculuğuna uğurlamadan önce yakın akrabalarının şöyle kefenin ucunu kaldırıp yüzüne bakıvermesi. Onu da cesareti olan yapabiliyor ancak.

Prof. Hagens de böyle düşünüyor olmalı. Yoksa yıllarca canını dişine takıp uğraşmaz, plastinasyon diye bir yöntem geliştirip cesetleri birer sanat eserine dönüştürmezdi.

Hagens sayesinde insan vücudu belki de ilk kez bu kadar yakından, bu kadar içerden görülebildi. Beyni ve sinir sistemi açıkta olan satranç oyuncusu, derisi yüzülmüş atın üstünde duran binici, boylamasına 80 dilime kesilmiş bir kadın, bir elinde barsaklarını, diğer elinde karaciğerini tutan, karnındaki dört aylık ceninle birlikte sergilenen bir kadın cesedi...

Hagens'e en büyük tepki hekimlerden geldi. Belki de ölüleri görme ayrıcalığının ellerinden alınacağından korkan hekimler plastine edilmiş cesetlerin sergilenmesine şiddetle karşı çıktılar. Ceset bir gösteri objesi değildir, evet. Ama ölüm günlük yaşamımızdan iyice dışlandı. Bir yol bulup cesetleri günlük yaşamımızın içine çekmek gerekiyor. Prof. Hagens bir tür Rönesans estetiğiyle başardı bunu.

Cesaretle ortaya çıkıp "ben hayatı sevmiyorum" diyebilecek kaç kişi var çevremizde? Nedense herkes hayatı seviyor. Hem de ne olduğunu bile bilme-

den. Yemyeşil çimenlere uzanıp kuş seslerini, yaprakların hışırtılarını, şırıl şırıl akan derenin sesini dinlerken hayatı seviyorum diye bağırarak ikiyüzlülükten başka bir şey değil.

Hayatı sevmek için onu bir bütün olarak görebilmek gerekir. Aynı, bir insanı sevmek gibi. Gülüşü, inci gibi dişleri, dolgun göğüsleri, nar gibi dudakları sevmek yanlısamadır. Diş çürür, göğüslere ceviz büyüklüğünde bir ur yerleşebilir. O dudakların arasından böğürtüler çıkarak kusabilir insan. İsterse dünyanın en ünlü top modeli olsun... kusabilir.

Çoğu insan sevgilisinin cinsel organını diliyle tahrik etmekten hoşlanır. Bir de buna "oral seks" gibi kallavi bir isim takıldı mı yapılan iş daha da anlamlı hale gelir. Hiç kimse, vücuttan salgılanan, içinde bol miktarda basil bulunan mikroplu bir salgıyı mideye indirdiğini düşünmez o anda. Oysa kusmuk çok daha temizdir. Sevgili de aynı sevgili olduktan sonra... neden denenmesin.

Karşı cinslerin ilişkisindeki ikiyüzlülük toplumsal ilişkilerden, hatta insanın doğayla, hayatla ilişkisinden hiç de farklı değil. Hayatı delicesine sevdiğini söyleyenler aslında kendi kafalarında yaratıkları bir yanılsamayı seviyorlar.

Sevgi sanıldığı kadar kolay değil. Öncelikle seveceği şeyi her yönüyle tanımalı insan. Ondan sonra sevmeye çalışmalı. İlk seferde başarılı olunamayabilir. Yılmadan denemek gerek. Sevgi, sevmeye çalışmakla, bunun için çaba harcamakla başarılabılır ancak. Önce bir kırışığı, bir sivilceyi sevmekle başlayabiliriz işe.

Daha da iyisi, bir cesedi sevmekle başlayabiliriz... Neyse, canınız cehennemle!

Fitil

- ☛ Cenin, iyi huylu bir tümördür.
- ☛ Sevgi her zaman karşılıklı değildir. Pozisyona göre değişir.
- ☛ Kulak kepçesiyle çorba içilmez.
- ☛ Bazı atasözleri yalandır. Mesela

liti7

- ☛ kol kırılırsa yen içinde kalmaz. Alçıya alınır.
- ☛ Akacak kan damarda durmaz, patlayacak zara tokmak dayanmaz.

Koskoca adamın tansiyon aletini makatına sokup da pompayı şişirmesinin ne alemi vardı.

Acil Servis

Cep telefonu çalınca çevredeki herkes elini beline, cebine, çantasına atması, aralarında birinin telefonu kulağına götürmesiyle birlikte diğerlerinin kendi telefonlarının çalışmadığını anlayarak ellerini bu muhtelif bölgelerden çekerek günlük hayatın içine dönmesi sık sık karşılaştığımız bir görüntü.

Bu görüntü, teknolojinin gelişmesiyle toplum genelinin zeka seviyesi arasında ters bir ilişki olduğunun güzel bir kanıtı aynı zamanda.

Keşke çevremdekilerin birkaçının telefon numarasını bilsem de zırt pırt birini arayıp bu Pavlov'un insanlarıyla biraz oyalansam diye düşünmeden edemiyor insan. Eh, böyle küçük eğlenceler de bulmasak hayat çekilir gibi değil. Allah-tan cep telefonu icat oldu.

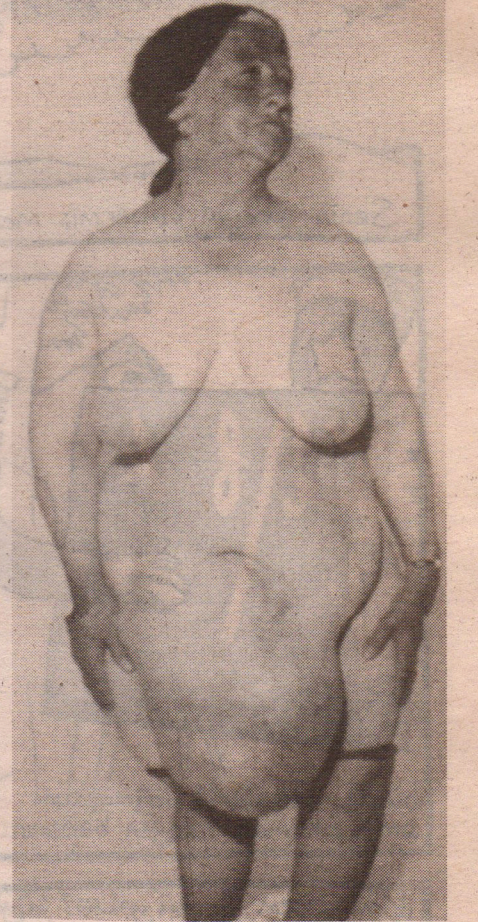
Oldu ama, insanlık tarihinin en saçma kazası da benim başıma geldi. Hatta Ortaçağ'da, İngiliz ve Fransız askerleri arasında geçen o absürd savaş bile benim başıma gelenlerin yanında daha az saçma kalır. Sabaha kadar yağın sağnak yağmurun getireceği sonuçları değerlendiremeyen Fransızlar ağır zırhlarını kuşanıp saldırıya geçince çamur deryasına dönen toprağa gömülüyorlar. Ters dönmüş böcekler gibi çırpınıp duran Fransız askerlerini yenmek çok kolaydır. Hepsini oynaya güle kılıçtan geçirip kolay bir zafer kazanır İngilizler.

Bense mümkün olduğunca insan içine çıkmıyorum, kalabalık yerlere gitmeye özen gösteriyorum. Çünkü en olmadık zamanda çalıyor bu cep telefonu. Herkes elini beline, cebine, çantasına falan atıp telefonunu çıkartıyor, çalanın kendi telefonu olmadığını anlayınca geri yerine yerleştiriyor. Kahretsin, telefon çalmaya devam ediyor. Herkes önce birbirine bakıyor, sonra da hepsi birden dönüp bakışlarını benim pancar gibi kırmış suratıma odaklıyorlar. Telefon çalıyor, ben havalara bakıyorum... sonra yere, sonra tekrar havaya... hiçbir şey olmamış gibi ellerimi cebime sokuyorum, ısıklı çalışıyorum, içimden ona kadar sayıyorum... telefon çalıyor da çalıyor...

Gerçi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Genel Cerrahi Kliniğinden randevu aldım. 26 Temmuz'da bu beladan kurtulacağım.

İkinci kere ameliyat olma fikri öncele-ri epey korkuttu beni. Ama başıma gelenlerden sonra fazla narkoz alıp ameliyat masasında kalma riskini bile göze alıyorum. Yeter ki şu cep telefonundan bir an önce kurtulayım.

Apandistim patlamasa bunlar başıma gelmeyecekti. Aslında ameliyat çok ba-

şarılı geçti. Hastaların karnında makas, neşter, gazlı bez unutulmasına zaten alışmıştık. Ben de neşter falan unutsalar hiç sorun etmeyecek, bir ara gidip çıkartıracaktım. Ama alınan apandistimin yerine bir adet Nokia 3210 yerleştirilmesini bir türlü kabullenemedim.

En azından ameliyat sırasında cep telefonu ile konuşmalar olmaz mı? İnsanlık hali işte, dalgınlıkla unutuluyor barsakların arasında.

Rumuz: Kapsama Alanı, Kasımpaşa

Acil servisteki patlıcan vakasından sonra oturup bir bardak çay içecek zaman bile bulamadım. Sanki orasına patlıcan kaçırın kadın ayağını sürterek gelmişti. "Patlıcanın sapı koptu" dedi ağlamaklı bir sesle. "Elimle tutmaya çalıştım ama parmaklarımın arasından kaydı." Saat sabahın sekiziydi. Patlıcanı küçük bir operasyonla çıkarıp eline verirken "sabah sabah rüyanda mı gördün" diye sordum tabii. Arkasından tuvalet pompası kazası, onun peşinden de makatına tansiyon aleti kaçırın bir hasta geldi. Küçük çocuk nereden bilsin annesinin fare çıkmasını diye tuvaletin deliğine pompa koyduğunu. Bari tuvalete girerken lambayı yaksaydın be çocuğum, dedim. Ama ne yaparsın, uyku mahmurluğu. Oturmuş üstüne.

Hadi bu kazayla olmuş, koskoca adamın tansiyon aletini makatına sokup da pompayı şişirmesinin ne alemi vardı. Tansiyon aletini dışarı çıkarmak da bize kaldı. Bunca yıl okuyup üstüne bir de hipokrat yeminini bunun için mi ettim ben.

Normal bir trafik kazası, apandisit, kızamık, barsak düğümlenmesi falan gelmeyecek mi bu hastaneye?

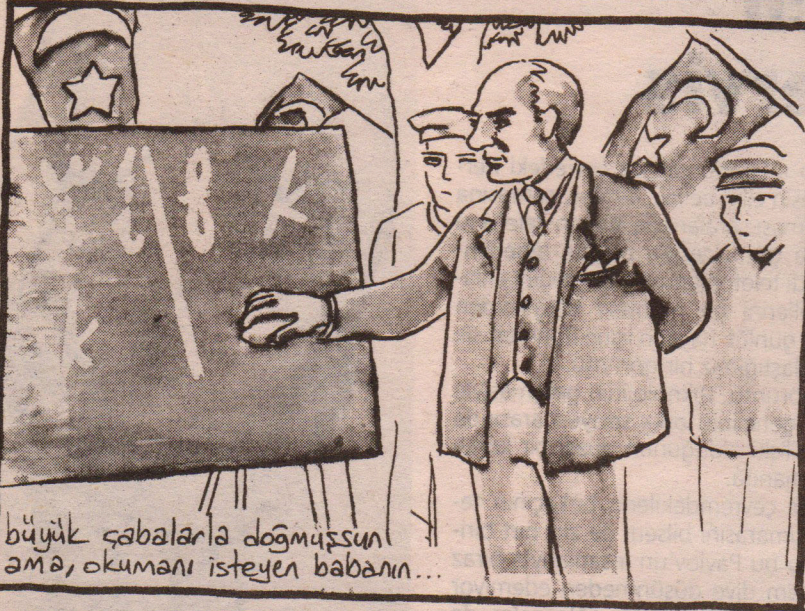
Op.Dr.S.K. İstanbul

Dağlarına F Tipi Gelmiş Memleketimin

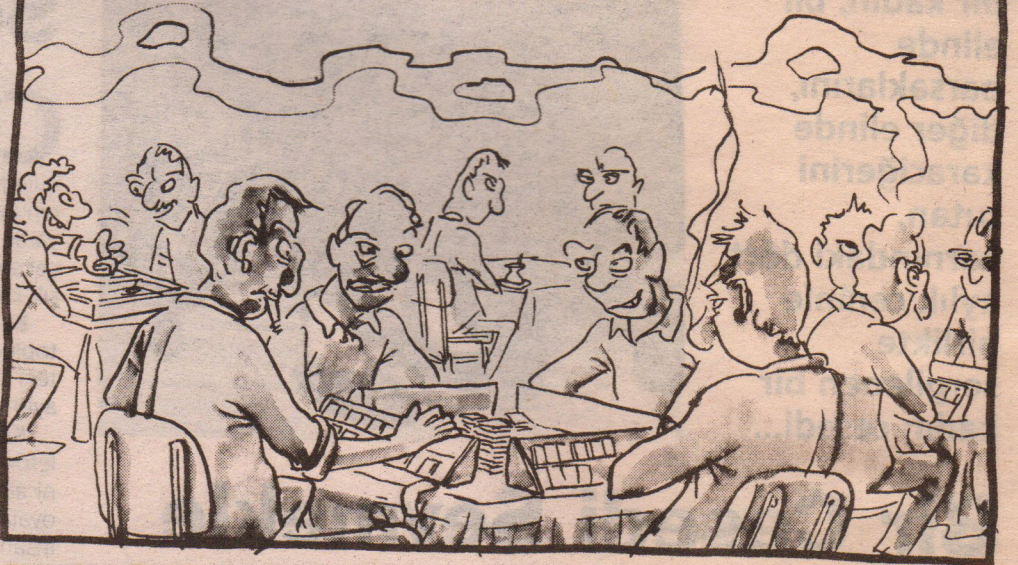
GÜLAY BATUR

Senin yüreğin kabarmış memleket!..

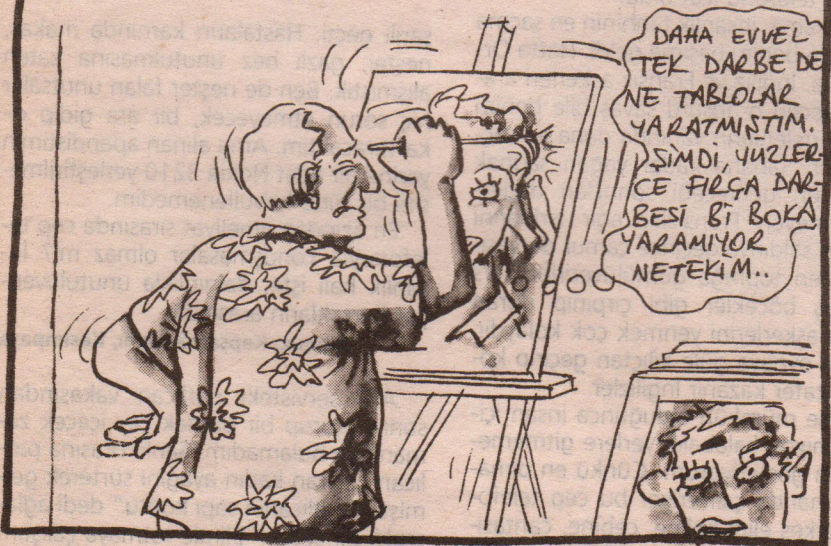

büyük şabalarla doğmuşsun
ama, okumayı isteyen babanın...

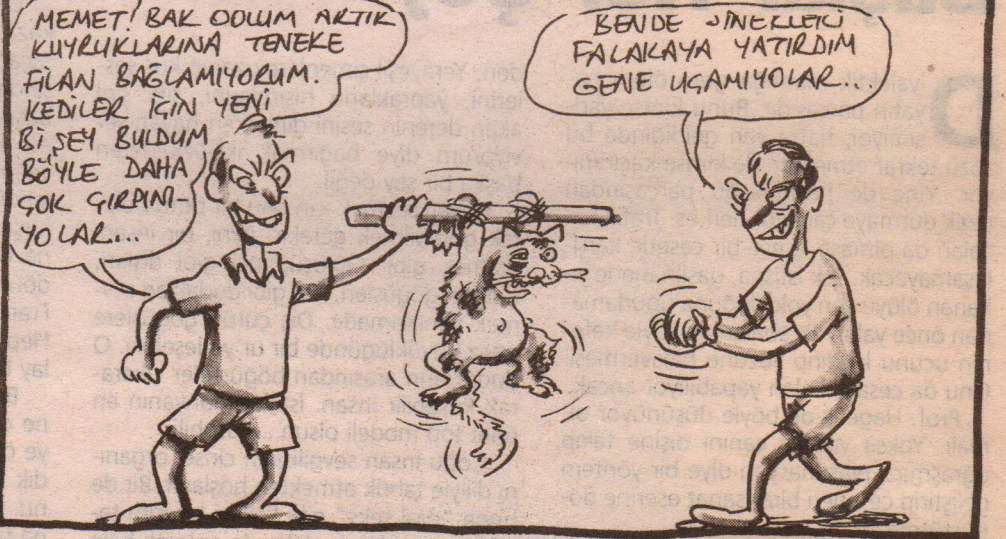
hevesini kursağında bırakmışsın.

ikimi desem, üç mü yoksa? büyük darbe var hayatında.

bu darbeler esnasında derin çocuklara gebe kalmışsın...

Kendin cahil olduğun için, okuyana çalışana ısınmamış kanın.
bebelere balonla, tineri karıştırmışsın...

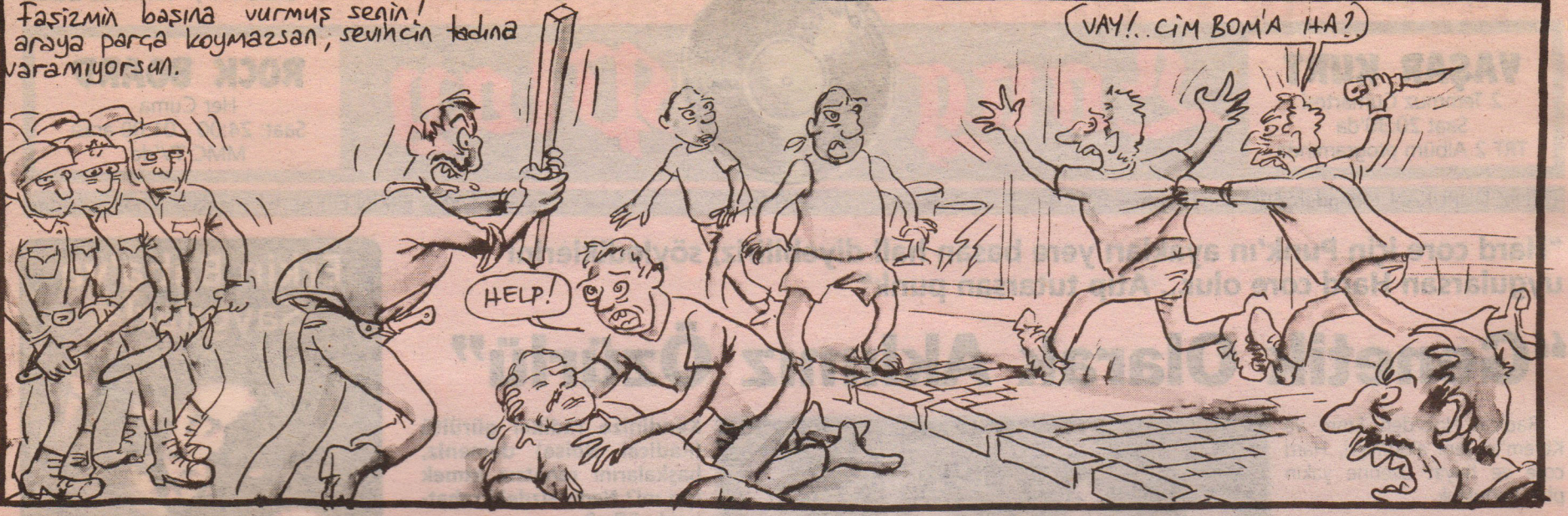

bide kız çocuklarını hiç sevmemişsin ya memleket!
bi gün başına onlar kadar taş düşecek...

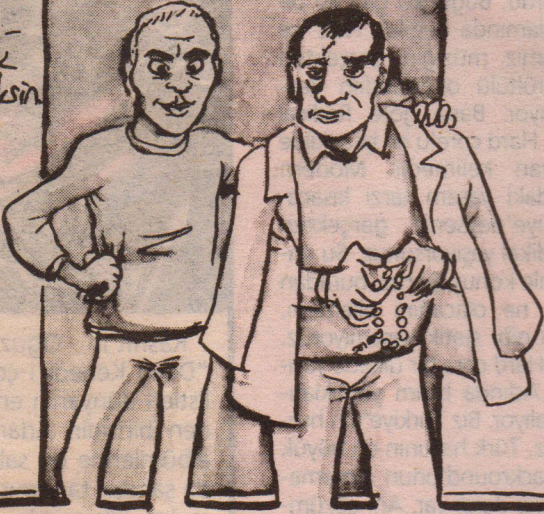

Faşizmin başına vurmuş senin!
araya parça koymazsan, sevinçin tadına
varamıyorsun.

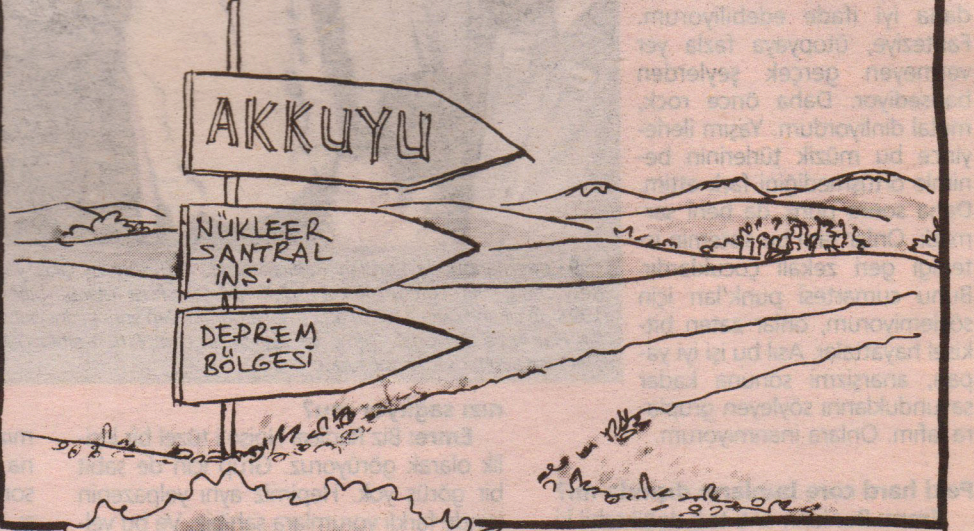

adaklar adanmış
sın çocuklarına
"yeterki gelsinler"
diye.. Şimdi on-
lar için büyük
bir AF keseceksin

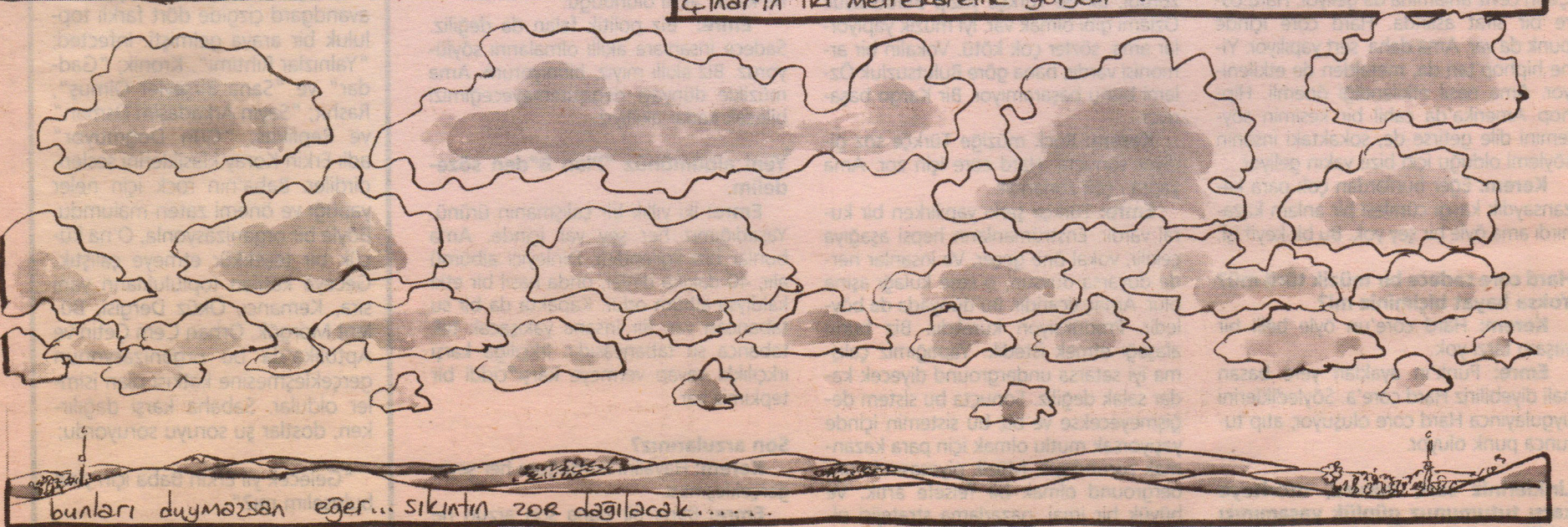
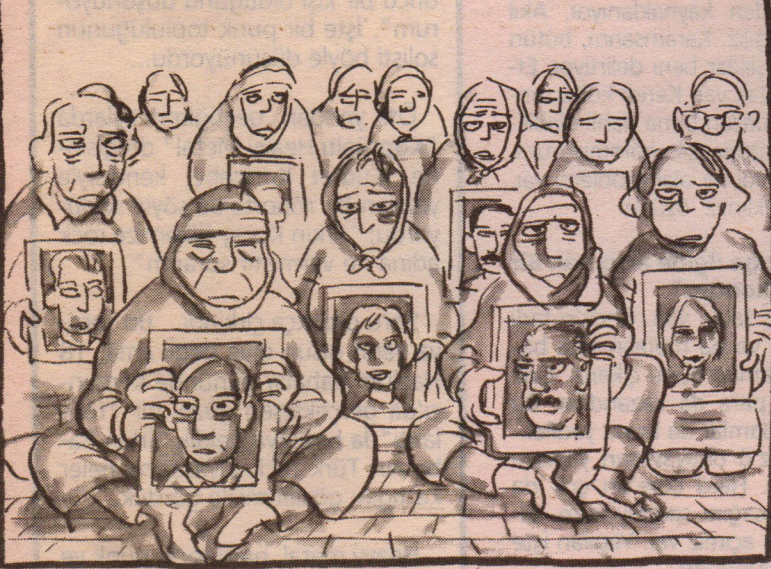
ATAN HATIRASI

allerjin var senin.. kasınıyorsun... başkalarının şöpünü
yemezsen, kasıntın geçecek...

ama üzerinde masum çocuklarının ahi... ve...

YAŞAR KURT

2 Temmuz Cumartesi
Saat 20:30'da
TRT 2 Albüm programında

ROCK BOARD

Her Cuma
Saat: 24:00 - 01:00 arası
MMC TV'de

DENİZ DURUKAN • dendur66@hotmail.com

SAYI:9

GÜVEN ERKİN ERKAL • kertenkele@hotmail.com

"Hard core için Punk'ın ayakları yere basan hali diyebiliriz; söylediklerini uygularsan Hard core olur... Atıp tutarsan punk"

"Genetik Olarak Aklımız Özürlü"

Radical Nois'den Emre ve Kerem'le yeni albümleri, Hard core ve hayat üzerine yakın plan konuştuk.

Çok yaygın olmamasına karşın, neden hard core?

Emre: Kendimi bu müzikle daha iyi ifade edebiliyorum. Fanteziye, ütopyaya fazla yer vermeyen gerçek şeylerden bahsediyor. Daha önce rock, metal dinliyordum. Yaşım ilerleyince bu müzik türlerinin benimle örtüşmediğini fark ettim. Daha sonra punk da beni sarmadı. Onlar tam bu sistemin istediği geri zekalı çocuklardır. Bunu cumartesi punk'ları için söylemiyorum, onlar zaten bitkisel hayattalar. Asıl bu işi iyi yapan, anarşizmi sonuna kadar savunduklarını söyleyen gruplara lafım. Onlara inanmıyorum.

Peki hard core bunların dışında mı?

Emre: Bunların anti tezi değil tabii ki. Sonuçta bu sisteme dahilsen, hiçbir şey temiz kalmaz. Bize kalırsa müziğin en temel formları, aşkların yorumladığı formlardır. Çünkü bu işin ticaretini yapmıyorlar. İki yol var. Ya müziğinizi satacaksınız ya da satmayacaksınız. Satmaya başladığınız an ticarisiniz. Başarıda ticari başarının payı çok fazladır. Bir de söylediğin şeyin yerine ulaşması gerekir. Bu iki unsur başarıya götürür. Tabii ki grubun karakteriyle, söylediğinin ne kadar örtüştüğü de önemli. Grup yaptığı her şeyin altına imzasını atabiliyorsa o ahlaklı ve ticari bir gruptur.

O zaman hiphop'tan, metalden faydalanmanız bu ticari kaygıyla yapılan bir şey.

Kerem: Bu Hard core'un içinde var zaten. Hard core sınırsız bir müzik.

Emre: Hard core müzikten çok İngilizce'de blues'un bir türü için kullanılıyor. Çetin cevaz anlamına da geliyor. Hard core bir sıfat aslında. Hard core içinde punk da var. Ama daha sert yapıyor. Yine hiphop'tan da, metalden de etkileniyor. Ama nasıl etkilendiği önemli. Hiphop Amerika'da cahil bir kesimin söylemini dile getirir de, sokaktaki insanın söylediği olduğu için bize yakın geliyor.

Kerem: Eğer bunlardan çok para kazansaydık kaygı cümlesi bir anlam kazanırdı ama öyle bir şey yok. Bu bir keyif işi.

Hard core sadece bir müzik türü mü? Yoksa hayat biçiminiz mi?

Kerem: Hard core'un öyle belli bir yaşam tarzı yok.

Emre: Punk'ın ayakları yere basan hali diyebiliriz Hard core'a. Söylediklerini uygulayınca Hard core oluşuyor, atıp tutunca punk oluyor.

Lirikleriniz sert, vurucu, otoriteye karşı tutumunuz günlük yaşamınızı etkiliyor mu? Radikal kararlar alma-

1991'de İstanbul'da kurulan Radical Noise '90 sonrası çıkış yapan Newschool Hardcore'un ülkemizdeki ilk temsilcisi olarak biliniyor. 1998'de çıkan Make A Wish adlı yasal albümünden sonra ikinci albümleri Plan-B ile geliyorlar. Demo ve katıldıkları compilation albümlerinin sayısı ise ayrı bir yazı konusudur.

nızı sağlıyor mu?

Emre: Biz Radical Noise'i tüzel bir kişilik olarak görüyoruz. Grup için de sabit bir görüş yok. Hepimiz aynı yelpazenin içinde farklı yorumlara sahibiz. Ve bu yelpazenin de solunda duruyoruz. Ama grubun söylemi tek. O da hiçbir ideolojiye girmiyor. Ne düşünürsen düşün net ol. Bu bizim için çok önemli. Bizim bir takıntımız var, "Maske" kelimesini demo ve albümlerimizin hepsinde kullanmışızdır.

Bu güne kadar İngilizce sözlü şarkılar söylüyordunuz. Bu da sizin çalışmalarınızın yurtdışına yönelik olmasından kaynaklanıyordu. Şu anda bundan vazgeçmiş görünüyorsunuz. Son albümünüz "Plan B"de Türkçe sözlü parçalara yer vermeniz bundan mı kaynaklanıyor?

Emre: Bu işe başladığımızda Türkiye'de Hard core'dan anlayan kimse yoktu. Zamanla bizim ve bu işe gönül veren birkaç insanın sayesinde bu müziği dinleyen insanlar oluşmaya başladı. Mesela punk'a Türkçe sözlü parça çok güzel gider, ama Hard core'da bunu uygulamak zordur. Bir de Türkçe yazıp Bulutsuzluk Özlemi gibi olmak var. İyi müzik yapıyorlar ama, sözler çok kötü. Vokalin bir armonisi vardır, bana göre Bulutsuzluk Özlemi bunu başaramıyor. Bir Kargo başarıyor.

Kerem: Rock müziğe Türkçe söz gi-diyor sonuçta. Hard core için zor. Ama yaptık, çok zorlandık.

Emre: Türkçe şarkı yapılırken bir kural vardır. Enstrümanların hepsi aşağıya çekilir, vokal öne geçer. Ve insanlar nerde duyarsa duysun, o sese kulağı aşına olur. Amaç ticaridir. Bu dünyada da böyledir. Prodüksiyon kuralıdır. Biz bunu alaşağı etmek istedik. Yaptığımız çalış-ma iyi satarsa underground diyecek kadar salak değiliz. Sonuçta bu sistem değişmeyecekse ve biz bu sistemin içinde yaşıyorsak mutlu olmak için para kazanmak zorundayız. Müzik piyasasında underground olmak bir felsefe artık. Ve büyük bir imaj, pazarlama stratejisi oldu. Aslında imajsızlık da bir imaj.

Kendinize radikal gürültü (Radical Noise) demeniz, başkalarını rahatsız etmek için mi? Nedir sizdeki rahatsızlık, öfke?

Emre: Gurubu kurduğumda on yedi yaşındaydım. Radikal olmak o zamanlar gerçek sıfatını buluyordu. Bugünkü gibi asi olma anlamında değildi. Nois ise yaptığımız müziğin gerçekten de gürültülü olmasından kaynaklanıyor. Bana göre Radical Nois'e, Hard core'u en iyi şekilde açıklayan kelimedir. Modern dünyadaki yaşam tarzı kısacası. Türkiye'deyken gerçekten çok radikal yaşıyorsunuz. Şu anda sizinle konuşuyoruz, buradan çıkınca ne olacağını bilemem. Avrupa gibi statik yaşamıyoruz. Kısaca Hard core bir ülkede yaşıyoruz. Aslında bizim yaptıklarımız çok yavaş kalıyor. Biz Türkiye'nin hızına yetişemiyoruz. Türk halkının en büyük sorunu hiçbir background'unun olmaması. Günü kurtarma derdi var. Ani çözümler bulmak üzerine zekalarını geliştirmişler. Bu da yerleşik hayata dair kültürümüzün olmamasından kaynaklanıyor. Akıl var ama zeki değiliz. Karamsarım, bütün bu zıtlıklar, yanlışlıklar beni delirtiyor. Etrafta bir yığın salak var. Kendi kültürümden insanlar da bazen buna dahil olabiliyor. Toplumda hiçbir ışık göremiyorum. Türk halkında ciddi bir akıl problemi var. Genetik olarak aklımız özürlü.

Alternatif müziğe ilgide artış var. Bir uyanış mı söz konusu?

Emre: Uyanış falan yok. Rock'n tadı bozulduğu için, ya da metalin tadı bozulduğu için adamlar bunu çıkardı. Çok da güzel sattı, para da kazandılar. Bu müziği yapan adamlar da bunu yediler.

Kerem: Öküz'ü okuyanların yapısını pek bilmiyorum. Hard core'un çok da umurlarında olacağını sanmıyorum. Bizim tek bir bakış açımız var. Yapılan işte ne kadar akıllı olunduğu.

Emre: Biz politik falan da değiliz. Sadece insanlara akıllı olmalarını söylüyoruz. Biz akıllı mıyız, bilmiyorum. Ama müzikle dünyayı değiştiremeyeceğimizi bilecek kadar akıllıyız.

Yeni albümünüz "Plan B"den sözledim.

Emre: İki yıllık bir çalışmanın ürünü. Yaşadığımız her şey var içinde. Ama bunlar bizi ilgilendirir. Dinleyici albümü alır, 40 dakika dinler, onda nasıl bir etki kaldıysa albüm odur. Kapakta da bir su tabancası var. Bir insana yakışacak tek tabanca su tabancasıdır. İrkçılığa karşı ırkçılıkla cevap vermeye karşı ciddi bir tepkimiz var.

Son arzularınız?

Kerem: Hayalini kurduğum her şeyin gerçekleşmesi.

Emre: Bana bir daha son arzun ne diye sorulmaması...

Erkin Baba'ya Saygılarla

Rashit'in Oğuz'u anlatmıştı; "Dead Kenedy'i çok severim. Solistleri dünyanın en iyi arşivcilerinden birisidir. Adam, Erkin Koray albümlerine de sahip ve Baba'yla da şahsen tanışmış. Ben Erkin Koray'ın, ülkemizde yapılan tüm bu uçtaki müziklerin oluşmasında, öncü bir kişi olduğunu düşünüyorum". İşte bir punk topluluğunun solisti böyle düşünüyordu...

Öte yandan, geçtiğimiz aylarda "Köprüaltı Heavy Metal" dergisinde, Kudret Kurtcebe, kendisiyle yapılan bir röportajda şöyle söylüyordu; "Erkin Koray ülkemize rock adına ne vermiştir sorarım"

Soru oldukça çirkindi... Bu soruya yanıt olsun diye değil ama, 18 Haziran babalar gününde Kemancı'da gerçekleşen güzel bir "toplantı" da biraraya geldik. Erkin Baba'nın Türk rock piyasasına neler kattığını gözlerimizle gördük.

Heavy metal, hard rock, punk ve avangard çizgide dört farklı topluluk bir araya gelmişti. Infected; "Yalnızlar Rıhtımı", Kronik; "Gad-dar" ve "Sana Birşeyler Olmuş", Rashit; "Sayın Arkadaşım Osman" ve Replikas; "Gün Doğmuyor" adlı Erkin Koray klasiklerini seslendirdiler. Baba'nın rock için neler yaptığı ve önemi zaten malumdu. Böyle bir organizasyonla, O'na küçük bir teşekkür etmeye çalıştık. Geceye katılan toplulukların yanı sıra, Kemancı, Öküz Dergisi, Bülent Morgök, Orhan Cem Çetin ve Aptülrika'da bu organizasyonun gerçekleşmesine katkısı olan isimler oldular. Sabaha karşı dağılırken, dostlar şu soruyu soruyordu;

"Gelecek yıl Erkin Baba için yine buluşalım mı?"

Ayın En Güzel Onlusu

- 1 **Düş Sokağı Sakinleri / Sevdan Bir Ateş**
Üç / EMI - Kent
- 2 **Pentagram / Gündüz Gece**
Popçular Dışarı (Konser) / Tempo Müzik
- 3 **Demir Demirkan / Göçmen**
Demir Demirkan / Sony Türkiye
- 4 **Kramp / Tek Başına**
İstanbul Sokakları / Ada Müzik
- 5 **Teoman / Paramparça**
Onyedi / NR 1 Müzik
- 6 **Mor ve Ötesi / Boşver**
Bırak Zaman Aksın / Ada Müzik
- 7 **Bulutsuzluk Özlemi / Dede Baba Oğul**
Yol / Ada Müzik
- 8 **Moğollar / Alarm**
1968-2000 / Emre Plak
- 9 **Kargo / Yanımda Sen Olmayınca**
Sen Bir Meleksin / Universal
- 10 **Rashit / Rutin Hayat**
Telaşa Mahal Yok / Kod Müzik

Listeler her pazar saat 21.00 - 23.00 arası 104.0 Radyo D Maximum Rock programında belirlenmektedir.

Raflarda Bu Ay

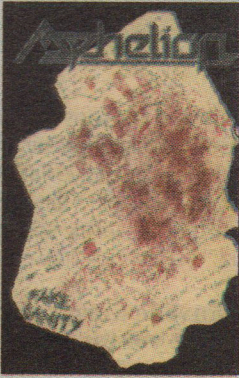
Accursed / Sorrow Sis Müzik

1997'de "Implore" adlı demoyla piyasaya giren topluluk, 1994'de Ankara'da kuruldu. Doom tarzı müziklerini dinleyicilerine ulaştırmak için uzun süre yurtdışı firmalarıyla bağlantı kurmaya çalışan topluluk, sonunda tekrar Türkiye'ye dönmeye (!) karar vermiş bulunuyor. Oysa bir süre önce fanzinlerde çıkan çeşitli röportajlarında; "Yerli piyasaya bizi hak etmiyor" şeklinde açıklamaları yer almaktaydı. Yani, "Sorrow" adlı bu albümleri, siz Türk dinleyicileri için belki de son şans. Topluluk, albüm satışlarından memnun kalmazsa bir dahaki sefere yurtdışına açılabilir ona göre.

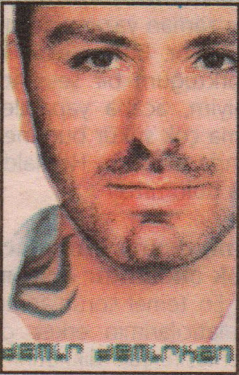
Aphelion / Fake Sanity Self Servis

İstanbullu yeni bir heavy metal topluluğu. Kendi olanaklarıyla çıkarttığı bu demo albüm belki de bundan sonra üretilen bu albümler için bir son ve yeni bir başlangıç noktası. Toplulukların kendi yaptıkları ve çoğalttıkları demoların bandrolsüz olmasında pek bir problem yok gibi görünüyordu, ama Aphelion'un kasetlerini maliyeciler Beşiktaş Pena Müzik'ten toplamış bulunuyor. Önümüzdeki adli tatil sonu "Penta" Cenk'in bu nedenle mahkemesi var. Bundan böyle demo çıkartacak toplulukların nasıl bir çözüm bulacağı merak konusu. Kaset ulaşmak için: <http://www.listen.to/aphelion> adresini kullanabilirsiniz.

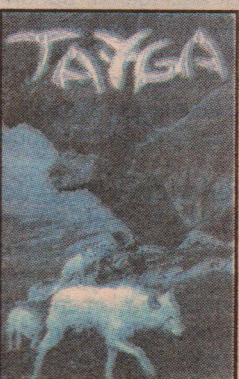
Demir Demirkan Sony Müzik / Türkiye

Pentagram'ın popüler müzik piyasasına, Murat Net (Reflex) ve Ogün Sanlısoy'dan sonra kazandırdığı bir başka isim Demir Demirkan. Aslında bu iki ismin dışında, Şebnem Ferah ve Sertab Erener başta olmak üzere birçok isim Pentagram'ın beyin gücünden faydalanmış bulunuyor. Hatta şimdiki solistleri Murat, bir pop yıldızı olmak üzereyken, Pentagram'ın vokalisti olmuştu. Yine de Pentagram, bunca bağlantısına rağmen albümlerine "Popçular Dışarı" adını verecek kadar laik bir topluluk. Demir'in bu albümünde, eski dostlarının da desteği görülmekte. Namuslu bir pop müzik albümü arayanlara tavsiyemizdir.

Tayga / Tayga Sis Müzik

Ankaralı power metal topluluğu Tayga'nın, çıkması uzun süredir sarkan albümü sonunda Sis Müzik etiketiyle çıktı. Sis Müzik, yavaş yavaş sayıları artmaya başlayan bağımsız firmalardan birisi. Üstelik Ankaralı topluluk Hazy Hill elemanlarınca kurulmuş. Tayga'ya dönelim; Manowar sever dinleyiciler, bu toplulukla ortak beğenileri olduğunu hemen fark edeceklerdir. Fahir Atakoğlu'nun "12 Mart" adlı bestesinin power yorumu ilginç bir deneme. Ancak kapağında kurtların kaydığı bu albümde, kan dökmeyi ve savaş yücelten sözleri, Tayga'yı bir anda ikinci bir "Diken" topluluğu konumuna indirebilir.

Dinleyicisiyle buluşabilmiş kimi şarkılar, seslendirenlerin verdiği konserlerde ve radyolardaki rock programlarında en çok istek alan şarkılar olmuş durumda... Piyasanın diğer tarafında duran bu topluluklarla henüz tanışmadıysanız, bu sözlerden yola çıkıp, "hah! Tamam. Bu benim aradığım albüm" diyebilirsiniz.

Dost Gruplardan Acı Sözler

"Acı söyleyen dost topluluklar" başlığı altında yer alıp burada bulunan ve bulunmayan diğerleri, 2 Temmuz pazar gecesi, Saat 21.00 - 23.00 arası Radyo D (104.0 FM) Maksimum Rock programında dinlenebilir.

Kesme Sesini
Antisilence / Suffer Hits
Hammer Müzik
Tepkini göster karşısına dikil
Kafana da vursalar
Kesme sesini
Sesini yükselt seslerini bastır
Sesin kısılma da kesme sesini

Bastakiler cebe indirdi parayı
Sokaktaki adam aldı yine "babayı"
Tepkini göster vatan haini olursun
İnsanları sömür vatansever olursun

Götürseler merkeze
Rezil etseler herkese
Si.tirseler herkese
Kesme sesini

Susma sana sus deseler de!

Çıglık Radical Noise / Plan B Hammer Müzik

Sıcak kavuruyor alev alev
Sivas aklımda
Ve o nefret...

2 Temmuz 93
Anlamıyorum hala
Bu kadar kolay mı kıymak cana?

Kimin için aktı bunca kan?
Kimin için attı o kalpler?

Bakma, gözlerim kin dolu
Duyma, sözlerim sitem dolu

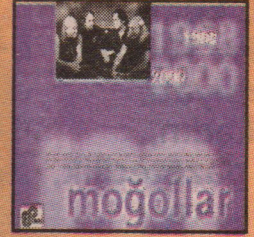
Ah yandı Anadolu'nun bağı
Öte denizden bir kahkaha sardı her yanı

Kimin içindi bunca gözyaşı
Kim yüceltti kan dökmeyi, telaşı

Kimin için aktı bunca kan?
Kimin için attı o kalpler?

Bakma, gözlerim kin dolu
Duyma, sözlerim sitem dolu

Yok, yok, yok
Kardeş eli uzatana kan verene
Bakacak yüzümüz yok artık.

Alarm Moğollar 1968 - 2000
Emre Plak
Dünyanın tepesi
Himalayalar
Yamaçlarında
kalmamış
bir tek ağaç

Kışın biriken kar suları
Baharda Bengal Deltası'na saldırıyor
Kardeş Bengaldeş sular altında
Bengaldeş sular altında

Dünyanın ciğeri yanmış
Soluk alamıyor
Altımızda arabalar
Biz gaza basıyoruz

Donmuş bozulmamış bir kıta
Antartika
Göz koymuşuz madenlerine
Paylaşmıyoruz

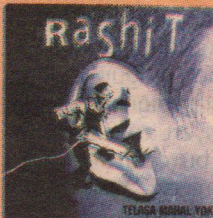
Bindokuzyüzdoksandokuz
Belki bir Pazar sabahı
Amsterdam sular altında
Amazonlar yanıyor
Afrika açlık grevinde
İnsanlar sürünüyor

Kimsesiz çocuklar Güney Amerika'da
Öldürülüyor
Zararlı haşereler gibi
Sokak köpekleri gibi

Hergün daha fazla dünyaya
Hergün daha fazla motorlu araç
Hergün daha hızlı dükkünden
Hergün daha az zamanımız kalıyor

Anlat bunları herkese
Mümkünse anlaşılır bir şekilde
Geleceğimiz elimizde
Düzeltebilirsek, kurtarabilirsek eğer

Düşün bir an geleceğini
Düşün bir an çocuklarını
Düşün bir an yaşadığın dünyayı
Çünkü başka hiçbir şansın yok
Başka bir şansımız kalmadı artık

Şark Cephesi
Rashit
Telaşa Mahal Yok
Kod Müzik
Yok bir numara
Durum hep aynı
Hayat devam ediyor

Sonsuz başlangıçlarla
Çözumsuzlük sürüyor
Polis yine dövüyor
İşçi eziliyor
Emekçi hep en altta
Polis yine dövüyor
İşçi eziliyor
Burjuvazi en üstte
Şark cephesinde yeni bir şey yok

1989 yılında Saklı adlı öyküsüyle Yunus Nadi Öykü Ödülü'nü kazanan Ayfer Tunç'un 1992'de Kapak Kızı adlı romanı, 1995'de İki Yüzlü Cinsellik adlı gazetecilik çalışması, 1996'da Mağara Arkadaşları adlı öykü kitabı ve son olarak da bu yıl Aziz Bey Hadisesi adlı öykü kitabı çıktı. Ayfer Tunç'la Türk edebiyatı, sinema, kadın, tesadüf, gazetecilik, öykü ve saire hakkında konuştuk...

İçimde Bir Erkek Mi Yaşıyor Diye Düşünüyorum Bazen

HATİCE MERYEM

Türk edebiyatı okuyarak büyüdüm ben.

Yaklaşık son on beş seneyi hariç tutabiliriz ama o döneme kadarkileri hiç atlamamış, satır satır, birkaç defa okumuşumdur diyebilirim. Dolayısıyla ben kendi dilini çok seven bir insanım. Kendi dilimde yazamayacağım şey olmadığını düşünürüm. Bu dilde bir şey yazmak sanki bir Picasso tablosu yapmak gibi geliyor bana. Türk edebiyatında çok önemli ve kesinlikle dünya çapında yazarlar olduğunu düşünüyorum. Dünya edebiyatını da çevrildiği oranda izliyor, okuyor, takip ediyorum. Bu coğrafyanın insanıym ve bu coğrafya beni besliyor. Balkanlar'ı, biraz Asya'yı, Kuzey Afrika'yı, Orta Doğu'yu olduğu gibi içine alan, Akdeniz'i kapsayan ve beni var eden bu coğrafyanın ürettiği edebiyatı çok seviyorum ve okuyorum.

Beslendiğim en önemli kaynak İstanbul.

İstanbul'u görmeseydim, İstanbul'da yaşamayıydım bazen düşünüyorum, herhalde yazar olamazdım. Bugün bu halde olmasına rağmen; bugün yaşadığı keşmekeşe, bugün yaşadığı sarhoşluğu da, çaresizliği de seviyorum. Galata Kulesi'ni bugün saran bu örtü beni belki yarın bir şeye götürecektir. Yani benim kaynaklarım, Türk edebiyatı ve İstanbul'un kendisi.

Yazdığım karakterlere pek benzemiyorum.

Yenilmişliğe eğilimli bir insan değilim, yaptığımı son derece iyi yapmaya çalışın, kolay kolay pes etmeyen, yaptığını ilk önce kendi sınavından geçiren, neşeli biriyim. Yazdıklarımda böyle bir den-

genin olduğunu da görmek lazım, karakterlerim hayatın altında çok ezilmiş ama benim anlatımım onları renkli bir dünyanın parçaları olarak gösteren bir anlatımdır. Dolayısıyla yenilmiş insanlar değildirler yani. Hem adam bir aşka bir ömür veriyse belki de kazanmıştır. Biz ona bakarız ve "Yazık etmiş hayatına!" deriz. Fakat belki de onun yaşadığı doyumu hiçbirimiz yaşamamışızdır, sonunda o aşk da kaybetmiş bile olsa. Kayıpları ve kazançları neyle ölçtüğümüzle çok ilişkili bir şey bu.

Mağara Arkadaşları'nda tüm karakterler çok yaşlı, ölümün eşliğindeki insanlardı.

"Hayatında çok mu yaşlı insan var?" diye sordular. Hayır, benim hayatımda ne yaşlı oldu ne de yaşlılarla birlikte oldum. Annem 62 yaşında, babam 35 yaşında öldü, yakın akrabalarım da genç yaşlarda öldüler bu yüzden yaşlandıklarını göremedim bile. Ama dışımda kalan yaşlıların o yalnızlığı, çaresizliği, umutsuzluğu beni çok fazla etkiledi. Hala da etrafıma bakınırken ilk önce yaşlıları görürüm, acıma duygusuyla değil ama, sadece gözümün çarpar. Bir bilgelik ya da yaşadıklarının yüzüne yansımalarını ararım, bunu yakalarsam üzerinde dururum, yakalayamazsam bu boşuna yaşamış zaten derim. Eski evimde karşı komşum yaşlı bir kadındı. Çok çok yalnızdı ve evden hiç çıkmıyordu. Onu izliyordum, evine kimler geliyor, hangi kanalı seyrediyor, kaçta yatıyor, kaçta kalkıyor not etmeye başlamıştım. Şimdiki evimde hiç yaşlı kadın komşum yok, çok rahat oluyorum bu yüzden. Bir de, gençlerde yaşanacak çok hayat var. Benim yazdığım, 'yaşanmışlık'. Genç için her za-

man yeni bir şans vardır. Yaşlılar aslında ölümü bekliyorlar, bir gün gelsin ve kapılarını çalsın istiyorlar ve bu ruh hali beni çok etkiliyor. "Tamam bize verilen hayatı bitirdik, artık son gelecek, bekliyoruz" bakışı, ruh hali çok etkiliyor beni.

Hikayede kurgu yoksa hikaye yoktur benim için.

Herkes böyle mi yapmalı, hayır, ama ben hikayede de romanda da sıkı kurgu ararım. Dolayısıyla o kurgu sıradışı olduğu zaman yazarın zekasını ister istemez zorluyor. Bu tabii benim hep yazarken korktuğum bir şey. Acaba bulabilecek miyim, acaba yapabilecek miyim diye ama çok şükür bugüne kadar her defasında buldum. Herhalde bundan sonra da bulurum.

Anlatıcının kim olacağı çok önemlidir öyküde.

En temel sorunlarımdan birisi budur. Anlatıcılarımın erkek olması bu aralar herkesin çok dikkatini çekiyor. Halbuki bundan önceki kitabımın da tamamı erkek ağızındandı. Bunun neden böyle olduğunun cevabını ben de bilmiyorum, ama en iyi, en etkileyici bunun olduğunu düşünüyorum. Zor oluyor mu diye soranlar oluyor, olmuyor. İçimde bir erkek mi yaşıyor diye düşünüyorum bazen.

Kadın duyarlılığı denilen şeyde itici bulduğum bir taraf var.

Yani insanların cinslerinden dolayı ayrılmasına şiddetle karşıyım ve bu bende yazmaya başlamadan önce bile bir eğilim olarak hep vardı. Fakat bu öyle bir noktaya geldi ki bir süre sonra cins duygusunun aslında insan duygusundan çok da farklı olmadığını gördüm. Kadın ağ-

zından ya da erkek ağızından anlatılması aslında çok da farklı değil. Çünkü duygu, herkes için duygu. Bir ikincisi de hayatı kuran, kontrol altında tutan hep erkekler. Ama onların zayıf anları, zayıf noktaları, onların o çözüldükleri nokta... Asıl öyküyü kuran da bunlar. Çünkü bir kadının kırılma anı işlenmiş bir şey. Ama bir erkeğin kırılma anı daha şaşırtıcı. Bunu çok düşünerek yaptığımı söyleyemem. Biraz ters köşeye yatmak aslında benim yaptığım. Bunun iyi sonuç verdiğini de düşünüyorum genellikle. Çünkü erkek ağızından da anlatılsa iyi aşk hikayeleri bunlar. Ölümcül, uğruna ölünecek aşklar, sıradışı aşklar özellikle erkek ağızından anlatıldığında o kırılma noktası daha çok ortaya çıkıyor. Çünkü bu; kadın için bilinen, alışıldık ve şaşırtılmayan bir şey. Halbuki erkekler için daha ağır, daha şaşırtıcı. Benim yaptığım bir anlamda bu toplumsal giydirmeyi ortadan kaldırmak; bize ağlamaz, duygusuz, dirençli diye öğretilen bir cinsin de aslında hiç de öyle olmadığını, insanın duygu dünyasının kadın ya da erkek diye ayrılmayacağını, duyguda cinsin olmadığını göstermek.

Erkek yazar diye bir kavram yok dünyada.

Kadın yazar diye bir kavram var ve bu bir beklenti yüklüyor yazara. Birçok kadın yazar bunu aşmıştır, bir Virginia Woolf'a, bir Halide Edip'e kadın yazar beklentisiyle yaklaşamazsın. Kadın duyarlılığı ne demek? Kadın duyarlılığı, kadınca hassasiyet... bu laflar beni rahatsız ediyor. Eğer mesele kadın meselesiye elbette doğru. Fakat hayata bakarken bir kadın ya da erkek bakışı, bana insanlık üst noktasına ulaşmayı önleyen bir bakış olarak görünüyor bana.

Kadınlık durumunun bir "cins problemi" haline getirilmesine karşıyım.

Kadınlık durumu, erkeklik durumu ve insanlık durumu bir bütündür. Elbetteki her insanlık durumunun içerisinde kadınca ve erkekçe olanlar vardır. Ama, bir kadından kadınca yaklaşım beklemek, işte bu beni rahatsız ediyor. "Kadın, kadın ağzından yazar, kadın duyarlılığını yazar, kadın ezilmişliği üzerine gider." Böyle bir derdim yok benim. Ezilen bir erkek karısını ezer, bu bir durumdur, ama ezilen bir kadın da çocuğunu ezer, bu da bir durumdur. Onun için bunu kişiselleştirmeden, toplumsal boyutunu tespit edip gayet soğukkanlılıkla çözmeye ya da geliştirmeye çalışmak lazım. Bütün faturanın erkeklerle çıkarılmasına da karşıyım, bu erkekleri kadınların yetiştirdiğini de unutmayalım. Çünkü bu ülkede çocukları yetiştiren kadınlar ve biz bu ülkenin erkeklerinden şikayetçiysek önce kadınların eğitilmesi lazım. Ayrıca bu kadın erkek meselesini kaşıran unutulmuş çok önemli bir şeyler daha var; sinifsal konular, toplumsal konular.. Hayat kadını zaten alabildiğine eziyor. Bu toplumsal bir boyuttur. Dolayısıyla mücadelenin insanlığa yakışır bir hayat seviyesine çıkabilmek için yapılması gerekir. Yani bu ülkede insanlar asgari yaşama standardına erişmedikçe bu sorun çözülmüş olamaz. Çünkü ihtiyaçlar listesinde eklemek her zaman her şeyden önce gelir.

Son on-on beş yıldır diyeyim edebiyatta bir lezzet kaybı yaşadım.

Biraz açayım. 80'lere kadar yazarların ve edebiyat dergilerinin sıkı bir takipçisiydim. Şöyle anlatırsam daha doğru olur. Okumaktan büyük haz aldık. Mesela duyum aldık ki Gösteri'nin Ağustos sayısında Cemal Süreya'nın şiiri yayınlanacakmış, Temmuz 15'den itibaren beklemeye başladık. Ya da Edip Cansever yeni kitap çıkaracakmış diye duyunca deliye dönerdik. Çıkıyor mu çıktı mı diye kitapçıları biktirirdik. İşte bu lezzeti kaybettim. Halbuki ben bunu sürdürmeyi çok isterdim, çünkü edebiyat insanı hayata bağlayan bir şey, yani edebiyat varsa insanın kendisi var. Herkes için, edebiyat hayatı çok güzelleştiren bir şey, okur olarak da yazar olarak da. Son 10-15 yıldır birkaç istisna hariç olmak üzere ben bu lezzeti alamayınca şunu sordum kendime "Niye okuyorum ki ben bunu?" Kurgu bir oyuna dönüşürmüş, bu oyunda canını sıkıyor insanın. Oyun iki kişi tarafından oynanır, karşılıklıdır, ben oynamak istemiyorsam sen beni zorla oynatamazsın. "Ben bir oyun kurdum, içinde beni ara bul" gibi şeylere ben karşıyım. Çünkü benim idollerim var, ben Tanpınar okumuşum, Oğuz Atay okumuşum ki bunlarda zeka ve oyun olmadığını söyleyemeyiz, Cemal Süreya, Edip Cansever, Turgut Uyar, Bilge Karasu, Yusuf Atılgan, Sait Faik, Leyla Erbil, Tezer Özülü, Sevim Burak... Türk edebiyatında; üstelik çok kısa bir edebiyat bu, cumhuriyet sonrası sayıyoruz, çünkü cumhuriyet öncesinde zaten gelenek yok, düz yazı geleneği ise çok yeni, bu kadar kısa zamanda bu kadar büyük yazar çıkarmış bir edebiyat bizimkisi.. Sanki onların kökü bir anda kurudu ve ben o lezzeti bulamaz oldum. Edebiyat dergilerini takip ediyordum; şişirme. Şimdi daha mesleki bir bakışla yayıncı olarak bakıyorum dergilere. Edebiyatçı olmaktan doğan bir hazla bakamıyorum. Henüz yirmili yaşların başında olan yazarlara bakıyorum; bir kere dile özensizlik görüyorum, çok fazla bir kendi üslubunu aramama kaygısı, farkında olmadan bir taklit. Oysa

edebiyatımızın saydığımız isimleri Batıdan ithal akımlarla edebiyat yapmış insanlar değiller. Kendi ülkelerinin kendi edebiyatını kendi üretmiş insanlar bunlar. Bir Memduh Şevket Esendal benim için Türk edebiyatının Çehov'udur. Haldun Taner, Firuzan çok çok iyi hikayecilerdir.

Bu isimler bugün hala hepimiz için büyük.

Bu isimlerin hala var olduğu zamanlar bunlar. Yeni dönemden İhsan Oktay Anar'ın o zengin dünyası beni çok şaşırttı. Çok da tarzım olmamakla beraber; çünkü ben tarihin o dönemini çok sevmiyorum fakat buna rağmen o açgözlü bakış, o tarihteki zenginliği edebiyatın içerisinde var etme duygusu beni çok etkiledi.

Ben gevezeyim, geveze adam şiir yazamaz.

Belki bunun için bir sayfada bitecek öyküyü yetmiş sayfa yazıyorum. Yazmayı ve yazarken çok anlatmayı çok seviyorum. Onun için "az öz" bana göre değil. Şiir yazmayı bu yüzden hiç denemedim. Romanda ise öyküdeki duygu yoğunluğunu yaşayamıyorum. Başka bir şey roman. Benim öykülerimdeki küçük insan duyarlılıkları tüm bir romanı taşımaya yetmez. Roman, her şeyden önce bu küçük insanın dışında toplumsal bir bakış gerektiriyor, bu ben de var ama ben bunu bir roman içinde kullanmayı düşünmüyorum. Kapak Kızı kötü bir roman değil, bunu belki benim söylemem doğru değil ama, onda da böyle bir öykücü kaygısı var, ben fark ettim ki öykülemeyi daha çok seviyorum.

Tesadüften anladığımız; hayatımızı değiştiren, bütünüyle bir yerden bir yere götüren şeyler.

Tesadüf, her şeydir aslında. Bir karşılaşma noktasıdır ve bu noktayı her gün milyonlarca defa yaşıyoruz. Bazıları uzun süreli, bazıları çok kısa oluyor, bazıları bütün bir hayatı etkiliyor. Tesadüf önemli bir şey ama belki de fazla büyütmemek lazım, çünkü hayatın kendisi bir tesadüf zaten. Annen babanı tanımasa sen olmayacaksın, bu kadar basit yani.

Öykü çok özel bir ilişki türü yazıya.

Belki bu nedenle bir takım akımlar, bilinç akışı yöntemi, postmodern roman teknikleri şunlar bunlar da bana bir tür ismarlama gibi geliyor, bazılarını okumaktan evet hoşlanıyorum, ama asla hepsini değil. Sonuçta ben şunu biliyorum; benim yazdıklarımın içerisinde bir kere renklilik olmalı. Ben rengi seven bir insanım. Benim okuduğum edebiyatta da aradığım şey bu; renklilik. Bütün renkler varsa ve bunlar belli bir kompozisyon içerisindeyse ona isiniyorum. Kendi yazdığım da böyle bir eğilim var. Çok duygu, çok renk...

'Başına gelen'den çok 'izleyen' beni daha çok ilgilendiriyor.

"Kadın Hikayeleri Yüzünden" isimli hikayemde bir adamı izliyoruz, ama asıl başına gelen kadındır. Çünkü orada biten, yıkılan kadın. Büyük bir sahtekarlık var, adam kendi içinde bir oyun oynarken birini feda ediyor aslında. Farkına varmıyor bile, kadın ipuçlarını veriyor ama erkek erkeklikten gelen bakışla o ipuçlarını görmek istemiyor. Ve finalde anlıyor ki, olay bitmiş. Adamın bütün isteği de o kadını inandırmak, tabii kendini de inandırmak, kendisi inanmadıkça tatmin olmuyor. "Karım inandığı halde bu bana yetmiyor" der bir yerde. İşte bütün mesele kadını inandırmak. Dolayısıyla izleyen, izleyip etkilenen beni daha

çok ilgilendiriyor. Başına gelenin, zaten başına gelir.

Sinemayla bir dönem çalıştım.

Senaristlik yaptım, televizyon senaryoları yazdım. Kızlar Yurdu'nu yazdım, geçen sene bir televizyon filmi yazdım Beyaz Yalanlar diye. Bir ara Çakalların İzinde diye bir polisiye dizi yazdım Ali Taygun'la birlikte. Çok zevk almadım televizyondan doğrusu. Senaryo bana aslında çok da zarar verdi. Düşünce sistemimi bozdu. Senaryo yazdığım dönemde yazdığım öykülerin hiçbirini yayınlatmaya değer bulmadım. Çünkü senaryo insana görsel bakma alışkanlığı veriyor. Dili kullanmayı ihmal ettiriyor. Diyalog da bir dili en üst düzeyde kullanmak gerektiriyor. İyi diyalog yazmak tamamen ayrı bir sanat. Ben iyi bir diyalog yazarı değilim, öykülerimde çok az diyalog vardır, çünkü yazdığım diyaloglardan tatmin olmuyorum. Görsel anlatım için Türk dilinin en güzel kelimesini bulmak zorunluluğun yok, orada en iyi anlaşılacak kelimeyi bulmak zorundasın. Onun için de kendimi sinemaya yakın hissettiğimi söyleyemem, ama tuhaf bir şekilde birçok okuyan Aziz Bey'in sinematografik bir öykü olduğunu söyledi. Mikail'de öyle.

Sokak Dergisi'nde başladım gazeteciliğe.

Tuğrul Eryılmaz'dan öğrendim gazeteciliği. Çok sevdim bu işi. Keşke Türkiye'de gazetecilik hala yapıyor olsaydı da ben hala gazetecilik yapsaydım. Şu anda gazetecilik yapıldığını düşünmüyorum. Hele de o gizli kameraların her tarafta bulunduğu, birtakım kapılardan, birtakım röntgen aletlerinden geçilerek girilen binalarda gazetecilik yapılacağını da düşünmüyorum.

Gazetecilik dili ile edebiyat dilini asla birbirine karıştırmadım.

İkisinin birbirini etkilemesini de önledim. Her şey bir yana gazeteciliğin bana çok büyük bir yararı oldu. Bu şehri çok gezdim ve bu şehirde en şiirsel olmayan yerlerden bile şiirli hikayeler çıkabileceğini gördüm. Hayatı tanımamı gazetecilik sağladı, kurguda uçmamayı, hayatın ne kadar olağanüstü olduğunu, sanatın hayatın çok küçük bir parçasını elden geçirebildiğini bana gazetecilik gösterdi. Gazetecilik bana bu şans tanıdı. Bütün kapılardan korkusuzca girebildim.

Her gün yazmak; her gün bir şiir, bir öykü, bir roman yazmak marifet değil.

Bunu yapanlar iyi çalışıyor ve yapıyorlarsa buna da karşı değilim fakat çok yazmak, çok sık yazabilmek, çabuk yazabiliyor olmak bir marifet olmamalı. Yusuf Atılgan ömrü boyunca iki tane roman yazdı. İki roman arasında 14 sene var ve ikisi de başyapıt. Önemli olan yazdığının önce yazarını tatmin etmesi. Ama sen tatmini yazdığında mı arıyorsun yoksa yazdığının gösterilen ilgide mi? Bazısı ilgide arıyor. Ben hep şöyle düşünmüşümdür; ben yazmayı çok seviyorum. Hele bir aşamaya geliyor yazmanın, en sevdiğim noktası da bu oluyor. Bu sevdiğim nokta beni mutlu ediyor, bu yazdıklarımın benim için önemli insanlar tarafından okunmasından da hoşlanıyorum, yine bu insanların beğendiklerini söylemesinden de hoşlanıyorum, bu bana yeterli ama bunun ötesinde halka genişlerse ne ala, ama bir şey yapmayı düşünmem bunun için. Tabii bu tamamen bir seçim.

Şu anda Türkiye'de ciddi bir şekilde yalnız edebiyatın değil kültürün popülerleştirilmesi sürecini yaşıyoruz.

Bu çok tehlikeli bir süreç. Bunu yapanlar yaptıklarının bir gün nasıl sonuçlara yol açacağını kestirmeliler. Bu ülke bir sürü şeyle yeni tanışan bir ülke ve çok hızlı geliyor her şey, dolayısıyla bu popülerleştirme çabasının ürünü olan şeylerden ben kaçırım. Bir "aydın düşmanlığı", bir "kültürü küçümseme" geliyor. Bunları tehlikeli buluyorum, çünkü bir gün gelecek biz bu popülerleştirdiğimiz kültürün altında kalacağız ve o zaman gerçekten rafine olanı ayırt edebilecek bir nesil olmayacak ortada veya onlar bunu sezmekte ve bulmakta çok güçlük çekecekler. Bu aslında edebiyat eseri için de tehlikeli bir şey, çünkü öyle bir nokta gelecek ki popüler olmayanın yaşama şansı kalmayacak. Tarihe kalacak olan kitap bu popüler kaygının gölgesi altında eriyebilir. O zaman yok olur, yazık olur.

Türk edebiyatında; üstelik çok kısa bir edebiyat bu, cumhuriyet sonrası sayıyoruz, çünkü cumhuriyet öncesinde zaten gelenek yok, düz yazı geleneği ise çok yeni, bu kadar kısa zamanda bu kadar büyük yazar çıkarmış bir edebiyat bizimkisi.. Sanki onların kökü bir anda kurudu ve ben o lezzeti bulamaz oldum.

En sevdiğim erkek evlatlarım,
en ufak ahlaksız sayılan
söylentide, önce gözlerini
bana çeviriyorlar.
Beyinlerinden, neler geçtiğini
tahmin etmek zor değil.

Gizli Utanç

NALAN TÜRKELİ

Kendimi, zaman zaman, başkalarından, hatta kendimden bile, neden gizleme ihtiyacı duyduğumu, hep problem yaptım, ciddi bir şekilde. Ne acı ki, dünden bugüne kaybettiğim değerlerin rakamı, oldukça kabarıktı, o gizlenimime sebep. Duygularımı, düşüncelerimi, hatta bedensel varlığımı, sadece bir hayalin içine hapsolmuş olarak görüp, o hayal varlığımla, kendimi, nereye, hangi yere taşıyabilirdim? Gizlenmemin suçlusu ve bunu kabul edebilecekler kimdi ki? Kültürel ve ekonomik bağımsızlığımın olmayışımıydı suçlu sadece? Ya onların suçlusu? Toplumdaki yerimi, yeterince alamadığımı endişesini, ürkekliğini yaşıyan ben olabilir miydim, yine kendi başıma? Düşündükçe başka suçlular da çıkıyor ortaya, ancak, yine soru işareti bırakarak. Yoksa, asıl gerçeklerden biri de, dünyanın, sanki, sadece, erkeklerin arzu ve isteklerinin üzerine kurulmuş inanç yaygınlığının yarattığı ezikliği ve baskıyı mı yaşıyorum? Neden, niçin, hala mantıklı biçimde açıklanamamış olan o gizli suçluluk duygusu, önce aile içinde ve sonra, toplumda paylaşmak istediğim değerlerin önünde, hep set oluyordu, içimde yer etmişliğiyle. Galiba, biraz da "ahlak" denilen anlayış belirliyordu kaderimi. Ahlak ve ahlaksızlık anlayışının, toplumca da çok yönlü düşünülüp, algılanıp tartışıldığı gibi, beynimde ki ahlak anlayışınsa, toplumun ahlak anlayışına ters düşeceğini varsayarak dönem dönem kendi kendimi dahi, ahlaksızlıkla yargılamaktan kurtulamadım. Çünkü cinsiyetime yakıştırılan ahlak anlayışı, o ahlakın, kendisi olmamı emrediyordu. Oysa, biraz daha derinden düşünülüyordu durum, çok farklıydı. Sadece bireysel olarak ben değil, toplumca da, korkunç bir bocalama içinde olduğumuz gerçeği çıkıyordu ortaya. Bir örnek vermek gerekirse, evli erkeklerin çoğunluğunun, yine kendi hemcinslerinden sakındıkları eşleri, eş ve anne olmanın kutsallığını korurken, öte yanda, başka kadın olarak adlandırdıkları kadınlarla, cinsel beraberliğin doğallığını dile getirebiliyorlar. O erkekler, çok zamansa, paylaştıkları kısa beraberliğin sonrasında, kadına, bir isim daha koyuyor. "Orospu."

İşte, bu ve benzer çelişkiler, varlığını benim evimin içinde de sürdürüyor. En sevdiğim erkek evlatlarım, en ufak ahlaksız sayılan söylentide, önce gözlerini bana çeviriyorlar. Beyinlerinden, neler geçtiğini tahmin etmek zor değil. "Acaba annem de bir başkasıyla".... "Eğer doğruysa, ne ceza vermeliyiz." Ne yazık ki, önce cinsiyetimle var sayıldığım varlığımla, ahlakın ve ahlaksızlığın ne olduğunu, ne onlara, ne de kendime anlatabilmem, pek de kolay değil. Dediğim gibi, dünyanın, sadece erkeklerin arzu ve isteklerinin üzerine kurulmuş inanç yaygınlığı, en masum, en tarafsız yanlarımı dahi yaralarken, başka alanlarda da "var" olma çabamı ve yaratıcılığımı, böylece baltalamış oluyor. Kendi anlayışında ki ahlakın ve ahlaksızlığın sınırlarını, ya da sınırsızlığını belirlemek isteyenlerin elinde, hangi kanıt var, doğrusu çok merak ediyorum? Yoksa, öyleleri, kendi cinsiyetlerine duydukları itimatsızlığın, açlığın, çıkmazını mı yaşıyorlar? Ve o gizli utançsızlığı, kadın varlığında mı bastırmak istiyorlar?... ■

Kağıt Gemi

SUNAY AKIN

Yazar, vitrindeki askerleri kendi çocukluğundakilerle karşılaştırırken 34 yaşındadır. Oyuncak askerlerin bir resmi geçitte yürür gibi yapıldığı ve yazarın onlarla oynadığı 1910'lu yılların başında, I. Dünya Savaşı henüz patlak vermemişti. Yazarın şaşkınlığından, birbirini öldüren oyuncak askerlerin I. Dünya Savaşı sonrasında yapıldığını, yaygınlaştığını öğreniriz.

Nazım Hikmet Ve Oyuncak

Alman asıllı **Pascal Raymund**, Beyoğlu'ndaki **Hristaki Pasajı**'nda bulunan **Japon Nakamura**'nın dükkanında işe başlar. Japon çiçeği, Japon ayakkabıları ve ipek kimonoların alıcısının pek olmadığından mıdır, yoksa başka nedenden dolayı mıdır pek bilinmez, Nakamura İstanbul'dan ayrılır ve dükkanı Raymund'a bırakır. 1930 yılına gelindiğinde Raymund, İstiklal Caddesi'nde, Küçük Sahne'nin karşısında bulunan tek katlı bir mağazaya taşınmayı uygun görür. Almanya'dan oyuncak ithal etmeye başlayınca da mağazanın vitrini İstanbulluların ilgi odağı olur.

1936 yılının 1 Nisan gününe gelindiğinde, Akşam gazetesindeki "Oyuncak Olmayan Oyuncaklar" başlıklı yazıda mağazanın vitrininden söz edilir: "Beyoğlu'nda bir oyuncakçı dükkanı var. İki üç gündür bu dükkanın önü işne atsan yere düşmez. Büyüklü küçüklü, kadınlı erkekli bir kalabalık iki üç gündür bu oyuncakçı dükkanının vitrini önünde toplanıyor. Dün tramvay beklerken ben de merak ettim; hem nasıl olsa arka arkaya on araba geldikten sonra ancak on birincisinde ayakta durulacak bir yer bulunabilir kaidesini denemiş olduğum için, gittim oyuncakçının önündeki kalabalığa karıştım. Bir de ne göreyim? Herif dükkanının kocaman vitrini arkasında, dağları, ovaları, tankları, teyareleri, süvarileri, piyadeleriyle bir harp meydanı kurmamış mı? Hem öyle ki, o kadar sahici ki, insan, çok yüksekte bir uçakta aşağıya bakıyor gibi oluyor. Minimini kurşun insanslar. Minimini tanklar. Minnacık toplar."

Sözünü ettiğimiz yazının sahibi ilerleyen satırlarda "Bunda şaşılacak ne var?" diye sorar kendine. Ne de olsa her çocuğun oyuncak askeri olmuştur. Bu açıklamayı yaptıktan sonra şaşkınlığının nedenini anlatır: "Bizim çocukluğumuzdaki küçük kurşun asker oyuncaklarının sırtlarında allı, yeşilli, cici merasim üniformaları vardı. Hepsini geçit resmi adımlarıyla dimdik yürürlerdi. Biz onları karşılıklı kavga etsinler diye koyduğumuz vakit bile ne üniformaları kirlenir, ne de birbirlerini süngülerlerdi. Öylece karşılıklı oyuncak oyuncak dururlardı. Oysa ki, dün benim gördüklerim birbirlerini süngülüyorlar. İçlerinde yarananmış can çekismekte ölmüş olanları var. Hayır bu minimini kurşun insanslar değil midir?"

Yazar, vitrindeki askerleri kendi çocukluğundakilerle karşılaştırırken 34 yaşındadır. Oyuncak askerlerin bir resmi geçitte yürür gibi yapıldığı ve yazarın onlarla oynadığı 1910'lu yılların başında, I. Dünya Savaşı henüz patlak vermemişti. Yazarın şaşkınlığından, birbirini öldüren oyuncak askerlerin I. Dünya Savaşı sonrasında yapıldığını, yaygınlaştığını öğreniriz. On birinci tramvayda boş yer buldu mu bilemem ama mağazanın vitrininde, oyuncaklardan canlandırılan savaş sahnesinden ürperen yazarın Nazım Hikmet olduğunu sizlere söyleyebilirim. Çocuklara böyle oyuncaklar satılmasını sakıncalı bulan **Nazım Hikmet**, o gün, mağazanın vitrinine bakarak, yaklaşmakta olan II. Dünya Savaşı'nı sezmiş gibidir. Ne gariptir ki, Pascal Raymund'un öldükten sonra, oğlu Paul'un işlettiği mağazanın adı "**Japon Mağazası**"dır ve Akşam gazetesinde "Orhan Selim" takma adıyla kaleme aldığı yazısını "**Oyuncaklar birbirini öldürmezler. Harp ü darp insanların inhisarındandır**" sözleriyle bitiren Nazım Hikmet, atom bombasının ilk kez atıldığı savaş sonrasında şu dizeleri yazacaktır:

*Hiroşima'da öleli
oluyor bir on yıl kadar.
Yedi yaşında bir kızım,
büyümez ölü çocuklar.*

Bir oyuncakçı mağazasının vitriniyle Nazım Hikmet'in yalnızca düzyazılarında değil, şiirinde de karşılaşırsınız. 1956 yılının son günlerinde, Prag'ın Vatslav Caddesi'nde gezinen şair, bir vitrinin önünde, uzun süredir görmediği oğlunu anımsar:

*Önüdeyim bir vitrinin
bütün bir dünya oyuncak,
kurtlar, ayılar, şipşirin
düşüp öldürmeyen uçak,
sarı bacalı vapurlar,
otobüsler pırıl pırıl.*

*İstanbul'da bir Memet var
altısına bastı bu yıl.*

Nazım Hikmet, çok sevdiği memleketinden ayrıldığı yıllarda, gördüğü her oyuncakın karşısında oğlunu anımsadığından dolayı hüzünlülmüştür. Öyle ki, bu hüzün Moskova'daki çalışma odasında bile bırakmamıştır yakasını. Ölümünden sonra Nazım Hikmet'in odasını ziyaret eden Fahri Erdiç, şaire verilen "Barış Diploması"nın yanında gördüklerini anılarında şöyle anlatır: "Diplomanın yanında da döğme demirden bir kasnağa ilişik Memet'in fotoğrafı. Memet, hık demiş de babasının burnundan düşmüş. Tümüyle bir kumral gülüş. Bir yanağı çukur. Pencerenin eşliğinde, Ekber'in söylediğine göre, ona gönderilmek üzere alınıp da gönderilmeyen çeşitli oyuncaklar durur durur. Ve bu burkuluş Nazım'da bir dize oluşturmuştur: Benim oğlan fotoğraflarda büyür."

Fahri Erdiç, Nazım Hikmet'in oğlu Memet ile fotoğrafları arasında kurduğu dizeyi yakalar ama oyuncakları kaçırmış gözünden. Sözü edilen oyuncaklar "Karlı Kayın Ormanında" adlı şiirde çıkarlar karşımıza:

*Eski takvim hesabıyla
bu sabah başladı bahar.
geri geldi memed'ime
yolladığım oyuncaklar.*

*Kurulmamış zembereği
küşkün duruyor kamyonet,
yüzdüremedi leğende
beyaz kotrasını Memet.*

Fahri Erdiç'in "Kalkın Nazım'a Gidelim" adlı kitabındaki bir yanılıgyı düzeltmeliyiz: Nazım Hikmet'in çalışma odasındaki pencerenin önüne dizili oyuncaklar "gönderilmeyen" oyuncaklar değildir. Şiirden de anlaşıldığı gibi, İstanbul'a gönderilen ama posta idaresi tarafından adresine teslim edilmeyip, geri çevrilen oyuncaklardır. Şair "Postacı" şiirinde de bu durumdan yakını. Demek ki Nazım Hikmet, penceresinin önünde duran, oğlu tarafından zembereği kurulmayan kamyonet, leğende yüzdürülemeyen beyaz kotranın ardından bakıyormuş yağmura, kara, bulutlara, güneşe, yıldızlara!.. ■

Parça Tesirli Şiirler

13. Çocukluktan yorulduğumuz
günlerdi
büyüklükte kadro yoktu ki zaten
böylesine damarları
iğdiş edilmemişti
kenar semtlerin
ne güzel, ne güzeldi ki
Halkalı-Eminönü
her çarşamba halk günü.
14. Dumanaltı bir göstergesi olmalı
hayatın
gangasterlere rağmen
dayatmak istiyorum!
Kan grubum kin grubum
Altımızda demir döşek.
15. Utancımızdan utansak neler
olmazdı ki
unutmazdık unutmayacağımızı
akla tebelleş varsayımları
varoşların veryansınlarını
şehre damardan sızan illeti
milleti, mülkiyeti.
16. Küçükleri büyüten büyük halkım
artık bırakın bunları
büyükleri küçültme zamanı.
17. Kim zaptedebilir
ucundan yenmiş maceraları
sihirli sehersiz kuşuklar mı
yoksa kuşuklar mı?
Özenli dirileri yeryüzünün.
18. Yanmışsın yetim ve ketum
memleketim
çünkü yanlış kullanım
garantinin dışında.
19. Evet anlaşıldı
resmi şifrelerle giriliyor metres
yataklarına
kurallı sevişmeler deneniyor.
Irza geçmenin bir hesabı olmalı.

Beyoğlu'nda Garibanın Otopsisı Yapılmaz

OKTAY GÜZELOĞLU

Baba, oğlunun cılız ölü
gövdesini, bir çuval gibi,
omzuna vurdu, durmayan,
ananın çığlıkları, art arda
yükseliyor babanın
feryatlarıyla karışıp,
çamurlu havada,
etraf binaların
duvarlarından aksederek,
gökyüzüne uçuyordu.
Uykudan uyanan, göz gibi
açılan, pencerelerden
uzanan, bazı kafalar;
anlaşılmadık, bazı seslerle,
olayı izliyorlardı.

Ölüm ve İsyan

Soğuk, karanlık bir gece yarısı, evime dönen köşede, sekiz on adım kala, durdum. Tam köşede, yolun ortasında, ikisi ayakta, bir de yerde yatan birisi. Dik katlice baktım, ölü sokak ışığı altında, ayakta duranlardan birini taniyordum. Sürekli küfür ediyor, bir yandan da, tiner bezini kokluyordu. Küfürleri, gecenin boşluğunda patlayarak etrafa dağılıyordu. Yavaş ve emin adımlarla yanlarına yaklaştım. Tanıdığım tinerci çocuk hala; 'Ulan ibne, bu kadar içmeseydin, gördün işte ananın .mini' diye gidiyordu. Diğerleri de farklı şeyler söylemiyordu.

Yılice aralarına girdiğimde, yerde yatanı gördüm. Eyvah eyvah bizim Hasan, tinerci küçük Hasan yerde boyu boyunca uzanmış yatıyor. Bir elinde tiner bezi, sım-sıkı tutulu, yüzünde çocuksu gülümseme kara sarı duruyor. Çamurlu kaldırımın üzerine düşmüş galiba, yüzünün bir tarafı da hafif çamurlu, öbür iki çocuk hala küfrediyorlar. Bir ara bana 'Dedik yaa... Aabi çok kokluyordu yaa, yedi sekiz şişe kokluyordu yaa... Öldü işte yaa...' dedi. 'Araya girerek evini biliyor musunuz?' dedim. Benim tanımadığım tinerci çocuk, hemen atladı, 'Ben biliyorum' dedi. 'Hadi o zaman git, haber ver' dedim. Ok gibi fırladı. O koşuşa şaşırmadım desem yalan olur. Bir elinde tiner bezi kafası kıyak, kelimeleri ağdalı ağdalı konuşan tinerci çocuk birden koşucu kesilmişti.

Öteki tanıdığım çocuğa 'Nasıl oldu?' dedim. 'Geziyorduk aabi, aşağıda bir inşaat var ya aabi orda yatacağık, burda birden düştü yaa...' Yerdeki ölü Hasan'a tekrar baktım nasıldan masum, günahsız uyuyor.

Hani benimde, katılmış yüreğim, küçücük yaşlarda, kaldırım köşelerinde ölenlere dayanmıyor, çözülüyor gözlerime vuruyor. Direniyorum ama, nereye kadar işte... Aradan geçen zaman içinde hiç konuşmadan sigara üstüne sigara yakıyorum. Yalnızca tinerci çocuk konuşan bir sürü şey anlatıyor, çok azını anlayabiliyorum. Kafam başka yerlerde, ölen Tinerci Hasan'ı düşünüyorum. Defalarca tedavi ettirmeye uğraştığım, defalarca geçici tineri bıraktırdığım, fakat her defasında, tekrar başladığı tiner yaşamadığı yaşında, alıp götürdü işte. Hep anlatırdı, "Babam eve almıyor, kardeşimi daha çok seviyor, kardeşim okula gidiyor ben gitmedim, beni sevmiyor, n'olur, babama telefon aç beni eve alsın" diye yalvarmalarını düşünüyorum. Annesinin affedip eve aldığı, babasının affetmediği, eve almadığı, on altı yaşındaki, küçük tinerci Hasan, işte cılız gövdesiyle çamur içinde cansız bir dal gibi yerde yatıyor.

Bunları düşünürken uzaklardan bir kadın çığlığı geldi, anlamıştım, hemen düşüncelerimden sıyrılarak, sokağın karşı kaldırımına, geçip eski bir binanın kapısının basamaklarına oturdum, buz gibiydi, ama aldırmadan oturdum. Bu ara aşağı sokağın karanlığından, çığlığın sahipleri bir erkek, bir kadın fırtına gibi geldiler, çığlık çığlığa bir ana, yerde yatan oğlunun üstüne eğilmiş sesi karanlığı yırtıyor, ikisi de yalınayak. Belli ki can havliyle fırlamışlar evden.

Acının son sınırındaki dehşeti, bütün çıplaklığıyla izliyordum. İşte karanlığın içinde, acının, fukaralığın sarı resmi patlıyordu. Ananın çığlıkları beynimi, yüreğimi bir mermiden daha fazla oyuyordu. Baba bir ara ellerini gökyüzüne kaldırdı bağınyordu. Dediklerinin çoğunu anıyamıyordum, ama bazılarını sık sık tekrarladığı için iyi anıyordum. "Aha be hep bizi mi deneyecen, hep bizimi deneyecen, al senin olsun, hep bizi mi deneyecen, sen deyemezsin bize kötü" sarhoş tükrüklü ağızdan çıkan bu sözcükler dalga dalga çıplak sokaklara yayılıyor, bir yerlere isyan ateşini gönderiyordu. Kaldırım taşlarını sarsıyordu, duvarların tuğlaları yerinden sökülüp aynı küçük Hasanlar gibi tek tek düşüyordu. Demek ki, ömür boyu acı ve sefaletle denenmekten bıkmıştı.

Baba, oğlunun cılız ölü gövdesini, bir çuval gibi, omzuna vurdu, durmayan ananın çığlıkları, art arda yükseliyor babanın feryatlarıyla karışıp, çamurlu havada, etraf binaların duvarlarından aksederek, gökyüzüne uçuyordu. Uykudan uyanan, göz gibi açılan, pencerelerden uzanan, bazı kafalar; anlaşılmadık, bazı seslerle, olayı izliyorlardı. Bir Allah'ın kulu da, aşağı inip, ne olduğunu merak edip sormadılar. Oğlunun cılız ölü gövdesi, sırtında, çığlık çığlığa, aşağı sokaklara doğru kaydılar. Sessizce, yerimden doğrularak peşlerinden yürüdüm.

Anası "Laaan orospu çocuğu... Yüreğimi yaktıım laaaan. Öldün işte, öldün işte" diye bağıyor, bir yandan da çocuğunun ölü gövdesini yumrukluyordu. Sarhoş baba da, hafif yalpalarla, anlaşılmadık sesler çıkarak yürüyordu. Anası, babasına da küfrediyordu. "Sende orospu çocuğusun laaaan... Al işte, ölüsünü götür, eve dirisini almadın laaaan..." gibi daha bir sürü küfürlerle soğuk, çamurlu havada, yalınayak sokaklardaki, tek tek gece insanlarının, arasından akarak, gidiyorlardı. Aşağıya, yoksulların oturduğu mahalleye kadar peşlerinden gittim. Tek katlı ev denemeyecek bir kulübe önünde durdular.

Ananın çığlıkları, daha da yükseldi, bu çığlıklar da komşularına, kalkın ölümüz var diyordu sanki.

Uzaktan bakıyordum işte komşu kulübelerin tek tek ışıkları yandı, kapılarından fukara insanlar fırladılar. Bir eşkiyaya benzeyen gecenin karanlığında ölü Tinerci Hasan'ın, kapısının önü doldu. Kapının önünde yatan küçük Hasan'ın ölüsünün başına toplandılar. Ve kadın çığlıkları, ağlama sesleri yükselerek bütün çevreye yayıldı. Bu filmi daha fazla izleyemedim. Ne kadar katı olursam olayım dayanmadım. Sinirden suratım iyice gerildi, tikler başladı. Vücudum da iyice gerildi, hani birisi, bir kötü şey söylese katil olurdum o anda. Bir şeyler yapamamanın bıçaklığıyla, yaşadığım bozuk dünyaya, kinim daha çok bilendi, utandım insanlığımdan. İşte yağmurlu gözlerim ve hızlı atan yüreğimle, indigim yokuşu, gerilmiş vücudumla, tırmanmaya başladım. Tırmanırken, bir ağıtın, nasıl yakıldığına bir kere daha tanık olmuştum.

“Don Quijote sadece benim için, ben de onun için yaratıldık; o yapabildi, ben yazabildim. Sadece ikimiz birbirimizle beraber olabiliriz; benim yiğit şövalyemin kahramanlıklarını yazmaya cüret eden diğer sahte yazar bozuntusuna rağmen...”

Don Kişot ya da Don Quijada, ya da...

ENDER ÖZKAHRAMAN

Yüzyıllardan bu yana bazı eleştirmenler, **Don Quijote**'nin günü geçmiş kaba bir güldürüden başka bir şey olmadığını kanıtlamaya çalıştılar. Bazıları da **Don Quijote**'nin şimdiye dek yazılmış en büyük roman olduğunu iddia ettiler. Fransız eleştirmenlerden biri, “*insanlığın kutsal kitabı*” dedi ona. Bir başkası da **Cervantes** için şöyle demişti; “*Algılama gücü Shakespeare kadar duyarlı, kafası aynı ölçüde esnek, düş gücü onun kadar etkin, ironi yetisi de bir o kadar ustacaydı.*” Ancak, ünlü Rus yazar **Nabokov** şiddetle karşı çıkar buna: “*Shakespeare'i sırf komedyalarıyla sınırlasak bile Cervantes hepsinin gerisinde kalır. Don Quijote, Kral Lear'ın seyişi olabilir ancak. Cervantes ile Shakespeare'in eşit olduğu iki durum vardır; ilki yaptıkları etki ve ruhsal uyarı, ikincisi de her ikisinin de ölüm günü ve yılının aynı olması (23 Nisan 1616).*”

Miguel de Cervantes Saavedra'nın doğduğu yıl (1547), İspanya İmparatorluğu gücünün doruğundadır. Doktor olan baba **Rodrigo de Cervantes**, dokuz kişilik ailesine bakmakta güçlük çektiği zaman, çareyi borca girmekte bulur ve bu borçları ödeyemediği zaman da bir şehirden ötekine göç eder.

Böylece **Cervantes**'in çocukluğu İspanya'nın bir şehirden diğerine dolaşarak geçmektedir. Sevilla'da bir Cizvit okulunda okuduktan sonra üniversiteye Madrid'de devam eder ve çağının büyük hümanisti **Erasmus**'un öğrencisi olan **Lopez de Hoyos**'dan dersler alır. Birçok eleştirmenin, **Don Quijote**'yi, **Deliliğe Övgü**'nün uzantısı olarak görmesi boşuna değildir. Üniversiteden sonra, İtalya'ya giden **Cervantes**, burada İspanya donanmasına katılacaktır. Daha sonra İnebahtı Savaşı'nda aldığı bir yaradan ötürü sol eli felç olan **Cervantes**, kardeşile birlikte İspanya'ya dönerken Türk korsanlarına esir düşer. On iki yıllık esaretten sonra kurtarılacak vatanına döndüğünde; artık otuz iki yaşındadır.

Yazınsal faaliyetlerine ağırlık vermek istediği bu dönem, İspanya'nın; tüm espirili ve acıklı sahneleriyle tumturaklı bir oyunu yirmi dört saat içinde yazan **Lope de Vega**'yı konuştuğu dönemdir. **Cervantes** ise, yazdığı “*La Galatea*” adlı oyunuyla istediği üne kavuşamamıştır. Buğday toplama görevi karşılığında halktan aldığı parayı bir bankere kapıncı, hapse mahkum olur ve iki yıla yakın yatar (1600-1602). **Don Quijote**'nin ilk metinlerini işte bu hapisliği sırasında yazar **Cervantes** ve 1605 yılına geldiğinde, unutulmuş bir asker, kader mahku-

mu bir memur ve başarısız bir edebiyatçı sayılırken; **Don Quijote**'nin yayımlanması onu bir anda önce İspanya'da, sonra Avrupa'da üne kavuşturur. Ancak, korsan yayıncılık, bugün olduğu gibi o yüzyılda da varlığını sürdürmektedir ve **Cervantes** sırf bu yüzden **Don Quijote**'nin birçok baskısından hiç para kazanamamıştır. Bu ölümsüz kitabı, Kraliyet adına Madrid'te tasdik eden Doktor **Marquez Torres**, 1615 yılının 25 Şubat günü başından geçen olayı şöyle anlatır:

“Çağrılı olduğum bir davette, çok sayıda Fransız soylusu bana o sıralar revaçta olan iyi kitapları sordular. Ben, incelemekte olduğum **Don Quijote** isimli bu kitaba, tesadüfen değindiğimde, **Cervantes** adını duyar duymaz, göklere çıkardılar. O kadar methettiler ki, kendilerini **Cervantes**'le tanışmaya davet ettim; davetimi memnuniyetle karşıladılar. Yaşını, mesleğini, soyunu, mevkiini tek tek sordular. Yaşlı, asker, asilzade ve yoksul olduğunu söylemek zorunda kaldım; aralarından biri şöyle dedi: ‘Yani böyle bir adamı İspanya çok zengin etmiyor, devlet hazinesi geçimini sağlamıyor mu?’ Aynı düşünceyi paylaşan bir başka soylu atıldı ve büyük bir incelikte dedi ki: ‘Eğer ihtiyaç onu yazmaya zorluyacaksa, Tanrı vere de hiçbir zaman fazla refaha ermesin; böylece, kendisi yoksulken, eserleriyle herkesi zengin eder.’”

Kitabın birinci bölümü ile ikincisinin yazıldığı ayrı ayrı yıllarda; 1605 ile 1615 yılları arasında Avrupa'da edebiyatçılar, **Don Quijote**'den ne kadar etkilendiklerini hemen belli ederler: Her tarafta, İtalya, İspanya, İngiltere, Polonya ve Fransa'da neredeyse hastalığa varan bir sone yazma çılgınlığı başlamıştır. O sıralarda **Cervantes** deli şövalyesini yaratırken, ellili yaşlarına yaklaşan ve çağdaşı **Cervantes** gibi ‘modern bir okur’ düşleyen **Shakespeare**'de belki kendi deli kralını (Kral Lear) yaratmakla meşguldü.

Don Quijote'nin çevirmenleri hususunda **Vladimir Nabokov** şöyle der:

“İki türlü dünyaya gelir **Don Quijote**; bir yanda güvenilmez çevirmenlerin pislik çukurlarında, öte yanda yapıtın hakını veren, doğru sözlü ve titiz çevirmenlerin seralarında.”

Roza Hakmen'in özenerek ve hakkını vererek çevirdiği **La Mancha'lı Yaratıcı Asilzade Don Quijote, Jale Parla**'nın “*Don Kişot'tan Bugüne Roman*” adlı incelemesiyle yeniden okunmaya ve tartışılmaya başlandı; yüzyıllardan beri olduğu gibi...

İspanya'nın La Mancha adı verilen bölgesindeki Montiel Ovası'nın, adı ya-

zarı tarafından hatırlanmayan bir köyünde, **İlyi Yürekli Alonso Quijano**'nun yaşadığı, yaşının elliye yakın, boyunun uzun, yapısının zayıf, yüzünün ince olduğu ve sabahları erken kalktığı belirtilerek başlar roman. Her ne kadar bir asilzade olduğu söylene de, onun bakmakla yükümlü olduğu çiftliğine, yeğenine ve kahya kadına ayırdığı zamanın dışında bir dünyası vardır ve bu dünyada sürekli olarak şövalye romanları okumaktadır. Bir müddet sonra bu merakı öylesine bir hal alır ki iş gücü ne varsa bırakıp kitap okuyarak geçirir zamanını.

İspanya'daki elit tabaka tarafından zararlı fikirler taşıdığı iddia edilen bu kitaplar, gezgin şövalyelerin serüvenlerinin anlatıldığı basit kahramanlık destanlarıdır. Bir müddet sonra bu tür kitapları çok okumaktan dolayı, dimağını büyüler, saçlar, aşklar, düellolar, devler, inanılmaz saçmalıklar doldurur ve beyni kurur. Aklini yavaş yavaş yitirmeye başlamıştır artık. Okuduğu hayal ürünü alemin gerçek olduğu kafasında öyle bir yer etmiştir ki, dünyada daha gerçek bir hikaye olamaz diye düşünür. O ana kadar anıldığı adı olan; İlyi Yürekli asilzade **Alonso Quijano**'nun, **Mahzun Yüzlü Şövalye** (ya da sonradan anılacağı üzere **Aslanlar Şövalyesi**) **Don Quijote** olmasının sorumlusu işte bu kitaplardır. Bir sabah uyanır ve miğferini, zirhlerini, kılıcını ve kalkanını kuşandıktan, **Rocinante** adını verdiği atına da atladıktan sonra kendine gezgin şövalyelere yaraşır bir isim koyar; artık **Don Quijote** olarak anılacağı maceralarına başlamak üzeredir.

Don Quijote'nin maceraları genel olarak, birinci bölümde, Castilla'nın kurak düzlüklerinde, La Mancha'da Argamasilla ile El Toboso köyleri çevresinde, güneye doğru Morena Sıradağları'nda geçer. İkinci bölümde gezintinin genel akışı bizi kuzeye, Aragon'daki Zaragoza'ya götürmek istese de bu olmaz, çünkü **Don Quijote**, ilk kitabının kazandığı ünden sonra kendi maceralarını anlatan başka yazarların olduğunu duyunca, hatta bunlardan birinin metninde mızrak oyunlarına katılmak için kendisinin Zaragoza'ya gittiğini okuyunca; ‘metin içinde metin’ oyunlarından belki de en güzelini yapacak ve istikametini Zaragoza'dan Barselona'ya doğru çevirecektir.

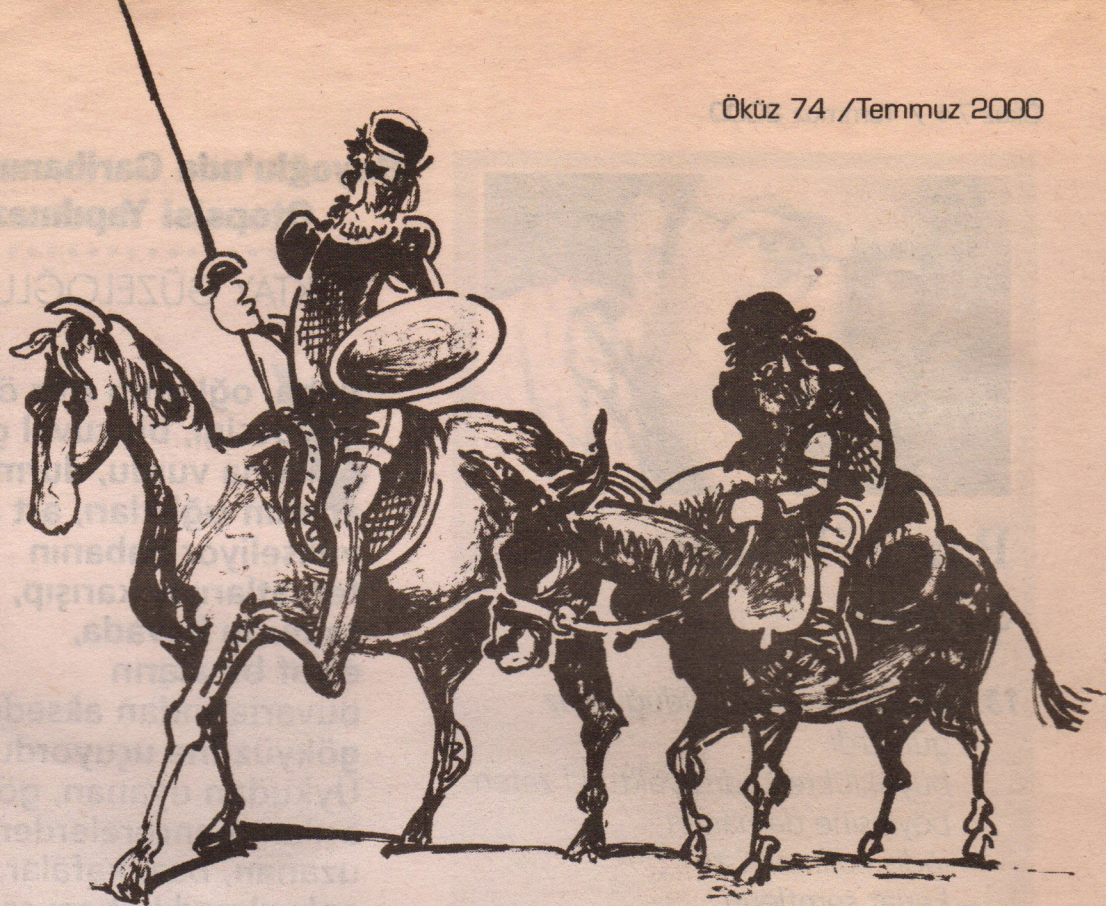
Birinci bölüm, köyünden gezgin şövalye olarak ayrılışına dair ufak tefek olaylarla başlar ve bir handa kıvamını bulur: Basit bir köylü olan hancı onu şövalye ilan etmiştir. Bu ünvana layık olmak isteyen şövalyemiz önemsiz bir iki küçük maceranın ardından eve geri

dönmek zorunda kalır. Köyün ileri gelenlerinden olan rahip ve berber, şövalyeyi evinde ziyaret ederler. Kendisinin uyumakta olduğu bir anda, bu olayların sorumlusu olan kitapların bulunduğu odaya girerler. Bu bölüm romanın en can alıcı bölümlerinden biridir; rahip, sırayla kitapları gözden geçirir ve ellediği birkaç kitap dışında hepsinin avluda yakılmasına karar verir. Elediği kitaplar arasında **Cervantes**'in *La Galatea*'sı da vardır. Yazar, romanın içinde kendi ismine ve diğer yapıtına gönderme yaparak belki de romancılık tarihindeki postmodern kurmaca oyunlarının ilk işaretlerini verir ve zaten metin içi bu oyunlar roman boyunca alır başını gider... Kahya kadın, o gece evde ne kadar kitap varsa hepsini yakacaktır. Rahip ve berber de elbirliği edip kitapların bulunduğu odanın kapısına bir duvar örüp kapatırlar. **Don Quijote**'ye, **Bilge Munaton** adında bir büyücünün uçarak geldiğini; kitaplarla birlikte odayı da olduğu gibi götürdüğünü söylerler. Buna tabii ki inanan **Don Quijote**, roman boyunca tüm olumsuzlukların sorumlusu olarak bu büyücüyü gösterecektir.

Birinci kitabın ilk kısmı, **Don Quijote** ile *Vizcaya'lı bir şövalye* arasındaki çatışmanın orta yerinde, ikisinin kılıçları havada, birbirlerini nar gibi ortadan ikiye ayırmaya hazır halde, şöyle son bulur:

“Ama işin acıklı yanı şu ki; tam bu noktada ve bu yerde, bu hikayenin yazarı, aktardıklarıyla ilgili başka bir kayıt bulamadığından ötürü, özür dileyerek, bu çarpışmayı yarıda bırakıyor. (...)”

Okur, tam da bu noktada benzersiz bir merak duygusu içine sokularak, kendisini romanı yeniden yorumlamaya iten şaşırtıcı kurmaca oyunlarının arasında bulur: İkinci kısım, işte bu çarpışmanın devamını anlatan belgelerin bulunmasına dair bir bölümle açılır: Yazarımız bir gün Toledo'da tuhafiyeci ve baharatçıların bulunduğu sokakları dolaşırken, orada ipek tüccarlarına birtakım eski defterler satan bir delikanlıya rastlar: “Ben, sokakta bulduğum yırtık kağıtları bile olsa, okumaya çok meraklı olduğumdan, bu doğal güdüm beni delikanlının sattığı defterlerden birini almaya itti; baktığımda Arap harfleriyle yazılmış olduğunu gördüm. Arap harflerini okumayı bilmediğim için, bunları okuyabilecek, İspanyolca bilen bir Magripli geçer mi diye bakıncaya başladım. Talih karşıma böyle birini çıkardı; kendisine derdimi anlatıp defteri eline verdim. Ortasından açıp biraz okudu ve gülmeye başladı. (...)” Yazarımızın satın aldığı defter-

deki başlık şöyledir: *La Mancha'lı Don Quijote'nin Hikayesi*, yazarı: Arap tarihçi Seyyid Hamid Badincani.

Cervantes, kendisini ikinci plana itip; roman içerisinde **Don Quijote**'nin başından geçen olayları değişik yazarlar tarafından ayrı ayrı aktararak, belki de eserini modern romancılığın dönüm noktalarından biri yaptığının farkında değildir... Roman boyunca iki metin üzerinde durulur: Seyyid Hamid Badincani'nin metni ve *Don Alvaro Tarfe*'nin metni. **Cervantes**, doğru ve asıl olanın *Badincani*'nin metni olduğunu kurmaca oyunlarla anlatır. Bu iki metin arasında *Badincani*'yi seçerek, romanı Arap bir yazarın kaleminden aktarması, Hristiyan ve Müslüman çatışmalarının yoğun olduğu bir dönemde dikkat çekici bir diğer hoş-görü unsurudur. Ancak, biz bunları bir yana bırakıp; **Cervantes**'in Toledo'da bulunduğu ve ikinci kısmın yer aldığı *Badincani*'nin metniyle devam edelim:

Don Quijote, Vizcaya'yla çarpışmasının ardından irili ufaklı birkaç başarıya daha imza atar ve yolculuğuna silahtarı **Sancho Panza**'yla devam eder. Kimi zaman bir handa gecelerler, kimi zaman açık havada bir koruda... Bu arada başlarından komik olaylar geçer; bazılarında sıyrık bile almadan kurtulurlar, bazı olaylarda fena halde hırpalanırlar. Yine bu maceralardan birinde, bir mola anında, zaman geçsin diye efendisine çok hoş bir hikaye anlatmaya başlar **Sancho**; hikaye şöyledir:

"Bir köyde bir keçi çobanı varmış ve bu çoban zengin bir hayvan yetiştiricisinin kızına aşık olmuş. Günler gelip geçmiş ve hiç uyumayan, her işi karıştıran şeytan, çobanın kızı olan aşkını nefrete, hınca dönüştürmüştü. Bunun sebebi de kızın oğlanı azıcık kıskandırması olmuş; ölçüyü birazcık kaçırmış ve yasakları çiğnemişti. Çoban bu yüzden kızdan o kadar nefret etmiş ki, ondan kaçmak için, memleketini terk edip, kızı bir daha görmeyeceği bir yere gitmek istemiş. Ancak, kız çobanın kendisine böyle sırt çevirdiğini görünce onu eskisinden de çok sevmeye başlamış. Ne var ki, çoban kararından vazgeçmemiş ve keçilerini önüne katıp Portekiz'e geçmek üzere yola düşmüştü. Bunu öğrenen kız da çobanı ve keçilerini takip ediyormuş. Çoban, keçileriyle birlikte bir ırmağa varmış, karşı kıyıya geçmek istemiş. Ama o mevsimde ırmak kabarık, yatağından taşmış bir halde olduğundan işinin zor olacağını biliyormuş. Etrafına bakınmış ve bir balıkçı ile onun küçük sandalını görmüş; ancak bir insanla bir keçi sığarmış içine. Her şeye rağmen, balıkçıyla kendisini ve üç yüz keçisini karşıya geçirmesi için anlaşmış. Balıkçı, sandalına binip ilk keçiyi karşıya geçirmiş; sonra ikinci keçiyi, sonra dönüp bir keçiyi daha geçirmiş; tekrar dönüp bir keçiyi daha. Karşıya geçen keçilerin hesabını tutunuz efendim; çünkü bir tanesini olsun atlarsanız, hikaye biter, tek kelime bile anlatmam mümkün olmaz... Devam ediyorum; karşı kıyı çamurlu olduğu için balıkçının gidip dönmesi uzun sürüyormuş. Buna rağmen dönüp bir keçi daha almış, bir tane daha, bir tane daha...

Don Quijote "Hepsini karşıya geçirdiğini farzedelim" der. "Bu şekilde devam edersen, bir yılda bile geçiremezsin hepsini."

"Şu ana kadar kaç keçi geçti?" diye sorar **Sancho**.

"Ben ne bileyim?" der **Don Quijote**. "Ben size hesabı şaşırmayın diye söylemiştim" der **Sancho**. "Tanrı biliyor ya, hikaye bitti işte, devam etmek imkansız artık."

Don Quijote şaşkındır. "Nasıl olur canım? Kaç keçinin karşıya geçtiğini tam olarak bilmek hikayenin özünü bu

kadar ilgili mi ki, bir sayı şaşsa hikayeye devam edemiyorsun?"

"Hayır efendim, katiyen devam edemem," diye cevap verir **Sancho**. "Ben size kaç keçinin geçtiğini sorup da bilmediğinizi söylediğiniz an, anlatacaklarımın hepsi aklımdan silinip gitti. Üstelik de çok hoş bir hikayeydi."

"Doğrusu," der **Don Quijote**, "Masal ya da gerçek, dünyanın en tuhaf hikayelerinden birini anlattın; kimsenin düşünemeyeceği bir hikaye. Böyle bir anlatış veya yarım bırakış, hayat boyu görülmemiştir."

Sancho'nun cevabı şöyledir: "Her şey olabilir, benim bildiğim, hikayemle ilgili söylenecek bir şey kalmadığı. Keçilerin karşıya geçmesinin hesabında bir hata olunca, hikaye biter."

İşte romanın bundan önceki ve sonraki hikayeleri de, en az bunun kadar şaşırtıcıdır: *Münasebetsiz Meraklının Hikayesi*, *Esir Yüzbaşının Hikayesi*, *Prences Micomicona'nın Hikayesi*... vb gibi. Birinci kitap, bu ve benzeri hikayelerle geçer. Hikayelerin birçoğunda **Türk** adına sıklıkla rast-

kızın bu durumdan haberinin bile olmasındır. Birinci kitap, **Don Quijote**'nin köylüsü olan rahip ve berberin büyücü kılığına girerek şövalyemizle silahtarını esir almasıyla ve onları bir öküz arabasıyla köye geri götürmeleriyle biter.

İkinci kitap, bir düğün ve düşesin malikhanesine konuk olan **Don Quijote**'yle birlikte **Sancho Panza**'nın başından geçen olaylara dairdir. Bu arada geçen on yıllık sürede **Don Quijote**'nin maceralarının yer aldığı birinci kitap basılmış, tüm İspanya'da yaygın bir üne kavuşmuştur. Kitabı okumuş olan **Dük ve Düşes** sırf can sıkıntılarını gidermek için kahramanlarımıza akla hayale gelmeyecek şakalar tertiplerler. Bunların birçoğu oldukça acımasız ve aşağılayıcı türdendir (özellikle **Dulcinea Del Toboso**'nun üzerindeki büyü'nün kaybolması için **Sancho**'yu kendi kendini kırbaçlamak zorunda bırakmaları). Bu kitaptaki en güzel bölümlerden biri, belki de en güzeli; **Dük**'ün özel emriyle bir cezirenin valiliğine atanan **Sancho Panza**'nın, adli olaylarda verdiği kararlara dair olan bölümdür. **Sancho Pan-**

belirleyici unsur olarak ironiyi seçti? Cevabı **Jale Parla**'nın "Sunuş" yazısından aktaracağız:

"**Don Quijote** toplumla ters düşen modern roman başkışısının öncüsüdür. Cesareti, azmi, adalet ve eşitlik duygusu (vali olmadan evvel silahtarına yaptığı öğütler), katıksız sadakati, kimliğini kendi kendine belirleme kararı, onu bekleneneceği üzere destansı bir kahraman ya da efsanevi bir yiğit yapmaz. Tersine, sürekli yenilgiye uğrayan, dışlanan, anlaşıl-mayan, anlaşılırsa da alay edilen, kazandığı zaferlerde bile ardında buruk ya da acı bir tat bırakan, özetle, artık toplumla bütünleşmesine olanak olmayan, yabancılaşmış bireydir o. (...)"

Ne yazık ki; **Don Quijote**'nin gezgin şövalyeliği, Barselona'da durup dururken ortaya çıkan Beyaz Ay Şövalyesi'ne (bu aslında onu şövalyelikten vazgeçirmeye çalışan arkadaşı **Senyor Carrasco**'dur) yenilmesiyle son bulur.

"O güne kadar başından geçen serüvenler arasında, **Don Quijote**'yi en çok üzen serüvene dair' başlığı altında anlatılan bu bölümde; **Don Quijote**, kendisini yere yıkan şövalyenin istediği şeyi, ne yazık ki yapmak zorundadır: Köyüne geri dönmek ve gezgin şövalyeliğe bir yıl ara vermek!..

Don Quijote'yi Barselona'da ağır-layan **Don Antonio**, **Senyor Carrasco**'ya şöyle der:

"Ah beyefendi, dünyadaki en hoş deliyi uslandırmak istemekle bütün dünyaya vermiş olduğunuz zarar yüzünden Tanrı sizi affetsin! **Don Quijote**'nin uslanmasının faydası, asla çılgınlıklarının verdiği zevk kadar büyük olamaz."

Büyük bir üzüntü içinde köyüne dönen **Don Quijote**, aniden hastalanıp yataklara düşer. Sağlığı tehlikededir; saatlerce uyuduktan sonra aniden uyanıp, başında bekleyenlere şöyle seslenir: "Beni tebrik edin dostlarım; ben artık **Don Quijote** değil, **Alonso Quijano**'yum. Artık bütün şövalye kitaplarının düşmanıyım." Dostları, bu sözlerle şaşırılmış halde birbirlerine bakarlar; şüphe içinde olmakla birlikte, inanma eğilimindedirler. Çünkü, **Don Quijote** ölmek üzeredir ve delilerin ölmeden önce şuurlarına kavuştukları, yaygın bir inanıştır.

Cervantes, üvey baba rolüne büründüğü bu olağanüstü romanı, **Don Quijote**'nin ruhunu teslim etmesi üzerine, yine *Badincani*'nin kalemile bitirir:

"**Don Quijote** sadece benim için, ben de onun için yaratıldık; o yapabildi, ben yazabildim. Sadece ikimiz birbirimizle beraber olabiliriz; benim yiğit şövalyemin kahramanlıklarını yazmaya cüret eden diğer sahte yazar bozuntusuna rağmen..."

Siz ne dersiniz, bilemem; ama ben, **Miguel de Cervantes Saavedra**'nın dehasının nedenlerini, önsöz olarak yazdığı satırların bir bölümünün, bu yazının sonsözü olarak kullanılabilecek kadar güzel olmasında ararım:

"Aylak okur: (...) **Don Quijote**'nin babası gibi görünsem de, aslında üvey babası olan ben, adetlere uyup, başkalarının yaptığı gibi, neredeyse gözlerimde yaşlarla, oğlumda göreceğin kusurları affetmen veya görmezden gelmen için sana yalvarmayacağım. Sen onun ne akrabası, ne arkadaşı; ruhun kendi bedeninde; gayet yetenekli, hür bir iraden var; evindesin ve kralın vergilerin efendisi olduğun kadar, sen de evinin efendisisin; bilirsün, herkes kendi evinde kraldır. Bütün bunlar, seni her türlü saygı ve mecburiyetten azade kılıyor; kısacası, hikaye hakkında, kötü söylersen karalanmaktan, iyi söylersen ödüllendirilmekten korkmadan, istediğini söyleyebilirsin." ■

lanmaktadır. Ancak, "Esir Yüzbaşının Hikayesi" adlı bölüm, Osmanlı ordusunun dünyaya korku saldığı bir dönemde; 1574 yılında geçmektedir. Padişah, Tunus yakınlarında bir kaleye saldırı emrini vermiştir. Osmanlılar, yirmi beş binden fazla kayıp vermelerine rağmen kaleyi ele geçirir ve birçok ünlü şövalyeyi de esir alırlar; bunlardan biri de, St. Jean tarikatı şövalyesi Pagan Doria'dır (Preveze savaşında Barbaros'un dize getirdiği ünlü Andrea Doria'nın yeğeninin oğlu). Bu ve buna benzer birkaç hikaye daha, romanın tarihsel gerçeklerle kurduğu bağın belirtileridir.

Asıl adı Aldonza Lorenzo olan bir kızın, **Don Quijote**'nin hayalinden sevgili sıfatını alarak **Dulcinea del Toboso**'ya dönüşmesi; **Don Quijote** humanizminin en hoş yanısıdır. Daha da hoş olan ise, bu platonik aşkına; sadakatini bir an bile yitirmeden, her tehlike anında onun dualarına sığınması ve Aldonza adındaki

za'nın, en az efendisi kadar kıvrak bir zekaya ve daha da önemlisi espri yeteneğine sahip olduğundan artık iyice emin olduğumuz andır bu... Şöyle bir başlangıç yapar *Badincani*: "Sevgili okur, bırak sevgili **Sancho**'muz hayırlısıyla cezireye gitsin; valiliği sırasında yaptıklarını öğrendiğinde, çuval dolusu kahkahanın seni beklediğini bil. Bu arada **Don Quijote**'nin başına geleceklere kulak ver; buna gülmesen bile dudakların sırttan maymun gibi gerilecektir; çünkü **Don Quijote**'nin serüvenleri ya hayranlıkla, ya kahkahayla karşılanmak zorundadır."

Gerçekten de kahkahayla karşılanan durumlara ikinci kitapta daha sıklıkla rastlanır. Bunun da sorumlusu **Don Quijote**'den ziyade **Sancho Panza**'dır. Yine de herkes bizim gülmekten gözyaşı döktüğümüzü sanabilir tabii- ama, temelde biz ağlamakta olduğumuzun bilincindeyizdir. Bunun müsebbibi olan **Cervantes**, niçin **Don Quijote**'de en

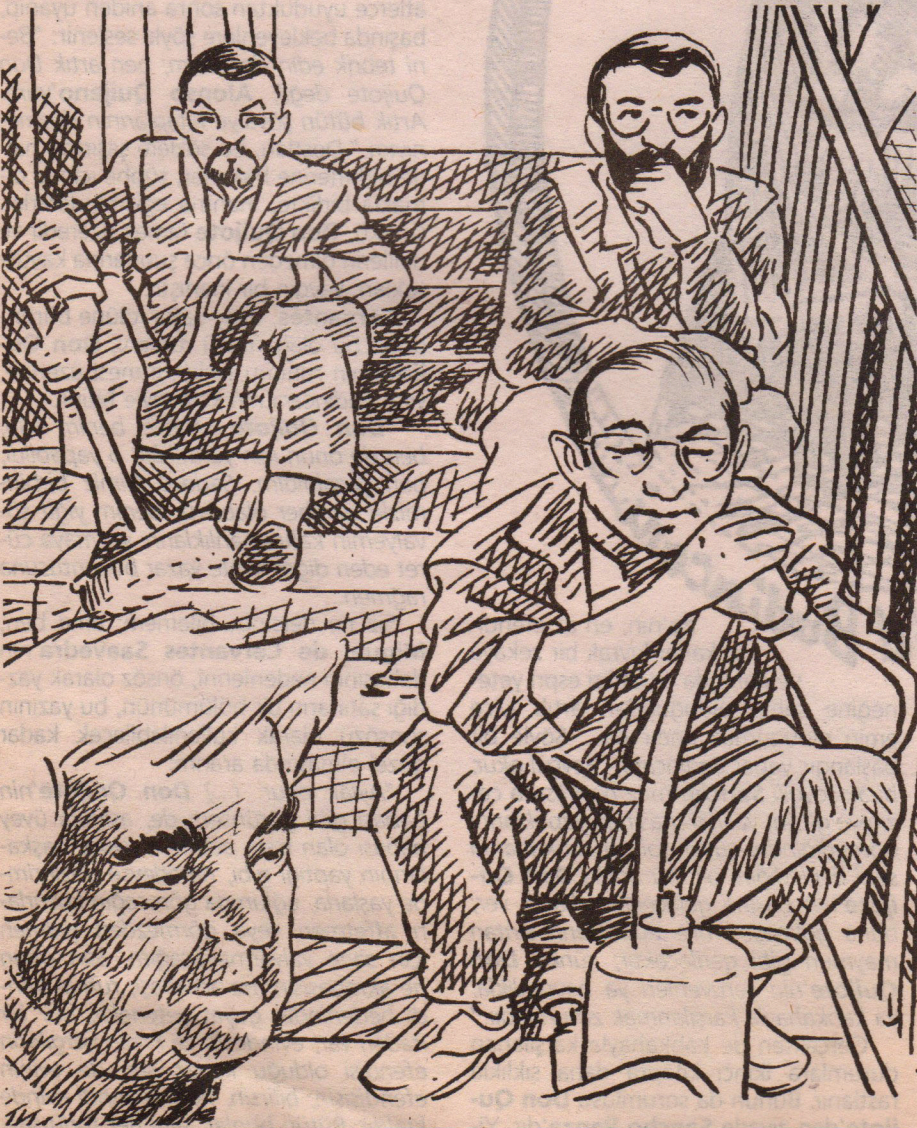
İncelikler - iki

Yazan: METİN ÜSTÜNDAĞ
Çizen: REVHAT ARSLAN

Bundan 7 yıl önce, 2 Temmuz
1993 yılında, Sivas'ta
Madımak Otelinde 37 sanatçı
ve aydın diri diri yaktılar.

Sonra bu olayın baş
sorumlusu ve kışkırtıcısı
olarak birçok kesimce hep
Aziz Nesin suçlu gösterilir

Ne güzel bir
gün değil mi
çocuklar?..
Burası da
çok hoş bir
otel!..

Aaa... Metin Altıok, Uğur Kaynar, Behçet
Aysan, hayrola, ne bekliyorsunuz burada?..

İzmirliiler
beni çok
mutlu
ettiler!..
Çok kitap
imzaladım
bugün!..
Çok hoş
sohbetler
yaptık!..

İyice yaşlandım, artık
dinlenmem gerek..
Hemen uyumalı!..

Çok iş var, çokook... Daha
yapılacak çok iş var!..
Yarın erken kalkmalı!..

Ve bu olaydan
birkaç
yıl sonra
Aziz Nesin
İzmir'de
yine bir otel
odasında ölür.

Yazar ve müzik eleştirmeni Ahmet Say, köylülükten Erenköy paşa konaklarına, riyaziye muallimi Fazıl Say'dan cumhurbaşkanına, krater göllerinden Edebiyatçılar Derneği'ne, Mozart'tan Sokrates'e, Felaket Ali'den bir sokak kedisine, Muzaffer İlhan Erdost'tan müzik kültürü ve saireye kadar geniş bir konu yelpazesinde anlattıkça anlattı.

Parmak kadar bir çocuk, daha nota öğrenmeden Mozart'ın "Viyana Sonatinleri"ni ezbere çalarsa ne yaparsın? Kulaklarını mı tıkarsın? Demek istediğim şudur: Ben oğlumu yetiştirmedim, oğlum beni yetiştirdi...

1998'de, yani İlhan'ın öldürülüşünden 18 yıl sonra Muzaffer İlhan Erdost, kendisinin ve İlhan'ın Mamak'a götürülüş nedeni için "bir vergi borcu" yüzünden olduğunu söylediğini yazdı. Yani ben demişim ki, "onlar vergi borcu dolayısıyla alındı içeri".

Riyaziyeci Fazıl Say Bir Dahiydi

AHMET ERHAN

Dört milyon Ahmet var yeryüzünde.

Artı iki de biz, bir de Cumhurbaşkanı, kaç eder? Ahmet olsun da çamurdan olsun! Nereli olmam önemli mi? Bir gün, Mahmut Makal'a "Asıl köylü benim" dedim. Dik dik baktı. "Ama ben hakiki köylüyüm" diye ısrar ettim: "Kadıköy'ün Erenköy'ünden!"

İnsanın hep kendinden bahsetmesi biçimsiz.

Ne istiyorsun benden? Milyarlarca insan, milyonlarca Ahmet dururken hep ben mi konuşacağım? Ön adı Ahmet olan cumhurbaşkanımız kendini öne çıkarıyor mu? Cumhurbaşkanı dediğin, yerinde ve gereğinde konuşmalı...

1950'li yıllara kadar Erenköy, "sayfiye"den sayılırdı.

Kadıköy'den binerlin tramvaya, Bostancı'ya uzanan 8 kilometrelik yolu 50 dakikada alırdın. Adına bakma, Bağdat Caddesi Bostancı'da biterdi. Yol boyunca bitki örtüsünün gürleştigi en güzel bölge Erenköy'dü. "Bizim köy", paşa konaklarının katkısıyla biraz aristokrat havalardı. Paşa maşa kalmamıştı aslında. Belki de bu yüzden bahçeleri bakımsızdı. Altı yaşındayken Etem Efendi Caddesi üzerindeki İshak Paşa Konağı'nı kiralamıştı babam. "Tam on altı dönüm bahçe var" denirdi. Hilafsız söylüyorum, bahçe değil, orman gibiydi. Hem kuş cennetiydi hem yılan, çıyan, kaplumbağa, kurbağa, kertenkele, çekirge, kirpi, köstebek ve kelebek cenneti... Haziran ayında geceleri ateşböcekleri uçurdu. Tabiat, müthiş bir çeşitlilik arz ederdi: En-

va-ı çeşit ağaç ve bitki... "Osurukotu" dense bile, her biri ağaç gibiydi. Havuz da bulunurdu bu bahçelerde. Ağlayan söğütlerin ışıldayan yaprakları havuzlara eğilirdi. İki yıl İshak Paşa Konağı'na gittik yazlıkçı olarak, sonra üç yıl da Kantarcı sokaktaki Namık Paşa Köşkü'ne...

İşte bu köşkte sünnet oldum ve piyanoya başladım.

Sonra da "Erenköy'ün mezarı" Suadiye'de yazlı kışlı oturduk. Evde zaten piyano vardı. Ablama ders aldırışlar, sürdürememiş. Bana ders vermeye haftada iki gün "matmazel" gelirdi. Sen bütün bunları "lüks hayat" mı sanıyorsun? Evet, orta hallinin üzerindeydik: Babam riyaziye, annem felsefe muallimiydi. Babam **Fazıl Say**, Maarif Vekaleti'nin yayımladığı aritmetik, cebir, hende, kozmografya kitaplarının yazarıydı. Berlin Üniversitesi'ni bitirmişti, hem de mühendisti, ama mühendisliği bak-kallık çakkallık gibi işlerden sayardı. Maarifçi olacaksın maarifçi!

Kimsenin babası dangalak değildir tabii

Ama benim babamın sanki şimşek gibi bir zekası vardı, o bir dahiydi, tamam mı? Mühendislik yapsaydı belki çok yükseklere çıkıp tepetaklak düşerdi. Bütün bunları bildiği için, 52 yaşında efendi efendi ölüp gitti.

Piyanoda ilerleyince İstanbul Belediye Konservatuarı'na "kabul" edildim.

Bir yandan ortamektebe devam etmek için sabahın köründe Suadiye'den

yola düşüp Cağaloğlu'ndaki İstanbul Erkek Lisesine gidiyorum. Konservatuar ise Tepebaşı'nda. Anlayacağın, günde dört saatim yollarda geçiyor. Ders çalışmak falan hak getire! Tramvayın sürme kapısının lacivert camından kendimi seyrederim. Bezgin, yorgun, hüzünlü bir çocuk... Annemle babam, okulu bırakıp konservatuarı sürdürmemi istiyordu, ama ben, o yılların "davulcu zurnacı mı olacaksın" koşullarında içinde konservatuarı bıraktım.

Anlaşıldı, kendimize döneceğiz yine.

Kaldığımız yerden devam ediyorum: Liseden sonra 1954'te Almanya'ya gittim. Bütün Almanya'da o zamanlar Türk nüfusu en fazla 300'dü ve hepimiz de öğrenciydik. Öyle itibarlıydık ki biz lokantaya girince Almanlar ayağa kalkardı. Onların çoğu esir kampından yeni dönmüş, biraz ezik ve aslen yenik... **Kurt Köhler**'in evinde "pansiyoner" olarak kalıyordum. Herr Köhler, vakti zamanında orkestra şefi ve müzikologmuş. Hitler döneminde şeytan dürtmüş, Nazi'lere Yahudi müzikçilerin listesini vermiş. Savaşın bitiminde "Nornberg Mahkemeleri"nde yargılanışlar onu, müebbede mahkum etmişler. Yani, asmayıp beslemişler. Üstüne üstlük, hapishanede hafif bir felç geçirince anayasa uyarınca salıvermişler.

Herr Köhler, "Hanya'yi Konya'yi" anlamıştı ben tanıdığım da.

Her şeyiyle düzgün, demokrat bir yaşlı müzikologdu. Odasından pek çıkmazdı. Okuyup yazmaktan bunaldığı

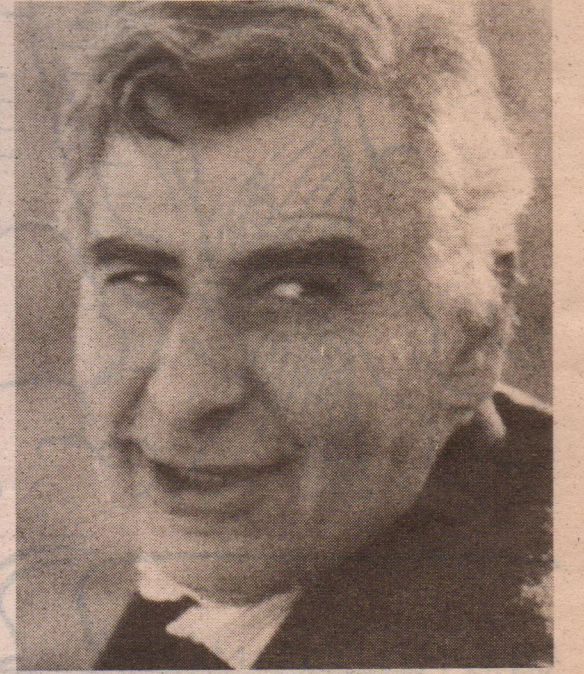
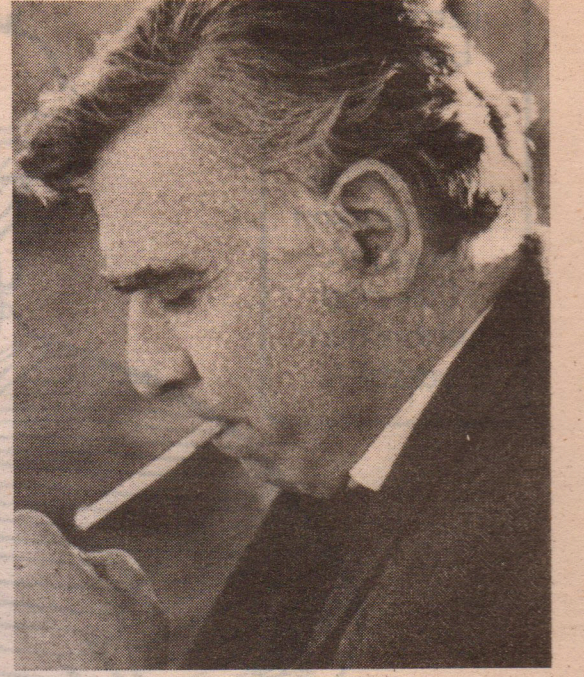
zaman, yeni-klasikçi bestecilerden tatsız tuzsuz piyano parçaları çalar, ya da benim odama gelirdi. O Hindemith'ciydi, ben de mecburen Bartok'çu kesildim. İler tutar bir şeyler söyleyebilmek için az çok bir şeyler okuyup öğrendim de. Herr Köhler'le tartıştığımız konuların ne yarar getireceğini düşünemiyordum o yıllarda. Bir kere, hiçbir şey bilmediğimi anladım. Ayrıca, farkında olmadan müzik tarihini gözden geçirmişim.

Bartok, 20. Yüzyılın en büyük müzikbilimcisi

Ve önde gelen birkaç bestecisinden biridir. Onu halk müziği araştırmalarına götüren, halk şarkıları tutkusu değil, insan sevgisinin derinliğidir. Folklorizmi öylesine sindirmiştir ki bestelerinde halk temaları kullandığını anlayamazsınız; çünkü derindir, yüzeysellikten kaçınmanın simgesidir Bartok. Öte yandan müthiş bir "işçilik" sergilemiş, Karpat Dağlarında binlerce ezgi derlemiştir. Dağdan türkü mü toplanır? Evet!

Bingöl! Krater göllerinden oluşan bin tane göl...

1960'ta Almanya'dan dönünce Bingöl'e gittim. Bu yıllarda sırt çantası icat olmamıştı, ama pilli teybi Türkiye'ye ilkin ben getirdim. Pili teyp, gittiğim dağ köylerinde önce kuşu yaratıyordu. Onların toplumsal ve kültürel düzeyine göre, belki on bin yıl ileri bir teknoloji vardı elimde. Uzun yıllardır. İşınladığım anda, karşımdakini "görünmeyen adam" yapıyor gibiydim. Zaten yıldızlara yakındı dağlar. Dağlara ve yıldızlara uzun uzun bakılarak yakılan türkülerin peşindeydim

sadece. Bu anlaşılınca köylülerin bakışlarındaki kuşku siliniyor, ben de onlara şarkı söyletiyor, ezgileri kaydediyordum.

Bir krater gölüne cumburlop atlama-yı gözüm yemiordu. Ben dere gölcüklerini seviyordum. Mayomu giyip dere gölcüğünde usulca yüzüyordum. Bu gölcükler, çayır çimenin, güneşin, çiçeklerin, dağların ve ağaç gölgeliklerinin tadında bir şerbet gibiydi. Bir macuncu tablası dereye atılmış, macunlar suda eriyerek her bir rengini damar damar suya karıştırmıştı...

Edebiyatı bırakalı yirmi yıl oldu.

"Edebiyatçılar Derneği" ile ilgili sadece şunu söylerim: Derneğin başkanı olarak Türkiye'de şairlerin, yazarların, eskiden olduğu gibi bir baskı gücü oluşturması hareketine ivme kazandırmak istiyordum. Denedim, ama olmadı, başaramadım.

Yeniden müziğe dönmem zorunluydu.

1974'ten başlayarak evde müzik yapıldı. Parmak kadar bir çocuk, daha nota öğrenmeden Mozart'ın "Viyana Sonatınları"ni ezbere çalarsa ne yaparsın? Kulaklarını mı tıkarsın? Demek istediğim şudur: Ben oğlumu yetiştirmedim, oğlum beni yetiştirdi...

Tutalım ki oğlumun müzik eğitimi ne gerçekleştirdim.

Onda cevher olmadıktan sonra kaç yazar? Ha bak, şu yarım oldu: Doğal olarak akıp giden bir çalışma temposu içindeydik, bunu ister istemez hayata geçirdik. Bir de eve giden gelenden, evdeki konuşmalardan etkileniyordu çocuk. Kitaplığımdan da... Onu okumaya zorlamadım. **Erdal Öz**, çocuk kitapları gönderirdi, bizimki de beğendiği kitabı seçer okurdu. On iki yaşı dolayında bu kez "gençlik dizisi"ne merak saldı. Klasikleri okumaya başlaması ise çaktırmadan planlıydı. Bir gün, Sokrates'in kendini iyi savunamaması halinde baldıran zehrini içmek zorunda kalacağını söyledim. "Sokrates'in Savunması" zaten 40-50 sayfalık bir şeydir, bir lokmada yutuverdi. Annelere, babalara sesleniyorum **Öküz'den**: Çocuğun bir şeyi istemesi için, merak uyandırmaktır başta gelen...

Eve gelen arkadaşları uzun uzadıya sayıp dökemem.

En sık gelen "**Felaket Ali**"ydi. Kafayı çekti mi aklına esen saatte kapıyı çalar-
dı. Felaket Ali'yi **Öküz** okurlarına tanıta-
yım: **Nazım**'ın ve **Karacaoğlan**'ın büt-
tün şiirlerini ezbere bilmek için gelmiştir
dünyaya. Tamam da kardeşim, gecenin
ikisinde kapı zili acı acı çalarsa ne düşü-
nürsün o dönemde. Polis baskını mı, fa-
şist baskını mı, nedir, n'oluyoruz? Sonra
gece sokağa çıkma yasağı başladı. Böy-
lelikle Felaket Ali ziyaretlerinden kurtul-
duk. Kendisine söyledim bunu: "Ulan iyi
ki sokağa çıkma yasağı var, gelemiyor-
sun şimdi" dedim.

Bir gün bir sokak kedisi, bizim oğlanı ısırdı.

Kediye baktım, çok hasta. Ulan ku-
duz falan olmasın? Dostum ve hapishane
arkadaşım **Muzaffer İlhan Erdost**
veterinerdir, ona telefon ettim, kediyi
görmek için atlayıp geldi. Vaziyet vahim:
Türkiye'de her şey başa gelir, bakarsın
bizim küçük piyanist kuduz olmuş ve iş-
iştenden geçmiş!

"Türkiye Yazıları" adlı bir edebiyat dergisi çıkarıyordum o yıllarda.

12 Eylül'den dört yıl önce başlayıp üç

yıl sonrasına kadar, yedi yıl sürdü bu se-
rüven. 1980'de zifir karanlık bir döne-
me girdik. Muzaffer Erdost'un kardeşi
İlhan Erdost, hapishanede dövülerek öl-
dürülmüştü. Hepimiz acı çekiyorduk,
ama Muzaffer'in çektiği acıları anlat-
mak zordur. Onu anlamamak için de
eşek olmak gerekir. Kardeşinin hunhar-
ca öldürülüşünü, yazılarında, şiirlerinde,
resimlerinde haykırarak var gücüyle,
inanılmaz bir enerji ve duygu yüküyle
protesto ediyordu. "Canhıraş" dedikle-
ri dayanılmaz ses bu olsa gerek. Onun
İlhan için yazdığı şiirlerini "Türkiye Yazı-
ları"nda yayımlıyorduk...

Sonrası hem dramatik hem komik:

1998'de, yani İlhan'ın öldürülüşün-
den 18 yıl sonra Muzaffer İlhan Erdost,
kendisinin ve İlhan'ın Mamak'a götürü-
lüş nedeni için "bir vergi borcu" yüzün-
den olduğunu söylediğimi yazdı. Yani
ben demişim ki, "onlar vergi borcu do-
layısıyla alındı içeri". Bunu kime demi-
şim? **Cemal Süreya**'ya demişim. Nere-
de Cemal Süreya? Öleli bunca yıl oldu.
Ne zaman demişim? Muzaffer'in, İlhan
için yazdığı şiirleri yayınladığım sırada
demişim...

Dünyanın bilumum faşist uleması toplansa;

İlhan'ın Mamak'a götürülüşüne ge-
rekçe olarak "vergi borcu" gibi bir zırva-
yı icat edemez. Bu dramatik ve aynı za-
manda komik kurgulama, akıl dışı bir
gayretle Muzaffer İlhan Erdost'un kale-
minden nasıl çıkabiliyor? Eğer yaptığı
yanlış görebilecek durumdaysa Erdost,
benden özür dileyebilir. Göremeyecek
kadar sağlığı bozulduysa üzüldüm tabii.

Keyfim kaçtı bir kere, ama öyle olsun;

Müziğe dönelim: "Müzikten anlama-
yan kişi aydın olamaz" denir. Türkiye he-
saba katılmadan söylenmiş bir söz. Mü-
zikten anlayan kaç aydınımız var? Aydın-
larımızın çoğunun müzikten hoşlandığını
bile sanmıyorum. Gürültü ile müzikal
sesler arasındaki farkı bile bilmiyorlar. Bil-
seler gürültüye tepki gösterirler. "Yahu
bu müzik değil! Susturun şu gürültüyü!"
derler. Hani nerede o insanlar?

Müzikten anlamamanın sonu yoktur.

Gelişkin ülkeler nüfusunun büyük ço-
ğunluğu da müzikten derinliğine anla-
maz. Öngörülen, büyük küçük herkesin
ortalama bir "müzik kültürü"ne sahip
olmasıdır. Antik çağda insan formasyo-
nunu belirleyen dört öğeye önem verili-
yordu: Felsefe, matematik, müzik ve be-
den eğitimi. Bundan 2600 yıl önce ünlü
düşünür, matematikçi ve müzik bilgini
Fisagor (Pythagoras), ses aralıklarını ke-
sin olarak hesaplamış, böylelikle çalgılar-
daki perdeleri belirleme olanağını sağla-
mıştır. Çalgıların gelişmesiyle de insan
sesi ve insan kulağı, daha kesin perdeler
işitecek biçimde eğitilebilmiştir. Bizdeki
ortalama ise antik çağın gerisindedir.
Müzikte galiba neolitik çağı yaşıyoruz.

İnsanımıza müzik kültürü kazandırmanın yolu

Genel müzik eğitimine, yani okul
müzik eğitimine önem vermektir. Arka-
sından amatör müzik eğitimi yollarının
açılması gerekir. Halkevleri ve Köy Enstİ-
tüleri ile verilen mesajlar bile susturul-
du. Çocukları ve gençliği şarkı söyleyen
halklar, dinsel dogmaların kulu olmaz-
lar. Verdi'nin bir sözü var: "Şarkı, tek
başına gerçeği yansıtmaz; ama şarkının
varlığı, insanın varlığını kanıtlar." Anla-
tabildim mi? ■

İnsan Yenidir

*Her an yenidir İnsan
Yenmiştir örneğin içindeki bir önceyi
Mermer gibi parlamıştır ak bellek
Bozguna uğramıştır anıların hükmü
Başa yeni bir şapka, şapkada ince bir şerit
Süzülür gider nasıl da kırmızı
Bir çorap bile yeniler tam bilekte
Aşık kemiğinde bir kent arması
Islığa gücü varsa notayla gezinir
Söz dolar diline dağlar geçer onu da
Kamaşır neye baksa yeşil erik orda burda*

*Kendisi değilse yenidir insan
Zaman yalnızca geçer gelir
Yaşlılar gibi dalgındır zaman
Herkesin içindeki boşluk gibi gezinir
Sakinmadıkça gövdesini
Yundukça soğuk sularda tir tir
Aklına sevişmek düştükçe yerli yersiz
İççe kiş buğulanıyorken
Taze bir ten belirir
Bastıkça yeryüzüne gıcırdar dünya
O dünyaya ses verdikçe yenidir*

Mahmut Temizyürek

Erotik Prenses

*prensesim, sesim
en mukaddes serserim ağzını bana ver
küçülüp gitmeden yürüyüp gidelim*

Ahlan Bozkurt

Kentlerde atık, hastalık, musibet muamelesi gören lanetlilerle birlikte kolektif bir yazma edimine girişince doğrusu bunun adı karayazıcılık oluyor. Böylesi yakışıyor. Hem Ece Ayhan'ın dikkat çektiği sarışın tarih yazıcıların karşısında yer alan karaşın tarih yazıcılarının eylemlerini ifade etmek için karayazıcılık terimi cuk diye oturuyor.

İktidara dilekçeyle arzularını bildirmek, iktidar yazmanlığı yapmak yerine, arzularını kendileri gerçekleştirmeye karar veriyor karayazıcılar. Bu anlamda İktidara değil, kendilerine gönderilen arzuhaller yazarlar, arzunun hallerini yazarlar.

Arzunun Halleri

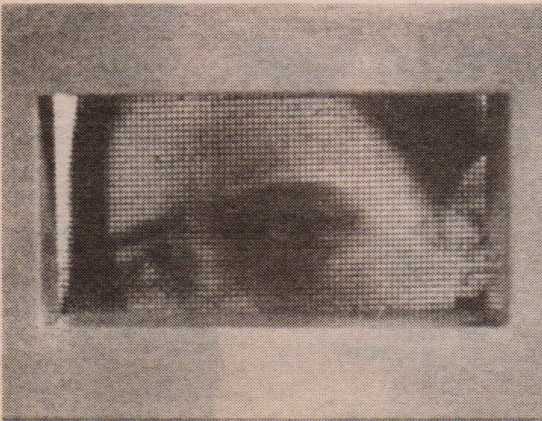
SÜREYYA EVREN - RAHİM G. ÖĞDÜL

Odalarda Yalnız

Aşk Şarkısı, Jean Genet'nin yaptığı ve kendisinin de oynadığı bir film. Tek kişilik hücrelerde birbirleri için yanıp tutuşan gövdeler. Arzuyla, kösnüllükle bu gövdelerin duvarları tırmakladıkları söylenebilir. Otuzbir çeken, duvardaki incecik bir deliğe soktukları bir saz parçasıyla birbirlerinin ağızlarına duman üfleyen, gövdelerini birbirlerini düşleyerek okşayan onlarca tutsak. Polis, kapıların üzerinde bulunan gözetleme delikleri sayesinde her hücredeki tutsağın tek kişilik masturbasyon gösterisini istediği an izleyebiliyor. Ancak tutsaklar birbirlerini ve polisi göremiyor, sadece varlıklarını hissediyorlar. Polis gösteriyi izlemekle kalmıyor, bazen hücreye girerek tek kişilik gösterilere fallusa dönüşen silahıyla katılabiliyor.

Bu filmde evlerimize sığacak çok da fazla sığmamış olmayız gibi geliyor. Özellikle demir parmaklıklar, çelik kapılar gibi güçlendirici yapı malzemeleri kullanarak evlerimizi yani hücrelerimizi ördük ve örmeyi sürdürüyoruz. Yaşamlarımızı başka yaşamlardan yalıtarak yarattığımız hücrelerde az kişilikli gösteriler sahneye koyuyoruz. Telefonlarımız dinlenebiliyor, internete yaptığımız gezintiler izlenebiliyor, cep telefonları sayesinde yerimiz tespit edilebiliyor ve çeşitli mekanlara yerleştirilen kameralar sayesinde gözetleniyoruz (*Orwell*'in 1984 kurgusu gerçek oluyor); yani iktidar davranışlarımızı, düşüncelerimizi her an izleme yeteneği kazanıyor. İstedigi anda da bizim tek kişilik gösterimize de katılabiliyor.

F tipi tehdidi sürekli sınırda it dalaşı yapan F-16'lar gibi hayatımızın sınırlarından geçiyor. F tipi cezaevlerine karşı çıkmak bu yüzden yalnız cezaevlerinde kalanların değil, kendi yaşamını hücrenin dışında örmek isteyen herkesin sorunu.

"Terli terli soğuk su içme hasta olursun"

Tophane'den Karaköy'e giderken yol kenarında sağ tarafta bir eskici var, kaldırımda eski saatler satıyor, yerde bir örtü üzerinde de az sayıda eski hatta tozlu saat. Fakat çarpıcı olan saatlerin arkasındaki uyarı levhası. Hatırladığımız kadarıyla söylüyor "saatleri elleme-yiniz, ilgileniyorsanız Yetkiliye sorunuz." YETKİLİ Mİ? Oradaki tek kişilik mini tezgahın satıcısı kaşla göz arasında kendini yetkili ilan etmiş, dahası yetkili ilan etmek istemiş yani otorite sahibi bir üstünadam, bir Seiko süperstarı, Rolex örümcek adamı, Swatch yetkili Batman'i. Haksızlık etmeyelim. Bu coğrafyada çok kar-

şılaştığımız bir yapılanma değil mi bu, bazen bir edebiyat dergisinde bazen politik bir grupta, hemen her dışardaki zaman geçirmeden kendini bir otoriteye bağlıyor ve onun üzerinden otoritesini ilan ediyor, en dışardakilere dair diye düşündüğün bir oluşumda bakıyorsun merkez özlemi var, merkezle bir hesaplama hiç yok, sokak şairleri kitaplarını "en prestijli" yayınevlerine gönderiyorlar, başka diye düşündüklerin hep en saygın bayilerde en seçkin raflarda en yüksek bir yalnızlıkta yer alarak en merkezi fotoğrafta gözükme is-

tiyorlar. Anaakım ilginç olarak marjinaler için de ısrarla en makbulü. Burası, aynı zamanda, insanların çok ezildiği bir coğrafya. Ezilmelerin korkusuyla terliyoruz ve bu terler üzerimizde pis bir iktidar teri olarak kuruyor. İşte o zaman nereye gidersek gidelim iktidar kokuyoruz. Üzerinde kuruyan terdir zaten pis ter kokusunu veren. Gözeneklerimiz tıkanıyor. Eğer iktidar üzerimizde çok uzun süre kalırsa zehire dönüşüp sızmaya başlayıyor bedenimize.

İsmet Berkan'da geçenlerde Radikal'deki meşhur **Hortum Süleyman**'la ilgili bir yazısında Cihangir'de sopalarla travesti kovalayan sivilleri ve polisleri anlatırken, 'hepimizde biraz var Hortum Süleymanlık' diyordu. Bedenlerimize sızan bu iktidar zehirleri, içimizdeki hortumlar bizi güç ilişkilerine bağlayan göbek bağları gibi salınıyorlar zihnimizde. Kıvrım kıvrımlar. **Deleuze** de disiplin toplumlarını midyeye benzetiyordu, yani kapatıp-kuşatan bir ortamın hayvanına; oysa denetim toplumlarının hayvanı yılanıdır. Yalnızca içinde yaşadığımız sistem açısından değil, yaşam tarzlarımız ve başkalarıyla ilişkilerimiz açısından da. İçimizdeki hortumları keşmek, denetim toplumlarının içimizdeki kıvrılan işleyişini bozmak, göbek bağlarımızdan kurtularak yeniden doğmak olacaktır. Tabii biz, denetim mekanizmasıyla başedebilmek için, ölmeyi beklemeden sürekli yeniden doğmak zorundayız.

Burada panzehirlere, arınmalara ihtiyaç var, ama tutkuların arınma değil tutkularla arınma olacak bizimkisi. İktidar esansının, iktidar refleksinin panzehirine ihtiyacımız var. İçimizdeki hortumlar istisnasız aynı erk-pusulasını kullanıyorlar. Hep güçlü olanı gösteren. Dünyadan kopuk bir gemi gibi gidiyoruz. *Moby Dick*'te de vardı, pusula halbuki büyük yıldırımlardan şimşeklerden sonra bozulur, sabah tam ters yönü göstermeye başlamıştır, ve gemide bir tek pusula bozursa en dipteki en gizli saklı pusula bile bozulmuştur. (Türkiye'de erk değişimleri olduğunda, erk yön değiştirdiğinde, içimizdeki tüm hortumların aynı anda yön değiştirmesi düşünülün.)

Farkındayız *Moby Dick*'in hisselerini satın almak isti-

yorlar, istiyorlar ki *Kaptan Ahab* romanın sonunda ölmesin, koca balina *Moby Dick* gemiyi batıramasın, av başarıyla sona ersin ve *Ahab* balınayı yakalasın...

Bunları Karaköy'e doğru yürürken düşünüyoruz ve Karaköy'e gelince şu çok hoş; hep undergroundlukla ilişkilendirilen Karaköy'deki caminin adı da "Yeraltı Camii Şerifi".

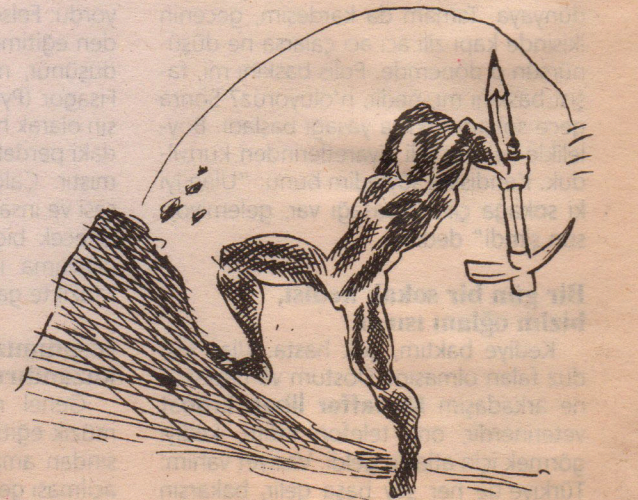
Kendi Tarihini Yazan Bir Arzuhaleci Veya Katip: Karayazıcı

Bu bir karaşın tarih yazıcısı olabilir. Ya da yaşamı kara tarafından, tersten yazan kapkara bir yazman.

Bir paşanın yanında katipdi. Osmanlıya başkaldırdı, ayaklanan ilk Celali de deniyor kendisine. Kayıtlarla göbek bağı kırarak kendi tarihini yazmaya başlayınca adı Karayazıcıya çıktı. Devlet katında katiplik yapan tüm yazıcıların iktidar tepelerinden inip ezilenlerle, kırların ve kentlerin lanetlileriyle birlikte kolektif bir özgerçekleşim tarihi yazma edimine kalkıştıklarında yazılan kara tarih, bizatihi karayazıcıların elinden çıkan bir öz-tarih olacaktır. İktidar tepelerinin düzleştirildiği, yatay ağların ise dallanıp budaklandığı, karmaşıklaştığı bir tarih. Yeryüzünü kara ağlarla bir koza gibi örecekleri kara eylem günleri.

Kentlerde atık, hastalık, musibet muamelesi gören lanetlilerle birlikte kolektif bir yazma edimine girişince doğrusu bunun adı karayazıcılık oluyor. Böylesi yakışıyor. Hem **Ece Ayhan**'ın dikkat çektiği sarışın tarih yazıcıların karşısında yer alan karaşın tarih yazıcılarının eylemlerini ifade etmek için karayazıcılık terimi cuk diye oturuyor.

Bahçeyi budayarak, renkli hortumlarla sulayarak tek biçimli, tek şiirli, aile çay bahçeli bahçe yapımları sırasında bahçeden kovulmaya çalışılan ayırık otlarının, tarım zararlılarının, kendi tarihlerini yazacakları ve bahçeyi bağ bozumuna uğratacakları ortaklaşa sürece biz karayazıcılık diyoruz. Seattle ile başlayıp iktidarın tepelerine, yoğunlaştığı noktalarda birikiyor karayazıcılar.

Ve bu birikme noktalarında karayazıcılar, iktidar tepesini düzleştirmeye çalışan kazıcılara dönüşüyorlar (bkz diggers). İktidar tepesinin eteklerinde toplanan kazıcılar yeryüzüne giydirilmek istenen bu tepeden, daracık gysilerden kurtulmak için tepeleri sarsmaya, sallamaya

başlıyorlar. İktidar tepeleri üzerlerimize geçirilmek istenen poşet torbalardır. Geri dönüşümsüzler ve hiç kullanılmamalıdır.

Samed Behrengi'nin okyanusa ulaşmaya çalışırken pelikanın torbasına yakalanan *küçük kara balığı* geliyor akla. Yola devam etmek için tek çözümün torbayı parçalamak olduğunu biliyorlar. Karayazıcılar yolculukları sırasında karaşin tarihlerini, kendileri yazıyorlar.

İktidara dilekçeyle arzularını bildirmek, iktidar yazmanlığı yapmak yerine, arzularını kendileri gerçekleştirmeye karar veriyor karayazıcılar. Bu anlamda İktidara değil, kendilerine gönderilen arzu haller yazarlar, arzunun hallerini yazarlar.

Taraftar Koltuğu

Denizlerimizde de yaşayan ancak yemediğimiz, işimize yaramadığı için çok fazla dikkatimizi çekmeyen ve gündelik dilimize de pek girmemiş bir canlı topluluğu var: *Tulumlular* deniyor bunlara, bilimsel adıyla *Tunica-ta*. *Tulumlular* yaşamlarının ilk evresinde yani larval dö-

nemlerinde, gençken delikanlıyken su içinde serbest olarak yaşıyorlar. Gençlik evrelerini denizlerdeki su akıntılarına bağlı olarak, serserilikle, avarelikle geçirdikleri söylenebilir. Erginleşecekleri yani ağır abi olacakları zaman, kendilerini sert bir zemin üzerinde sabitleyorlar. Bu sert zemin kaya oluyor çoğu kez. Yani bir anlamda deli gönülleri uslanıp, oturaklı bir yaşam biçimine geçiyorlar. İşte ne oluyorsa tam bu noktada oluyor. Kendilerini bir noktaya sabitledikleri an larval dönemlerinde sahip oldukları beyin benzeri organlarını yitiriyorlar. Hareketli yaşamlarında ihtiyaç duydukları beyinleri hareketsiz bir yaşama geçtikleri an yok oluyor. Noktasal, devinimsiz bir konum aldıklarında yok olan beyin. İlginç.

Yaşamın akışkanlığı, sınır tanımazlığı içinde yaşamak ya da kendimizi sabitlediğimiz iktidar koltuklarında ömür tüketmek. Beyin yitimine uğramak. Boşuna değil, gazlı, alkolsüz kahverengi bir içecek şirketi herkese taraftar koltuğu dağıtıyor. Taraftar koltuğuna oturanın bakışı dahi hücreleniyor ve sabitleniyor, bakışı önceden belirlenenin göreceği şeyler de çoktan belirlenmiş oluyor.

Sokak Şenlikleri

Sokaklar, meydanlar kamusal alanları oluşturuyor. Ancak bu kamusal alanların otomobiller tarafından işgal edildiğine tanıklık ediyoruz; bizler de suça ortaklık ettiğimizden pek sesimizi çıkarmıyoruz. Kaldırımlar bile otomobiller ile dolduruluyor. Kapatılmış, özel mülkiyet paketleri olarak otomobiller kamusal olanı yerinden ediyor. Kamusal yaşamın, topluluk yaşamının kurulacağı, döl yatakları gibi doğurgan sokakların otomobillere dönüştürülerek kısırlaştırıldığını görüyoruz. "Belediye Sarayları"ndan kenti yöneten yerel aristokratlar sokakları hızlı biçimde otoparklaştırıyor. Otopark mafyasıyla belediye yarış halinde diyebiliriz. Mafya eski ahşap ev-

leri boş alan haline dönüştürüp boş alanları da otoparklaştırırken belediye kent yaşamının toplumsal açıdan kan damarları olan sokaklarımızı otoparklaştırarak tikiyor. Kent içinde toplumsal ilişkilerin kurulduğu, örüldüğü, ya da örülebileceği toplumsal ilişkiler ağı olarak sokaklar ve meydanlar giderek elimizden alınıyor. Kamusal alanlar çelikten yapılmış özel mülkiyet kutularıyla dolduruluyor. Bizlere de ancak kapalı mekanlarda yaşama hakkı tanınıyor. Şenliklerimizi bile meydanlarda düzenlememize izin verilmiyor. Hatırlarsınız 12 Eylül sonrası 1 Mayıs şenliklerinin sinema salonları gibi kapatılmış mekanlarda yapılmasına izin vermişti iktidar. Bugün bile Mayıs şenliklerinin kent meydanlarında değil, toplumsal açıdan pek de anlamlı olmayan kent dışı alanlarda yapılmasına izin veriliyor.

Dünyada sokakların yeniden ele geçirilmesine, kullanılmasına yönelik bir toplumsal hareket var: *Reclaiming The Street (Sokakları Geri Alalım)* (web sitesi için <http://www.gn.apc.org/rts/>). İktidar sorununun nihai olarak sokaklarda çözüleceğini, çözülmesi gerektiğini ileri sürüyorlar. Günlük yaşamın katlandığı, sıkıntısının çekildiği, aşındırıldığı, iktidarlara karşı karşıya geldiği sokaklar; gündelik yaşamın keyfinin çıkarıldığı, yaratıldığı ve beslendiği bir alana dönüştürülmelidir diyorlar. Ve sokaklarda şenlikler düzenliyorlar.

İktidarın özellikle bizleri kapalı mekanlarda, yalıtılmış bireyler olarak ya da sosyolojik bir deyim kullanırsak çekirdek aileler olarak tutma projesini sonuçta denetim, gözetim toplumu içinde değerlendirmek gerekiyor. Bir şeyler izlerken çekirdek yeme geleneğimiz var, biliyoruz. Televizyonların başındaki çekirdek aileler başka çekirdek ailelerin tüketilişini izlerken çekirdeklerini cılatmadan edemiyorlar. (koca bir yaz geçti / çekirdek cıtlatarak - Oktay Rifat). Televizyona yıllarca aptal kutusu dedik ama belki şimdi F tipi kutusu da diyebiliriz bu iletişim hücrelerine.

Bekleme Salonu

Hepimiz bir bekleme salonundayız. Displin toplumlarının kapatıp kuşatan ortamı olarak midyelerin içinde bekleyişyoruz. *Godot* hep yaya kalıyor yanımızda. Bekleyiş süresini azaltmak için çok çalışmamız gerektiğini söylüyorlar. Tuhaf bir şey ama her bekleyiş bir başka bekleyişe yol açıyor.

Doğrusal zaman kavramıyla birlikte tüm hazlarımız hep erteleniyor. Yaşam belirsiz bir ileri tarihe atılıyor. Gündelik yaşamlarımızı bu ilerideki olası bir yaşam için geçiriyoruz, harcıyoruz. İlerideki olası bir anı beklemekle geçiyor yaşamlarımız.

Ortaçağlarda manastırlardaki elyazmalarını çoğaltan keşişlerin derdi de Araf'taki bekleme süresiydi. Araf'taki bekleme sürelerini, yazdıkları sayfa, satır, harf sayısına göre satın alarak azaltabiliyor veya bunun tersine,

bir harfi dikkatsizlik sonucu atlamaları ile Araf'taki sürelerini arttırabiliyorlardı. Başlarına musallat olan, onları baştan çıkarmaya çalışan *Titivillus* denilen bir cinle de uğraşmaları gerekiyordu.

Bizler de sürekli Araf'ta yaşıyor ve Araf için yaşıyoruz; bizleri baştan çıkaran hazlarımızı, tutkularımızı öldürerek bekleme salonunda saatimizin gelmesini bekliyoruz. Oysa "yaşasın *Titivillus*!" demek de var. Baştan çıkmak midyeden çıkmanın da başlangıcı.

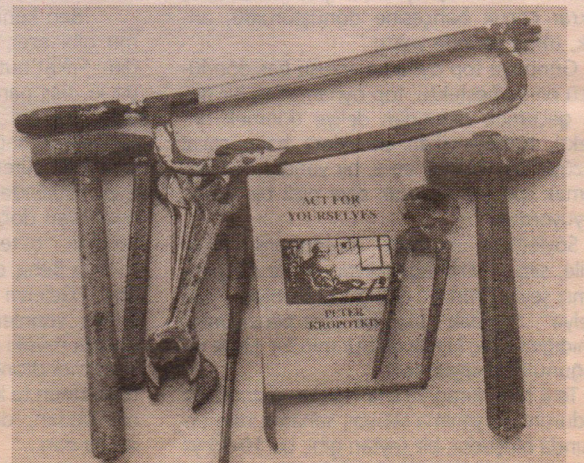
Su Tesisatçısı

Teori'nin Türkçe'de 'kuram' diye karşılanmasında ciddi bir sorun var. 'Teori' köken olarak bakmaktan geliyor, Arapça karşılığı Nazariye'de olduğu gibi. Teori olup bitene bakmak, görmekle ilgili. O yüzden teoriyle pratik ilişkisi aslında çok doğal. Ama teori kafada kurulmuş bir şeylerin yerde uygulanması olunca teoriyle pratik ilişkisini sağlamlaştırmak için insanların didinip durması gerekiyor.

Diyelim ki musluğunuz akıtıyor, bir baktınız, contayı değiştirmek gerektiğini gördünüz. Köşedeki tesisatçıya gidiyorsunuz ve yeni bir conta alıyorsunuz. Bu sırada duvarda asılı alet takımlarının üzerinde şöyle bir yazı görebilirsiniz: "Takım ustanın elidir."

Evet, Deleuze de teorinin bir alet çantası olduğunu söylüyordu. Kafada kurmadığımız teori çantası elimiz gibi yardımcı oluyorsa taşıyoruz yanımızda, mutlakaştırmıyoruz onu.

Aksi takdirde teori çalar saat gibi belirli durumlara kurulu oluyor ve ancak o durumlar gelince çalıyor.

Ve satmak için, gün geçtikçe, okunan değil, "göz gezdirilen" bir yazar olmak zorundayız, bomboş gözlerin tıklatmalarıyla... Zaten ayranımızın yarısı suydur, hepsi su olacak... Ah ile vah ile geçiyordu ömrümüz, ona da şükürmüş, "tıklatarak" geçiyor ömrümüz.. Hastane kapısındakiler, hakkı yenenler, işkence edilenler, dövülenler, sürülenler, ancak "internet" alırsa, cep telefonu kullanırsa "insan" yerine koyulacak. Hepsi aptal, hepsi geri zekalı, kitap, gazete okumuyor diye küçümşenip, dövülecek, dalga geçilecek, onlar maganda, onlar zonta, onlar Şaban. Kardeşlerim, gün bitiyor. Göklerden ala, ne yüce, semalardan yüce, tarihten büyük, coğrafyaları büküp çekmeceye, çekmeceleri sanal ekranlara doldurup, tık sesiyle manyetik ölümler ülkesinde gezinmeye geldik! Hoşgeldiniz!

Tirajlar Düşerken

NIHAT GENÇ

Yavuz'un annesi **Gülbahar Hatun** adına yapılan camii ve türbesi surların dışında, Zağnos mevkiinde, çok sonra park yapılan, adına "**Atapark**" denilen mevkide büyükçe bir mezarlıktı. Cumhuriyetin ilk yıllarında mezarlık yıkıldı; ağaçlar, çiçekler, havuzla süslendi, büyükçe mezarlığın bir kısmı da çocuk bahçesi yapıldı, kaykaylar, salıncaklar. Çocukluğum bu bahçede geçti. Her gün mahalle arası delirmişçesine üç maç yapıldı, kaykaylar sahanın ortasında engel, kırıldılar. Sahanın tam ortasında eşsiz güzellikte demirin süslenmesiyle yapılmış bir türbe vardı, içinde oturulacak banklar. Türbeden de büyük, demirlerinin örülüğü ölçülü, estetik bir mutluluk taşıyordu, çok süslü bir kuş kafesini bir oda kadar büyük düşünün, bu denli güzel demir işçiliğine bir daha rastlamadım. Oyundan yorulduğumuzda kafesin üstüne çıkar oturur, demirlerine tutunarak demirler arasında cambazlıklar yapardık. Türbe, sahanın ortasında olduğu için, sol açık mevkî türbenin solunda, sağ açık mevkî türbenin sağında, orta saha demirden türbe. Topu en çok sevdiğimiz 14-15 yaşlarındayım, türbe oyunu bozuyordu, her gün demirleri çarp-mak, ya da oyunun kesintisi uğraması ıstırapların en büyüğü. Mahallenin fırlama çocukları türbenin demirlerini sökmek için çektikleri acının hırsıyla hergün çakallar gibi demirleri saldırdı. Kopartmak mümkün değil. Türbe topluca sallandırılır, aylarca sallandırıldığı halde, bir santim kımıldamazdı. Bir tören gibi "imeceyle" türbe sallansın-sallanmasın, bir umut belki, her gün sallandırılırdı. Dört-beş yıl sonra türbe nihayet sallandı. Birkaç demiri kopartılıp, bükülebilirdi. Mahalle çocuklarının kendilerine saha açmak için giriş-tikleri bu uzun çaba sonucu türbe paramparça edildi. Demirlerini satmaya götürdüler, sö-külmeyenler belediye'nin dozerleriyle yok edildi. Ve sonra top oynamak yine yasaklandı, tekrar çocuk bahçesine dönüştürüldü, ancak, türbe yerinde yoktu.

Günboyu top oynama arzusu baş döndürücü bir sarhoşluktu, top oynamadan bir günü geçirmek sıkıntıdan deliye dönmek demekti, türbeyi yıkan çocuklara hain, çakal gözleriyle bakıyorduk ama, bir yandan top oynamak için yer açılacak diye gizli bir sevinç duyuyorduk.

Söylemeyi unuttum, oturduğumuz mahalle, sağcı, MHP ağırlıklıydı, kimse de yıktığımız şeyin "türbe" olduğunu bilmiyor, "kamelya", "çardak" türü bir şeye benziyordu, tanıdığımız hiç kimse de buranın bir türbe olduğunu bize söylemedi.

Terli terli, kıran kırana maçlar yapmazsak kudururduk, yıkılma sebebi, sahanın tam ortasında oluşudur, bir şeytan gibi, bir 10-15 yıl türbenin yıkılışı beni üzmedi, içim cız etmedi,

ürpermedim çünkü sahanın tam ortasındaydı, yıkılmıyordu, o kadar.

Cok sonra kendime, incelikli bir demir işçiliğiyle özenildiğine göre bu demir kafes odanın derin bir özelliği olmalı, dediğimde, yaşam ilerlemiş, çocukluğum çok geride kalmıştı!

Türk muhafazakar edebiyat ve yazarlığının başkahramanlarından **Peyami Safa**'nın ruh çağırma seansları düzenlediği, ruhçuluğa taktığını öğrendim, sahaflardan **Ruhselman**'ın çağırıldığı ruhlarla yaptığı konuşmaların metinlerini okudum, bizim türbeyi, önce orada gördüm.

Ve sonra... Cumhuriyet şiirinin ilk büyük delifşekleri **Beş Hececiler**'i okudum. **Orhan Seyfi Orhan**, **Halit Fahri Ozansoy**, **Enis Behiç Koryürek**, **Yusuf Ziya Ortaç**, **Faruk Nafiz Çamlıbel**'in hayatları, şiirleri, şiddetli, yoğun ve millî duygularını tahrik edip, ayaklandıran ölçsüz bir coşkunluğa içine attı beni. Hepsî **Ziya Gökalp**'in mektebinden geçmişti, bayılıyordum bu adama. "Hece"yle bir Türk tarzı oluşturmaya çalışmış, millî cenk şiirleri, millî heyecan, millî coşkuyla yeni baştan bir Anadolu sevdasıyla "millî bir modayı" edebiyata tutturup, akımlı başımdan aldılar, "biz, devleri, filleri yenmiş bir milletiz, gelmiş, geçmiş tarihin anlattığı milletiz!"..

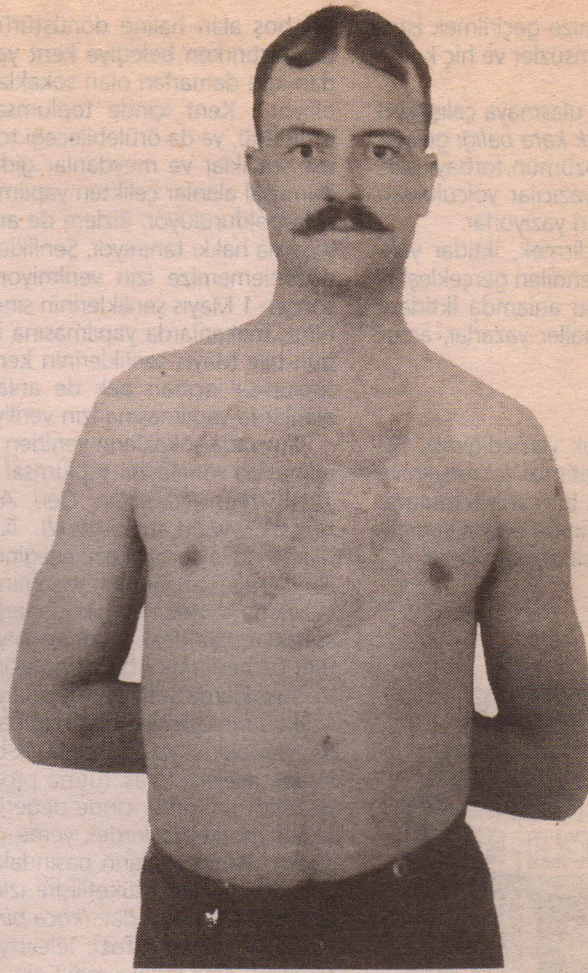
Enis Behiç, Fransızca, Macarca, Bulgarca ve Rumca bilir, diplomatik yapmış, ilk evliliğini Fransız bir kadın Gabi ile yapar, çok sonra yurda dönüp, pek çok idari görevde bulunur.

Enis Behiç Koryürek gençliğinde "hece"nin en ateşli savunucusudur, aruz için söyledikleri yenir, yutulur şeyler değil: "Peki siz bir şair tasavvur ediniz ki sevgilisine bir türlü şöyle sadece saffetle, dolambaşsızca 'seni seviyorum' diyemiyor, zavallı. Bunun gibi, ağlayacağım ağlayamıyorum, unutamıyorum, unutamıyacağım, eziliyorum, öleceğim, tarzında bir an söylenmesi tabii olan buhran ifadeleri de aruza giremez..."

"...Ben kendi hesabıma aruzu bir balmumu gibi ezer, oynar, istediğim şekle sokardım. Fakat bütün bunlar ifade cambazlıklarıdır ki, beş para etmez. Bir duyguyu, bir düşüncüyü spontan Türkçe'nin öz musikiyle söyleyemeyerek, sağ kolunu kaldırıp enseden do-laştırmak suretiyle sağ eli sol kulağa götürmek kabilinden, çapraşık sözlerdir ki, kalbe doğrudan doğruya tesir edemez. Demek isterim ki, "ol tecrübeden nefsimize gına var!"

Enis Behiç daha da ileri gider, zalimce saldırır: "Gelelim şu musiki, ahenk meselesine, bence vezinlerinde aruzun dengi yokmuş, aruzda musiki yüksekmış. Hayır, hayır, hayır... Aruz monotonluğun, bir Ramazan davulu gü-rültüsünün ta kendisidir. İşte size bir aruz vezni: "Dadan, dadan, da-da-dandan, dadan, da-da-dan..."

"... Ne söylemeniz, ne demek istesiniz hep

davulun hiç değişmez tarzda güm güm öten temposuna laf uydurarak hep o tempo ile gülecek, ağlayacak, inleyecek. Nihayet işin en feci bu yanı, bu davul temposuyla düşünceksiniz. Düşünebiliyor musunuz bu ne iptidai musikidir..."

Gençliğinde heceye körü körüne saldıran Enis Behiç, yaşlanınca heceden vazgeçer, "aruzun" kulu, kölesi olur. Ruh çağırma seanslarına başlar, DP'den milletvekili adayı bile... Son eseri, ruh çağırma seanslarında yazılan "**Çedikçi Süleyman Çelebi**"dir. 16. asırda Trabzon'da yaşamış, ünlü bir mevlevî şeyhidir. Türbesi de, bizim oyun sahası açmak için kıldığımız türbedir.

Enis Behiç önceleri fincan ve tek tek harflerle gelen ruhdan mesajlar alırken, çok sonra, "fincana yok ihtiyacım" diyerek, mesaj doğrudan doğruya Enis Behiç'in ağzından alınır. Ve Süleyman Çelebi, artık gelmeyeceğini ve kitabının basılması gerektiğini söyler.

***

Sanat hayatını "Türkçü, ırkçı" başlatıp, "ruhçu, tasavvufçu" bitiren çok şair, yazar var elimizde. Gençken "akıncı, ergenekon" diyerek alınları çatlayarak coşan, yaşlanıp, halk tabiriyle elden ayaktan düşüncüce namaza niyaza başlayan sanatçılarımız pek fazla ve bu çizgiyi takip eden bir araştırma yok elimizde.

Mesela, 1970'li yıllarda sağcı, Türkçü gençliğin ilahesi **Emine İşinsu**, çok güzel bir kadındı, uzun dalgali saçları ve bir sinema sanatçısından daha güzel çehresine hayran kalmamış, aşık olmamış edebiyatçı yok gibidir, bunu da **Hisar Dergisi**'ni çıkartan **Mehmet Cınarlı**'nın anlarından öğreniyoruz. İncecik, tiril tiril, tül gibi elbiseler giyer, gençlik arasında, parti binasında, derneklerde delifşek do-laşıp dururdu. Sık sık giydiği bu başdöndürücü incecik elbiselerinden dolayı **Türkes'e** şikayet edilir, dedikodular İşinsu'nun canını sık-ar... **Küçük Dünya** adlı küçük romanı TV dizisi oldu, **Sancı** romanı ülkücülerin baş romanı ve birçok romanı temiz bir Türkçeyle, "turan" davasıyla kaleme alındı.

Emine İşinsu, son yirmi yıldır aralıksız "tasavvufi" romanlar yazıyor, bir zamanlar eski Türkler'i anlatmaktan Türkiye topraklarına kalemi hiç uğramayan İşinsu, şimdi, nerde eski bir türbe, yaşlı bir demirci görse, onun ustalığını, şeyhliğini aşkla övüp, bu ustalık arkasında bir hikmet bulup, romanlarının ana fikrini de işte bu hikmeti uzun uzun gençlere nasihatla geçiyor, tüm romanları bu gizli, sırlı hikmetin tekrar tekrar yazılması gibi. Gerçi hikmetin sırrına varanlar bu denli geveze olmaz, sır, hikmet anlatma iddiası durdurak bil-miyor, Türkçülükten kalmış iddialığı hand-fendiye pek meşgul ediyor!

Hecenin beş şairini, "hecenin on şairi" ya-

pıp, **Halide Nusret**'i, yani, Emine İşinsu'nun annesini de bu edebiyat çığırında değerlendiren eleştirmenler vardır, Halide Nusret'in **Aşk ve Zafer** adlı bir de güzel romanı vardır, **Selim İleri** bu romanı çok övmüştür; (edebiyatçı **Pınar Kür** de bu ailenin, teyze, dayı çocuğu olmalı, ama ne Emine İşinsu'nun güzelliklerinden, ne de edebiyatçılığından yazıklar olsun hiçbir şey kapamamış...)..

Türkçü, ırkçı, metinler yazıldığı, heceyi, coşkuyla kullandığı, yalın ifadelerle cümleler kurduğu yıllarda şöhretleri doruktadır. Ne zaman hikmete, tasavvufa girseler, şöhret de zayıflıyor, bugün MHP iktidarda, İşinsu'nun yüzüne bakan yok.

İrkçi metinlerde önüne sel gibi katıp sürükleyen şiddetli bir gençlik, ergenlik heyecanı dolu dizgin, bir cinsel coşku, her türlü aşırılığı kutsallaştırıyor, işte Enis Behiç'in **Süvariler** şiirinden bir örnek: "**Biz kasırga oğulları, biz kanatlı süvariler / Sınırlarda akın eden tam yedibin nefer / Ordumuzun dolu dizgin hücumundan / Dalgaları bir kahraman uğultu / Şimşek gibi kılıç çalan / Yorulmayan bu ordu / Hep muzaffer / Cenk eder!**".. Ya da, "**Zafer bizim şaha kalkmış küheylanımız / Atıldı mı durduramaz ne dağ, ne deniz!**".. (Papa'yı vuran gizli güç değil, gizli enerji, bu satırlarda.)

Bir çılgın örnek de, medyatik bir kişilik, genç aydınların çokça dalga geçtiği **Hilmi Yavuz**'du. Hilmi Yavuz yaşlanınca aruza, tasavvufa takması kişilik bozukluğuyla ilgili asla değil. Gerçi bozmak için pek gayret gösteriyor. Doğu topraklarında zamanın akışıyla, ilgili. Doğu topraklarında zaman, sıkıcı, bomboş, avare bir dere gibi akıp, üstünde yaşayan herkesi derin düşüncelere, cinlere, perilere, tasavvufa, öte dünyayı kurgulamaya sürükler. Doğu topraklarında boş zamanın ürpertmediği, sarsmadığı, yolundan alıkoymadığı sanatçı, yazar, insan, yok gibidir. Bomboş çöllerde yükselen İslam, boş zamanı mükemmel bir şekilde kurguladı, insanları günde beş vakit çağırıyor, yetmedi, nafiye namazı, duayı, tesbihi öğütledi, yetmedi, binbir çeşit tarikat ritüeli koydu önüne, yetmedi, boş kuruntu ve vesveselere karşı ayet indirdi, dua koydu. İçinizde bir sıkıntı, darlık mı hissediyorsunuz, buyrun namaza, yoksa, çarpılırsınız!

Batı da bir zaman doğuydu, müzikallere, tiyatroya, vitrinlere, seyahatlara (yani, dış dünyaya) koşarak, dinsel alanın halesinden, tutsağı olmaktan kurtulmaya çalıştılar. Batı, gündelik hayatı doldurma, meşgul etme, işleştirme, oyalanma, eğlendirme macerasının genel adidir.

İşte **ODTÜ Felsefe Bölüm Başkanı Ahmet İnam**, gençliğinde heyecanlı ve değerli felsefi makaleler peşinde koşarken, şimdi bir "gönül felsefesi" tutturdu. Kültürlerine pek

diyeceğim yok, ne diyelim: Derya içinde der-
yaya boğulmuşlar!

(Bunların bir de ortaboyları oluyor, **Engin Noyan, Tuluyhan Uğurlu**, gibi... Yukarda-
kilere haksızlık etmeyelim bunlar sadece "ga-
lak". "dan" ünvanı alabilmeleri için çok ek-
mek yemeleri lazım.)

Televizyonun günlük hayatımıza girmesiyle
en büyük traj düşüklüğünü gazeteler, der-
gilerden çok, camii cemaatları oluşturdu.
Uğur Dündar programında "mutlu azınlık,
putlu azınlık" cümlesiyle Türk fikir hayatına
giren, laiklere küfreden İslamcı şarlatan **İm-
dat Kaya**, ayrıntılı bir şekilde, yaşlı cemaate
Nühket Duru, Hülya Koçyiğit'in, ancak
magazin haberlerinden öğrenilecek hayatla-
rını anlatıyor, anlıyoruz ki, yaşlı cemaatımız
magazin haberlerine boğulmuşlar. Bunda da
bir hikmet vardır.

1984-85 yılında evime gelip, bana soru
sormaya çalışan Nurcu gençler, televizyonu
gördüklerinde çarpılmış gözlerle ekrana çakılı
kalıp, hipnoza girer, söylediklerimin bir tek
cümlesini takip edemezlerdi, çünkü Fethullah
hoca, televizyonu yasaklamıştı. (Şimdi televiz-
yonun dik alası onlarda, kemalistlere yalaka-
lanmak için her tür siyasi kumarbazlığı dene-
dikten sonra, şimdi de televizyonlarında çok
sesli müzik ve orkestradan örnekler veriyorlar.)

Televizyon, tüm dünyada, tüm huzurevle-
rinde, "yaşlılar cenneti" gibi hizmet veriyor,
her bir güzel kadına, görüntüye, ah ederek
gidiyor, yaşlılarımız. Muhteşem bir banyo, in-
san zihnindeki iyilik ya da kötülük tohumları-
nı yok ediyor, sadece zevkle izliyorsunuz!

Türkçe şiirde devrim **Mehmet Emin Yur-
dakul**'un "**Cenge Giderken**" ve meşhur
"**Türkçe Şiirleri**"yle başlar. M.Emin kısa za-
manda kutsal öncü, "milli şair" makamına
yükseltilir. Gökalp'in "aruz sizin olsun, hece
bizimdir" mısrasıyla yeni bir milli dava cum-
huriyetle milli rayına oturtulur. "**Halka doğ-
ru**", "**Yeni lisan**", "**Milli lisan**", "**Milli ve-
zin**", "**Türk aruzu**" cümleleri Kurtuluş Sava-
şı öncesi ve sonrasında, **Ömer Seyfettinle-
rin** en çok kullandığı kavramlardır. Sonraları
Faruk Nafiz'in memleket edebiyatında çığır
açan şu dörtlüğü her Türk çocuğu tarafından
ezberlenip, kalplere basılır: "**Başka sanat
bilmeyiz karşımızda dururken / Yazılma-
mış bir destan gibi Anadolumuz / Arka-
daş, biz bu yolda türküler tuttururken /
Sana uğurlar olsun, ayrılıyor yolumuz!**"

Hece, **Karacaoğlan**'da, "**geyik, zülüf,
sümbül, gerdan, ceylan**" gibi, Anado-
lu'nun çiçekleri ve kızları, kekliklerinin, dere-
lerinin binbir renkli tasvirleriyle akıyordu,
muhteşem bir tabiat coşkusu, cinsel bir heyecan
Anadolu'da kelimelerle taş taş yontulu-
yordu. Milli hececiler, Karacaoğlan'ı arkaları-
na aldı, ama, onların en çok kullandığı keli-
meler şunlar oldu: "**Kasırğa, fırtına, şim-
şek, yıldırım, küheylan, kan, zafer, cenk,
zırh, kalkın, şahlanmış nallar, coşarak,
irade, akıncı, öç, şeref, şan, zincir, san-
cak, milli gurur, başım göklerde...**" **Yu-
nus**'ta tasavvufu, öteyi, toprağın, çiçeğin de-
runi hayatını, Karacaoğlan'da tabiatı, güzeli
anlatan hece, şimdi, "milli bir heyecan"ın
oklarıyla dolu ideolojisini süslüyordu.

Yani, edebiyatçılarımız, siyasilerimiz, fikir
adamlarımız, Ziya Gökalp ve arkadaşlarıyla
bir "edebiyat hilesi" bulmuşlardı. Hecenin
kolay, anlaşılır, yalın, her çocuğun zihninde
mih gibi kalabilecek basitliği siyasi bir ideolo-
jinin, bir milletin, bir devletin, yeni vatanın
sloganları haline getirildi. Yeni bir ülke kurul-
muştu, bunu tartışmak bile hala günah, ama,
her şey "edebiyat adı altında" yapıldı, hece,
adı altında, bin yıllık edebiyat tarihinin bu en
muhteşem irmağı, siyasi bir ideolojinin oyun-
cağı haline getirilmesinden şikayetçi olabil-
memiz için bir **Kenan Evren** ya da **Çevik Bir**
kudretinde olabilmeliydik!

Milli heyecan, öyle kolay, basit, herkesin
anlayacağı şekilde özetleniyordu ki, hececiler-
in, milli şairlerin şöhretleri doruktaydı, **Yu-
suf Ziya Ortaç**'ın dediği gibi, "**O zaman-
lar, Hollywood yıldızlarından, futbolcu-
lardan daha şöhretliydik...**"

Hece, kolay anlatmanın kalesiydi, bir hay-
vanı dahi kotlayıp, şartlandırabilecek, şiddet-
li, atomik kısa ve çarpıcı harikalar harikası
Türkçe cümlelerle doluydu. **Necip Fazıl**,
40'lı, 50'li yıllarda bu tilsimi çözdü, aynı he-
ceyle, sadece kelimelerin yerlerini değiştirdi,
fırtına, kasırğa, şimşek, gitti, yerine, **Allah,
peygamber, öte, mavera, hikmet, boş-**

luk, ölüm gibi kelimelerle dolu mısralar do-
luştı. Aynı zıpkın gibi çarpıcı, delici etkiyi
gösterdi, İslami hareketin en çok okunan ve
en çok çoğaltılan en meşhur şairi oldu...

Yaygınlaştırmak, çoğaltmak, ezberletmek,
kitleleştirmek, basitleştirmek, Türkçenin zarif
yalınlığından, Türk dilinin dehası "kısık" cümle-
lerden geçiyordu ve bütün bir gençliğin heyecan-
la çarpan kalbinden. Şiiri, bir tüketim nes-
nesi olarak siyasi ideolojilere satıldı. Kolay şiirin
gücüyle, vatana, millete hizmetleri az olmadı.
Laik, şariat, milliyetçilik, iç savaşları bu şiirlerin
öncülüğünde şaha kalktı, kitleler aşkla kanat-
landı, Hizbullah'la neye uğradığını şaşırı.

Yeni bir "dil" kurulmuştu ve bu dilin bin
yıldad olgunlaşan en tatlı meyvemsi kelimeler-
i, işte bu ideolojilerin pazarında halka açıldı.
**Surda Bir Gedik Açtı / Mukaddes mi
Mukaddes / Ey Deli Rüzgar / Artık Ne
Yönden Esersen Es...** diyen, Necip Fazıl'ın
kolay, çarpıcı, anlaşılır, yalın, coşkulu ve kah-
ramanvari bu kelimelerinin kapısından girenler,
bugün, siyasi, sosyal, iktisadi, modern
toplumu İslami esaslara göre tanzim etmekte
zorlanıp, hayal kırıklığıyla dolu bir çürük siya-
si ahlak ve yapılanmanın bataklığında yapa-
yalnız kaldılar. Ayakta kalanlar, köşeyi dön-
müş tüccar islamcılardı, onlar da, **Erba-
kan**'ın, **Albayrak** holdingin saraylarda ço-
cuklarına yaptıklarına düşünlerini koşuyor!

Gökalp'in, "**fert yok, cemiyet var**" mis-
rasından dolu dizgin girenler, eşek şakası gi-
bi, "çeteci, mafyacı" bir milli devletin kuca-
ğından kurtulamıyorlar. Türkçü bir mimari,
Türkçü bir siyaset, Türkçü bir iktisat, Türk'e
göre bir sosyal doku, bu mısranın peşinden
onbinlerce sayfa tartışıldı, binbir modern
problem karşısında, gülünç kalıp, iflas ettiler,
modern toplumdaki o denli habersizler ki, acı
çektiklerini bile söyleyemeyiz!

Teknolojik hükümdarlık, iki ayrı yoldan
yerküreye bütünseliyor! Birincisi, boş zamanı
doldurmak. İkincisi, "kolay" sloganla, kolay-
lık sağlamak. İnternet gibi komplekse bir aleti
dahi "e-kolay" sloganiyle, kokoreççiler anlı-
yor, siz de anlıyorsunuz, korkmayın, diyerek...

Oysa, cola, blucin reklamları, tüm dünya-
yı aynileştirip, bize de "global reklam yasala-
rıyla" satılmıştı, iş, internete gelince, sanki,
evrensel olmayan tek değerimiz "aptallık-
mış" gibi, aptal, geri zekalı imgelerle. Yani
"milli" bir metod izleniyor. Oysa, bilgisayarın
ülkemizdeki ilk reklamları, deha bir çocuk,
uzay, bilimadamları, ışınlamalar, yönümler,
fizik, kimya laboratuvarları gibi imgelerle ve-
riliyordu, ne oldu da, internet "e-kolay" diye
pazara sunuldu!

İşte dünyada ikinci en şöhretli Türk çocu-
ğu: Mahir. Yüzbinlerce "Mahirimiz" var.
Dünyanın bütün kadınlarına kucağını açtı, bi-
rincisi, Ağca'ydı, dünyanın en şöhretli ismine
silah çevirdi! Globalleşip, aynı "şöhreti" ya-
kaladılar.

Aslında, Mahirler, Ağcalar, yüzyıldır, ede-
biyatımızın, sanatımızın, siyasetimizin ucuz
tüketiminin başkahramanı olarak yaşıyordu.
Ucuz, kolay sloganlarla yüzelli yıldır, ona, si-
yaset, ideoloji, eğitim, islam, modernizm,
pop kültürü, dilimizin en güzel, en yalın cüm-
leleriyle biz kalakalıyorduk! Ülkemizde en
çok izlenen Şaban filmlerinde de kahraman,
tesadüf, şans eseri, bir yanlışlıkla, bir dil sürç-
mesiyle düşmanını yeniyor, ya da zengin olu-
yor, ya da sevdiği kıızı, zeka, proje, karşı bir
atılım olmadan, işte nasıl oluyorsa, ele geçirir-
yordu! Ağcalara "kahramanlık" hapını, Ma-
hirlere, Şabanlara, kokoreççilere, "dangalak-
lık" hapını birileri içirmişti!

Teknolojik hegemonya, tüm dünyaya
"kendi kendini meşgul eden yeni bir gün"
armağan etmiştir. (Artık paniğe kapılmayın,
Türkçü, islamcı hiçbir yazar internetten boş
zaman bulup kuruntulu hikmetlere kafa tak-
mayacak) Teknolojik günün robotlarıyız,
günler tıka basa doldurulmuştur, teknolojik
pazarın ürünleri, filmleri, oyuncakları, çocuk
yaşta atarisiyle bizi içine alıp, huzurevinde te-
levizyon karşısında sonsuzluğa uğurlayana
kadar, tek bir anınızı sıkmadan, hayal, masal,
fantazyalar, renkli ışıklar içinde tüm hayatını-
zı ahlak, din, kitap, siyaset, insanlık, vb. gibi
şeyler hiç düşünülmeden eğlendirmekte,
oyalamaktadır!

Yine de hiçbir şey olmamış gibi davranıyo-
ruz, Adam Sanat dergisi, ikiyüz sattığı için
kapandı, ayakta kalanlar bini geçmiyor, ba-
ğımsızlığıyla direnen, övünen, Leman, Öküz
dergileri zorlanıyorlar, camii cemaatları azalı-

yor, cep telefonu, internet, otomobil, kaset-
çalar, TV'yle doldurulmuş tekinğin yönlendir-
diği kitleler, sanattan asla uzak durmuyorlar,
İbrahim Sadri'nin, **Savaş Ay**'in cumhuriyet
tarihimizin en kötü şiirlerinden yüzbinlerce
alıyor. En kötü sanatçıların konserlerine beş
yüz bin kişi gelebiliyor, üstün bir ses düzeni
sayesinde... Milliyet, Star gazeteleri bedava
satılıyor, üniversitede, benzin istasyonlarında
herkese veriyorlar, yine de okunmuyor.

Türkiye'de iki ayrı ülke yaşıyor, birincisi,
özel okullarda okuyor, tüm teknik aletleri kul-
lanıyor, ikincisi, kokoreççi, Mahir imgesiyle,
Şabanlaştırılmış, işsiz, boş, kapıcı, odacı,
garson, elinden ne iş olsa gelen kitle, ki, ilki,
on-onbeş milyon, ikincisi 40-50 milyon nüfus.

Birinci ülkede, 1980'lerde dergi satmak
kolaydı, tek televizyon ve bayi de tek gazete
tek dergi vardı, bugün bayide beş yüz dergi
var, internet var, kırk televizyon, cep televiz-
yonu, arabası var, artık bu kitlenin gündelik
hayatı tıka basa doldurulmuştur, buraya satıl-
acak mal kalmamıştır, hedef, ikinci ülke...
Tüm reklamların yönü, bu geri zekalı imge-
lerle yapılan reklamlar bu ülkeye açılmak. Bu-
rada, sloganları Savaş Ay gibi ucuzlatmak,
basitleştirmek, kolaylaştırmak, yani, Mahirle-
re makale, Mahirlere karikatür, Mahirlere sa-
nat satmak zorundayız... Mahir diye, aşağıla-
mayalım...

İşte KESK, üç-dört aydır ellibin, yüz bin ki-
şiyi meydanlara topluyor, hepsi yoksul, hepsi
yüz milyon maaş alamıyor, sendika, hak, sos-
yal adalet istiyor, ama, elli bin kişi, ceplerine
son paralarını koyup Ankara'ya geldiklerinde
ne görürler, **Ebru Gündeş** beyin kanaması
geçirmiş, Ankara'ya son parasını verip gelen
ellibine yakın insandan, kırk ayrı televizyon
bir saniyelik haber vermiyor!

Onlardan isyan, başkaldırı, hak arama, ör-
gütlenme, hak, hukuk, haberleri vermiyoruz,
ama, onlara, ille de bu "interneti" satacağız!
Uluslararası şirketlerin reklamlarını, ürünlerini
pazarlayanlar, yanılıyorlar, Türkiye'yi 70 milyon
sanıyorlar. İlk on milyonluk kitleyi hiçbir şirket
kendine hedef seçmiyor, çünkü onlar, modern
yaşamın içine girmiş, dev mağazalar önünde
gezmede, söylemesen de onlar mallarını al-
makta, ama, ikinci ülke... Pek zahmetli.

İşte "**globalleşmenin**" yeni yasası, **bu
ülkedeki insanlardan haber yapmayaca-
ğız, onları "birey" yerine koymayacağız,
ama, bu ülkeye mal satacağız, bu müm-
kün değil, ya da bin yıl sürecek bir fira-
vun çağı başlıyor, kutlu olsun insanlığa!**

Yine de hiçbir şey olmamış gibi davranıyo-
ruz, para harcamayı gerektiren yüz binlerce

gereksiz şeyin adı artık "mal" dahi olamaz,
onlar kutsal bir dinin modern ibadetleri. Bir
kadının yüzündeki sivilce, ya da kırık saçları,
hayatın tüm gereksinimleri, ideallerinden
önce geliyor, gelsin, mağazalar tıka basa dol-
sun, on bin çeşit eşyalar evimizde fır dön-
sün.. Evrenin ciğerlerinde insan olmanın aşkı,
aşkın kendisi, duygusallığımızın küçücük
kaptırları, kıskançlıkları, hasetleri, ruhumu-
zun titreyişleri, küçücük, tehlikeli yazarların,
şairlerin ortaya koyduğu kalbimizin sonsuz
merdiveni gibi mısralar, unutulsun, böyle bir
dünya hiç kurulmamış gibi davranalım, tek-
nolojinin korkunç enerjik şaşkınlığıyla yerkü-
reyi sersemletelim.. Dostoyevski sara olduğu
için, Tolstoy çok zengin olduğu için, Balzac
borçları olduğu için, sanatçılar da bomboş,
sıkıcı gündeliklerini doldurmak için Ahmet
Haşım ıstırap kalbe iyi geldiği için yazmış...

Mühendislik, tıp, elektronik bölümlerinde
okuyan çocuklar Leman alıyor, meslek yük-
sek okulu, iki yıllık okullar, soru soran, ya da
sorunlu çocuklar yetiştirmiyor, yüzümüze ba-
kan az! **Ve satmak için, gün geçtikçe,
okunan değil, "göz gezdirilen" bir yazar
olmak zorundayız, bomboş gözlerin tık-
latmalarıyla... Zaten ayranımızın yarısı
suydu, hepsi su olacak... Ah ile vah ile
geçiyordu ömrümüz, ona da şükürmüş,**

"tıklatarak" geçiyor ömrümüz.. Hastane
kapısındaki, hakkı yenenler, işkence edi-
lenler, dövülenler, sürülenler, ancak "inter-
net" alırsa, cep telefonu kullanırsa "insan"
yerine koyulacak. Hepsi aptal, hepsi geri ze-
kalı, kitap, gazete okumuyor diye küçümse-
nip, dövülecek, dalga geçilecek, onlar ma-
ganda, onlar zonta, onlar Şaban. **Kardeşle-
rim, gün bitiyor. Göklerden ala, ne yüce,
semalardan yüce, tarihten büyük, çoğ-
rafiyalari büyük çekmeceye, çekmeceleri
sanal ekranlara doldurup, tık sesiyle
manyetik ölüler ülkesinde gezinmeye
geldik! Hoşgeldiniz!** Bayramınız kutlu ol-
sun, doya doya yaşayın, doya doya seyre-
din... Sanki cep telefonları, bilgisayarı olma-
yanlar bu hayatta devre-dışı kalacakmış gibi
korkudan geberiyorlar... Sanki tüm bunları
harfiyen kullanan bir özel kitle olursanız,
uluslararası şirketler ve onun pazarlamacıları
size gül gibi bakacak, gül gibi koruyacak...

Dün basit sloganlarla Türkçü, milliyetçi, İsl-
lamcı kapılardan girenler, Hizbullah'ı, mafya-
yı, Çakı'yı, Sedat Peker'i buldular, bugün tık
sesiyle girenler neyi bulacak?... Çocukluğum-
da bir kez bilmeden boş günün sıklığıyla
yıkılmışım o türbeyi. Tıklatmak adına, bir da-
ha asla!

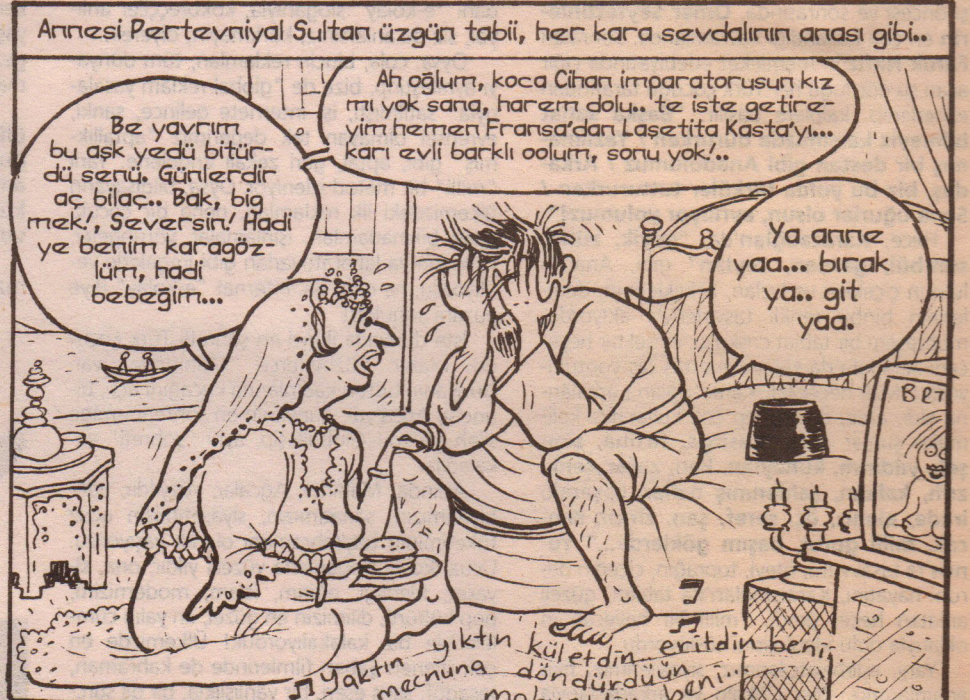
**Türkiye'de iki ayrı ülke yaşıyor, birincisi, özel
okullarda okuyor, tüm teknik aletleri
kullanıyor, ikincisi, kokoreççi, Mahir imgesiyle,
Şabanlaştırılmış, işsiz, boş, kapıcı, odacı,
garson, elinden ne iş olsa gelen kitle, ki, ilki,
10-15 milyon, ikincisi 40-50 milyon nüfus.**

Aşkın Kuantum'unu Yazsam Yeniden...

MERAL ONAT

Evet onca imkan var ama cariye falan istemiyor ki Aziz... Onun için varsa yoksa Öjeni!.. Ne var bu kadında bu kadar?.. Neden Öjeni! Aşkın da, kuantumun da en bilinmez sorusudur bu... Neden o?!

Aşkla döner elektronlar, binlerce kez döner.. Yerleşebilmek ve barınabilmek için yörüngesini çılgınlar gibi, karasevdayla arar. Onu bulana kadar bütün ihtimallerin nabzını yoklar, dokunmaçlar gönderir, bütün bu arama çabalarına "sanal geçişler" denir. En sonunda geçtiği yeri ve kalıcı eviyse "gerçek geçiştir"

Sanki iyi bir evlilik isteyen kafası karışık bir kız "tüm" damat adaylarıyla "ayrı anda" çıkıp her biriyle "eş" zamanda bir eve yerleşecektir. (Bazen özenmez miyiz, ne olurdu benden birkaç tane daha olaydı diye.) Sonunda kız tüm olasılıkları keşfetmiş olarak birinde karar kılar. Kuantum fiziğinde elektronun bu sonsuz sayıda mavi boncuk dağıtma hadisesi motor, "zilli kız" örneğiyle açıklanır...

...Yaa Pertevniyal teyze, iste böyle... Harem marem bitmiş, "Gözdür, alemi gezer de gönül birine olur" Öjeni, Abdülaziz için "gerçek geçiş" demektir.. Fizikte buna "Dalgalandım da duruldum" prensibi denir...

İşin şu güzelliği de var tabii.. Evet, kuantum olasılığında ancak bir tanesi "gerçek dünya" varolabilir, ama düşünsenize o zamana kadar bu alem bize neler yaşatabilir, ne güzellikler yapabilir, fena mı... (İyi ki bi okulda fizik hocası değiliz...)

nicolas cage " " tom kruys
v.s.
tüpçü
sütçü
kuaför Ali
Ralph Fiennes (hani varya "İngiliz Hasta" filminde...)
Kenan
çağatay
Sinan

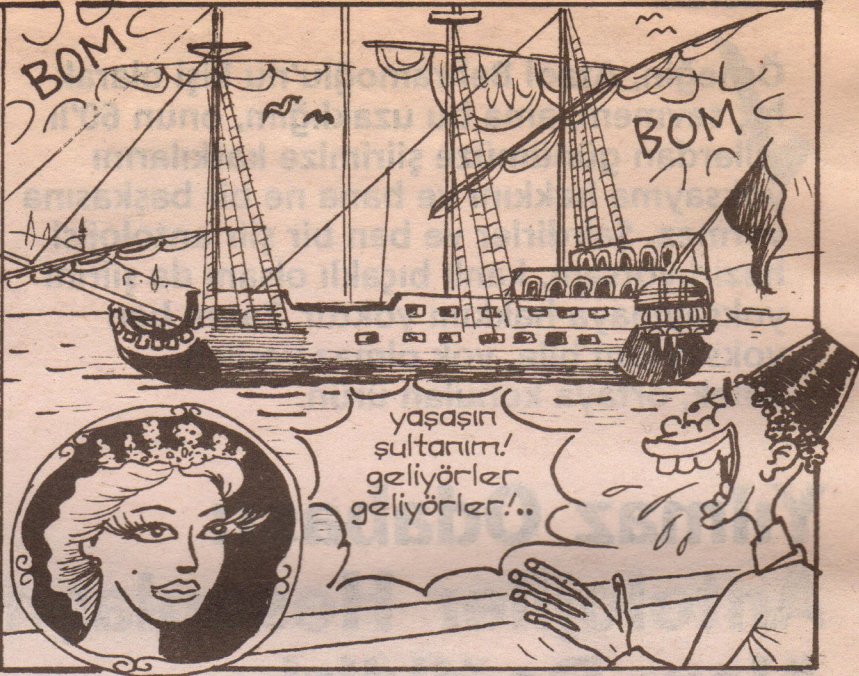
...bu yüzden şu vaziyette kimi görsem yanlarına gidip...

Ohoo, kızım sen hemen yaymışsın kendini, ne bu.. baksana tipe, herif elektronun teki, nabız yoklayıp gidecek... bunda yö-
rüngeye oturacak bir surat var mı.. Sen onun sanal geçişlerinden birisin sa-
dece, bırak başka yerde sa-
linsin ipne.akilli ol.

155'i
ara...

...diyesim gelir...
diyemem...

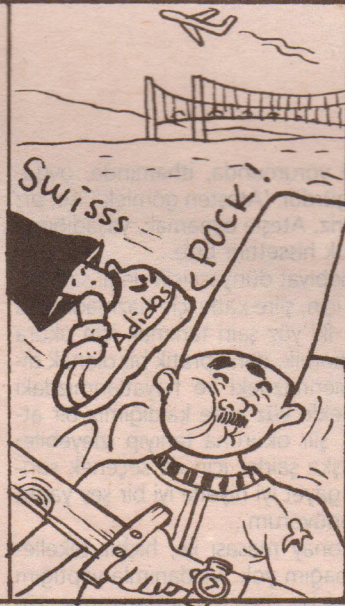
Bu arada Öje-
ni'de geldi işte! Sultan Aziz'in
bir yıldır has-
retle yollarına
baktığı güzeller
güzeli; dalgalı
fırtınalı deniz-
leri aşarak as-
lanlar gibi geldi
sevdiği ada-
ma... Dünya yur-
varaktır... Ge-
minin önce di-
rekleri, sonra
gövdesi görün-
dü. İstanbul se-
maları 100 pare
top atışıyla gür-
ledi.. Abdülaziz
çıldırılmış vaz-
iyette, heye-
candan ölüyor..

...TEZ SİYAN PANTOLUM ÜTÜLENE! Tüh,
brütüm de bitmiş. Allahım inana-
mıyorum. I Feel gut !. Nanana
nana na! Ay
fiil guut!

Şimdi bütün bu nesne-
ler bir arada ne böyle
diyeceksiniz... İzafiyet
teorisine yeni şeyler
eklendi, ışık hızı aşıldı.
Böyle olunca geçmiş ve
gelecek zaman her ikisi
de şimdiki zamanda
mevcut, dün, bugün ve
yarın aynı noktada.. El-
bette ki hem yenileri,
hem boing 727, hem dino-
zor hem adidas, aynı ar-
da var.. O yüzden hep-
imizin Cüneyt Arkın'ın el-
lerini öpüp ondan af dile-
memiz gerekir. Onun
yaptığı filmler şu anda ka-
dar çekilmiş en ilmi, en
doğru ve en gerçekçi
filmler...

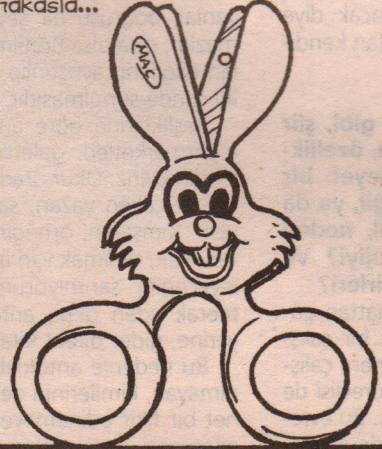

... Madem tarih hep aynı nokta-
da, Abdülaziz, Robespiyer, çete-
ler, Hanedanlar, Namık Kemal hep
vardı ve varlar...

Erdal İnönü Özal ailesini hanedana
benzetmişti... İnönü'nün diğer oğlu
da bir zamanlar okurken Dolmabah-
çe sarayında krallar gibi yaşamış,
ders çalışırken üşümeyi diye sa-
rayın bütün kaloriferleri tek kişi
için yakılmıştı. Demirel'de Özal'ı yi-
ne meşhur yiyici sadrazam Maht-
mut Nedim Paşa'ya benzetmiş ama
kendi yeğeni için "Herkesin kesesi
ayrı" demişti... Bizde siyasi reen-
karnasyon repertuarı ne yazık ki
böylesine kısıtlı.. Erkekler Mahmut
Nedim Paşa'nın, kadınlar Hürrem
Sultan'ın enkarnesi hep.

1876 da Ispartalı eşekçi Ahmet'in oğlu
Genelkurmay Başkanı ablak Hüseyin Avni
Paşa; Fransız ihtilaline, Robespiyere öze-
nen (-asla Danton değil-) Mithat Paşa; Rü-
ştü Paşa ve Şeyhülislam Hayrullah Efendi
tarafından yapılan mesnetsiz bir darbey-
le (tesadüf; darbecilerin hapsi de em-
peryalist İskoç Locasına bağlı biladerler,
elemenlar) yerine yine İskoç locasına ka-
yıtlı 5. Murat'ı hükümdar yapmak üzere
Abdül Aziz devlet yönetiminden ve sa-
raydan alındı... Sultan Aziz, Feriye sara-
yına getirildi, bu süre içinde Menderes'e
yapılan türden aşağılamalar ona da fazla-
sıyla yapıldı. Yanından hiç ayırmadığı III. Se-
lim'den kalma meşhur palası da zorla alın-
dığında tamamen korunmasız kalmıştı...

...Abdülaziz o gece intihar etti...
Hem de uçları toplu minik bir bıyık dü-
zeltme makası; şuna benzer bir
makasla...

DAHA SONRA NELER OLDU?

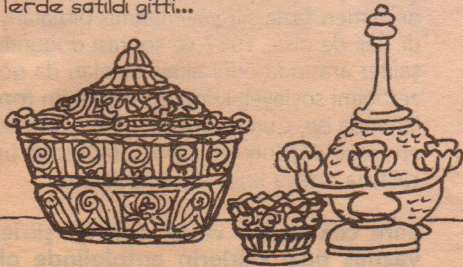
Öldüğünde muayene için gelen doktor Mazhar
Osmana, "Haşaa, koskoca padişaha ellerinizi sürer-
mezsiniz" diyen Hüseyin Avni Paşa muayeneyi en-
gelledi...

Cenazesi yikanırken Sultan Ahmet Camii imamı,
Aziz'in dişlerinin kırık olduğunu, vücudunda boğuş-
ma ve darp izleri gördüğünü ifade etti.

Ord. Prof. İ. Hakkı Uzunçarşılı bu bir cinayettir
dedi, sonra nedense fikir değiştirip yok yok inti-
harmış dedi...

Darbeci Hüseyin Avni, Paşa, Ahmet Paşa, Abdüla-
ziz'in akrabası yüzbaşı Çerkes Hasan tarafından
katiller diye suçlanarak öldürüldü. O sırada aldığı
yaralarını, nasıl olsa asılacağı diye sardırtmadı,
ertesi gün Beyazıt'ta idam edildi, mezarı Abdül-
hamit tarafından yaptırıldı, ittihatçılar tarafından
yok edildi.

Aziz'i bir tek müsriflikle suçladılar. Çünkü
donanmaya para harcamış (I Dünya ve Kurtu-
luş savaşında çok iş yaradı), devleti, bütçeyi
kontrol eden Sayıştay kurmuş, bir sürü okul,
Darüşşafaka, Galatasaray liseleri, çok sevdi-
ğim Taksim Tüneli, Süveys Kanalı, Şark demir-
yollarını yaptırmış. Tüm Osmanlı devrinin en
namuslu, en kıymetli Başbakanları Ali Paşa ve
Keçeci Fuat Paşa ile çalışmış.. İttilalcilerin
meğerse sarayın mallarında da gözü varmış.
Saray iki posta soyuldu, yağmalandı. 5. Murat
ve annesi de sahafılara olan 1000 altın borcu-
nu ödemek için hazinenin sandıklarını kırdılar.
Öjeni'nin Aziz'e verdiği, birinci sınıf tarihî
eser sayılması gereken hediyeler de kapa-
nın elinde kaldı, birkaç yıl önce müzayede-
lerde satıldı gitti...

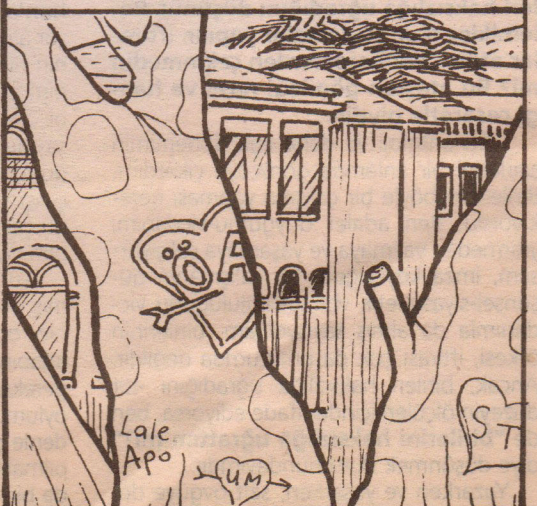
Öjeni, Aziz
öldürüldükten
sonra; tam 40
yıl sonra bir
kez daha geldi
İstanbul'a.. Sa-
ray merdiven-
lerini yorgun
gözlerle, yavaş
adimlarla çıktı..
düşünceli ve
sessizdi.. Sev-
diği adam bu
defa onu karşı-
layamadı.

... öldürüldü diyo-
rum; etrafında
ateş yakılarak kısıt-
rılan, şerefiyle oy-
nayan bir akrep
kendini zehir-
lediğinde de öldü-
rılmış sayılır.

... bazen Dolmabahçe sarayının önünden ge-
çerken sanki Aziz yine oradadır, odalardan bi-
rinde Öjeni'yi bekler.. Bahçede ağaçlar vardır
eski çınar ağaçları.. üzerlerinde de sanki o za-
manlardan kalma kazınmış harfler...

Örneğin, Ataol Behramoğlu'nu kişi olarak hiç sevmem, ama bu uzaklığım, onun 60'lı yıllardan günümüze şiirimize katkılarını yoksayma hakkını ve bana ne bir başkasına vermez. Şairdirler ve ben bir şiir antolojisi hazırlıyorsam, kanlı bıçaklı olsam da şiirini yoksaymaya hakkım yoktur. Zaten ben yoksaysam bile, yok olmaz verilen emek, ortaya konulan ürün.

Yılmaz Odabaşı: Antolojiler Hesaplaşma Alanı Değildir!

CEZMİ ERSÖZ

Sevgili Yılmaz, "Sosyal Araştırmalar Vakfı"nın desteğiyle, Scala Yayıncılık tarafından yayınlanan "Son Çeyrek Yüzyıl Şiir Antolojisi"ni neredeyse iki mahpusluk arasında hazırlayıp bitirdin. Bir cezaevinden çıkıp, öbürüne girmeden, antoloji hazırlamak nasıl bir duygu?

- Bir şeyler üretmemin olanaklarını gasep edip, zamanımı çalanlara bir misilleme de olabiliyor. Yüzümü bir hiyerarşeye dönerek "Kimsin?" diyorum ve o da "Buyum işte!" diyor: "Seni alıyoruz, yazı makineneden, arşivinden uzak bir yere koyuyor ve bütün özgürlüklerinden men ederek hapsediyoruz!" Ben de deyim yerindeyse, 'iki arada bir derede' inadına kendimi üretici kılarak gol atmaya çalışıyorum; gol olmasa bile, beni mağlup etmeye çalışanlarla berabere kalmak istiyorum...

Doğrusu, ertelenmiş cezanın yakın zamanda sona ermesiyle yeniden hapis haneye konulacağımı bilmesem, hummalı bir çalışmayla bu antolojiyi üç ayda bitiremezdim. Daha geniş zamanda bir yıl uğraşırdım. Bir yılda vereceğim emeği, günde üç dört saat uyuyarak üç aya yaydım. Hep derim ya: "Hayat, karşılaştığımız fırtınalarla değil, gemiyi limana getirip getirmediğimizle ilgilendir." Yıllardır cezaevlerine atılıyorum ve bu yüzden "hiçbir şey üretmedim" gibi bir mazetirim yok.

Hele o ranza çöplüğü koğuşumda bir sabah uyandığımda, bir demet kırmızı gül ile yan yana antolojiyi basılmış olarak görmemin bana yaşattığı coşku ise tarifsiz... Beni içeri attıranların böyle sevinçleri, böyle hesaplaşmaları olabileceğine inanmıyorum...

Antolojiler bende hep gerginlik ve sıkıntı duygusu uyandırır. Mutlaka birileri haksızlığa uğradığını düşünür. Polemikler olur, suçlamalar yapılır, iftiralar atılır. Olabileceklerden çekinmedin mi? Bu ateşten gömleği nasıl ve hangi cesaretle giydin...

- Bu antoloji ile daha çok dönemimin şairlerini bir anlamda görücüye çıkardım. Birilerinin böyle bir çalışma yapması gerekiyordu. Ben adalet duygumu-vicdanımı yitirmeden yazmaya ve yaşamaya çalışıyordum, imza koyduğum bir çalışmanın düşünsel-siyasal-etik vb. sorumluluğunu vicdanıyla da almış sayılıyordum, birilerinin öfkesi, iftirası çok da umurumda değildir. Ancak, birileri haksızlığa uğradığını -bir düzeyin ölçülerini içinde ifade ediyorsa, ben de "birilerini haksızlığa uğrattım mı?" diye düşünmek durumundaydım...

Yazarken ve yazarken, salt övgüye değil, eleştirilere de gereksinimimiz var. Her-

kes kendi yorumunda, ithamında, övgüsünde özgürdür. 'Ateşten gömlek' ise, biz ateşi severiz. Ateşle oynamak, yaşadığımızı daha çok hissettirir bize...

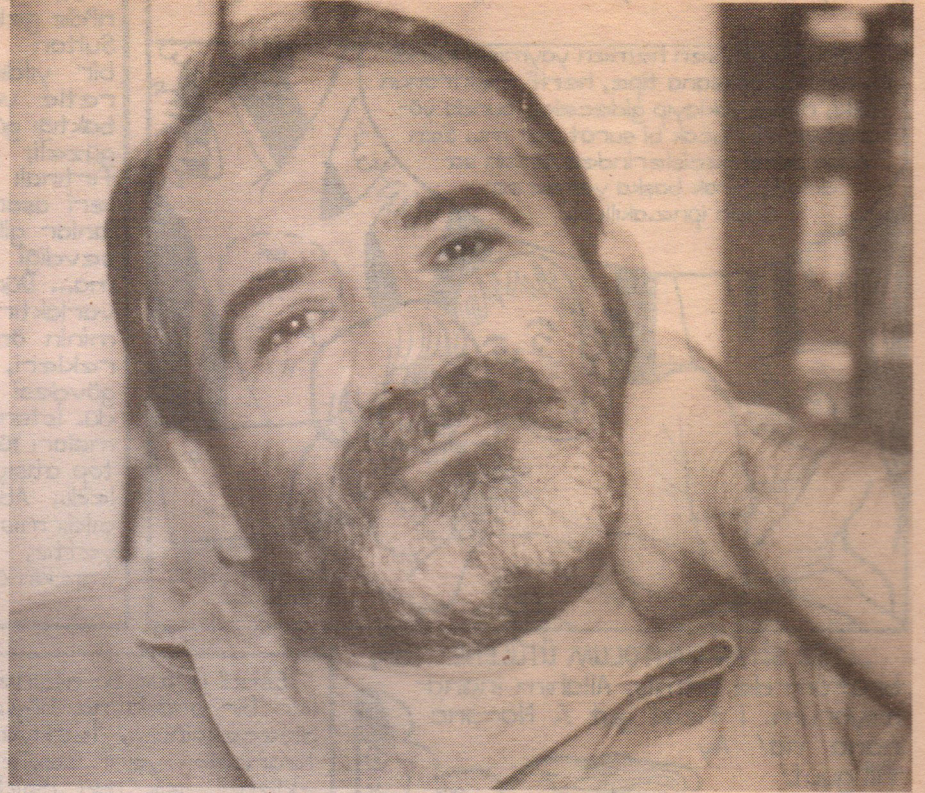
Ben edebiyat dünyası için değil sadece; şiir okuru için, şiire katkı için hazırladım bu antolojiyi. İki yüz şairi tanımak için okura daha ekonomik, daha pratik bir olanak diye... Kalplerimizdeki ve hayatlarımızdaki şiiri yitirmekle yüz yüze kaldığımız bir atmosferde, şiir okuruna tanıyıp izleyebilecekleri başka şairler için de seçenek sunduğumu; gayet iyi niyetle iyi bir şey yaptığımı düşünüyorum...

Hiçbir onay masası ile, hiçbir tekelle-tekkeyle bağım yok. Vicdanıyla yaptığım işler için hiçbir merciye hesap verme yükümlülüğüm yok. Yaşadıkça gördüm ki, insanlar sadece kötü şeylere değil, iyi şeylere de sataşabiliyorlar. Tabii güdümlülüğün de bir ölçüsü vardır; insanlar sataşacak, gerginlikler, polemikler olacak diye doğru bildiğiniz bir şeyi yapmaktan kendinizi ne kadar alıkoyabilirsiniz...

Sen yıllarını şiirine adadığın gibi, şiir ortamını, edebiyat dergilerini, özellikle genç şairleri yakından izleyen bir şairsin. Neden daha önce değil, ya da neden birkaç yıl sonra değil, neden bugün hazırladın bu antolojiyi? Ve neden son çeyrek yüzyılın şairleri?

- Aslında 1997 yılında Tanzimattan günümüze şiirimizi içeren iki ciltlik bir çalışmaya koyulmuştum. Hatta o dönem çalıştığım yayınevi, evime bir dizgi görevlisi de göndermişti ve ilk cildi bitirmiştik. Bu evrede, ortalıktaki diğer antolojileri de incelediğimde, bütün antolojilerde aynı şairlerin aşağı yukarı aynı şiirlerle yer aldıklarını gördüm. Tümünde en çok **Nâzım Hikmet'e** yer ayrılmıştı, sonra **Dağlarca**'ya. Tümünde **Ahmet Muhip Dıranaş'tan Attilâ İlhan'a**, **Tarancı'dan Külebi'ye** aynı şairler yer alıyordu. Böyle bir çalışmayı yayınlamanın hiçbir işlevi olamayacağını; sadece benim de bir antolojimin olması dışında hiçbir işe yaramayacağını, şiir okurunun çok sayıda antolojiyi edirme olanağının bulunduğunu ve kimsenin de benden böyle bir çalışma yapmamı beklemediğini düşünüp, bu çalışmamın disketlerini o dönem çalıştığım yayınevine verdim.

Çünkü bir antolojiyi hazırlayıp yayınlamak için yayınlamak, bir edebiyatçının onuruna, edebiyatla iştigâl etmenin adabına yakışmazdı. Çünkü her antoloji bir gereksinimi gidermeli, her antoloji kendi oylumunda bir işlev üstlenmeliydi. Bu nedenle o çalışmayı feshedip, daha önce yapılmamış bir çalışma yapmaya, 2000 yılında bir **"Son Çeyrek Yüzyıl Şiir Antolojisi"** yayınlamaya karar verdim.

Bir dönüm noktası, bir çağın bitişi ile, artık sona eren bir yüzyılın son çeyreğinde yazılan şiirin seçkin örneklerinden oluşacak bir derlemenin, şiirimize bir katkı olacağını düşündüm. Çünkü bütünüyle değilse de, azımsanamayacak bir oraniyle son çeyrek yüzyıl şairlerinin hala 'üvey evlat' gibi görüldüklerini, birçoğunun okurla gereği gibi iletişim kuramadıklarını ve bu şairlerinin katettikleri her aşamayı yirmi yıldır süreli yayınlardan çok iyi izleyebildiğimi düşünüyordum. Bu anlamda yirmi yıllık gözlem ve birikimimi yansıtmama da vesile oldu bu çalışma. Aldığım tepkiler de, övgüler de bu alanda bir boşluğu doldurduğu ve gözettiğim işlevine de yaraşacağı yolunda...

Ne gereği vardır antolojilerin? Neye hizmet ederler ve amaçları nedir?

- Antoloji hazırlamak, düşünsel veya edebi bir üretim değildir. Antoloji hazırlayanlar, doğrusu bir şey üretmiş de sayılmazlar; olsa olsa üretilmiş yapıtların, ulaşılan bilgilerin ayrıştırılıp, derlenip bir disiplin içinde sunulmasıdır.

Başlıklarına göre antolojileri türlerinin hipermarketleri, galerileri gibi de değerlendirebiliriz. Okur orada dolaşır ve en çok ilgisini çeken yazarı, şairi tanımaya karar verir. Kimsenin, örneğin **Nâzım Hikmet'i** tanımak, okumak için antoloji almayı yeğleyeceğini sanmıyorum. **Ahmed Arif'i** merak eden okur, antolojiye başvurmak yerine, gider direkt kitabını edinir.

Bu nedenle antolojiler, kimi şairleri tanımayan, kimilerinin de yaptıkları hakkında net bir fikir edinemeyen şiir severlerin bilgilenmesi, yeni şairleri tanımalarını sağlaması bakımından işlevsel olabilirler. Okurlarım bana sık sık sevdiğim şairleri sorarlar; örneğin Ahmet Erhan dediğimde, kimilerinin bu adı bilmiyor olmaları irkiltir ve üzer beni. Şimdi bu antoloji ile kimi okurlar, adlarını ilk kez duyacakları, şiirlerinden örnekleri ilk kez okuyacakları şairlerle tanışacaklar; bu da şiire bir katkı olacaktır.

Herkes kendi antolojisinin "ne gereği olduğu"nu tam açıklayabilse, antolojilerin gereği anlaşılır. Bu nedenle benim çalışmam dışındakilerin savunusunu üstlenmem. Çünkü sadece imzayı koyduğum çalışmadan sorumluyum.

Daha önce hazırlanan antolojilerden farkı ne senin hazırladığının? Sen antolojine aldığın şairlerde neleri ölçü ve kıstas aldın?

- Daha önce hazırlanan antolojilerden ilk farkı, şiirimizin son çeyrek yüzyıllık kesitini kapsamasıdır. Renklerini, seslerini daha çok bu dönemde oluşturmuş şairleri içeren ilk ve tek çalışma olmasıdır.

Örneğin **İlhami Soysal'ın** antolojisi,

daha sonraki baskılarda genişletilmesine rağmen, **Orhan Alkaya, Nevzat Çelik, Yılmaz Odabaşı, Sunay Akın ve Küçük İskender** gibi şairlerle sona erdiriliyor ve son çeyrek yüzyılın farklı şairlerini içermiyordu. **Ataol Behramoğlu'nun** antolojisi, 70 ve 80'li yılların şairlerine daha geniş yer ayırmasına rağmen, **Sunay Akın, Akgün Akova, Seyhan Erözçelik ve Küçük İskender** gibi şairlerle sona erdiriliyordu. Dikkat edilirse her iki antolojinin finallerinde yer alan şairlerin doğum tarihleri 1962; yani bugün neredeyse kırk yaşlarına ulaşmış şairler. **Ahmet Necdet'in** çalışmasında da dizin farklı değil. **Memet Fuat'ın** antolojisi ise, **Süreyya Berfe (1943), İsmet Özel (1944), Özkan Mert (1944), Güven Turan (1943), Refik Durbaş (1944)** gibi, 1944 ve öncesi doğumlu şairlerle sona erdiriliyordu. Bırakın 1945 ve sonrası doğumluları, 1943 doğumlu **Abdülkadir Bulut, Sennur Sezer** bile Sn. Fuat'ın çalışmasında yer bulamıyorlardı...

1941 doğumlu **Metin Altıok'u** start alan **"Son Çeyrek Yüzyıl Şiir Antolojisi"**, antolojisinin bugün 55 ile 60 yaşlarındaki şairlerle sınırlayan **Memet Fuat'ın** çalışmasının bir anlamda devamı niteliğinde, onun bıraktığı boşluğu doldurmaya da adaydır; 1978 d.'lu **Zeynep Köylü'ye** dek çeşitlilikle 203 şairi içererek...

Şairlerin seçiminde ilk kıstasım, öncelikle yazdıklarının şiir olup olmadığıydı. İdeolojik yeğleyişlerimi de olabildiğince yansıtmamaya çalıştım; hatta sol yelpazede duran ve yazdıkları şiiri özgün, rafine bulmadığım kimi solcu şairleri almadım. Şiirlerinde "cihad" çağrıları yapanlara da ciddi bir uzaklığı oldu bu antolojinin. Müsamere şairlerine de aynı uzaklık sözkonusuydu; şoven duyarlıklar da yer almadı.

Bu antolojide asıl kendi dönemimde, yani 80'li yıllarda birçoğu ihmal edilen şairler, kimileri hiçbir antolojide yer almamış, ama yıllardır sabırla iyi şiirler yazan şairler hayli geniş bir yer tuttular. Nicel olarak da zaten azımsanamayacak bir oran oluşturuyorlardı.

1965 ve sonrası doğumlu şairlerin seçiminde ilk kıstasım mahalle matbalarında değil de, herhangi bir yayınevinden kitap çıkarmış ve şiire değer veren kimi dergilerde birden fazla şiir yayımlanmış olmalarıydı. Tali de olsa, 1967 ve sonrası doğumlu şairler arasında ödül almış olanları da gözettiğimi söyleyebilirim. Bu ölçütlerin toplamında ise, Cumhuriyet dönemi şiirimizin en genç yüzüne bir ayna tutabilecek bir çalışma ortaya koymayı amaçladım.

Şiire çok değer verip, çok iyi şiirler yazmış bazı şairlerin antolojinde olmadığını fark ettim. Zaten yazdığın o

kapsamlı önsözünde sende bu eksikliğini kabulleniyorsun. Kiminin biyografisine, kiminin ise şiirlerine ulaşamadığını söylüyorsun... Benim ilk planda gözüme çarpan şairler şunlar oldu: Celal Gözütok, Emel İrtem, Ege Flütçüoğlu, Enver Topaloğlu, Hasan Mercan, Hasan Öztoprak, Kuvvet Yurdakul, Kubilay Köseoğlu, Kemal Varol, Nejat Çavuş, Nilay Özer, Osman Serhat Erkekli, Serdar Koçak, Serap Erdoğan, Yılmaz Arslan... Ve burada sayamadığım, ama bu antolojide mutlaka yer alması gereken şairler var. Bu eksiklikleri ne zaman ve nasıl tamamlamayı düşünüyorsun?

- Bu çalışmayı hazırlarken ulaşamadığım şairlerin sayısı on kişiyi geçmez. **Hasan Şişli, Sedat Şanver, Zeki Tombak (Serhan Özdemir), Fergun Özelli, Metin Üstündağ, Necmi Zekâ, Murat Batmankaya, Ayhan Kurt.** İkinci baskıda bu şairlere yer verilecektir.

Kanımcı belirlediğim çerçeveye rağmen hayli kabarık bir sayı yer almıştır bu antolojide. Örneğin, **İlhami Soysal**'ın antolojisi, Servet-i Funun şiirinin büyük temsilcisi **Tevfik Fikret** ile başlayarak toplam 112 şairle, **Ataol Behramoğlu**'nun antolojisi, **Akif Paşa** ile başlayarak toplam 230 şairle sınırlanmıştır. Benim çalışmam ise, "1975-2000" ibaresiyle sadece son çeyrek yüzyılı kapsamasına, içeriğini böyle sınırlandırmasına ve daha çok bu evrede kimliklerini, ürettiklerini belirginleştiren şairlerden oluşmasına rağmen, toplam 203 şair yapıtlarından örnekler ve biyografileri yer almıştır.

Şiire yıllar yılı, sabırla emek verenlere ve edebiyatın tarihsel sürecine saygılı olmak zorundayız. Aslında 350 şairi almam gerekiyordu; ama **"ne oluyorsun?"** demezler mi adama? Bütün antolojiler Cumhuriyet dönemi şairlerini 200'lerle sınırlarken, son 25 yılın şiiri adına **"350 kişiyi ne hakla aldın?"** demezler mi? Şiire saygı, daha itinalı davranmayı gerektirmiyor mu?

Örneğin, birkaç ay önce **Can Bahadır Yüce** adlı bir genç şairden söz edilmeye başlandı. Henüz kitabını okumadım, ama dedikleri gibi iyi bir şair olabilir. Örneğin, bu imzayı son çeyrek yüzyılın şiirine dahil edemeyiz. 2000 yılının ortasında ortaya çıkan bir genç şair, elbette önümüzdeki yıllar içinde sesini seçikleştirerek 2000'li yılların sonrasının, belki XXI.yy.'ın ilk çeyreğinin şairlerinden biri olarak anılmayı hakedecektir. Bu nedenle şiirlerine son bir-iki yılda rastladığımız, henüz ilk yapıtlarını çıkarmamış **Kemal Varol** gibi gençlere bu antolojide yer vermem doğru olmazdı. Daha ilk şiirlerini yayımlayan çok genç şairler bunlar; sürdürecekler mi, kendilerini açacaklar mı belli değil.

Ben bu çalışmamın ikinci basımında - önsözünde de vurguladığım gibi- eksikliklerini gidereceğim tabii. Ama kesinlikle Tanzimattan günümüze şiirimiz için diğer antolojilerin, edebiyat tarihçilerinin saptadıkları sayıların ortalamasını aşamam. Bu, şiir mirasımıza bir haksızlık olabilir. Senin saydıkların arasında da benim yeni basımı için saptadığım, izlediğim isimler var. Ama belirttiğim gibi, bu antolojide yer alan şair sayısı, **"Son Çeyrek Yüzyıl"** ibaresini taşıdığı sürece 230 kusura şairi geçmeyecektir. Bu da demektir ki, bu antolojiye yenisibasımında eklenecek şair sayısı 30 kişiyi geçmeyecektir.

Kimi antolojilerin cemaatçilik, siyasi görüş ortaklığı, hatta kişisel yakınlıkların ya da kırgınlıkların oldukça etkisi altında kalınarak hazırlandığı göze çarpıyor. Antoloji hazırlarken nesnel olmak, şairlere ortak bir mesafe almak gerçekten çok güç... Sen bunu başardığına inanıyor musun? Yanıtını vermeden, bütün eksiklerine karşın bu antolojiye verdiğin emeğin boşa gitmemesini diliyorum...

- Evet, güç. Ben bunu yüzde yüz başardığımı söylemem. Zaten yüzde yüz oranında nesnel olacağım diye düşünerek

başlamadım. Kendime ve şiire karşı dürüst olmayı gözetsem de, seçicilik adına öznel yadsımlarım olduğu için nesnellüğimin oranı daha aşağıdadır. Ama yadsımısam, özneliğimi katmışsam da yine şiir adındadır. Zaten hiç kimsenin böyle bir çalışmayı hazırlarken bütün şairlere kesinlikle ortak bir mesafede yaklaşılabileceğine, tamamen nesnel olabileceğine inanmıyorum.

Örneğin, **Memet Fuat, Abdülkadir Bulut**'u antolojisine almazken, kendisine göre nesnel, bize göre nesnel değildir. Bu tür çalışmalarda nesnellik hayli görece bir şey demek istediğim. Fakat, biriyle hesaplaşmak istiyorsam, **hesaplaşma alanı antolojiler olmamalıdır.** Örneğin, bugüne dek bütün antolojilerde şu veya bu oranda yer alırken, kuşağımın, dönemimin şairlerinden **Metin Celal**'in çalışmasında yer almadım. Ben de bu fırsatı değerlendirip onu almamalı mıydım? Elbette hayır! Çünkü Türkiye'de 80'li yıllardan bugüne şiire verilen emekte bir **Metin Celal** imzası vardır. Örneğin, **Ataol Behramoğlu**'nu kişi olarak hiç sevmem, ama bu uzaklığım, onun 60'lı yıllardan günümüze şiirimize katkılarını yoksayma hakkını ve bana ne bir başkasına vermez. Şairdirler ve ben bir şiir antolojisi hazırlıyorsam, kanlı bıçaklı olsam da şiirini yoksaymaya hakkım yoktur. Zaten ben yoksaysam bile, yok olmaz verilen emek, ortaya konulan ürün.

Sonuçta yüzde yüz nesnel olmasam da, şiir okurunun aylarca başucundan eksiltmeyeceği bir çalışma çıktı ortaya. Ben de bunu gözetmiş, polemikçilere materyal olsun diye değil, şiirimize ve şiir okuruna küçük bir armağan olsun diye hazırlamıştım zaten..

Antolojinin künyesinde ve önsözünde, şairlere katılımlarıyla orantılı olarak telif ücretlerinin ödeneceği vurgulanmış. Sanırım böyle bir şeyi ilk kez bu antoloji ile başlatıyorsunuz. Bu konuyu biraz açıkklar mısın?

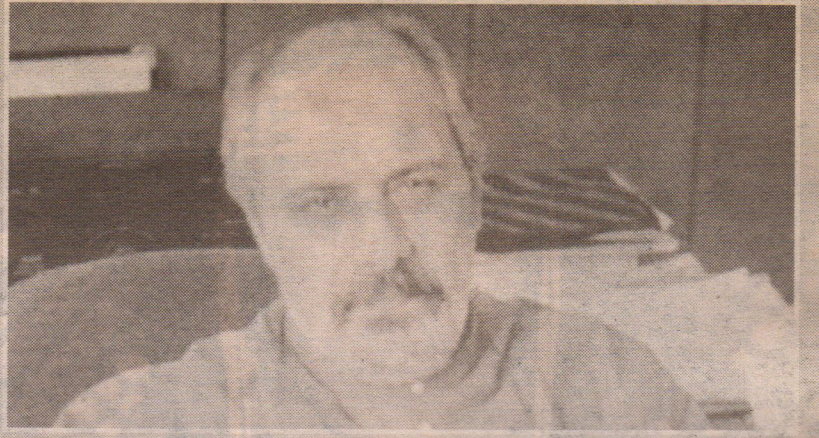
- Bilineceği gibi, Türkiye'de bugüne dek antolojilerde yer alan şairlere bırakın telif ücreti ödemeyi, oluşturdukları yapıtlardan birer örnek bile ulaştırılmamıştır. TYS'nin yayınladığı **"Yaşasın Edebiyat"** dergisi, 1994 yılında yayınlanan bir sayısında bu konuyu kapsamlı bir tartışmaya açmış, antolojilerde yer alan yazar ve şairlere yüzde 7.5 oranında telif ücreti ödemesinin etik olarak benimsenmesi gerektiğini duyurmuştu.

Ben de telifimin önemli bir oranından feragat ederek, yayıncıma ve antolojinin bazı giderlerini üstlenen **Sosyal Araştırmalar Vakfı**'na bir öneri götürdüm. Emeğe saygıyla bu önerimi kabul ettiler. Her şaire sayfa adedi katılımlıyla orantılı biçimde telif ücretleri ödenecek. Haziran ve Temmuz aylarında Vakıf, öncelikle şairlerin adreslerini saptayarak antolojiden birer örnek ulaştırmaya çalışacak; telif ödentilerine ise 15 Ağustos'da başlanacak.

Sözkonusu telif ödendileri sayfa başı 1.5 milyon TL. gibi komik bir meblağ olsa da, emeğe saygının bir ifadesi olarak bir başlangıçtır. Emeğe saygı parayla olacak bir şey değilse de, ortada parayla satılan bir şey varsa onlara da yansıtılmalıdır. Bu yöntem, bizlerin yapıtları ile çıkan **-Öküz** dışında- dergilere de bir örnek oluşturur umarım. Birçok yazı insanının yazdıklarından başka hiçbir gelirleri yok çünkü...Ekonomik boyutu da bir yana, bunu bir incelik olarak gözetmek gerekir.

Son olarak eklemek istediğin bir şey var mı?

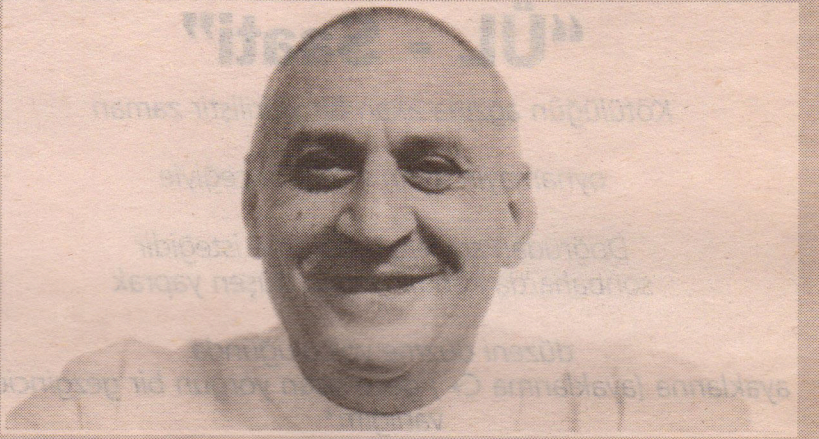
- Var elbette. Beni bu sorularınla terlettiğin için sana teşekkür ediyorum aziz dostum. Canımı yakacak soruları seçtiğin için teşekkür ediyorum. Yoksa biz de karşılıklı methiyelerle **"körler sağırılar birbirini ağırılar"** oyununa dahil olurduk. Okurlarımız-dostlarımız da **"ne güzel paslaşmışlar"** derlerdi. Biz, farkımızı burada da koyduk. Gırtlığımıza köktün ve bu sorularla iflahımı kestim, sağol... ■

Kiraz'ın Ninnisi

Kiraz doğdu, geldi, bilmiyor daha biz buradayız. Adı yemiş, yüzü derin, bilmiyor daha bahar nedir. Konuşacak, yürüyecek, bilmiyor daha Hayat çetin, günler kısa, geceler hançerlerden uzun. Belli ki nazlı biraz Kiraz, bengü olsun güzelliği, yakacağı gönüller için su toplamak bilmem kimin hakkı? İlk şiiri öyleyse benden çıksın gelsin, ağacı durmadan çiçek açsın, ben ki Paris'ten Şiraz'a nice alınlar yazdım: Kiraz'a seçtiğim harflerin elinden güneş tutsun.

Enis Batur

Edebi Münasebetler

Benim münasebetlerim aleni, lütuflarımdan bellidir!

Bazılarının münasebetleri riya, ifşalarından anlaşılıyor!

Ben, siz, onlar...

Yıllardır birbirimizi iyi tanıdık okumak anlamak içindir, kinaye dolu sözlerimi.

Şartlanmış bir huyum da yok! vasıflandırıldığım gibi

Olmak ya da, olmamak.

İsa'ya, Musa'ya göre değişir.

Yıllar önce ellerini sıkarak, ayrılmak istediklerimi!

şimdi, s..erek bırakmak istiyorum çünkü!

Yasin Adıyeke

Kötü Şair Şerafettin "ÜL - Saati"

Kötülüğün ağzına akan bir yitiriliştir zaman

oynamayın aşkın çiçeği böceğiyle

*Doğrudan söylenen sevişme isteğidir
sonbaharda kendiliğinden düşen yaprak*

*düzeni düzme yolculuğunda
ayaklarına {ayaklarıma C*} gece sızan yorgun bir gezgincidir
varlığım**

Rüzgara dokunmayı kovalayan bir yalnızlığım ben

*Bırakın beni anlamayı
ya da siz kimsiniz*

*Hiç umurumda olmayan bir yıldız
delen bakışlarımla
kendime yürüyorum*

*Ağzımda dost yarası, ağzımda
terkedişlerin ıslaklığı*

Bırakın yön tayinlerini

Rüzgar nereden eserse oraya gitsin yaprakların dansları

*Evren boşaltılmıştır sanki tükenmeyen aşta
Bir aşk orgazmıla terkedip giderken kendini*

*Şimdi zamanı soyunup atıyorum üstümden
Barış bozulmamıştır...*

Ölme saatim geldi beni yar saatinde uyandırın

MANİFESTO NİKAH: Kötü Şair Şerafettin'e İyi Şair Şerafettin ünvanı Lala Müldür {CC} tarafından verilip, tarafımızdan {{ }} onanmıştır. ♥ → İnci Vakit: Sabaha Karşı.

Düşünebiliyor musunuz? Bir Müjde Ar, bir Türkan Şoray başkanlığını yaptığı kuruluşun gecesine katılmak için yönetmeninden ve yapımcısından "izin" isteyecek ve onların bu "ricaları" kabul görmeyecektir. Olacak iş mi bu? Ama "yerseniz" oluyor demektir...

"Başkanlıkla yıldızlık" birarada yürümüyor. Böyle olunca Müjde Ar ne yapsın ki? "Başkanlık uğruna" bunca yıldır savaş verdiği oyunculuğunu, yıldızlığını bir köşeye atacak değil ya...

Başkansız ve Müjde Ar'sız Bir Festival...

AGÂH ÖZGÜÇ

Uluslararası Çevre Filmleri Festivali, Garanti Bankası'nın ana sponsorluğu altında ve her yıl, şenlik düzenleyicisi Türsak Vakfı'nın karşısına dikilen tüm maddi sorunlara karşılık büyük bir dirençle sürüyor. İşte böyle bir "direncin zaferi"ni dördüncü kez hep birlikte yaşadık, Bodrum'da geçtiğimiz ay. Çevre bilincinin mimarlarından Halikarnas Balıkcısı'nın Bodrum'unu böyle bir şenlik adına "mekan tutmak", çok anlamlı ve saygın bir seçim kuşkusuz. Türsak Vakfı, sanki şu hadisten yola çıkıyor:

"İnsanın dünyadaki görevi dünyayı güzelleştirmektir".

İyi ama vakfın başkanı **Müjde Ar**, bu "güzelleştirme"nin neresindeydi? Başkansız ve Müjde Ar'sız bir festival izliyecektik. Açılışta ve kapanışta...

Önceleri her şey iyidir. Yani ünlü yıldızlarımız, sinemayla ilgili bu tür vakıflarda, derneklerde "başkanlık görevi"ni heyecanla ve iyi niyetle teslim alıyorlar.

Ya sonra?..

Sonrası malum. Bazı nedenlerle ve de giderek başlangıçtaki heyecan, görev bilinci bitiyor. Geriye kalan ne?.. Yalnızca "kartvizit başkanlığı" mı?

Bu, Müjde Ar için de böyle mi?

Başkan ünlü bir yıldızsa, bu kim olursa olsun sonuç değişmiyor.

"Yıldızlık rajonları" başkanlığın hep önünde olacaktır.

Türkan Şoray da "Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali"nin başkanı

değildi, ama Danışma Kurulu'nda görevliydi. İsrarla beklendiği, ısrarla arandığı halde Ankara'daki Kadın Filmleri Festivali'ne gelmedi. Kaldı ki Uçan Süpürge, kadın sanatçıları destekleyen ve özellikle de Danışma Kurulu'nda görevli Türkan Şoray gibi ünlü bir sinema yıldızının desteğiyle onur kazanacak bir şenlikti. Hele, böyle en ihtiyaç duyulan görev yerlerinde bile duyarsız kalınıyorsa, o kartvizitler ne zaman kullanılacaktı?

Eğer, sevgili 'yıldız başkanlar'ın açılış ya da kapanış gecelerine geleme, daha açıkçası "görevden kaçma" nedenleri "iş ilişkileri"ne dayanıyorsa, yani "O anda çalışıyor, film çekiyor-duk" diyebiliyorlarsa, bu elbette inandırıcı olamayacaktır.

Düşünebiliyor musunuz? Bir Müjde Ar, bir Türkan Şoray başkanlığını yaptığı kuruluşun gecesine katılmak için yönetmeninden ve yapımcısından "izin" isteyecek ve onların bu "ricaları" kabul görmeyecektir. Olacak iş mi bu?

Ama "yerseniz" oluyor demektir...

Yaşanan örneklerden sonra görüyoruz ki, sinema yıldızlarının başkanlıkları bir yerden sonra önemini yitiriyor. Başkanlık konusunda profesyonel olmadıkları için birdenbire sıkılıyorlar. Ve sonuç olarak "başkanlıkla yıldızlık" birarada yürümüyor. Böyle olunca Müjde Ar ne yapsın ki? "Başkanlık uğruna" bunca yıldır savaş verdiği oyunculuğunu, yıldızlığını bir köşeye atacak değil ya...

Aslan Yeleli Cahit Berkay'dan Film Müzikleri Nostaljisi

4. Bodrum Uluslararası Çevre Filmleri Festivali'nin açılış gecesi coşkuyla başladıysa da sonraları bazı "uzatmalar" nedeniyle beklenmedik bir "sıkıntı"ya dönüştü. Türkbükü, Gölköy, Gündoğan, Torba, Yalıkavak gibi çeşitli yörelerden gelip geceye katılan Bodrumlu sinemaseverler ve "hayvan dostları" kaledeki yerlerini aldıklarında ne kadar mutluydular. Merakla bekledikleri Cahit Berkay konserinin ardından doğa ve hayvan sevgisini içeren bir film izleyeceklerdi. Daha ilk gece-deki yoğun seyirci fotoğrafı, şenliğin ne büyük bir ilgiyle karşılanacağını gösteriyordu.

Açılış gecesinin sunuculuğunu Nurseli İdiz üstlenmişti. Ne var ki, deneyimli bir sunucu olmasına karşılık zaman zaman gereksiz ve hiç hoş olmayan esprileriyle sıradanlığı aşamadı. Üstelik gergindi de...

Önce "şilt"ler dağıtıldı, konuşmalar yapıldı o gece. Sahnenin bir ucunda

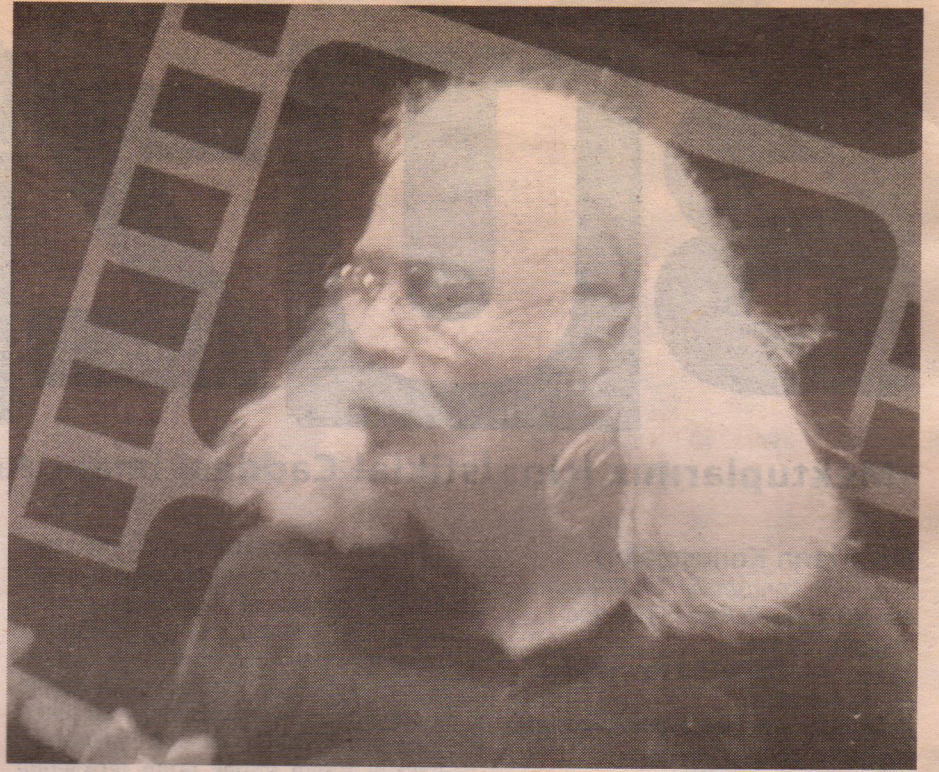
Nurseli İdiz vardı, ya öteki ucundaki "İstiridyecilerden çıkarmaya hazır, derin yırtmaçlı Afrodit" kimdi?

Arka sıralardan biri bana soruyordu.

Sahnede "Bahar'ın gülleri açtı" şarkısı gibi duran bir manken değil, Türesak Vakfı'nın görevli "melek"lerinden biriydi.

Sonra sahneye, "aslan yeleli"yle ve de alkışlarla Cahit Berkay çıktı. Yaşanan, bir "film müzikleri nostaljisi"ydi. "Selvi Boylum Al Yazmalım"dan "Çiçek Abbas"a, "Kırık Bir Aşk Hikayesi"nden "Bodrum Hakimi"ne, "Devlerin Aşkı"ndan "Dila Hatun"a dek...

Son dönem Türk sinemasının en popüler film müzikçisi olarak ün yapan Cahit Berkay coştukça coştı, uzattıkça uzattı... Bir türlü sahneden inemiyordu. Berkay'ın coşması iyi de, konseri lastik gibi uzatması kötüydü. İş tadında bırakmadığı için, arka sıralardan küçük küçük isyanlar başlamış-

tı. Kimileri de bir türlü bitmeyen konser yüzünden filmi izlemekten vazgeçip, son minibüs saatini kaçırmamak için kaleyi terk etmeye başlamışlardı. Ne yapsınlar çaresizdiler...

Yarabbi, ne müthiş bir sahne enerjisiydi o...

55 yaşındaki Cahit Berkay, tüm dinamizmiyle sanki "son tango"yu oynuyordu. Günahlarıyla da sevaplarıyla

da olsa kıpır kıpır bir Cahit Berkay konseri izledik o gece. Biz, film müzikleriyle nostaljik bir yolculuğa çıkarken, seyirciler ve Türesak Vakfı yöneticileri, uzatmalar nedeniyle "sıkıntı"ya düşseler de...

İsteseniz de istemeseniz de oluyor böyle şeyler. Festivallerin ve şenliklerin ortak kaderi bu... Başka çareniz var mı? Yetinmek zorundaysanız?...

Katıldığı ilk festivalden bu yana aldığı sürekli övgüler nedeniyle bu şenlikte de "Mayıs Sıkıntısı"na kendimi öylesine inandırmıştım ki, sonuçlar açıklandığında düşkünlüğüne uğradım. Demek ki bir film aşırı biçimde göklere çıkarılınca, değer ölçüleriniz hangi çizgide olursa olsun, bir yerden sonra ister istemez etkileniyorsunuz. "Acaba bir sanat ürününe haksızlık mı ediyoruz, ya da yanılgıya düşen biz miyiz?" kuşkusıyla kendi kendimizi sorguluyarak.

Geçmiş Olsun "Mayıs Sıkıntısı"

Siz hiç, Botanik Bahçesi'nden Bodrum'u, Bodrum gecelerini izlediniz mi? Her an yeşili yutmaya hazırlanan taşlaşmış bir dünyayı görüp, içinize gizli bir sızı düşse de... Neyse ki deniz var Bodrum'da. Ve ona da çok şükür...

İşte, Çevre Filmleri Festivali'nin kapanış gecesi nedeniyle, Bodrum'daki Botanik Bahçesi'nin merdivenlerini döne döne tepelere çıktığımızda böyle bir manzarayla karşılaştık. Bir türlü bitmek bilmeyen merdivenleri çıkarırken, sigara içenlerin dönemeçlerde nefes nefese kalıp dinlenme molası verdiklerini de gördük bu arada. Sigarasız bir dünya yaşayanlar ise aslanlar gibi tirmanıyordu tepelere...

Ödül töreni ile Botanik Bahçesi'nin açılış birarada yaşandığı gecede Nurseli İdiz, yine gergindi. Gecenin sürprizi Ender Sakpınar eşliğinde İzmir Devlet Senfoni Orkestrası'nın konseriydi.

Festivalin açılışını Cahit Berkay Türk film müzikleriyle yapmış, kapanışı da İzmir Devlet Orkestrası yabancı filmelerin müzikleriyle gerçekleştiriyordu.

Muhteşem bir müzik şöleniydi bu.

Kaldı ki, o anın coşkusuyla konserin ne kadar uzamasını istesek de tadında bırakmasını bilen bir ekiple karşı karşıyaydık. Çünkü ödül töreni vardı sırada. Uluslararası uzun metrajlı film yarışmasında, büyük ödül "Altın İsis"i kim kazanacaktı?

"Mayıs Sıkıntısı" mı?

Eleştirmen dostlarımızın gözdesi olup bu festivalde de "şans" verilen bol ödüllü "Mayıs Sıkıntısı" yeni bir zafer daha neden kazanmasıydı. Beklentilerimiz de bu doğrultuydu. Katıldığı her festivalden eli boş dönmeyen Nuri Bilge Ceylan'ın rekor düzeydeki ödüllü filmi, bana biraz fazla şişirilmiş gibi geliniyordu. Birbiri ardına övgüler almasına karşılık, enine boyu-

MAYIS SIKINTISI

Senaryo / Yönetmen : Nuri Bilge Ceylan

EFES Pilsen'in kültür ve sanata katkılarını artırarak sürülecek.

na ve derinlemesine bir eleştirisi yazılmamıştı, eğer atlamadıysam...

Benim kişisel sinema anlayışıma göre ters düşen bir filmi "Mayıs Sıkıntısı".

Ama, benim ölçütlerime ve sinema bakış açım ters düştü diye değerinden bir şeyler yitirecek değildi elbette. Kendi içinde özgün, tutarlı ve belli bir düzeyi aşan özellikleri vardı kuşkusuz. Kimseyi fazla kızdırmadan, kemikleşmiş önyargılara teslim olmadan ve karşı değerlendirmeleri de saygıyla karşılayarak bunları da yürekten söylemek gerekir sanırım.

Katıldığı ilk festivalden bu yana aldığı sürekli övgüler nedeniyle bu şenlikte de "Mayıs Sıkıntısı"na kendimi öylesine inandırmıştım ki, sonuçlar açıklandığında düşkünlüğüne uğradım. Demek ki bir film aşırı biçimde göklere çıkarılınca, değer ölçüleriniz hangi çizgide olursa olsun, bir yerden sonra

ister istemez etkileniyorsunuz. "Acaba bir sanat ürününe haksızlık mı ediyoruz, ya da yanılgıya düşen biz miyiz?" kuşkusıyla kendi kendimizi sorguluyarak.

"Mayıs Sıkıntısı"nın ilk kez bu festivalden ödül alamadığını bahane ederek kendimizi "haklı çıkarma" gibi bir niyetimiz de yok. Nasıl olsa, önceki tüm festivallerde topladığı ödüller bizi değil, Nuri Bilge Ceylan'ın filmi haklı çıkarıyor. Biz sadece giderek bir "yarış atı"na dönüşen "Mayıs Sıkıntısı"na "geçmiş olsun" diyoruz.

...Ve her şey bir yana. Başkan Müjde Ar'ın festivale gelememesi, Nurseli İdiz'in sunucu olarak laubaliliği, Cahit Berkay'ın gereksiz yere uzatmaları oynaması ya da diğer organizasyon aksaklıkları gibi... Asıl kalıcı olan, "hayvan sevgisi"ni özendirip "çevre bilinci"ne destek savaşını veren bir festivale sahip çıkmaktır.

BUZ AĞI

Mektuplarınız için: İstiklal Caddesi İmam Adnan Sokak No:20 80800 Beyoğlu / İstanbul

Bekarların Konuşmaları

Bekarların konuşmaları ürkütücüdür. Bakirlerin, bakirelerin birbirlerine değinmeleri.

Uykusundan başka bir yanı seçilmez bu ürküntünün.

Kaba bakir erkekleri uyandıramayan kuşlardan konuşur kızlar, oğlanlar da kuşları konuşur; herkes kuşları konuşur aslında ve uyur.

Mehmet Erte - İstanbul

Üzgünüm Diyarbakır;

Kemal Varol'a

Şehirler insanlara benzer. Hiçbiri diğerine benzemez. Farklı kişilikleri, karakterleri vardır herbirinin... Çekicidir kimi şehir, kimisi vazgeçilmez. Olağanüstü olanı, sıradanı, zengini, fakiri, hüznünü, sü, çılgını, sessizi, kalabalıklısı, sarhoşu vesairesi vesairesi ya da hepsini taşıyanı. Her imgenin karşısına mutlaka bir şehir konuverir aklınızdan.

Dişidirler de aynı zamanda... Aldatıcıdır; gerçek yüzlerini kolay kolay göstermezler; çabuk düşer çabuk kırılırlar. Unutkan ve affedicidirler. Hep kanarlar sürülürler, sürülürler... Bakımlı, bakımsızdır; geceleri tehlikede ve dingindirler. Eğer bir kadınsanız yazdıklarına yenilerini ekleyebilirsiniz. Erkekseniz kadına sorarsınız ya da hayır! Kentinize bakarsınız.

Düşünüyorum da Diyarbakır'a bu imgelemelerden hangisini yakıştırmalı değil yapıştırmalıyım. İki yüzü vardır Diyarbakır'ın; biri kendine öteki ise başkalarının tuttuğu aynaya bakar. Nedense aklıma Kemal Varol'un Diyarbakır'da sıkça gördüğü ellerini göbeğinin üstünde kavuşturmuş -bence- uzakları dinleyen kadın tipi düşüyor. Bu kadın ne düşünür? diye sormuştu Varol. Sahi ne düşünür bu kadın; elleri bağlı, ayakta, gözleri sabit bir noktaya takılı... Gözleri yol çeker, gözleri geçmişini çeker arar. Gözleri hep geriye -hani filmi geriye saran makara misali- koşar. Gelecek kaygısı yoktur, el onda yitip gitmektedir nasılsa... O tüm zamanların kurban edilmişidir.

Yalnız elleri göğsünde kavuşmuş kadın ve Diyarbakır bilir, bu an ve gelecek an taşımaz ağırlıklarını tanımaz onları...

Öteki yüzü ise Diyarbakır'ın halihazırda yapmacıktır. Hiç kendi değildir bu kent hem de hiç. Şu haline yakışan Qırıxları vardır sahibi olan bir de parkları sahi ya! Yamuk sahiçilik...

Hiç anlamam derginizde neredeyse her ay yayınlanan Diyarbakır notlarını. Neden başka kent anlatmaz da kentini; bu kent... Halbuki parmakla gösterilemeyecek kadar yoktur bir özelliği... Nesini anlatır bu yalan şehrin bilmem. Öküzün gözüyle bakmak dahi paklamaz bu kenti paklayamayacaktır da... Neresinden tutsanız kayıp gidiyor elinizden. Bu kente, bu kadına acıyorum.

Boş bomboş kalabalığına - ki kaldırımlar dar geliyor çekirdek çitlatan, sakız

çiğneyen, kakara kikiri gençlerine sahte yüzlerine, - ki ne mutlu kentim insanı kendini gösterecek fiyakalanacak yeni mekanlara kavuştu - seri konuklarına - Diyarbakır halkı çok sıcak kanlı etkinliklerine - Aç kapa.. Aç kapa.. Büyüklere öldürücü oyunlar - parklarına - Bu şehrin yapmacık yüzüne en çok yakışanlar, hakkını teslim etmek lazım tepkilerine Protesto mu? Haydi halaya duralım.

Tüm bunlara Kemal Varol'un midesi mi bulanıyordu, Diyarbakır toz kusuyor. Ofiste turladıkça tozlanıyorlar. Bunu Türkçe'de de Kürtçe'de kullanılan yerinde bir deyim vardı. "Xweli li sera be." Bense kabak çiçeği misali diyeceğim ama o da değil çirkin makyaajlı ablak suratını dağıtmak istiyorum.

Bu kent ondan uzaklaşıldıkça sevilir. Sürgünken sevilir. Diyarbakır kendine sürgün bir şehir. Kendinden alıkonmuş. Diyarbakır kalan surlarına tutunuyor, eli göğsünde kavuşmuş kadınlarına, yaşlılarına... Gerçek Diyarbakır gençlikten ve gelecekten değil, geçmişten ve yaşlılarından medet umuyor. Diyarbakır yorgun; sessizlik istiyor.

Yazıktır ki çoğu yazar, Diyarbakır'ın gündüzlerini gri bir yağmur bulutuna değil; gri ve kurşun gibi ağır gökyüzüne benzetir.

Bu yapmacık şehrin üstüne yağmur yağdırmak istiyorum. Günlerce, haftalarca yıkansın istiyorum. Sokakları boşalsın, insanlar sussun istiyorum. Diyarbakır'ın kendine kulaklarını diksinler istiyorum. Sonra Kemal Varol isterse Adorno'nun Minima Moralia'sını çığlık çığlığa okusun; belki duyan olur. Ben de o ara Ahmed Arif'i arayacağım. Hangi Diyarbakır'dı onun ki?

Ben yetişemedim.

İyi ki geceleri dinle(n)memiz için gökyüzünü yıldızlarla donatıp üzerimize çarşaf gibi serer. Bunda akıl sahipleri için alınacak ibretler vardır. Olur ki anlarsınız. Yoksa bu kente nasıl katlanırdı?

Münevver - Silvan

Unutkanım

*Yalan gibisin
Kaç defa geldin dilimin
ucuna da
Söyleyemedim, unuttum
Çiçek gibisin
Seni bir aşk kitabının
Arasında kuruttum
Kadın gibi özledim seni
Gittiğinden beri
sevmek nedir, sevişmek nedir
Unuttum*

Eser Ergün - Kıbrıs

"Çankırı depreminde de yine senden yara aldım"

Sabah 5.45'te uyanıyorum. Gözlerimi açıyorum ve tekrar uykuya dalmak için başımı koyuyorum yatağa. Gün yine bütün ışığını serpmiş, güneşin sıcaklığını hissediyorum. İçim yine rahat değil. Bakıyorum soluma O'da yanımda göğsüm-

de. Tam uykuya dalcakken bir uğultu ile tekrar gözlerimi açıyorum. Beynim sarsılıyor, yer sanki yarılacak gibi oluyor. Ankara'da bu hücremi (bu salak adamı) kendime mezar gibi görüyorum birden ve ellerimi yastığa yorgana sarıyorum. Gürültüler bir türlü kesilmiyor. Etraftan çığlık sesleri yükseliyor. Kendimi duvarın dibine atıp bir süre daha şaşkın ve sanki bilinçsizce etrafa bakıyorum. Kör, sağır ve dilsizim o an. "Her şey bitti" diyorum ve onu son bir defa bile göremeyeceğimi düşünüyorum. O'nun niyetine sarılıp uyuduğum, ağladığım yastığım da yere düşmüş bana bakıyor şaşkın. Öylece onu yerde bırakıp giyiniyor ve sersemce dışarı çıkıyorum. Gözlerim O'nu arıyor, ellerim O'nun sıcaklığını duymak istiyor, bedenim yokluğundaki gibi (yine) titriyor...

Odama geri dönüyorum, O'nu yani ölümsüz sevgilimi, gömemediğim sevgilimi alıp yerden sarılıyorum, hasret gideriyorum. O'nu oracıkta bırakmış olmak içime dokunuyor... Bu kadar acıdır, ayrılığın, yokluğunun üstüne hala daha bende hüküm sürdüğünü düşünüyorum. Bu gerçek sarsıyor aslıy, bedenimi.

Oysa ki, her deprem sonrası bırakıp giden O'ydu. Her gidişinde bir şeyler götürdü ama bu sabah yine O'na sarıldı bedenim, yüreğim yorgun düşse de bu depremlerden yana... Her kavuşmanın ardından bir deprem yaşasa da gönlüm yeniden yastığıma sokulup yastığımı göğsüme dayıyorum. Öylece; öyle sağır, öyle dilsiz ve bu depremden en büyük yarayı alarak yani O'na dönerek hayallerde dalıyorum...

Bütün acıların, bütün acımasızlıkların ve çığlığımın kaynağına geri dönüyorum bu sabah yine... Varsın bensiz de yaşasın diyorum, bensiz de nefes alsın şu deprem kargaşasında... Şu kısacık konuklukta.

Özlem Dereli - Ankara

Ofsayt

*Bol çiçekli etekliğinin altında duran
Hafif, ince tüylü kaygan teninde
Parmakların harelenirken
Zamanın ayımsayamadığı
Piç bir yaşam
İşkolik kılıyor beni
Senin ayva tüylü bedenine
Oysa hayat
Ne kadar da ofsayt!...*

Seyithan Seydo - Ağrı

Özgürdüm artık

Nasılsa yalnızlığım da bana küsmüş, beni bırakıp gitmişti. Sonra onunla tanıştım. Beni hiç kimse ve hiçbir şeyden beklemediğim bir ilgiyle karşıladı. Şu ana kadar benimle böylesine kimse ilgilenmemişti ve beni böylesine sahiplenmemişti. Kısa zamanda birbirimize alışmıştık.

Birgün beni evine davet etti tüm samimiyetiyle... Hiç çekinmedim, gittim. Evi çok karanlıktı, mütevazı bir yerdi. Bir avuç toprak, bir tabut ve mezar taşından ibaretti.

Ve ölüm beni o anda tüm şefkatiyle kucakladı tüm insanların cesaretinden de öte... Kucaklayıcı sıcaklığın içtenliğini gördüm onda ben. Onunla sonsuz bir uykuya daldım...

Nilgün - İstanbul

*Bir ıssızlık ulusuyuz, alfabelerimizin
Objektifinden dünyaya bakıyoruz:
Barış, Erdoğan, Cengiz, ben, Veysel,
Serhat, Metin.
Yabancılar çatıdan çatıya atlayan kedi
Betondan birer ev gibiyiz her birimiz.
Kabzası eskimiş kederli silahlar.*

*Hiçbirimiz adam öldürmedik. Belki
Bunun için böyle birlikteyiz, mutsuzuz.
Kaşlarımız hangi yasanın altını çizer ki.
Siliniyoruz kendimizle birbirimizin
arasında.
Kurak çıktığımız o çoğul fotoğrafta.
Adem Yeşilyurt-Çukurova Üniv. Resim Böl.*

Masal

Yollar geçit vermez
Mumlar aydınlatmaz
Sis

Renk dinlenmede
Suçlu kalemler beklemede
Ressam en büyük, en zalim, en kurnaz
Çekirge gibi
Üçüncü sıçrayışı beklenenlerden

Nergis Kırtay - Sakarya

Madalyonun İki Yüzü

Hiçbir şey görüldüğü gibi değil diyor-
sun. Bakışların güvensiz ezici. Ben görün-
düğüm gibi değilsem, yalancıysam, iki
yüzlüysem, bu sadece benim hatam mı?
Sen martılara sadece kuş dersin, nasıl
gösterebilirim martıların konuşabileceğini
sana. Gökyüzüne baksana bi kere... Ne
görürsün, sadece karanlık mı... Ne gör-
mek istedin ki bakmadan önce. Yıldızları
görebilmek için teloskoba ihtiyacın yok ki
senin. Hadi gel dedeme gidelim. Hem
bak bugün hilal şeklinde bizi sallıyor, elini
öpebilir misin ay dedemin?

Yalnızsın, mutsuzsun öyle mi? Peki
mutlu olman için ne olması gerekir? Ya
da illa bir şey mi olması gerekir. Her ge-
ce uyumadan önce konuşuyorsun ken-
dinle biliyorum... Ama hiç söylemedim
hayatında yarın yeni bir sayfa açılacağını
kendine. Her zaman kapanan sayfaların
arşivinde boğuluyordun çünkü sen.

Ve bunca yaptığın hataya rağmen ya-
kınabiliyorsun pişkince "Hayatta hiç bir-
şey görüldüğü gibi değil" diye. Tabi ki
değil ve olması da gerekmiyor. Ben hiç-
bir zaman görüldüğüm gibi olmadım
sana göre. Ama bence, sen hiç görmek
istediğin gözle bakmadın bana. İşte bu
yüzden suçlu ben değilim. Sensin...

Ali Durukan - Çanakkale

Bu Ev

"kendime"

kimse yok bu evde kapı içimde çalıyor
bir yabancı sesiyle uyanıyor bedenim

elleri kelepçeli bir mahkumum odada
dilinde jilet varsa kapı açık sanada

sen o'sun avcumdaki gizli karanlık
nasıl da güzelleşmişsin insana dönüşünce

ısırmalı iyi düşmanlar güzel rüyada
yıllardır yaşıyorum dışsız düşmanla

öyle kendi kendime cinniler yaratıp
kağıt uçaklarla taşıyorum her yere

hayat oyunlarından arttırdıkça gerçeği
ben de yalan oluyorum sevdiğim bu evi
Ismail Doruk - Aşkale

Şehir Bizi Terk etti

Burada geceler, sabahlar, günler birbi-
rine karışmıştı. Dünyayla bağlantımız
çevremizden duyduklarımızdı. Televiz-
yon, radyo yoktu. Kitap, defter yoktu. İlk
günler gazete alacak yerler kapalıydı.
Pastane, hastane, itfaiye yıkılmıştı. Bir
dosta bir şeyler yazıp göndermek iste-
sen; kalemin, kağıdın hepsinden de
önemlisi sana ulaşmak isteyenlerin ulaş-
abileceği adresin ve telefonun yoktu. Ka-
ra bir çaresizlik vardı elinde yalnızca. Her
şey kırık dökük ve paramparçaydı. HER
ŞEY. Evler, eşyalar, insanlar... Batmış bir
gemi gibi dibe çökmüştü şehir. Korkunç
bir karanlığa gömülmüştü ve ne acı ki,
enkazların bir kısmı ceset doluydu. Sev-
mediğim, zaman zaman nefret ettiğim
bu şehirde şimdi cesetler yaşıyordu. Biz-

lerse, kaçışıyorduk açık alanlara. Ve üşü-
düğe derme çatma barakalara, çadırla-
ra sığınıyorduk. Hep buradan gitmeyi is-
temiştim. Ama şu durumda bir çekip gi-
demiyordum. Görünüşte beni buraya
bağlayan pek bir şey yoktu. (Kedilerimi
saymazsam) Tuhaf bir güdüyle burada
kalmayı sürdürüyor, içine girmeye kork-
tuğum, artık hiç oturamayacağım, yaralı
bir at gibi vurulmayı bekleyen evimin
önünden bir adım atmak istemiyordum.

Yıllardır hiçbir yere ait olmadığımı dü-
şünmüştüm. Ama şimdi anlıyorum ki,
ben buraya aidim. Hiç sevmediğimi söy-
lediğim bu şehirden, kopamıyorum.
Doğduğum kentin böylesine yok oluşu-
na tanık olmak, büyüdüğüm sokakların
böylesine yabancı olması çok acı.

Yaşadıklarımız her şeyi erteletti bize,
yaşamı erteledik. Kamyonların ardından
baktık bir süre. Kamyon kasalarında gi-
denler; bizim yaşamlarımız, anılarımız,
düşlerimiz, evlerimiz, duvarlarımız, pen-
cerelerimiz, sokaklarımızdı.

Aradan aylar geçti. Şimdi belki biraz
daha düzenli hayatlarımız. Her birimiz
çok ayrı yerlere dağılsak da en azından
adresleri var. Şehrin 8 km. dışında, zemi-
ni daha sert, havası daha temiz bir yere,
yine bahçe içinde şimdiki evimiz. Ama yi-
ne de yabancı geliyor bana. İş çıkışları o
dönerken, daha önceleri nadiren geçti-
ğim bu yolları geçerken, "nereye gidiyo-
rum" diye soruyorum kendime. Anaba-
dan inince bir süre bakıyorum, "Burası mı
artık evim" diye. Ancak içeri girdiğimde
eşyalar az, annemin güler yüzü karşılayın-
ca beni, anlıyorum ki, artık burası bizim
evimiz. Çiçekler açıp, kokularını ortalığa
saçtıkça, bahar koktukça her yer daha
çok özlüyorum evimi, bahçemi, sokağı-
mı. Baharın gelmesi bile mutlandırmıyor
artık beni. Her şey sızlıyor içimde. Kaybet-
tiklerimi geceleri uykumda bulup, her sa-
bah tekrar yitiriyorum.

Sokak aralarından, mahallelerden,
hatta bazı caddelerden geçtiğimizde an-
lamakta güçlük çekiyoruz nerede oldu-
ğumuzu. Kendi sokağım bile zor tanınır
halde. Biz şehirsiz kaldık. Şehir terk etti
bizi. Kimliksiz kalmak gibi bir şey bu. Tüm
bunlara rağmen en ufak olaylarda yıkılıp,
yere düşecekmiş gibi görünen bizler
ayaktayız, üstelik "iyiyiz" diyebiliyoruz.
Acılar büyütüyor insanı, olgunlaştırıyor.

Erken olgunlaştım.. Çok erken yaş-
landım.. Erken geldi acı.. Çok erken giti
sevdiklerim.

Canan - Düzce

Gece karanlık

Bir ışık yetmez... Bin ışık yetmez
Senin rüyan... Aydınlatır Geceyi.

Hüseyin Erer - İstanbul

Beni karanlık bir sokakta bırakıp gitti-
ğin o geceden sonra, küçük bir sandık
yaptırdım kendime. Küçük odama, kü-
çük bir sandık... Evimdeki bütün eşya-
larım gibi onu da kendi rengime boyadım.
Kırmızıya. Ama yine de diğerleri gi-
bi değil. Sanki herkes onun bir sır oldu-
ğunu anlayacakmış gibi. Bütün sırlarımı
koydum içine bütün sevdalarımı, bütün
hüznümü. Her şeyim onda, içinde şu an.
Ve, o kadar genişmiş ki, bir türlü onları
veremediğim Nisan karını bile aldı içine.
Gözlerinin anlamını taşımayan bütün in-
sanları koydum karın yanına ve kiraz
ağacımın hala dökülmeyen sonbahar (!)
yapraklarını. Uzaklardaki sevgilileri, ko-
caman yüreklerle paylaştığım aydedeyi,
uzaklardaki sınırsız insanlara gidebil-

me düşüyle aldığım bütün otobüs bilet-
lerini. Şimdi kapatıyorum, kilitliyorum
sandığımı. Ve sonra beni terk ettiğini
unutup evine geliyorum. Seni bekliyo-
rum. Bir ara masandaki resmini kaldırdı-
ğını fark ediyorum ve her şeyi tekrar ha-
tırliyorum. Koşarak kaçıyorum evinden.
Soluk soluğa kalıyorum dar sokaklarda.
Durup dinleniyorum ve sandığımın
anahtarını evinde unuttuğumu fark edi-
yorum. Asla dönüp alamam onu. Evime
dönüyorum, her şeyden uzağım şimdi.
Ne Nisan karını görebileceğim bir daha,
ne aydedeyi. Gözlerinin anlamını taşı-
mayan insanlar yanı başımdadır ve bir o
kadar da uzaktalar, sonbahar yaprakları-
mı özledim. Hüznüm, sevdam, umutla-
rım, düşlerim ve uzak yolculukların bilet-
leri... hepsi sende kaldı. Karlı bir ilkbahar
günü sende unuttum kendimi. Oysa sen
beni hatırlamıyorsun bile. Öyle değil mi...

Emine - Uşak

Bakir

Uzak diyarlarda iken
Dokunmuyorum senden gayrisine
Seninle bozuyorum bakırlığı
Seninle olunca...

Senden uzak bakir günlerimdeyim şimdi
Dudaklarım öpücükler istemekte
Öyle bir vuslat istiyorum ki
Hiç değişmese...

Tadı yok sensiz akşamlarımın
Şehvetimi şeytanlar paylaşıyor
Yarı ölmelerimde
Kaygan sıvılarla uyanıyorum
Rahatsızlanarak
Bakırlığım şeytanın ellerinde...

Serkan Kaplan - Diyarbakır

Cigerimizi Oydurmayacağız!

Elimizde kalan son bostanının korun-
ması için, Kuzguncuklularla olarak,
muhtarımızla beraber, çeşitli girişimle-
de bulunuyoruz. Bu girişimlerden biri
de başlattığımız imza kampanyasıdır.
Kuzguncuk halkının olası bir afet halin-
de toplanabileceği ve su ihtiyacını karşı-
layabileceği tek alan olan tarihi bostan,
hiçbir vicdan sahibi ve uygar kişinin
bozmaya kıyamayacağı, Kuzguncuk
portresinin ayrılmaz bir parçasıdır. Her
gördükleri yeşil alana "Ucuz Boş Arsa"
gözüyle bakan yok, kültürsüz anlayışı
kınıyoruz.

Bu yeşil alanın yok edilmesine karşı
verdiğimiz mücadelede sizleri de ara-
mızda görmek istiyoruz.

Kuzguncuklular Derneği
İcadiye Cad. No.100/C 81200
Kuzguncuk/Üsküdar/İstanbul

Tipi Ne Olursa Olsun, Bütün Cezaev-
leri Tipsizdir! "Hücre Tipi'ne Hayır!"

IHD - İstanbul Şubesi

Unutulmayanlar

Mayıs ayında dergimizin beşinci yı-
lı münasebetiyle yayınladığımız "Öküz'e
Saman ve Su Verilere Teşekkür" bölü-
münde isimleri dizgide düşen arkadaşla-
rımızdan özür dileyerek, kendilerine tek-
rar teşekkür ediyoruz.

Metin Kurt, Jaklin Çelik,
Süreyya Evren, Rahmi Ögdül

Sevgili Buzağıcılar, 'Buzağı' Öküz'ün en ilk ve en çok okunan sayfalarından
olup birçok üniversitede bu mektuplar tez konusu olmaya başlamış. Ayrıca
sonbahara doğru buzağı ürünlerinden oluşan derleme bir kitap yayınlanacak.
Aklınıza, yüreğinize, bileğinize, sevginize, ilginize ve bilginize sağlık.

Güle güle Ferruh Abi...**Başsağlığı**

Arkadaşımız Ayhan Bozkurt'un kuze-
ni Zafer Bozkurt elim bir trafik kazasında
hayatını kaybetti. Bağışladığı organlarıyla
4 kişiye hayat verdi. Başta ailesinin olmak
üzere hepimizin başı sağolsun.

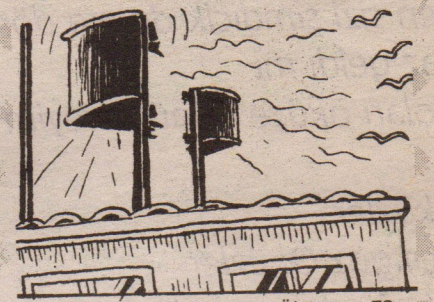
Öküz

Şırmamak Serbest

Aziz Nesin Vakfı çocuklarının yararla-
nacağı ilköğretim okulu hala hala açıla-
madı.

İrtibat tel: 783 60 49 (Çatalca)

...birkaç ay sonra işe böyle ola-
cak.. İşsiz babası evin çatısını ayda 80
milyona kiraya verdi, havalara uçur-
yor sevincinden. GSM (Global Sistem
Mobil) yansıtıcısı koyacaklar evin
çatısına.. O da her yere bütün mahal-
leye radyasyonu yayacak.

Meral Onat... Öküz sayı 73...

Baz İstasyonlarını İstemiyoruz

Geçen hafta içerisinde dergimizi ara-
yan Cihangir Güzelleştirme Derneği yö-
netiminden Mustafa Akay; "Türkcell ve
Telsim'in Cihangir ve Taksim civarındaki
pek çok yüksek binaya verici koydukları"
haberini verdi.

Aslında şehir dışlarında, yüksek yerle-
re yerleştirilen kulelerde olması gereken
vericilerin şehir içlerine, çatı tepelerine,
kapı pencere önlerine, ayakaltlarına
konmasını aklıbaşında hiç kimse iste-
mez. Damlarınıza, balkonlarınıza mu-
kayyet olun. Her canlının yaşam hakkını
tehdit eden bu akıldışı uygulamaya bir
an önce karşı çıkmak gerek. Her türlü
tepkinizi ve öneriğinizi çözüm biçimi-
ni Öküz'e fakslayın.

Öküz

Sayı: 74 / Temmuz 2000 • Ayda Bir Yayınları • Sahibi: Şimera Basın Yayın Ltd.Şti. Adına Mehmet ÇAĞÇAĞ • Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Metin ÜSTÜNDAĞ • Yayın Koordinatörü: Hatice MERYEM
Haber Merkezi: Cemil Yüksel, Ali Kemal YILMAZ, Ali Ekber Uslu, • Temsilciliklerimiz: Ankara: Ahmet Erhan • Diyarbakır: Kemal Varol • Sydney: Nihat Ziyalan • Harvard: Ragıp Duran • Viyana: Oktay Taftalı • Datça: Oktay Güzeloglu • Karaköy:
Mehtap Kandemir • Grafik Uygulama: Cebirali OKÇU, Mert HOŞGÖR • Dizgi: Cemal VANLI • Montaj: Kadri ÇAVUŞOĞLU • Satış: Cüneyt AYDIN • İşletme: Orhan AÇAR • Müessese: Ali YAVUZ • Halkla İlişkiler: Suzan ERBAŞ • Bina Görevlisi
Yasin ADIYEKE • Tel: 292 95 65 (4 HAT) Dahili: 117 / 121 Fax: 251 52 67 • Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu - İst. • Baskı: İllak Matbaası • Dağıtım: Bir-Yay • Reklam Rezervasyon: Emin YARAS
Abonelik için Tel: 0(212) 251 42 44 ya da www.leman.com.tr adresinden her türlü bilgiyi edinebilirsiniz. İsteklerinizi 0(212) 245 38 06 no'lu faks iletebilirsiniz.

Eti Dolara Asılmış Öküzler

Diyelim ağaya
Şu kışlık otumuzu
Şimdiden versin bize
Otu hemen paraya dönüştürelim
Parayı dönüştürelim dolara

Ağıla çekildik mi
Otumuzu alalım gün gün
Daha çok doyalım gün gün
Eli çabuk davranalım
Dolarla artıralım otumuzu

Siz çok yaşayın dedi ağa
Bana yol gösterdiniz
Ben sizi şimdilik dolara dönüştüreyim
Yaz geldi mi
Doları öküze dönüştüreyim

Öküzler
Açıkgöz Öküzler
Gördü dolara asılmış
Etini,
Dili sarkan iskeletini

FAZIL HÜSNÜ DAĞLARCA

Kuzguncuk - 07 / 06 / 2000